

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ANADOLU EDEBİYAT DERGİLERİ

Barış Akkurt

ANADOLU EDEBİYAT DERGİLERİ

Barış Akkurt

Editör: Yayın Kolektifi (*Gün Zileli, Şule Ayaz, Can Başkent*)

Kapak / Sayfa Tasarımı: Ayhan Çınar

©Bu kitabın yayın hakları yayınevimize ait değildir; yayıncı izni olmadan, kısmen veya tamamen, fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik ortamlarda çoğaltılabilir.

Tanıtım amacıyla istendiği gibi alıntı yapılabilir.

Anneme ve babama...

Bariş Akkurt;

1980 yılında Osmaniye’de doğdu.

İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi’nden mezun oldu.

Kamu emekçisi.

Yayın Kolektifi tarafından yayına hazırlanan “Fanzin’ci’ler Konuşuyor” isimli bir çalışması bulunmakta.

ÖNSÖZ

Eğer yeterli sermayesi olan bir yayıncı değilseniz, edebiyat dergiciliği yapmak kıldan ince kılıçtan keskin sırat köprüsünü geçmeye çalışmak demektir. Peki edebiyat dergisi çıkarmak için sermaye dışında ne gerekir? Her şeyden önce edebiyata yönelik iştiağınız olacak, var oluşunuzun yansımasını güçlü bir şekilde görmek isteyeceksiniz, organizasyon yeteneğiniz güçlü olacak, dergi düzenlemeleri ve teknik işlerde başarılı olacak, derginin devamlılığı için dergi katılımcılarına telif ödememeyi başarabileceksiniz. Bunun yanı sıra derginin tanıtımı, dağıtımını ve abonelik işleyişini düzenleyebilecek bir donanıma sahip olacaksınız. Ve elbette ürettiğiniz yayın, edebiyat adına dikkate değer bulunacak. Bu zorlukları aşma çabasını Anadolu Edebiyat Dergileri'nin varoluş deneyimlerinde ağırlıklı olarak görüyoruz.

Anadolu Edebiyat Dergileri zor olan bir şeyi başarmaya çalışıyor. Sınırlı sermayeleri, olanakları ve kadrolarıyla sırat köprüsünü geçmeyi deniyor. Edebiyata inanan birkaç insan bu yayınları ayakta tutmaya çalışıyor. Bu yönüyle bile bu yayınlar Anadolu'da bir aydınlanma fişeği ya da çölde vaha işlevi görüyor, takdir edilmeyi hak ediyor. Bu yayınlar arasında metropollerde (Ankara, İstanbul, İzmir) takip edilen, türlü edebi lezzetler taşıyan yayınlar olduğu gibi vasatı aşamayan yayınlar da var. Vasatı aşamayan yayınların varlığı bile en azından kendi yayınlandığı bölgede bir ihtiyaca tekabül ediyor ve değer taşıyor. Metropollerde de takip edilen yayınlar büyük bir işi başarmış durumdadılar; hem dağıtım ve tanıtım işinin altından kalkabilmişler, hem de edebi çitayı belli bir seviyede tutabilmişlerdir.

Bu çalışmanın birinci kısmı Anadolu Edebiyat Dergilerine sorduğumuz sorulardan oluşuyor. Bu kısımda kırk bir dergiyeye, yayıncıya ve yayıncılık deneyimi olan kişiye sorularımızı

yönelttik. Yönelttiğimiz soruların yanıtlarını yanıtların geldiği illerin alfabetik sıralamasına göre sunduk. Sorularımızı iki bölüme ayırdık. Birinci bölümde genel olarak kültür-sanat ortamına bakışı tespite çalıştık, İkinci bölümde derginin özgül koşullarını anlamaya gayret ettik.

Çalışmanın ikinci kısmında metropollerden dört dergi yayıncısına yer verdik. Yayıncılığın, Anadolu düşünüldüğünde, merkezinde sayılan bu yayınların yaklaşımları kitap açısından bütünü tamamlayıcı bir işlev görebilir diye düşündük. Ama dediğimiz gibi bu çalışma Anadolu Edebiyat Dergileri merkezli bir çalışma ve metropollerden seçtiğimiz yayın sayısı da doğal olarak az oldu.

İkinci kısımdaki sorularımızı, birinci kısımdakilere göre biraz farklılaştırıp metropolde oluşlarını göz önünde bulundurarak sorduk. İkinci kısımdaki dergilerden aldığımız yanıtları da birinci kısımda olduğu gibi illere göre alfabetik olarak verdik ve soru ayırımını burada da yaptık.

Toplamda kırk beş dergi, yayıncı ve yayıncılık deneyimi olan kişi sorularımızı yanıtladı. Bu soruşturmaya katılan herkese teşekkür ederiz.

Sizi dergilerin dünyasıyla baş başa bırakıyoruz.

Umarım bu çalışma faydalanabileceğiniz bir çalışma olur.

Anadolu Edebiyat Dergilerini yalnız bırakmamamız dileğiyle...

Keyifli okumalar.

Kasım 2013

Barış Akkurt

b.akkurt@yahoo.com

Not: Bu çalışma ilk olarak 2011-2012 tarihlerinde yayında olan <http://www.dipdalga.net/> isimli sitede yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

BAŞKALARININ HAYATI ve EDEBİ MÜDAHALE	11
<i>Salim Nacar</i>	
KARAYAZI.....	20
<i>Cuma Duymaz</i>	
TERSAKAN TOROS.....	26
<i>Ali Ozanemre</i>	
AKDENİZEDEBİYAT	34
<i>Faruk Demirel</i>	
GÜNCEL SANAT	38
<i>Arslan Bayır</i>	
AFRODİSYAS	46
<i>Tahsin Şimşek</i>	
BEŞPARMAK.....	58
<i>Talat Avcı</i>	
SARİZEYBEK.....	63
<i>Oyhan Hasan Bildirki</i>	
ELİZ.....	69
<i>Hilmi Haşal</i>	
AŞKIN (e) HALİ	77
<i>Metin Demirci</i>	
KİLİM.....	88
<i>Şenol Yağınlı</i>	
ARKADAŞ.....	92
<i>Edebiyat ve Düşün Dergisi</i>	
ALKIŞ.....	102
<i>Oğuz Paköz</i>	
ANADOLU SEVDASI	107
<i>Aylık Dergi</i>	
BERCESTE	111
<i>İbrahim Şahin</i>	
ÇINGİ	122
<i>Süleyman Karacabey</i>	
ERCIYES.....	130
<i>Nevzat Türkten</i>	
AYDILI Sanat Dergisi	137
MÜSVEDDE <i>Eyüp Tosun</i>	144
MÜSVEDDE <i>Murat Çelik</i>	157
İNANÇ BARAL.....	163
ÜCRA.....	181
<i>Murat Üstübal</i>	
İTAKİ.....	190
<i>Murat Kuruş</i>	

NİDA.....	199
<i>Mücahid Sağlam - Fatih Bütün</i>	
ARATOS.....	209
<i>Uğur Pişmanlık</i>	
ISLIK.....	221
<i>Celal Soycan</i>	
MAKİ.....	228
<i>Abidin Güneyli</i>	
ŞİİRİ ÖZLÜYORUM.....	233
<i>Fuat Çiftçi</i>	
KIRAĞI.....	242
<i>Şair Tayyib Atmaca</i>	
SU.....	246
<i>Ercan Sağlam</i>	
SİNAN KARATAŞ	250
MAVİ YEŞİL.....	254
<i>Hasan Öztürk</i>	
YAMANTÜRK SANAT	268
<i>Kani Çelikarslan</i>	
DEĞİRMEN.....	273
<i>Edebiyat ve Düşünce Dergisi</i>	
YOLCU	284
<i>Ferhat Kalender</i>	
AŞKAR.....	290
<i>İdris Ekinçi</i>	
POYRAZ	296
<i>Yusuf Bal</i>	
TASFİYE.....	303
<i>Ahmet Örs</i>	
ADA	307
<i>Serkan Türk</i>	
MOR TAKA.....	313
<i>Yaşar Bedri Özdemir</i>	
2.KISIM	
HECE	320
<i>Abdurrahim Karadeniz</i>	
KORİDOR.....	325
<i>Levent Özbek</i>	
HAYAL	330
<i>Özgen Kılıçarslan</i>	
KURŞUN KALEM.....	340
<i>Mine Ömer</i>	

1.KISIM

İki Aylık Şiir ve Edebiyat Dergisi BAŞKALARININ HAYATI ve EDEBİ MÜDAHALE dergilerinin yazı işleri sorumlusu Salim Nacar, Başkalarının Hayatı dergisi adına sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Adana

1.Bölüm

Ş..Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Aslında bizim böyle dertlerimiz olmadı. Ben safların belli olmasından yanayım ve bu yüzden kastlaşmaya da (eğer varsa) çok da olumsuz bakmam. Böylece ne ile karşı karşıya olduğumuzun bilgisini daha net görebileceğimizi düşünürüm. Yeter ki yerimizi bilelim.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Bunlar belki 20 yıldır sürekli sorulan sorular. Ama gene de birilerinin çok satmasına engel olunamıyor. Burada zenginin parası züğürdün çenesini yorar gibi bir durum çıkıyor ortaya. Bırakınız bassınlar, bırakınız satsınlar demek tek çıkar yol galiba. Gerçek edebiyat bir şekilde daha az ve nitelikli insanın arasında dönen bir çark gibi devam ediyor. Bu yeterli bir şeydir bence.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insanî değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu konuda bankaları ya da sermaye sahibi yayınevlerini suçlayamam. Burada esas suçlu başka bir dünyanın adamıymış, ezilenlerin tarafındaymış gibi görüldüğü halde bu yayı-

nevi ve banka dergilerinde eser yayımlayan, kitap çıkaran yazar-şairlerdir ne yazık ki. Edebiyatın kimseye ekmek yedirme gibi bir vaadi yoktur çünkü. İnsanlar kime ne şartlar altında ve kendilerinden neyi eksilterek bu noktalara yanaşmaya, bitişmeye çalışıyorlar mesela? Neyi kaybetme pahasına buralarda yazıyorlar ya da bugün benim gibi düşünenlerin yüzde kaçının gelecek planları arasında şu dergileri cebinden beş kuruş para çıkarmadan hatta üzerine para kazanarak çıkarabilmek düşüncesi yatıyor, bilmek gerekir.

?...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

İsim verebilirim ama unuttuklarım mutlaka olacaktır. Ben daha çok yazıların toplandığı ve diziciye gönderildiği, sonra kargo ile dergilerin kitapçılara dağıtıldığı dergileri değil de tek tek insanların oturup yazılar hakkında fikir yürüttüğü, içinde aceleden yazım yanlışları bulunan, okuyacakları düşünülen kişilere matbu gönderilen dergileri dergicilik denen şeyin doğasına daha yakın bulurum. İçeriği göz dolduruyormuş ya da yayımladığı şiirler zayıfmış bunlara pek bakmam doğrusu. Karayazı, Aşkar, Değirmen, Mavi Yeşil, Habis, Telaş, Edebi Müdahale, Yumuşak g, Müfredat, Fayrap, Esrar, Yolcu, Hayal Bilgisi, Racon, Müfredat, İhtiyar, İzafi vb. Bir de n&t'lerin iman sınavından cesaretle kaçınan KDD ile dağıtım ilişkisine girmemeyi tercih eden her türlü dergi baş tacıdır.

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Bir şeylerin veya bazı isimlerin daha merkezde olduklarını düşünmediğim için bu soruya tam anlamıyla cevap vermemin bir tutar tarafı yok. Herkes kendi yerinde kendi şehrinde yapabileceği en iyi işi yapıyor. Bu işlerde bir merkez olduğuna inanmam. İnsanlar kendi olanaklarıyla bir kültür hayatını, siyasi ve toplumsal bir varoluşu ayakta tutma becerisi gösteriyorlar.

Bence şehirleri ayakta tutan ne ihalelerdir, ne belediye çalışmaları ne de park sulama ekipleridir. Bu olsa olsa bu bir avuç zihni dağınık insanın çabasıdır.

Ş..*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Eserin okuyucuya ulaşması gibi bir sorunun bugün herkesin herkesten ve herşeyden haberinin olduğu bir ortamda pek de inandırıcı olmadığı kanaatindeyim. Artık tanıtım için çok büyük paralar harcamaya gerek yok. Zaten nitelikli bir eserin herkese ulaşmasının da bir anlamı yok. Kendisine ihtiyacı olan kişiye ulaşsın yeter. O kişi de bir şekilde zaten bu kitabı görür ve edinir.

Ş..*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Şöyle diyelim: popüler bir eserin estetik olma koşulu var mıdır? Estetik daha sıyrılmış, farkındalık düzeyi daha yüksek bir durumdan çıkar. O yüzden birbirine indirgenemez durumların varlığı söz konusudur burada. Bu tartışmayı dediğim gibi uzun zamandır anlamsız buluyorum. Herkes kendi işini yapsın. Kimin kimi beğenip kimin kimi beğenmediği çok önemli değil. Yeri geldiği zaman popüler bir eser de estetik düzlemde okunabilir. Ama zannetmiyorum ki estetik düzeyi yüksek bir eser popüler olmak için bazı koşullara sahip olmak adına kendini inceltsin, daha anlaşılabilir kılsın. Bu olanaklı bir durum değil.

Ş..*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Ödüllere inanmıyorum ve zaten bu da imanın konularından biri değil. Bazı adamlar var ödül veriyor, bazı adamlar var ödül alıyor. Kendi aralarında ve bir karnaval meydanında eğleniyorlar sanki. Al gülüm ver gülüm durumu bir bakıma. Ödül alan bir süre sonra jüri üyelerinin serbest yazarı yani ikinci bir kişiliği haline geliyor. Yazık tabii.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Tam tersi. Popüler olana yürüyen kimselerin estetik olanla onun okuyucusunun arasından çekildiğini düşünüyorum.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Eleştirmenlerin daha eleştirmen, entelektüellerin daha entelektüel görünme kaygısından bu durum. Daha üst düzey metinleri eleştiriyor görünmek sizi daha üst düzey gösterir ki bu da trajik bir gerçektir.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Nasıl olmalı diyebiliyorsak zaten varolması gerektiği gerçeğinden yola çıkarak onun mahiyetini belirlemeye çalışırız. Ama böyle bir durum baştan sağlanmamalı zaten. Bir yazar-şair yazarken artık kendini rahatsız hissetmiyorsa bir şekilde iktidardan gelecek zarardan da ümidini kesmiştir demeliyim. Ümidini kesmiştir diyorum çünkü iktidarın her türlüşününün yazarlar üzerindeki baskısı yazanın haklılığını veya dava adamlığını keskinleştirmek adına onun için bir nimettir. Yazar artık rahatsız olmuyorsa yazarken bundan başkaları da rahatsız olmayacaktır muhakkak.

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Ben her zaman hakikatin bilgisinin çok az kimseye nasip olması gerektiğini düşünürüm. Benim için bu şüphesiz bir seçkincilik düşüncesi değil. Hakikatin doğası seçicidir çünkü. Edebiyat bu konuda bir şey bulmuşsa, bir noktaya dokunmuşsa bunu her şeye rağmen ifşa etmelidir. Anlayan anlar, anla-

mayan anlamamaya devam eder. Edebiyat yapması gerekeni yapar sadece. Slogan atmaz, sahaya iner. Edebiyatın misyonu göstermektir diyebilirim genel bir tabirle.

“.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?”

Kardeşlik fikri aramızda biz istemeden biraraya gelmemize neden olan unsurların varlığını işaret ediyor bir anlamda. Arkadaş milliyetçiliğini bu konuda daha konuşulabilir ve üstünde hem fikir olunabilir görüyorum. Toplumsal muhalefet mi? Kime, ne için? İktidara mı? Bu iktidarı iktidar yapan toplumsal taraftarlık mı? Yoksa toplumsal muhalefet mi? Ben Türkiye’de toplumsal muhalefet diye bir şeyin varlığına neden inanayım? Evrensel kardeşlik diline inanmadığım gibi toplumsal muhalefete de inanmıyorum. Farklı dillerle konuşabildiğimize tahammül etmenin bir arada yaşamak düşüncesinin daha doğru bir yolu olduğuna inanıyorum.

2.Bölüm

“.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?”

İstemesem de internetin bu durumda fazlasıyla işlevsel olduğunu söylemeliyim. Büyük dağıtım şirketlerine kaptıracak paramız ve umudumuz olmadığı için dağıtımımız bazı tanıdıklar ve bazı tanıdıkların tanıdıkları aracılığıyla yapılıyor. Bu durumdan memnun muyuz? Doğru-

su memnunuz. Yalnız tek sıkıntımız şu: dergimizin kitapçılara gittiğini ve satıldığını bildiğimiz halde kitapçıların bize hiçbir şekilde geri dönmemeleri. İstanbul'dan şehir olarak 4 sayıdan 250 dergi parası alacağımız var. Elbet bir gün ödeşiriz, o yüzden bu mesele şu an için hayati değil. Sesini duyurabilmenin tek yolu gerçekten iyi bir şey yapmaktır, çok klişe ama ne yapalım durum bu.

Ş...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Henüz bir noktaya gelemedik. Galiba bir noktaya gelmek gibi bir kaygımız, düşüncemiz de yok. Durduğumuz noktadan memnun olmasak galiba böyle bir işe de girmezdik. Dergicilik bir nevi hastalıktır. Sayfalara yazı dizmenin, bazen boşlukları başka başka isimlerle doldurmanın heyecanı, kolay kolay vazgeçemezsiniz bundan. Sağlığınızdan gider, ailenizden gider, cebinizden gider, mesainizden gider ve geriye de bir şey gelmez. Ama kimse şikâyetçi değildir bundan. Yazıyoruz, düşünüyoruz ve duyulsun istiyoruz. Ama az duyulsun yani öyle sağda solda konuşulsun değil. Olabildiğince az kişinin bundan haberi olsun ama onlar da gerçekten bundan haberi olmazlarsa hayatlarının bir bölümü eksik olacak insanlar olsun. Daha fazlası değil.

Ş...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelmeye, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Dergimizin henüz böyle bir işlevi gördüğünü söyleyemem. Dergimizin böyle bir tutumu amaç ettiğini de söyleyemem. Biz bir şeyler yapıyoruz ve buna gerçek alıcılar arıyoruz. Bu bizi çok iyi edebiyatçılar ve acayip duyarlı siyasi figürler yapmaz. Ama siyasi ve kesin bir duruşumuz var ve şiiri de bunun bir parçası görüyoruz.

Ş... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Bunu önemsemiyoruz. İnsanlara zorla dergimizi okutamayız. Bizim varlık koşulumuz birilerinin bizi sahiplenmesi olmadığı için bu bizi zor duruma düşürmüyor.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Bunlara bir lise edebiyat öğretmeni olarak cevap vermem gerekir. Herkes gibi bizim de akademiden bir beklentimiz yok. Bu işleri yani bu dergi işlerini yapanların büyük çoğunluğu öğretmen ve çoğu da siyasal tercihler bakımından muhalif durumdalar. Demek ki cumhuriyetin ülkeyi öğretmenler eliyle laikleştirme, tek tipleştirme çabasının tutmadığını gözlemleyebiliriz. Tabii burada bir avuç öğretmenden bahsediyoruz. Bir avuç ama etkin. Bunlar dışında eğitim camiasının bu mevzulardan pek de haberdar olmadığını söylemeliyim. Haberdar olmamaları daha iyi belki. Kendimizi özgür hissettiğimiz tek alanda da bazı kısıtlamalarla baş başa kalabiliriz o vakit. Öğrenci meselesine hiç girmiyorum. İnşallah başkalarından daha güzel şeyler duymak nasip olur.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Bunlar şahsi çabalar olarak kalabilir ki şahsi çabalar olarak kalması da gerekir. Ne zamanki bu çabalar kitlesel olmaya yöneliyor orada toplumla arasına bir duvar örülüyor, öğretici ve baskıcı bir karakter kazanıyor. Biz ne biliyorsak sokağımızdaki insanlardan öğrendik ve sokağımızdaki insana bu yüzden kendisinden daha fazlasını bildiğimizi kanıtlayamıyoruz. Çünkü çocuk muamelesinden kurtulmanın imkânı yok sanki. Top-

lumsal dönüşüm derken neyi kastediyorsunuz bu da önemli? Yani başka partinin seçilmesinden ya da bir sabah uyanınca toplumun şiirin hayatıyetinden haberdar olması gibi falan mı? Bunlar çok ütöpik konular. Ben gidenin bir daha dönmemesinden yanayım ve bu tarz dönüştürme hikayelerinin de çok gerçekçi olmadıklarına inanıyorum. Yani böyle bir şey yok. Ben de öğrenim hayatımı bitirdim ve büyüdüğüm şehre geldim. Öğrenim hayatı boyunca bize ne öğretiliyor ki geri döndüğümüzde bunları uygulayarak toplumsal dönüşüme bir model olalım. Ben karakterlerin toplumsal hareketlilikten daha baskın ve daha değiştirici olduğuna inanıyorum.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Özellikle ilk 4 sayıdan sonra bizi okuyacağını düşündüğümüz yazar ve şairlerden bize geri dönüşü olmayanlara dergi göndermeyi bıraktık. Beklediğimiz sadece dergi hakkında bize ellerine ulaştığına dair bir haber vermeleri idi. Maalesef yine biz sorduk dergiler geldi mi diye. Birçoğu cevap vermedi. Bu bizi üzüyor mu, hayır. Biz iyi bir şey yapıyoruz ve buna şahit olsunlar istiyoruz. Kendileri kaybediyor yani. Ama bunların içinden bizi destekleyen isimler de oldu. Sağolsunlar. Ama biz her halükarda bu dergiyi çıkaracağız. Okur umurumuzda değil diyemeyiz. Ama sadece biz okusak bile gücümüz yettiğinde dergi çıkarmaya devam edeceğiz.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Dergimiz 4. Sayıdan itibaren 400 adet basılıyor daha önce 300 adet basıyorduk. O da matbaanın bir güzelliği oldu. Bu kez bu kadar bastık dediler, biz de tamam dedik. Mali sorunlar için bize yardım ve yataklık eden bazı arkadaşlarımız var. Kendimizden ve onlardan eksilterek karşılıyoruz dergi masraflarını.

Bir de hiç istememekle beraber bir abonelik başlattık. Sabit bir ücretimiz olmadı. 10 liradan başlattık aboneliği. Zaten dergi gönderdiğimiz arkadaşlar sahip çıktılar sağolsun. Reklam vermek isteyenler oldu ama kabul etmedik.

Ş..*Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşmıyor musunuz?*

Gayrı ahlaki şeyler yapıyor değiliz zaten. Toplumun da dergilerle falan ilgilendiği vakıa olmadığı için sessizce çıkıp gidiyoruz diyebilirim.

Ş..*Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Henüz böyle bir lükse sahip değiliz.

Ş..*Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Daha temel sorunlara temas etmeye çalışıyoruz giriş yazılarımızda. Ama çözüm önerisinde bulunmak için daha çok varlık göstermemiz gerekiyor. Çünkü biz edebiyatın herşeyi kapsadığına inanıyoruz. Edebiyat hiçbir şeyin dışında değildir bir tarafla da. Son olarak eklemek istediğim bir şey var. Dipdalga olarak derdinizi dert edindiğimi söylemeliyim. Ama bu birlik-telik adına da ayrı düşebileceğimiz tarafların altını çizmeliyim. Mesela manifestonuzdaki “Bu böyle gitmez, diyenler; demokrasi diyenler, eşitlik ve özgürlük diyenler; kapitalist iktidarların şiddetine maruz kalıyor.” cümlesi gibi. Ben hiçbir zaman demokrasiye inanmadım. Ezilenlerin yanında olup demokrasiye inanmanın da bir nevi ezilenlerin iktidarını kurmak adına bir işleyişi tercih ettiğini düşünürüm. Bu da bana bugün ezilenlerin yarın iktidara kurulabilecekleri gerçeğini fısıldar. Onun dışında manifestonuzda yer alan her satır altı çizilecek derecede önemlidir. Kendim ve dergim adına teşekkür ediyorum.

<http://baskalarininhayati.wordpress.com/>

<http://edebi-mudahale.blogcu.com/>

İki Aylık Edebiyat Dergisi KARAYAZI'dan Cuma Duymaz sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Adana

1.Bölüm

?...*Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kültür-sanat alanında kastlaşmadan çok, küçük küçük çıkar gruplarının varlığından bahsedebiliriz. Ama bu gruplar kaliteli sanatın önüne geçebilecek güçte olmadıkları için ciddi bir sorun da teşkil etmiyorlar.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Bildiğim hiçbir nitelikli yazar bahsettiğiniz manada şöhrete ulaşmış değil. Günümüzün şöhret olma kriterleri arasında niteliklilik yok maalesef.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Tarih boyunca sermayenin önündeki en büyük engel 'insani değer' kavramı olmuştur. İkisinin bir arada olma ihtimali yok ama günümüzdeki sermaye kuruluşları bir reklam aracı olarak ve hedef kitleye sempatik görünmek amacıyla insani değerleri ve estetiği kullanmak istiyor. Bankaların bünyesindeki yayıncılık faaliyetlerini edebiyat ve sanat eylemi olarak değerlendirmek sermayenin 'şefkatli' kollarına teslim olmak demektir.

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışsan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Bazen uzağında durmak da bir yaklaşma stratejisi olabiliyor. *“Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”*

Nitelikli eserler yayımlayan küçük yayınevlerinin yanı sıra son derece nitelsiz eserler yayımlayan küçük yayınevlerinin de varlığını gözden kaçırmamak gerekiyor. Nitelikli ürünler hangi yayınevinden çıkarsa çıksan taşıdığı değer karşılığını bir şekilde görüyor bence. Günümüzde dağıtım ve tanıtım meseleleri sisteme entegre olmadan da halledilebiliyor.

“Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?”

Estetik düzeyi yüksek bir eserin popüler olması ancak halkın beğeni düzeyinin yüksek olmasıyla mümkün olabilir. Halkın beğeni düzeyini de kültür endüstrisine gösterilen ilgiden kestirmek mümkün sanırım.

“Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?”

Gerçek derdi edebiyat olanlarca yürütülen yarışmalar da var, bir edebiyat ortamı yaratmaya dönük -belki buna kastlaşma diyebiliriz- yarışmalar da var. Dolayısıyla bu konuda kesin bir yargıda bulunmak doğru olmaz.

“Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?”

Popüler ürünleri, kültür endüstrisi tarafından üretilen ya da desteklenen ve estetik kaygıların ön planda tutulmadığı ürünler olarak tanımlamak mümkün. Kapitalizm tarafından modern köleler haline getirilmiş ve hiçbir şeye zamanı olmayan günümüz insanı için üretilen bu ürünler estetik ürünlerin algılanmasına zaman ve imkân bırakmamaktadır.

“Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele

alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Nitelikli eleştirmenler popüler ürünlerden ziyade nitelikli ürünlerle ilgileniyorlar ki bu son derece doğru bir tutum. Eleştirmenlerin popüler ürünleri eleştirerek okurun yanıltılmasının önüne geçmeleri gerektiğini kastediyorsanız durum farklı ama bunun çok işe yarayacağı kanısında değilim. Popüler ürünlerin alıcıları nitelikli eleştirinin alıcısı değil çünkü. Elif Şafak örneğini göz önüne alırsak, bu tür eleştirilerin bir reklam kampanyasına dönüştürüldüğünü de fark ederiz. Zaman en nitelikli eleştirmen olarak gerekeni yapacaktır demekten başka çare yok galiba.

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Kültür ve sanat, iktidar ve sermayeden uzak; insana ise oldukça yakın durmalıdır. Özellikle halka demiyorum çünkü halkın sanat algısı alt yapı tarafından önemli ölçüde değişime uğratılmıştır.

Ş..Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Oldukça fazla tartışılmış bu konuda yeni bir şey söylemek neredeyse imkânsız. Ancak şunu söyleyebilirim: edebiyatçının hedef kitlesi toplumdan ziyade insan olmalıdır.

Ş..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Toplumsal muhalefetin yöntemlerini muhalefet edilen güçler belirler dolaylı yoldan. Dünyanın bir yerinde iktidarın yıkılması başka bir yerinde iktidarın ne kadar önemli olduğu düşüncesine neden olabilir. Toplumsal muhalefet önemlidir ama evrensel kardeşlik için daha fazlası gerekir sanırım.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşıl-maya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Günümüzde bu ayrım ortadan kalktı işin doğrusu. Özellikle şiir-de az sayıda okura ulaşmanın çok farklı yöntemleri ortaya çıktı. İnternet ana güç haline geldi neredeyse.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bu-gün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Karayazı şiir ağırlıklı bir edebiyat dergisi. Bilinir ki; şiiri merkeze alan bütün dergilerin temel amacı, sürdürülebilir şiir anlayışlarını ilk elden okura duyurmak, şiir adına yeni fikirler ve olanaklar ortaya koymaktır. Ancak bizdeki edebiyat dergile-ri, mütevazı sayılabilecek bu gerçekçi amaçların çok ötesinde, son derece 'büyük' iddialarla başlarlar yayın hayatlarına. Şiirin ana akışını değiştirmek, yeni kuşaklar yaratmak, geleceğin şi-irini temin etmek vb. gibi hedefler edinen bu dergiler, birkaç sayı çıktıktan sonra şaşaalı duruşlarını terk ederek insanın ve evrensel estetiğin sınırlarına geri dönmek durumunda kalırlar çoğunlukla. Şiirimizin modernleşme serüveninde kimi dergi-lerin, Cemal Süreya'nın ifadesiyle "laboratuvar" olarak görev yapmış olması, çıkan her yeni derginin mutlaka bir manifesto ortaya koyması gerekliliği şeklinde yanlış bir teamüle dönüş-müş olsa da biz Karayazı'yı böylesi bir anlayışın tam karşısında bir dergi olarak planladık. Şiirin nasıl yazılacağını anlatmak,

kendimize ve başkalarına, tanımlanmış, çerçevesi çizilmiş bir şiir biçimi dayatmak yerine; doğru olduğuna inandığımız yönelimleri işaret etmeyi, nesnel bir tutum içerisinde şiirimizin tüm kazanımlarını görünür kılmayı, her şeyden önce de edebiyatın kendi gerçeklerinden uzaklaşmamayı ilke edindik.

Tüm uzantılarıyla günümüzde yazılan şiiri tartışmak, şiir okurunu ve özellikle genç şairleri şiirimizin gidişatı karşısında ayık tutmaya çalışmak, sanat dışı kriterlerin edebiyat ortamının belirleyenleri haline gelmesine karşı durmak, şiirin bireysel algı temelli bir edim olduğu gerçeğini yüksek sesle ifade etmek, ulu orta kullanılan birçok kavramı (deney, yenilik, şiir algısı, görsel ve somut şiir vb.) edebi bağlamda ve kuramsal temelde yeniden değerlendirmeye tabi tutmak gibi son derece önemli işlevler üstlendik Karayazı olarak. Hedefleri yerine getirmek gökkuşağının altından geçmeye benziyor biraz. O nedenle çıkmaya devam ediyoruz. Yağmur dinmez ya da güneş batmazsa şimdilik sorun yok.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Kayıtsızlıkla karşılandığımız bir gerçek ama bu derginin varlık koşullarının zora girdiği anlamına gelmiyor. Bilhassa bu kayıtsızlık, derginin en önemli var olma nedeni. Yetmiş beş milyonluk ülkede 500 adet dergi basıyor olmamız varlık ve yokluk sınırlarımızı ifşa ediyor olsa gerek.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Dergimize sadece edebiyatla üretim bazında ilgilenenler ya da ilgilenmeyi planlayanlar ilgi gösteriyor. Edebiyat öğretmenleri ya da öğrenciler sadece bu kimlikleriyle neden ilgi

göstersinler ki; güzel Türkçemizi geliştirici çalışmalar yapmıyoruz yahut roman özetleri tefrika etmiyoruz. Zihni henüz kirlenmemiş algısı dumura uğratılmamış lise öğrencilerinden ilgi bekliyoruz açıkçası. Ne ilginçtir ki zaman zaman bu ilgiyi görüyoruz da.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Dergimizin okur çevresi çoğunlukla edebiyatın mutfağında ki kişiler olarak tanımlayacağımız yazar ve şairlerden oluşuyor. Bu, bütün şiir ve edebiyat dergileri için böyle işin doğrusu. Yalın manada 'okur' diyebileceğimiz bir profilden bahsedemeyiz.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Karayazı dergisi 500 adet basılıyor ve mali sorunlar sermayeye teslim olmadan aşılıp çalışılıyor.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Yerleşik geleneksel tutumlarla karşılaşıyoruz ama bu bir kısıtlayıcılık noktasına gelmesine imkân tanımıyoruz.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Herhangi bir tedbir almıyoruz.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Dergimizin editöryal kadrosu toplumsal sorunlarla ilgili. Ancak dergi edebiyat- şiir ağırlıklı bir dergi olduğundan toplumsal meseleleri başka platformlarda daha doğru araçlarla ele almayı uygun buluyoruz.

<http://karayaziedebiyat.wordpress.com/>

TERSAKAN TOROS Yazın - Ekin Dergisi'nden Ali Ozanemre sorularımızı yanıtladı.

Bazı bağlantılı sorulara tek yanıt verilmiştir.

Yayınlandığı yer: Adana

YERELDE EDEBİYAT (SADE SUYA TİRİT OLMAYAN)

1.Bölüm:

*Ş..Kültür-sanat alanında bir kastlaşma-
madan bahsedebilir miyiz?*

Ülkemizde bugün, kültür-sanat alanında bir kastlaşma elbette vardır. Olmadığını söyleyen yalandan başka bir şey söylememiş olur. Söz konusu 'kastlaşma' dün yok muydu; dün de vardı ama konumuz bugünkü durum... Dipdalga Oluşumu'ndan sormacayla birlikte

gelen ve "Merhaba" diye başlayan e-posta metnin bir yerinde şöyle deniliyordu: "Kültür-sanat endüstrisinin dışında kalan, konumlanan ya da üç ana kentin dışında yürütülen, kültür-sanat-düşün çalışmalarıyla ilgileniyoruz." Tek başına bu söz/yaklaşım/çıkış bile kastlaşmanın var olduğunun göstergesidir. Var dediğimiz kastlaşma olmasaydı bu söze gerek duyulmazdı.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Ünlü yazarların kitaplarının ya da ünlü bir yazarın ürünü olmasa da çoksatar kitapların o güce ulaşmasında niteliğin etkisi hiç yok denemez; ancak söze konu güce ulaşmada niteliğin belirleyici olmadığı da bir gerçek. Biz Tersakan Toros'lular bu durumu, 'Yahudi'si olma'yla değerlendiriyoruz. (Açıklama-

ya gerek yok ama yine de belirtelim: Buradaki ‘Yahudi’ sözünün etnisiteyle ilgisi yok.)

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Banka yayınevleri gibi büyük sermaye gücünü elinde bulunduran yayınevlerinin, estetik değerden uzak bir çizgiyi sürdürdüklerini söylemek kuru bir savdan öteye gidemez. Ancak, bunların ‘insani değer kaygıları taşıdıkları’ da söylenemez; aksine böyle bir kaygı taşımadıkları söylenebilir. Onların, kârdan başka bir kaygılarının olmadığı/olamayacağı, doğalarının gereğidir. Bilineni yineleyelim: Onlar için her şey meta! Varlığını ve işlevini sürdürebilmek için, en azından buna yetecek düzeyde parasal bir kazanç kaygısı gütmek zorunda olmakla birlikte piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, bu dürüst durumuyla başarılı olan yayınevleri de yok değil. Ben, Adana’dan KARAHAN YAYINEVİ’ni, Ankara’dan ALTER YAYINCILIK’ı buna örnek gösterebilirim.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Gerek yukarıda verdiğim örnek yayınevlerine benzer yayınevleri, gerek piyasa ilişkilerinden uzak durmaya çalışan dergiler; var olabilmek, varlığını sürdürebilmek için gerçekten büyük bir özveride bulunmaktadırlar. Onların özverilerinin kim bilir romanlar boyutunda ne öyküleri vardır.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Ş.. Bütün özverilerine karşın küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin okuyucuyla buluşma olanağının yok denecek ölçüde az olduğunu biliyoruz. Çünkü bu yapıtların büyük okuyucu kitlesine ulaşabilmesi için tv dizilerinin, aldatıcı reklamların, toplumu sarıp sarmalayan/kuşatan tekellerin etkinliğinin.. aşılmasını sağlayacak tanıtımlar gerekli. İşte burada 'Yahudi'ye gereksinim duyulur! Destekten yoksun ama estetik düzeyi yüksek bir yapıtın hiçbir ses getirmeden geçip gideceği ileri sürülemez. Her şeyden önce siz var-sınız, biz varız; biz de kendi ölçülerimizde onların varlığının altını çizmek için çaba gösteririz ama bu çaba, o yapıtın popüler olmasını sağlamaya yetmez kuşkusuz.

Ş.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Ödüller... Az da olsa hak edene veriliyor. 'Az'dan arta kalan ödüllendirmelerde her şeyden önce değerlendirmelerin dürüstçe yapılmadığı kanısındayım. Oğulun ödül aldığı yarışmanın seçici kurulunda babasının yer aldığı gibi örnekleri, zaman zaman gazetelerden okuyoruz. Bir de sanki tek işi seçici kurul üyeliği olanlar var. İşte bunlar, ödüllendirmeler yoluyla yaratılan 'kast'ın yaratıcıları... Bu 'kastçılar'ın hegemonyası, kendiliğinden bir kastlaşma doğuruyor. Toplum olarak onların beğenisine uyan/uymayan yapıtlar olgusuyla karşı karşıyayız. Bu durumda yeni değerlerle tanışmanın da önü kesilmiş oluyor. Ve elbette bu ortamda öne sürülen popüler ürünler, estetik ürünlerin algılanmasında engel...

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Eğer eleştiri denilen şey, iyi niyetli bir tanıtı değilse elma

parlatmaktan öteye gitmiyor. Yukarıda sözü edilen kastlaşma, edebiyat eleştirisi konusunda da var. Aslında ‘eleştirmen’ler, okunabilmek (sözlerini dinletebilmek) için o beğeniye uymak çabası içindeler. Buna karşın popüler ürünlerin dışı dokunur eleştirisine pek de giremiyorlar. Neden? Belki de onların içine girerlerse popüler ürünlerin özünde kof oldukları ortaya çıkacaktır da ondan...

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

...*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

...*Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Kültür-sanat ile iktidar-sermaye ilişkisi... Kültür-sanat olgusunun, iktidar-sermaye olgusunu yönlendiremeyeceği ortada. Öte yandan iktidar-sermaye olgusu, gücü gereği, kültür-sanatı etkiliyor, yönlendiriyor, baskılıyor. Oysa olması gereken bu değil. Sermaye gücünü de elinde bulunduran “iktidar”ın kendi hesabına gelmeyen bir olguya yardımcı olması zaten beklenemez. Ancak, özellikle bakanlık, valilik, belediye gibi ‘devlet’ten sayılan güçlerin kültür-sanatı desteklemesi hem yasal bir gereklilik hem de beklenir bir durum. Çünkü genel anlamda sanatın/sanatçının toplumu değiştirip dönüştürerek geliştirmek gibi asla atlanamaz işlevi vardır. Evrensel bir kardeşlik diline bununla ulaşılabilir. Emperyalist sömürüye direnme, insan haklarının ihlali önlenme... bu yolla sağlanabilir. Ama söz konusu katkı, kültür-sanatın bağımsızlığına gölge düşürmeye yönelik olmamalı. Aksi halde kültür-sanatın, örneğin edebiyatın/edebiyatçının toplumsal dönüşümlere katkı sunması beklentisi ham hayalden öteye geçmez. Böyle bir beklentiyi karşılamayan sanata gelince o, sade suya tirit...

2.Bölüm:

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

İstanbul, Ankara, İzmir dışındaki dergiler, yayınevleri seslerini bölge dışına, özellikle metropollere yeterince duyuramıyor. Gerçi metropollerdekilerin de, bütün olanaklarına karşın, seslerini herkese, her yere duyurduğu söylenemez. Örneğin, kimin ne olduğunu bilip anladıktan sonra bizler de onların ürettiklerine dönüp bakmıyoruz. Çünkü ne dediklerini/diyeceklerini biliyoruz. Bu nedenle bırakıyoruz kendileri çalıp oynasınlar. Ne var ki biz dönüp bakmasak da onlar sürüleştirilmiş kütleye ulaşmanın yolunu buluyorlar. Bu bağlamda bizlere gelince biz, kağıttan olduğunca internet ortamından da yararlanmalı, ulaşabildiğimiz kadarıyla daha çok okuyucuya ulaşmaya çalışmalıyız; internet ortamının da tek başına yetmeyeceğini unutmadan oradan da yararlanmanın yollarını bulmalıyız. Tersakan Toros olarak okura ücretsiz ulaşmaya, sanal ortamda gözükmeye çalışmamız bu bağlamdadır.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Dergimiz (Adana'da 2 ayda bir yayımlanan TERSAKAN TOROS), yukarıda anlatmaya çalıştığımız istek, istem, erek doğrultusunda Çukurova'dan bir ses vermek için yayın yaşa-

mındadır. 4 yapraktan başlayıp, 3 yılı bitirmek üzere olduğumuz bugün, büyük boy 36 sayfalık dolu dolu bir dergiyiz. Bu aşamaya, ilkelerimizden ödün vermeden, kulağımızı kimseye uzatmadan geldik; varlığımızı, var olabildiğimiz sürece böyle sürdürmek kararındayız.

“..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?”

“.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?”

“.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?”

Bölgemizde ve bölgemiz dışında ulaşabildiğimiz yerlerde estetik bir incelemeye, toplumsal duyarlılığa katkımızın olup olmadığının değerlendirmesi bizim dışımızda... Beğeniyle izlendiğimizi görüyor, biliyoruz. Bu yargıya, kimi gecikmelerimizde aranmamızdan, derginin çıkıp çıkmadığının sorulmasından anlıyoruz ki bu, güzel ve yeter... Yine de doğruyu dile getirmenin kimseye bir zararı olmayacağı düşüncesiyle belirtmeliyim ki yöredeki üniversitelerden, edebiyat öğretmenlerinden, öğrencilerden... Yeterli ilgiyi gördüğümüzü söyleyemem. Belki de beklentimiz büyük...

Beklentimizin karşılığının yeterli olmadığı kesin. Yetersizlikte insanların, gençlerin, ilgi göstermesi gerekenlerin günlük yaşamda geçim derdinde debeleniyor olmalarının (da) etkisi vardır sanırım. Toplumun içinde bulunduğu ekonomik, siyasi, kültürel kısırcanın ne boyutta olduğunu hepimiz biliriz. Ve biliyoruz ki doğası gereği insan, soyut ya da somut bir yarar ummadığı yerde eylemez. Biz de okurumuza, somut olanından değil ama soyutundan bir şeyler vermenin çabası içindeyiz.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Tersakan Toros'un okuyucu kitlesi, hiç kuşku yok, aydınlıktan yana insanlardır. Bunların karanlık güçlerle, gericilikle, emperyalizme hizmetle bir ilgileri yoktur. Okuyucu dönüşlerinin çoğu olumlu olmakla birlikte eleştiri nitelikli dönüşler de alıyoruz. Hepsini değerlendiriyoruz; yayın ilkemize aykırı olmamak kaydıyla dergiyi herkese açık tutuyoruz. 'Ben de varım, benim de söyleyecek sözüm var' diyenler (yazma denemesine ilk kez girenler) de katılıyor aramıza.

?... Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Dergimiz Tersakan Toros'un hiçbir sayısı 1.000'in altında basılmadı. Elden ya da belli mekânlardan yapılan dağıtımlar ücretsizdir. Posta gideri olarak yıllık 20 tl gönderenlere postayla ulaştırıyoruz dergiyi. Giderlerimizi, yöremizdeki kimi işyerlerinin reklamları karşılığı edindiğimiz gelirle karşılıyor; yetmediği yerde -ki genellikle yetmiyor- o zaman cebimizden karşılıyor.

?... Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?

?... Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

?... Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Dergimizin 18. (Kasım-Aralık 2011) sayısı yayıma hazır. Kırp dökmeden, etik ve estetik ilkelerin dışına çıkmamaya çalışarak ama söylemek istediğimizi de sakınmadan söylemeye çalışa geldiğimiz bu süreçte fincancı katırlarını ürkütmemiş

olmalıyız ki özellikle siyasi erkten ya da yerleşik geleneksel güçlerden kaynaklanan kısıtlayıcı bir durumla karşılaşmadık. Bu arada “Anadolu Dergiciliği” ve “Türk Edebiyatında 12 Eylül” olmak üzere 2 sayımız özel oldu. İddialı kimi dergilerde bile görülen yinelemelere düşmediğimiz kanısındayım. Ürünleriyle adını sıkça gösterenler yanında sürekli değişen adlar da yer aldı dergimizde. Bu bakımdan, her sayımız ‘yeni bir sayı’ oldu diyebilirim. Genel anlamda sanatın, özellikle edebiyatın yanında, hapishanelerden seslere, çizgilere; yöresel renklere ve tarihe.. yer vermek gibi toplumsal sorunlarla ilgili olmak, değişmeyen yanıımız oldu; öyle de sürecek.

<http://tersakantoros.blogspot.com>

Ali OZANEMRE

(Tersakan Toros dergisi sahibi, sorumlusu)

Tepebağ Mh. 27044 Sk. Yeşil (Akdamar) İşh.

K: 1/5-6 Seyhan / ADANA

(İletişim: 0322 352 73 74, 0532 480 55 04

aliozanemre@gmail.com, tersakantoros@gmail.com

AKDENİZEDEBİYAT Edebiyat ve Sanat Dergisi'nden Faruk Demirel sorularımızı yanıtladı.

Yayınlanmış olduğu yer: Antalya

1.Bölüm

Ş..Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Kültür-sanat alanında bir kastlaşma vardır. Pazara dönük burjuva yazarların medya tarafından sürekli desteklenmesi sonucu böyle bir kastlaşma oluşmuştur.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Medyanın tekelleşmesine paralel olarak, sisteme fazla dokunmayan veya sistemin yanında yer alan yeni şöhretli yazarlar oluşmakta ve sayıları artmaktadır. Bunlar için tekelci medya büyük destek çıkmaktadır. Özellikle tüketime yönelik süper marketler zincirlerinde dağıtım ve satılma desteği verilmesinin altı çizilmelidir. Kastlaşan kültür –kültür sanat diğerlerini; süper marketlerin bakkalları kovduğu gibi piyasadan çıkarmaktadır.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayın evlerinin daha çok göze hitap ettiğini ve kara yönelik olduğunu söyleyebiliriz. Klasikleşmişlerde pek sorun görmemekle birlikte, toplumcu Gerçekçi sanat kültürden uzak durmaktadırlar.

Toplumda dönüşümü sağlayacak eserler ilgi alanında değildir. *Ş..Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Metropoller dışında ayakta kalan dergiler genelde kişisel gayretlerle yaşamaktadır.

Ş..Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin tanıtımı yetersiz, okura ulaşması çok sınırlıdır. Kişisel gayretlerle, imza günleri ile genelde hep aynı çevrelerle sınırlı kalmaktadır.

Ş..Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Estetik değeri yüksek bir eserin popüler olması tanıtıma bağlıdır. Tanıtım olanakları az ise tesadüfe bağlıdır.

Ş..Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Kültür-sanat ödüllerin yüzde 80'i kastlaşmıştır. Arada aynı çevrelere giren yeni yazarlara da veriliyor. Genelde belli guruplar sırayla bir birini ödüllendiriyorlar diyebiliriz.

Ş..Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Popülarite her alanda yayılmakta ve estetik ve alternatif eserleri gölgesinde bırakmaktadır. Pazar ve kar mantığının işlediği her ortamda popülizm aynı görevi yapıyor.

Ş..Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Az gelişmişliğin kaderi güce tapınma. Popüler ürünlerin eleştirisi yumuşak oluyor. Güçsüz olanların eserleri ise yerden

yere, rastgele...

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Her dönemde sermaye kültür alanına el atmış ve kullanmıştır. Toplumlara kendi projeleri –ideolojisi doğrultusunda yön verebilmek için kültür-sanatı kullanmıştır. İktidar kültür-sanatı desteklemeli önünü açmalı ama egemenlerin eğilimi doğrultusunda değil. Mevcut durum çok fena... Son zamanlarda iktidara paralel olarak sanat-kültür alanında yapay ve din içerikli eserlerle topluma müdahale edilmektedir.

?... *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-
re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu
ne olmalıdır?*

Edebiyatçının ve diğer sanat dallarındaki sanatçıların toplumu dönüştürme asli görevlerinden biridir. Toplumu dönüştürmek kaygısı elbette ki estetik ve kaliteyi düşürmeden yapılmalı. Edebiyatçının misyonu içinde yaşadığı coğrafyanın, hatta dünyanın kendi yönünden sorunlarını dile getirmeli, sergilemeli ve çözümler üretmelidir.

?... *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Evrensel bir kardeşlik dili çağımızda çok daha gerekli. Çünkü emperyalizm evrensel anlamda saldırıyor, her yere. Kültüre- sanata da o anlamda yönlendiriyor. Toplumsal muhalefetinde evrensel bir dili olmalı. Toplumsal muhalefet de akışkandır. Ülke sınırlarının dışındaki muhalefetle güç birliği yapılmalıdır.

2. Bölüm

?... *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabil-*

me koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Üç büyük kentin dışında çıkan dergilerin yayın evlerinin dağıtımını lokal olarak kalmakta. Genelde abone sistemine başvurumaktadırlar. Bu da yetersiz kalmaktadır. El dağıtımlarda geri dönüşümler örgütsüz yapıdan dolayı pek kalmamaktadır. İnternet olumlu bir işlev görebilir. İnternetteki çalışmalarda ciddi ve kapsamlı olmalı.

Ş...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Dergimiz (AKDENİZEDEBİYAT) dağıtım, tanıtım yeterince yapılamadığı için yayınıni durdurmak zorunda kalmıştır. Antalya hızla büyüyen bir kent. Üstelik dünyada birçok ulusun bildiği ve geldiği, hatta yaşadığı bir yer olmasına rağmen kültür-sanat dergisi yoktur. Bu boşluğu doldurmak için yayına başlamıştı. Bu ihtiyaç hala varlığını sürdürüyor.

Ş...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Dergi yayında değil.

<http://www.akdenizedebiyat.net>

iletisim@akdenizedebiyat.net/

maviakdeniz95@hotmail.com

GÜNCEL SANAT Dergisi'nden Arslan Bayır sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Antalya-Alanya

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Evet söz edilebilir.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

İyi yazmış olmaları, iyi reklam, şans. Zaman içinde birilerinin yardımının olması. Çok satanlar acaba çok okunuyor mu, sorusunu da burada sormak ve unutmamak gerekir.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Estetik olanları var, Onsuz olmaz zaten. İnsanı değer kaygıları taşıdıkları konusunda tartışmalar var. Fakat burada kitapları yayınlanan yazarların değer kaygılarının olmadığını söylemek zor. Bazıları insani değer yargıları içerisinde, ama bazıları sadece işin reklamı ve parası konusunda ön plandadırlar. Bunda yazarın konumu yayınevinden biraz farklı düşünülmelidir.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışsan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Var, fakat bir derginin veya yayınevinin adına yazmak biraz yanlış olmaz mı? Bunun yanında bir başka yayınevi; “biz de

varız, ama görmüyorsunuz” gibi gereksiz tartışmaya girmenin yanlış olduğunu söyleyebilirim. Kendi dergimiz Güncel Sanat da aynı zamanda piyasanın uzağında duruyor.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Yazarların, dergilerine ve yayınevlerine sahip çıkmaları durumunda egemen yaklaşımdan uzak durmayı daha da ön plana çıkaracaktır. Yoksa günün birinde onlar da bu çarkın içine çekilebilirler veya yok olabilirler.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bu tür yayınevleri, büyük yayınevleri kadar nitelikli eserler basıyorlar. Fakat reklam ve yazarın tanınmamışlık durumu yayınevlerini sıkıntıya sokabiliyor. Reklam verebilseler bu sıkıntıdan kurtulabilirler. Okurlarla da bunun için buluşamıyorlar veya az buluşuyorlar. Bizim toplumumuz, reklamın iyisini, kötüsünü ayırt etmeden sarılıyorlar. Kitabın içeriğini çok dikkate almadan “falanca yayınevinden çıktıysa niteliklidir”, diyerek alırlar. Fakat okunur mu o tartışılır?

Tanıtım için devletin tüm olanakları kullanılmalıdır. Devlet bunları ücretsiz tanıtmalıdır. Dağıtım konusunda da yardımcı olmalıdır. Bir tekel var onu küçük yayınevleri ve yazarlar aşamıyor. Böyle olunca da kitap okurla buluşamıyor. Bir kitap yayınlandığı zaman Kültür Bakanlığı buna destek olmalıdır. Tıpkı sinemaya, tiyatroya vd. Sanat dallarına destek olduğu gibi.

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Neden olmasın. Estetik düzeyi yüksek bir eser de popüler olabilir.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile*

tanışmamızı sağlıyor?

Bu konu tartışma götüren bir durumdur. Ben yarışmaların yeni değerlerle tanışma olanağı sağladığı kanaatindeyim. Yalnız bazı internet sitelerinin yapmış olduğu ayın şiiri yarışması gibi yapılanlar hariç.

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Hayır, böyle bir şey olamaz. Her ürün kendi başına bir değerdir ve bir ürün şekli diğerini engellemez. Yalnız bazı şeyleri zaman çözer. Popüler olanların yıllar geçtikçe hiç de öyle olmadığı anlaşılır.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Edebiyat eleştirmeni adı üstünde edebiyat eserini eleştirir. Bir yıl içerisinde popüler olan bir eserin bir yıl sonra bunu sürdürüp sürdürmeyeceği belli olmadığı için eleştirmen buna girmeyi gerek görmeyebilir. Onun için popüler eserler için eleştiri pek azdır.

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

İktidarlar nedense sanata, edebiyata çok değer vermemişlerdir bugüne kadar. Görsel alanlar hariç. Gerek sermaye gerek iktidar sanata sahip çıkmalı. Yeterince sahip çıkıldığı kanaatinde değilim. Hep aynı veya belirli kişilere sahip çıkmaktadır.

Ş.. Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Evet vardır. Çünkü edebiyatçı bu toplumun söylenmeyeni ni söyleyen yazan kişilerdir. Toplumu bilinçlendiren niteliklere sahiptirler. Bu misyonu her dönem sağlayabilmelidirler.

Edebiyatçı yazdıklarıyla topluma yön vermelidir, toplumu aydınlatmalıdır. Edebiyat politikanın, siyasetin üstünde olmalıdır.

Ş.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Yazan kişi toplumun önde gideni olmalıdır ki yazdıklarıyla örnek birey olduğunu gösterebilmelidir. Topyekûn muhalefet değil, olması gereken yerde, yanlış yapılanın karşısında durarak toplumu doğru yöne sevk etmelidir.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Büyük kentler dışında yayın yapan dergiler kendilerini duyurma içindedirler. Hatta büyük kentlerdeki okurlara, yazarlara yayınlandıklarını duyurma için büyük çaba gösteriyorlar. Göstermeyen yoktur. Her dergi kendi çapında buralara ulaşmaya gayret ediyordur. Biz Güncel Sanat olarak da bu gayretin içindeyiz.

Anadolu'da yayın yapan dergilerin çok azı bir dağıtım şirketi ile anlaşmalıdır. Büyük çoğunluğu abone, temsilcilik ve kitapbevlerine bireysel başvurularla kendilerini göstermektedirler. Dağıtım firmaları ile anlaşma şartları olmayan (Ulusal dağıtım için güçlü bir sermaye ve belirli bir sayı baskısı gerekiyor.) dergiler çıkış yolunu abone sistemi ile çözmektedirler. Biz dergi

olarak da bu sistemi kullanıyoruz. Ulusal bir dağıtım şirketi anlaşma şansımız yoktur. İnternet, derginin adının duyulmasında tabi ki yardımcı olmaktadır.

Ş...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Yaşadığımız kentte uzun süredir sanat edebiyat alanında bir dergi yayınlanmamaktadır. Daha önce yayınlananlar ise kısa ömürlü olmuşlardır. Dergimiz Güncel Sanat, bu gereksinimi sağlamak ve yerelden ulusala, ulusaldan evrensele doğru yazan kişileri de taşımak amacıyla doğmuştur. Bugün geldiğimiz noktada; kendimizi kanıtlamış ve gerek üç büyük kentten gerek ise il ve ilçelerden, hatta yurt dışından da olmak üzere gelen eserleri yayınlayarak edebiyata hizmet etmede bir hayli yol aldığımıza inanıyoruz. Bu yeterli mi diyorsanız? Hayır. Daha çok okura ulaşmak gerektiğine inanıyoruz.

Ş...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceltme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Sanatçılar toplumda oluşan veya oluşacak olan sıkıntılara karşı duyarlı kişilerdir. Dergimiz de bu açıdan yazan kişileri ile bu duyarlılığı gösteren bir mesafededir. Elbette her dergi gibi estetik bazen ön plana çıksa da; duyarlılık daha ön plandadır.

Ş... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Dergimiz üç yılın içinde olmasına rağmen sorulup araştırılan bir dergi konumuna gelmiştir. Bu yeterli midir? Hayır. Fakat yurdumuzda kültür sanat dergilerinin okur oranı % 3'lerde düşünülürse; sahiplenme her dergi gibi tartışma götürür niteliktedir. Bazen kayıtsız kalındığına şahit oluyoruz ve o an bazen 'bu topluma bir gömlek fazla diyoruz', ama ardından biz de böyle düşünürsek ne olur halimiz diyoruz ve tekrar toparlıyoruz. Baskı ve satış konusunda elbette zorluklar çekiyor-

ruz. Çünkü biz bir banka veya holding dergisi değiliz. Kendi yağımızla kavruluyoruz. O yağ biterse işte bizim de bittiğimiz an demektir.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Çok üzülerek yazıyorum, ama yazık ki ne üniversite ne lise öğrencileri bulunduğumuz kentte edebiyat dergileri ile çok ilgili değillerdir. Öncelikle öğretim görevlileri açısından bunu bakmak gerekir. Önce onların ilgisinin olması gerekir ama....!

Bizim dergimiz bulunduğumuz il ve ilçede ne yazık ki edebiyat öğretmenlerini pek ilgilendirmiyor! Çünkü okey masalarından kafalarını kaldırıp bakmaya, okumaya zaman bulamıyorlar! Onun içindir ki çok az sayıda edebiyat öğretmeni (emekli de dahil) ilgilidirler. Edebiyat ve Türkçe öğretmeni olmayanlar daha fazla ilgililer. Öğretmeni okumayan bir kentin öğrencileri okurları mı? Tabii ki kocaman bir hayır. Onları yönlendirecek olanlar edebiyat ve Türkçe öğretmenleridir. O da yoktur veya çok azdır.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Yükseköğrenim için gidenler, orada kendi eksiklerini görünce dönüşte bir farklılık yaratmak açısından kültür sanata daha fazla ilgi duyuyorlar. Bunu rahat bir şekilde sezebiliyoruz. Bazılarındaki idealist yaklaşımlarla kendilerini belirtiyorlar. Fakat bir süre sonra kendilerini hayatın akışına bırakıyorlar. Ve bir de şu cümleyi söyleyebiliyorlar. “Öğrenci iken daha çok okurdum, işe başladıktan sonra azaldı ve artık okuyamı-

yorum.” Bu söz karşısında durup iki kere düşünmek zorunda kalıyorsunuz.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Toplumun her kesimden okurlarımız vardır. Fakat 30 yaş üzeri daha ağırlıklıdır. Hele 50 yaş ve sonrası daha çoktur. Genç kesimde ise ego tatmini ağırlığı vardır. Her meslekten okur profilimiz vardır. Bunun içindik ki okur sayımız değişkenlik göstermektedir. İlk yılın abonesi bazen ikinci yılında vazgeçebiliyor, bazen ise derginin kendisini de yazmaya sevk ettiğini söyleyenler çıkıyor.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Yazdığınız gibi dergi bir avuç idealistin çabasıyla çıkıyor. Bizim baskı adetimiz 650-750 civarındadır. Bazı özel sayılarımıza göre değişkenlik oluyor. Mali sorunları abone sistemi ile çözüyoruz. Abonemiz azaldığı zaman kapanacak mıyız telaşına düşüyoruz. Bizim dergi olarak sadece şansımız, mizanpaj yapmak için ayrı bir ödeme yapmamamızdır. Kendi işimizi kendimiz yapıyoruz. Matbaaya sadece kâğıt ve kalıp parası dışında para ödenmiyor.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?*

Tabi karşılaşıyoruz, bazılarını diyaloglarla çözüyoruz. Çözemediklerimizden de uzak durmaya çalışıyoruz.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Hem profesyonel yazarlara, hem de amatör yazarlara saygılarımızı açtık. Edebiyat kokusu olan ve eserlerine yansıyan

kişilerin eserlerine yer veriyoruz. Profilimizi geniş tutmaya çalışıyoruz. Yurt dışından çeviri eserlere de yer vererek yelpazeyi genişletmeye gayret ediyoruz.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Dergimiz tabi ki toplumsal sorunlara duyarlıdır. Bölgemiz turizm açısından önemli bir yer teşkil eder. Hal böyle olunca da sanatsal olaylar biraz bunun gerisinde kalmaktadır. Dergi olarak sanatın bir evrensel kültür olduğunu söyleyerek, konuşarak, anlatarak sanatın da ön plana olması gerektiği üzerinde projeleri üreterek katkı yapmaya çalışıyoruz. Bununla ilgili olarak üç yılda dergimizin önderliğinde üç uluslararası sempozyum yapıldı. Bunun yanı sıra dergimiz Güncel Sanat, Kaygusuz Abdal adına şiir ve Akdeniz kısa öykü yarışması açarak bölgenin kültürüne katkı yapmaya çalıştı. Daha önce deneneni ama bir türlü gerçekleştirilemeyen bu tür sanatsal konulara katkılarımızla olumlu yaklaşımların olduğunu gözlemledik. Yeterli midir? Hayır. Daha çok yol almamız gerekir ki turizmle kültür edebiyat eş değerde gidebilsin.

Arslan Bayır / Güncel Sanat Dergisi yayın yönetmeni

PK: 66 Alanya/ Antalya – alanyaguncel@gmail.com

AFRODİSYAS Sanat Dergisi'nden Tahsin Şimşek sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Aydın

1.Bölüm

Ş...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Kültür, sanat ve edebiyat, insanlarımızın ve ülkemizin gereksinimlerine göre belirlenmiyor, biçimlenmiyor artık. Küresel güçler, istiyorlar ki her ülkede kendilerine hizmet edecek siyasal dostları olsun. O halde siyaseti belirleyecek yeni bir dil ve onun sürekliliği söz konusu. Kültür, sanat ve edebiyatın belirleyici gücünü yadsımak olası olmadığına göre, bildik sanat ve sanatçı algısının bir biçimde gözden düşürülmesi, yerine yeni bir sanatçı algısının konması gerekiyor. Bugün, bütün dünyaya dayatılan bu. “Simyacı”lara ve şifrecilere verilen destek nedeniyle edebiyatın kimyası da bozuldu. O halde savımı somutlayayım: Orhan Pamuk, bir söyleşisinde şöyle diyor: “Hep yalnız bir yazardım, hiç edebi bir cemaatim olmadı. Ama edebi bir cemaate ait olmak istiyorum, fikirlerimi değiştirmeden.” Peki, benim sorum şu: Fikirleri değiştirmeden olası mı? Cemaatleşmek, her şeyden önce tektipleşmek değil midir? Ha Bilderberg salonlarında, ha cemaat, ha edebiyat tekkelerinde... Peki yazarın gelip cemaat kapısını çalmasında sorumluluk kimde? Sanatçılarda, yazarlarda, şairlerde, aydınlarda... Sesin yükseltilmemesinde, kişiliğin korunmamasında... Özetle, bilinçli bir kastlaşmadan belki söz edemeyebiliriz; ama bir cemaatleşmenin varlığını da artık

yadsıyamayız. Hilmi Yavuz'un, Naipul'a gösterdiği tepkiyi de bu bağlamda görmek gerekir.

“Ulusal” sözcüğüyle, yazdığı dil “Türkçe”yle sorunlu; bolca evrenselden söz eden, ama aşiret-feodalite değerleriyle birbirine kenetlenen, keskin başka bir grup var. Böyle davranmanın prim yaptığını sanıp, keskinlik yarışında geride kalmak istemeyenler de az değil. Yaşar Kemal'i de defterden sildiklerine kuşum yok.

Bir de bir toplantıya çağrılmadığı için, daha sonra, ilk önüne çıkana: “Benim olmadığım yerde şiir mi konuşulur?” diye çıkışan Mehmet H. Doğan'ın yetkeliğini, bir kalıt olarak kendinde görenler var. Onlar, ayrı bir cemaat. Dergileriyle, etkinlikleriyle ve kendilerine saygıda kusur ermeyenleriyle... Herhangi bir rekabette alaşağı olmamak için beş on mürşidinin olması onlara yetiyor. Bir etkinlikte biri varsa, öteki de mutlaka olacaktır. İstanbul, İzmir, Bursa'daki bazı öbekleşmeler, bu yetkeler etrafında. Genelde yıllık işleriyle uğraşanlar da bunlar arasından çıkıyor. Bu işi de yetkelliklerinin gereği olarak görüyor olmalılar.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Küresel politikalar doğrultusunda planlama, baştan yapılmış durumda. Sermaye yatırımını buna göre yapıyor. Reklamın gücünü, sonuna değin kullanıyor. Peki istedikleri nasıl bir kültür, sanat, edebiyat? Postmodernizm ve onun onlarca meyvesinden biri olan postmodern yazın, küresel sömürüyü sürdürmek isteyenlerin, ereklere ulaşabilmek için oluşturdukları bir projenin adı ve uygulaması. Şimdi de içeriğe bakalım. Bugün, patronlar kulübünce yönetilen dünyamızdaki gergin yüzde yetmiş beş nüfusun havasını aldırma gerekiyor. Amaç, insanı silikleştirme, yalnızlaştırma; nesneleştirme, ilkesizleştirme... Anadilleri ve ulusal kimlikleri ortadan kaldırma.

“Ulusal”ı ağza almayı, utanılır bir hale getirme. Peki nasıl olacak bu? Ortaya konacak ürüne, her şeyden bir parça boca etmekle; ortaya yeni bir aşure koymakla.. O her şeyin parçaları: din, büyü, fal...; eğlence, arabesk, porno, seks..., hatta uyuşturucu. Böyle olunca din de aşk da müzik de içtenlikten, derinlikten ve yaratıcılıktan yoksun hale geliyor. Kısaca söylersem, “İzdivaç” salt TV’lerde değil, edebiyatta da bir biçimde gerçekleşiyor. Ambalaja ve çeşitliliğe de önem veriliyor. Kabarmalı, harika kapaklar yapılarak, yeni dizgi teknikleri denenerek...

?... *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Genel politikaya ters düşmemek, onların da öncelikli kaygısı. Çeviri yapıtta kâr daha tatlı. Telif sorunuyla uğraşmanın gereği yok; en azından tekrar. Çevirilerdeki düzeysizlik de onları çok ilgilendirmiyor. Çünkü okur o düzeye çekilmiş durumda zaten. Türkçeyle öylesine oynandı ki, “vicdan yapmak” gibi ucube bir deyim bile Türkçeye yerleştirildi. O kadar yerine “oka” demek, marka kot giymek gibi bir şey oldu. İnsanlar AVM’lere ve hamburgere nasıl alıştırsa, kendine sunulana almaya da alıştılar. İstisnalar yok mu, var. Bir ara Koç’lar, gerçekten nitelikli kitaplarla işe başladılar; baktılar ki nitelikli kitap para kazanmıyor, üç beş kitaptan sonra bırakıverdiler. E. Zola’nın “Suçluyorum”u ya da “Antik Çağ Anadolu Şiiri Antolojisi” kolay tüketmeye alıştırılmış okurun neyine? Hakçası İş Bankası Yayınları ayrı bir yere koymak gerekir.

?... *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Biz “Afrodisyas Sanat” olarak bu tür ilişkilerin tümüyle dışındayız. Karacasu Geliştirme ve Eğitim Vakfı’nın desteğiyle 5. yılımızı doldurduk. Ben Nazilli’de yaşıyorum, Genel Yayın

Müdürümüz Ahmet Zeki Muslu Aydın'da. Bu tür ilişkilerden ve etkilenmelerden epeye uzağız. Uzakta olmak, uzaktan görmek daha nesnel ve tutarlı davranmaya olanak sağlıyor mu, onu ben söyleyemem. Türk Dili Dergisi, Çağdaş Türk Dili, Sözcükler, Akköy, Beşparmak, Kurşun Kalem, Şehir, Kıyı, Berfin Bahar başarılı bulduklarımın ilk aklıma gelenler. Çoğu da Anadolu'da yayınlanan dergiler. Hâlâ özenci (amatör) bir ruhla, cepten tüketerek ayakta kalmaya çalışıyorlar. Bir de böyle dergilere destek veren, hâlâ edebiyatın ağız tadını arayan bir kuşak var. Bu dergi yaşasın diyen yaşlı başlı ustalar... Mehmet Başaran, Yılmaz Onay, Mahmut Makal, Muzaffer İzgü, Metin Demirtaş, Nursel Duruel, Burhan Günel'ler...

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Vakıf, dernek, belediye desteği olmadan ayakta kalmaları çok zor. Her şey gelip dayanıyor dağıtıma ya da masrafları karşılayacak düzeyde sürdürümcü bulmaya. Dağıtımcılar, belli sayının altında dergi almıyorlar, üstelik parayı peşin istiyorlar. İadelerden de ayrıca para istiyorlar. Bugünün okuru, derneğinde ya da gittiği lokalde ya da kahvehanede gazete okuyorsa, evine gazete de almıyor. Dergisini yaşatmak isteyen okurun, özveride bulunması gerekiyor. Önüme konan şu emeği, ele güne muhtaç etmeden yaşatayım, ona katkıda bulunayım deme bilincine ulaşması gerekiyor.

?...*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Kimse yadsıyamaz, şiir kitapları 500-1000, roman ve öykü 1000-2000 basılıyor. Nüfus artışını hesaba katmadan söyleyeyim; 1960'ların %20'si. Bugün şiirin dağıtımı ise hiç yok. Roman ve öykülerinde vitrin ömürlerinin uzadıkça uzadığını herkes biliyor. Basılan kitabın, yarısı eşe dosta imzalanıyor, birazı

da kitap fuarlarında merhabalaşılan beş on okura. Arkasında dağıtım tekelleri bulunan dergiler bile 1000-1500 basıyor. Ne kadarı iade ediliyor, söyleyen yok. Tanıtımdaki sıkıntı dağıtımdan daha beter. Gazetelerde, bırakın kitapları, para ödemedi bir etkinliğin haberi bile yapılmıyor. Dost zorlaması ya da sempatisiyle yazılan tanıtma yazılarının, dergilerde yayımlanmasının da çok etkili olduğunu sanmıyorum. Yeniden bir “Yazko” örneği bir çalışma yapılabilir mi bilemiyorum. Bu sıkıntıyı yaşayanlar bir araya gelebilirler mi bilemiyorum.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Medya desteği (Basın, TV, Dağıtım, AVM...) yoksa Yaşar Kemal, Osman Şahin, Leyla Erbil olmanın da bir yararı yok artık. Hatta Nâzım Hikmet olmanın da. Dağlarca öleli, şunun şurasında ne oldu? Neredeyse şiirinden söz eden bir Allah'ın kulu kalmadı. Serdar Özkan'lar, Canan Tan'lar, Ahmet Altan'lar, Orhan Pamuk'lar var artık. Fethullah Gülen'i de unutmamak gerekir. Kimsenin kuşkusu olmasın, gecikmeden, ABD ve AB, fonlarıyla yeni yazarlar çıkarılmaya devam edecektir.

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yaratıcılığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Oldukça saygın ödüller var. Görevi gereğince yapmak için için titizlenen Osman Şahin, Nursel Duruel, Burhan Günel gibi seçici kurul üyelerini tanıyorum. Ama şu da bir gerçek ki bu alandaki sıkıntıları ve kayırmaları genel durumdan ayrı düşünmek olanaklı değil. Kıt kanaat bütçesiyle fotokopiler yaptırıp bir yarışmaya şiir dosyası gönderen arkadaşlarımdan birinin yaşadığını anlatırsam durum daha da somutlaşacak. Bir ara yolu İstanbul'a düşüyor. Bir daha masraf etmeyeyim diye dosya gönderdiği kuruma uğruyor. Dosyasını geri istiyor, sekreter de bulup kendisine veriyor. Gerçek şu, dosya zarfının ağzı bile açılmamış. Başka bir gerçek, bu ülkede oğluna şiir ödülü veren

jüri üyesi var. Doğru olan şu, her üyenin oyu kamuoyuna gerekçeleriyle açıklanmalı. Varsa, çoğunda var, ön seçici kurul-
ların kimlerden oluştuğu da bilinmemeli. Bana göre böyle bir
kurul hiç olmamalı. Ödüllerin yararı var mı derseniz, özellikle
genç yaşta ödül alan şairler ve yazarlar için olduğu kanısında-
yım. Yazmak da süreklilik ve özgüven isteyen bir iştir.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanma-
sında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Gülşen'in "Kömür gibi yanıyorum, of!..."unun ömrü ne
kadar olduysa, benzer edebiyat ürünlerinin ömrü de o kadar
olacak. Çünkü bir tüketim toplumunda her yılın yazarı ve ki-
tabı farklı olmak zorunda. Ama binlere yılın deneyimi ve ger-
çeği öyle demiyor. Dün okunmayanlar bugün okunabiliyor.
İnsanlık nice yıkımı, depremi yaşayarak bu güne geldi. Estetik
değer taşıyan bir eser, gelecekte mutlaka okurunu bulacak-
tır. Bugünün unutmaları, unutturmaları moral bozsa da za-
man en doğrucu Davut'tur. Onca dil ve çağ sorununa karşın,
Shakespeare'yi, Hayyam'ı, Galip'i insanoğlu unutmadı. Ortalık-
ta neredeyse köy kalmamasına karşın Yunus'u ve Karacaoğlan'ı
da...

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele-
alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada po-
püler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Fethi Naci de öldükten sonra sıkı bir edebiyat eleştirme-
ninin kaldığına inanmıyorum. Asım Bezirci'nin "Bilimden
Yana"sını da anımsayan yok. Popüler olan, zaten içeriğiyle,
kurgusuyla gününbirlik tüketime göre biçimleniyor. Eleştirinin,
bir dergide bile, kendine bir yer bulması pek olası görünmü-
yor. Ama reklam, görsel gücüyle her yerde okur karşısında.
TV'lerde, AVM'lerde, gazetelerde, bilbortlarda. Bir dergi yöne-
ticisi olarak söyleyeyim, bize nice kitap tanıtma yazısı gönde-
rildi; ama beş yıldır eli ayağı düzgün bir iki eleştiri ancak ulaştı.

Ulaşmadı dersem, Alper Akçam’a haksızlık olur. Dost hatırına yazılan kitap tanıtma yazılarına eleştiriden saymadığım için böyle diyorum. Yoksa kitap tanıtma yazılarıyla her sayıyı doldurmak olası.

?... Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Kültür-sanatın, iktidar-sermaye ile bir ilişkisi olmalı mı? Bana göre hiç olmamalı. Oto-sansüre göre kendini dizginleyip duran basınla da olmamalı. Şu ya da bu iktidarlara değil, patron güdümündeki medyaya değil, özerk kurumlara gereksinim var. Eski TDK, TTK, Milli Kütüphane, Devlet Tiyatroları gibi kuruluşlara. Yazar örgütlerinin girişimlerine.

*?... Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-
re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu
ne olmalıdır?*

“Misyon” sözcüğünü sevmedim, “işlev” sözcüğünü yeğlemeliydiniz. Edebiyatçı çağının tanığıdır. Edebiyat, bir ayağı dünde olsa da, gelecekte sorumludur. “Edebiyat yapmak” deyimini, toplumun belleğinden silmek, edebiyatçının görevidir. Dilden ve anlatımdan ödün vermeden, yaşamın içindeki her şey, edebiyatçı başta olmak üzere her sanatçıyı ilgilendirir, ilgilendirmelidir. Fikret, Nâzım, Yakup Kadri, Attilâ İlhan; Neruda, Brecht, hatta Tolstoy toplumsal muhalefet görevlerini sürdürenlerden birkaçı. Bu tutumları ne kendileri ne de edebiyata bir şey kaybettirdi. Edebiyat, toplumsal dönüşümlere katkı sunmaktan geri duramaz. Şimdi merak ediyorum, “Van Deprem”i kaç şiire ya da kaç öyküye konu olacak?

?... Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

İnsani ve evrensel değerler binlerce yılın deneyimleri ve doğrulamalarıyla önümüzde duruyor. Kötünün, çirkinin, sömürünün karşısında olmak; erkek ya da kadın olmaktan önce

insan olmanın, bilimin, özgürlüğün, daha güzel bir gelecek düşünün yanında olmak gerekiyor. Bunlar ortada dururken, hiçbir sanat adamını, bu siyasi iktidar benim görüşümden, bu siyasetçi benim oy verdiğim kişi diye duraksayamaz. Yetkini arayış sürekli. O arayışın adı muhalefettir.

2.Bölüm

“İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşıl-maya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?”

Her dergi gibi az çok bir sürdür-rücümüz var. Bir kısmını dostlar elden dağıtıyor. Çevremizde et-kinlik olan yere dergi götürmeye çalışıyoruz. Böylece basılanı yarı yarıya eritiyoruz. Ayrıca bize ürün gönderen, yazar ve şair dostlarımıza, bize destek veren dost dergi ve kurumlara da gönderiyoruz. Kalanını da anlaştığımız bir dağıtım kuruluşu aracılığıyla kitabevlerine ulaştırıyoruz. Şöyle bir gerçeği de siz-lerle paylaşmak isterim. Dergiye ürün gönderip de dergiyi hiç almamış, hatta dergiyi hiç görmemiş kişilerin olduğunu da bi-liyorum. İzmir kitap fuarında yaşadım, bir hanım geldi, “Gön-derdiğim öykü yayımlanacak mı?” diye sordu. Ben de bir şey-lerin farkında olarak, önümdeki dergiyi göstererek, “Bu der-giyi hiç alıp incelediniz mi?” diye sorduğumda, aldığım yanıt şuydu: “Öyküm yayımlanırsa, alırım.” Okumadan yazan bunca şair ve yazarın olduğu bir dünyada, bilgisunar, yeni bir anlayış, algı yaratabilir mi, doğrusu çok iyimser değilim.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Dergimiz, bir vakfın kendi varlığını duyurma isteğinin ürünü önce. Yapacağı hizmetler için kültür ve sanat dünyasıyla somut bir bağ kurmak isteği. Aydınlanmadan ve Cumhuriyet değerlerinden yana olduğunu göstermek, bu değerlere katkı sunmak istiyor. Dilin bozulmasına tepkiliyiz. İşte ilk sayıda ortaya koyduğumuz ilkeler demetinden birkaçı:

- “Nasıl söylendiği” çok çok önemli; ama “ne söylendiği” de. Bir sanatçı için, salt anlatımı önemsemek bize göre bir eksikliktir. Bir sanatçı, konusuyla da okura katkıda bulunmayı bilmelidir.
- Geldiğimiz yeri unutmadan ulusal ve evrensel değerlere sağlıklı bir açılımı gerçekleştirmek.
- İnsanı insan yapan değerleri savunmayı, bir yaşama sevincine dönüştürmek.
- Sanatı, özellikle şiiri, yaşamdan soyutlayan, bunu, yaşayan koşulların doğal bir sonucu gören bir anlayışın, hele yeraltı edebiyatının yanında hiç olmayacağız.

Bu ilkeler doğrultusunda bir edebiyata gereksinimi varmış ki, 30. sayımızla beşinci yılımızı doldurduk. 327 yazar ve şairin imzası var bu otuz sayıda. Demek ki cemaatleşmeden, kendi içine kapanmadan, kast oluşturmada da bir şeyler yapmak olanaklıymış.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Ülkemizin her yerinden, her kuşaktan katkı sunan yazar ve şairlerimiz var. Bir üst soruda belirttiğim ilkelerimize sahip çıkan okurlarımız var. “Afrodisyas” yerel, ulusal ve evrenseli simgeleyen bir yurt parçası, bir insanlık kalıtı. Adını Türkçeye göre yazarken de bu duyarlıklardan hareket ettik. Yurt ve in-

sanlık kalıtına sahip çıkan bir duyarlık.

Ş.. *Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Belli bir okurumuz var, istediğimiz düzeyde sahiplenildiğimizi söylemek ise yalancılık olur. Hâlâ bu bilgisunar ortamında, bu iletişim ortamında edebiyatın “Yeşilçam”ının da İstanbul olduğu önyargısı aşılabilmiş değil. Sanatçının o yakın çevre kıskançlığı da bilinen eski hastalıktır. Açıkça söylemek gerekirse uzaktan daha iyi görülüyoruz. Vakıf desteği sürdükçe çoğu derginin yaşadığı kaygıları yaşamadan yolumza devam edeceğiz.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

ADÜ ve Karacasu Memnune İnci Meslek Yüksek Okulu öğrencileriyle etkinliklerde zaman zaman bir araya geliyoruz. Okul, dersane, test yorgunu öğrenciler, üniversite yıllarını biraz soluklanma, dinlenme zamanı olarak görüyorlar. Okuyan kesim daha çok çocuklar, bir de yaşlı bir kuşak. Edebiyat öğretmenleri, istisnalara bir yana, ne yazık ki matematik öğretmenleri kadar da okumazlar. O işi nasıl olsa biliyorlar! İroni belki ama dilin matematiğini hiç göremeyenler, üniversitelerin Türkçe, edebiyat bölümlerine giriyorlar. Benden elden dergi alan hiç edebiyat öğretmeni yok, ama matematik öğretmeni çok.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Her şey ülke koşullarıyla, ülkenin kültür algısıyla doğru

orantılı. Uzun soluklu bir inatlaşma gerekli. Ahmet Miskioğlu kadar inatçı. Her dergi, idealist bir özlemin ürünü. Her yıl yayıma başlayan dergi kadar, yayımına son veren dergi var. Demek ki teslim bayrağını çekmeye, teslim olmaya zorlayan bir kültür sanat ortamımız var.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Post-modern kültür ve edebiyat algısına, fantastik arayışlara karşı çıkanlardan oluşan bir okurumuz var. Okurumuz belirli bir coğrafyada toplanmış değil, İzmir ve Ankara’da biraz daha fazla. Ürünü yayımlanmadığı için küsüp giden de var, dergim gecikti diye telefon üstüne telefon açan da var. En azından 200’ü aşkın düzenli yazar ve şair okurumuz da var.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Mali sorunları vakıf yönetimi biliyor. Hesap kitap, basım dağıtım vakfa ait. Bana düşen Genel Yayın Müdürü arkadaşım ile dergiyi dizgiye hazırlamak. Basım, özel bölüm konusuna ve mevsime göre değişebiliyor. 1000 – 1500 arası değişiyor.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?*

Bu konuda epeyce özgürüz. Sunuş yazılarımızı ve dergimizin içeriğini bilenler “toplumsal muhalefet” görevimizden ödün vermediğimize tanıklırlar. Yerel sızlanmalar elbette olacaktır. Siz bir vakıf dergisisiniz, niye tarafsız değilsiniz diyenler elbette olacaktır; onlar bizi çok da ilgilendirmiyor. Biz, sanat ve yazının tarafındayız. İnsanı insan yapan değerlerin yanında...

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Her sayıda bir, bazen iki, “özel bölüm”ümüz oluyor. Bu zaten bir konu değişimi sağlıyor. Her sayıda iki ustamızı anıyoruz. Dünün ustalarıyla karşılaşmak, okura farklı tatlarla buluşturuyor. “Benden İçeri” sayfalarında yazarlarımız kendilerini anlatıyor. Bir yazarı kendi kaleminden tanımak da okur için ilginç oluyor. Genç ve usta şair dengesini sağlamaya çalışıyoruz. 327 farklı isim katkıda bulunduğuna göre bizim için bir yineleme söz konusu değil diye düşünüyorum. Elbette her derginin bir çekirdek kadrosu var. Ama onlara %30'luk bir yer var. Demek ki birkaç sayıda bir onlar da dinleniyor.

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Bu sorunuzun yanıtı, derginin kapağında yerini her sayıda koruyan şu savsözümüzde: “Nasıl anlatıldığı” çok çok önemli; ama “ne anlatıldığı” da. Üç yıldır “Karacasu ‘Afrodisyas Sanat’ Edebiyat Günleri”ni düzenliyoruz. Örneğin bu yıl, 1)Kurtuluş Savaşı’nda Aydın, 2) Afrodisyas-Karacasu Kalıtı, 3) Çocukları ve Genleri Okumaya Isındırmanın Yol ve Yöntemleri, 4) Şair Şiirini Anlatıyor ana başlıkları altında oturumlar düzenledik. Ayrıca etkinliklerimiz kitaplaştırıyoruz. Bu yerelimizin belleğine yeni şeyler eklemek demektir. Afrodisyas Sanat Yayınları da şu anda 14’üncü kitabına ulaştı.

tahsin.simsek@mynet.com

afrodisyassanat@mynet.com

BEŞPARMAK Dergisi'nden Talat Avcı sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Aydın - Söke

1.Bölüm

?...*Kültür-sanat alanında bir kastaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kültür ve sanat alanında bir kastaşmadan söz edilebilir. Bunlara kastaşmadan çok “adalar” demek istiyorum. Adalar ya da adacıklar oluşturup alanlarını genişletmek isteyenlerin varlığını kimse yadsıyamaz.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Yazarların ünlenmesinde ya da kitapların çok satmasında niteliğin doğru orantılı etkisi olduğu söylenemez. Elbette haklı bir üne sahip olan nitelikli yazarlarımız var. Ama çok satarlığın nitelikle doğrudan ilgili olduğuna inanmıyorum. Bunda etkili olan popüler kültür ve sanatın dayatmalarıdır.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ünlü yayınevlerinin ya da banka yayınlarının estetiği üstüne bir değerlendirme yapmak “uzanılamayan el”le ilgili söylenene benzetileceğinden bu konuda değerlendirme yapmak istemem. Amaçları ve çizgilerini yayınları gösteriyor az çok. Beğendiğim birçok yayın gösterebilirim içlerinde, pek beğenmediklerim de olabilir. Ben daha çok, büyük yayınevlerinin (buna banka yayınları da dahil) şiire pek pas vermemelerini,

ilk yapıtların niteliklilerini araştıran editör yardımcılarının sayılarını artırmamalarını takıyorum kafama.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Egemen yaklaşımın uzağında duran yayınevi adı vermem için kafamda hiçbir ikirciğin olmaması gerek.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayınevlerinin sorunu, kitaplarını basmaktan çok dağıtımda karşılaştıkları zorluklarda toplanıyor bence. Bildiğim kadarıyla, dağıtım şirketleri bu iş için büyük paralar istiyor. Hatta en başta parasal güvenceler istemeleri için ancak büyük para sahipleri tarafından yapılabileceğini gösteriyor ki bu sonuç aklımıza neyi getiriyor olabilir?

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Estetik düzeyi yüksek bir yapıtın popüler olma şansı pek yok. Alımlayıcısı geniş kitleler olmadığına ve olamayacağına göre, bu ham hayal. Zaten popüler kültür ve sanatı pompalayanlar da istemez bunu. Belki şu olabilir: Bizim nitelikli yazarımız ölüp gitmiştir ve bir efsane olup çıkmıştır. Ölü soyucu gibi onun sırtından para kazanmak için onu gündemde tutarlar; okur gibi yapan alıcıların sayısını hızla artırır ve kazananlar yine o baronlar olur.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Başta da söylediğim gibi sanat-edebiyat ödülleri, düzenlenen kurumlarıyla seçici kurullarıyla adalar/adacıklar oluşturun-

ma amacında olabilir. En azından belirli bir beğeni biçimini imliyor olabilir. Adı daha saygın olarak bilinen ödülleri, kazananları okura tanıtmada etkili olabilir. Tanınmanın tek yolu ödülleri değildir ama. Nitelikli olan er ya da geç kendini tanıtır. Tanıtır da niye geç olur hep?

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popüler kültür anlayışının, estetik ürünlerin alıcı bulmasında da alımlanmasında da bir engel olduğuna inanıyorum. Popüler kültür ve sanat, mahalle baskısının kültür ve sanat ayağı bence.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Edebiyat eleştirmenliği ve eleştirmenleri, bence “yok” denircesine acımasızca yargılanmamalı. Eleştirmenlerin genellikle beğenilerine uygun düşen yapıtları ele aldıklarına inanıyorum. Ama saygın olarak bildiklerim için bunları söylüyorum. Ahbap çavuş ilişkisinden söz etmiyorum. Popüler ürünleri onlar ele alırsa övecekleri kesin. Ötekiler ele almaya değer bulmuyor onları. Peki ne olacak bu durumda? Keşke zaman ayırılseler de ipliğini pazara çıkarsalar onların.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür, sanat ve iktidar ilişkisi her dönemde sıkıntılı olmuştur. İktidarlar dinsel, mezhepsel bir dayatmadan nasıl uzak durmak zorundaysa, dünya görüşüyle ilişkilendirerek de sanatçılara hiçbir dayatma yapmamalıdır. Herkese özgür bir ortam sunmaları asal görevi olmalıdır.

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Sanatçıların toplumsal bilinç vermede, toplumu değiştirip dönüştürmede doğrudan görevleri olduğunu söyleyemem; doğru da bulmam. Sanatçıya politikacı gibi doğrudan görev vermek sanatı yok eder. Ama sanatçı, yapıtını ayak bastığı coğrafyadan ve içinde yaşadığı toplumundan kendisini soyutlamadan öylesine oluşturur ki estetiksel sunulunun diplerinden çıkardıklarımız inceltir, dönüştürür bizi.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında sanatın evrensel dili kullanılmalıdır. Görevin önüne estetiği geçirin, bir başka deyişle görevi estetiğe yedirin, toplumsal bilinç buna göre biçimlensin, “toplumsal muhalefet” gibi özellikle iktidarlara itici gelen bir tamlamayı kullanmaya gerek yoktur. Şunu belletelim yeter: Sanat muhalif olmaktır.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

Büyük kentlerin dışında yayımlanan dergilerin bir dağıtım sorunu var küçük yayınevleri gibi. Birçoğunun basım giderlerini bile karşılayamama sorunu var aslında; ama biz ikinci aşamayı ele alalım. Büyük kentlerde belirledikleri temsilcilerle işi götürmeye çalışıyorlar. Bir de abone ağını genişletmeye çaba harcıyorlar. İnternet tanıtım için geniş olanaklar sunuyor. Bu tanıtımlar abone sayısını artırır doğal olarak. Kültür Bakanlığı, dağıtım konusunda devreye girse, yurdun her köşesine ulaşmada katkı sunsa, çok önemli bir işlev görmüş olur.

Ş.. *Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Dergimiz Beşparmak, Eylül 1989'da ilk sayısını çıkarırken Söke ilçesinde bir edebiyat dergisinin olması isteği birinci plandaydı. Bu istek bir gereksinme olsa gerek. İstiyorsun, demek ki o bir eksiklik. İlçemizdeki yerel renkleri ulusala taşıma isteği... Özelden genele uzanma çabası... Kendini ifade etme yolu. Başka bir sürü neden sıralanabilir. 23. yıla girmiş bir kültür ve sanat dergisi olarak, Ege'nin en uzun ömürlü edebiyat dergisi olarak bir kıvanç var taşıdığımız. Ama içerik olarak kaydettiğimiz gelişmelere karşın yine de çok eksiklerimiz var. Kurumlaşamayışımız, derginin sürdürülebilirliğinin üstünde Demokles'in kılıcı gibi duruyor. Şu an yaşıyor olması, bütünüyle özverili bir çalışmanın ürünü.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceltme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Dergimizin, ilçemizin gençleri başta olmak üzere, estetik inceltmeyi sağlamaktan başka bir görevi yokmuş gibi çalışması, popüler kültür ve sanata pek ödün vermemeye çaba göstermesi en belirgin çizgisi. Toplumsal duyarlılığın artırılması amacıyla sekiz yıldır Söke Belediyesi ile ortaklaşa bir çalışmayla "Söke Sanat, Edebiyat ve Kitap Günleri" düzenliyoruz.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığını, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Dergimizin ülke çapında bir gereksinme olarak karşılandığını sanmıyorum. Ama kapandığını duysalar epey üzülen yazar, şair ve okuyucu olacağını sanıyorum. Belki de bana öyle geliyor. Bölgemizde bir gereksinme olduğunu söyleyebilirim. Sakın kapana-yım falan demeyin dediklerine göre, bir boşluğu dolduruyor diyebilirim. Sahiplenildiğini de söyleyebilirim, demek isterdim; ama hangi il bir kültür-sanat-edebiyat dergisini sahiplenmiştir ki?

<http://besparmak.blogspot.com/>

besparmak@gmail.com

SARIZEYBEK Dergisi'nden Oyhan Hasan Bildirki'ye Sorduk

Yayınlandığı yer: Aydın- Söke

1. Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Elbette. Öncekiler ve sonrakiler... Sonrakiler hiçbir zaman öncekilerin yerine geçemiyor.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Nitelik aranmıyor. Aralarında konu hırsızlığı bile yapıyorlar. Hatta öteki dillerden yaptıkları çevirileri de kendi eserleriymiş gibi gösteriyorlar. Merak edenler edebiyatımızda kaç tane “otobüs” romanı var, araştırınsınlar, hangi korkunç gerçeklere ulaşacaklar görsünler. Nitelik yok, reklâmlar var. Bir de “korsan kitap” şişirmesi...

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Üç beş yazar ya da eserin dışında, yayınevlerinin estetik ve insani değerler taşıyan eserlere kulak astıkları yok. Yakında dinî yayınların ardı ardına yayınlanacağını göreceğimizi çok iyi biliyorum. Başladılar bile... Dergileri geçin TV kanallarındaki yorumcular bile değişti, eskileri bıçak gibi kestiler.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışsan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Popüler edebiyat dergileri ve arkasındaki yayınevleri, “Kendin çal, kendin oyna” havasındalar. Hiçbirinde benimseyebile-

ceğimiz ne bir yazar, ne bir eser var. Temcit pilavını sevenlerin uğrak yeri olup çıktılar.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Onlar, birer haysiyet savaşçısı... Zorlukların çilesini çekiyorlar ve bütün olumsuzluklara rağmen edebiyatımıza ayna tutuyorlar. Onları sokak fenerlerine benzetebiliriz, kendi sokaklarını aydınlatırken, evrensele uzanacak örnekler de ortaya çıkarıyorlar.

?...*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ülkemizde ciddi tanıtım ve dağıtım kuruluşları yok. Hepsi de bir tarafı oynuyorlar. Okurla doğrudan buluşma imkânları yok. Belediyelere, derneklere ve okullara koli koli kitap pazarlama işinden başka bir şey düşünmüyorlar. Küçük yayınevlerini devlet desteklemelidir.

?...*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Estetik değeri yüksek bir eser, popüler eser olabilme pınarlarından beslenmiştir zaten...

?...*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Şöyle bir düşünelim bakalım: Hangimiz ödül almış bir yazar ya da şairin birkaç eserini okuduk? Kaç eserini kitaplığımızda saklıyoruz? Türkiye’de verilen ödüller, sadece reklâm amaçlı ve “Hamurum ekşi değil” anlayışının ödül aynasına düşmüş görünümleridir. Ödül tarlalarında o kadar çok “unutulmuş ödüllüler” var. Ancak aramızda daha çok onları hatırlamayanlar var.

?...*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popülerlik bizim işimiz olmamalı. Son zamanlarda çıkan

popülerlik iddiasındaki kitapların çoğu vitrinlerde sararmış olarak boy atıyor. Ama şişirilen balonlar sayesinde gerçekten de estetik eserlerin algılanmasında engel oluyorlar.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Günümüz edebiyatında, edebiyat eleştirmenleri yok ama birçok “reklâm yazıcısı” var. Bu yazıcılardan ne bekleyebilirsiniz? Yaygın medya alacağı parayı umur ediyor ve sevilen eserleri okuyucusuna tanıtmıyor.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür ve sanatı, kültür ve sanat olarak bırakmalıyız. Onun yolunun üstüne iktidarlar ve sermayeler çıkmamalıdır. Mevcut durumda “kara mizah” örnekleri o kadar çok ki... Yazar ya da şairin ideolojisi vardır diye önü kesilmemeli. Başka türlü kültür ve sanat ocaklarının bacalarının tüteceğini düşünebiliyor musunuz?

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatçı, içinde yaşadığı toplumun önderidir aslında. O, hem çağının, hem de içinde yaşadığı toplumun aynası olmalı, birer sokak lambası gibi ülkesini baştan uca aydınlatmalıdır.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Evrensel bir kardeşlik... Benim saçma bulduğum bir hayal. Dünyanın Suriye ile kardeşlik, bugün ne haldeyiz görüyoruz. Bence önce ve her şeyden önce “adam olmak” erdemine ulaşmalıyız. Adam olmuşların çoğaldığı bir dünyada o kardeşlik dediğimiz gökkuşakları doldurur gökyüzünü. Gerisi istismara yönelik bir türküdür, yıllardır

söylenir ama hiçbir toplumu kardeşlik köprüsünde buluşturamaz.

2. Bölüm

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

İnternet, muhteşem bir şemsiye. Taşra dergileri, yayınevleri, kendi gayretlerinin dışında seslerini metropollere ve öteki bölgelere duyuramazlar. Biz Sarızeybek dergisi olarak, bu çemberi kırdığımız düşüncesindeyiz. Yurt dışında ve içinde temsilciliklerimiz var. Dergimiz edebiyat dünyasında sesini duyurmak isteyen ülkemizin yazarlarına, şairlerine kucakını açık tutuyor.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Söke’de kitabı bulunan otuzu aşkın yazar ve şair var. Yayınlanan yerel gazeteler, arada sırada bu yazarların eserlerini yayınlamaya devam ediyor. Eli kalem tutup devamlı üretenlerin sayısı da az değil. Söke’de Yerel Basın ve Yayın Hayatı adlı tezin sahibi Hilal Güler’in yaptığı tespitlere göre yazarların sayı yüz elliye buluyor. Bu zenginlik bağlı olduğumuz Aydın ili de dâhil olmak üzere hiçbir ilimizde yok. Sarızeybek’in yanında Beşparmak dergisi de devamlı yayınlanıyor. Yerel kalemlerin ürünlerini yayınlamak amacıyla yola çıktık. Aralarında günümüz Türk edebiyatında ses verenler de var. “Dipdalga”nın sesini duyurmak amacıyla, özünde başkaldırmak anlamı da yatan Sarızeybek dergisini kurduk. İki ayda bir yayınlanan dergimiz 53. sayısına ulaştı.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, top-

lumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Edebiyat yapıyoruz. Bugün hayatta olmayan yazar ve şairlerimizin eserlerinden örnekler sunuyoruz. Genç seslere kulak veriyoruz. Ülke çapında yarışmalar düzenliyoruz. Yurdumun Şairleri Antolojileri çıkarıyoruz.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Sahiplenme, yurdumuzun her yanında olduğu gibi, üç beş fedakâr insanın omzunda. Herkes ihtiyaç olduğunu biliyor ama yoksulluklarının ateşiyle yanıyorlar. Kayıtsızlığın ötesinde, zaman zaman vergiciler de kapımızı çalıyor. Şimdi dergimizi ücretsiz dağıtıyoruz. Giderlerimizi bağışçılarımız aracılığıyla karşılıyoruz.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Üniversite öğrencileri yazarlarımızdan bazılarıyla ilgili tezler hazırlıyorlar. Hakkında öteki Türk ülkelerinde tez hazırlanan yazarlarımız da var. Edebiyat öğretmenleri her yerde olduğu gibi bizim ilçemizde de dergilere soğuk bakıyorlar. Bunun iki nedeni var: ilki, edebiyat öğretmenleri, yönetmelik mahkûmu. İkincisi “Aman ha” baskısı. Buna rağmen yüksekokul, lise ve ilköğretim öğrencilerinin desteklerini görüyoruz. Edebiyat öğretmenlerinden de dergimizin kadrosunda olanlar var.

Ş.. Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Ne yazık “katkı yapma çabası” göremiyoruz. Onlar kendi

dertlerinin ateşiyle yanıyorlar. Bir yerde iş bulma derdinin peşinde nefes tüketiyorlar.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okurlarımızı üç grupta toplayabiliriz: Yurt dışından ve içinden olmak üzere bizde yazan şair ve yazarlarımız, ilçemizin elit tabakası, abonelerimiz arasında yer alan esnaflar ve işçiler, öğrenciler.

?...Bildığımız kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Dergimiz beş yüz adet basıldığında “dahası yok mu?” diye aranıyor, bin adet bastığımızda elde kalıyor. Mali sorunları borçlanmak ve sonra ödemek kaydıyla, bağışlarla aşmaya çalışıyoruz. Dergimizi, Söke Şairler ve Yazarlar Derneği destekliyor.

?...Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Baskı, idarelerden geliyor. Bunun tek sebebi var. Cahillik, yönetmelik bilmemeçlik... Yasa maddelerini farklı yorumlamak.

?...Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Kendisini yinelemek... Sarızebe’te bu yok. Bizim şair ve yazar sayımız oldukça fazla.

?...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Toplumsal sorunlar, herkese, her bölgeye göre başka başkadır. Sarızebe, önce sevdalıların sesini duyurmak amacını güdüyor. İlçemizi bu seslerle tanıtmak amacını güdüyor. Yurt içinde ve Aydın’ın öteki ilçelerinde düzenlenen şiir günlerine katılıyor.

oyhanhasanbildirki@gmail.com

<http://oyhanhasan.blogcu.com/>

ELİZ Edebiyat Dergisi'nden Hilmi Haşal sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Bursa

Hilmi Haşal sorularımızın 1.Bölümü için Eliz Edebiyat'ın ilk yılında yayınlanan 'Neden' üst başlıklı yazılarını önerdi. Ulaşmak için: elizedebiyat.blogspot.com

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Üç büyük kent dışındakiler değil sadece, bütün dergilerin sesini daha gür duyurma, daha çok okura ulaştırılma şansı yok ne yazık ki. Dağıtım yapılan kurum dergileri de çok izlenmiyor, okunmuyor sanılan aksine... Evet, okurunu bulabilmiş birkaç yayınevi dergisi olduğu, olabileceği sanılıyor ama onların da yoğun bir talep gördüğünü iddia edemez hiç kimse. Temel sorun, insanların okumadan, kitaptan-dergiden soğumuş, soğutulmuş olması. Çoğunluğun derdi okumak değil, derdi sanata sokulmak, estetik arayış içinde bulunmak değil. Gençler, öğrenciler hızlı iletişimin büyümesine kapılmış durumda. Hız ve haz budalası bireyler, çağımızın tüketim kurbanıdır ne yazık ki... Kitapevleri dergileri sevmiyor, okullar, üniversiteler, kütüphaneler “okuma” alanı değil artık. İnternet, okuyacağım diyenler için iyi olanaklar sunuyor ama sunduğu olumsuzluklardan korunmak gerekir. Korunama-

yan, bilinçsizce sanal renkliliğine kapılan birey, orada zamanını katlettiği gibi, akıl sağlığını ve kişiliğini de yitirebilir. Bütün göstergeler olumsuz, edebiyat dergiciliği açısından. Karamsarlığın koyu dönemidir yaşadığımız, evet, ne yazık ki “edebiyat”ı anlatarak (öğreterek değil ama...) geçimini sağlayan edebiyat öğretmenleri ve edebiyat dolayısıyla bilim ürettiği-sunduğu varsayılan akademisyenler bile, edebiyata ve güncel edebiyat dergilerine karşı ilgili ve istekli değiller. İçten hiç değiller, inisiyatif kullanmayıp müfredatı gerekçe gösterdikleri için. O nedenle dergilerin sesini duyurabilme, dağıtım ve dolaşım ağına dahil olabilme şansı yok. Dergi sahibinin, yöneticisinin ve dergisini seven az sayıdaki okurun kişisel çabasıyla varlığını ve sesini duyurabiliyor edebiyat dergileri. Gerçek acı, ama bu... Sanal çağ gerçeği!

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Eliz Edebiyat dergisi, Bursa’da daha önceki yıllarda çıkmış olan Bıçem, Yeni Bıçem, Düşlem ve Akatalpa, dergilerinden edinilen deneyimle, yani geçmişten alınan derslerle çıkmaya başlamıştır. Ama hiçbir derginin devamı olmadığını beyan ederek, duruşu ve yayımladığı ürünlerle göstermiştir. Yani ‘mizanpajla’; kapakta her sayı bir ustanın “Elizi”ni yayımlamakla, çeviriye ve çevirmenlere olanak tanımakla, farklılığını kanıtlamıştır. (Kadınlara Mart sayılarında ve diğer aylarda gençlere ağırlıklı biçimde yer vermesiyle, arka kapakta her sayı bir yabancı şairin tanıtımı ile çeviri şiirlerini sunmakla, Türk şiirinin ve şairlerinin ilgi odağı oluşturmayı hedeflemiştir.) Yayın ilkelerinden ödün vermeksizin yolculuğunu sürdürmektedir Eliz Edebiyat... Çünkü yazarları, şairleri ve okurları hiçbir kategoriye tabi tutmadan, kapılarının herkese açık olduğunu beyan ederek, kendine özgü bir yapı oluşturmayı amaçlamıştır. Sanatın estetik gücü ve öncelikleri göz ardı edilmeden elbette...

Bu sorunuzun daha ayrıntılı yanıtı, derginin çıkış hazırlı-

ğında okura hitaben yazılmış ve blog sayfasında yer alan mektupta var. Aynen aktarıyorum:

“Sevgili okur,

Eliz Edebiyat, şiirin ve şairin toplumsal yaşamdaki konumunu, etkinliğini ve değerini görmeyi/gözetmeyi temel sorumluluk saymaktadır. O minvalde, şiire, yazıya adanmış yaşantıları, özveriyle sürdürülmüş yaratım serüvenlerini merceğine alıp paylaşmaktadır. Şiirin hakkıyla şairin hakkını ayrımsız dile getirmekten yanadır. Gündemimize heyecan katan yeni ürünleri ve söz konusu ürüne imza atan ustaları baş tacı etmekten onur duyar.

Eliz Edebiyat dergisi dünyaya çekidüzen verme iddiasında değildir. İnsanın ancak kendine çekidüzen vermekle, öncelikle başkasına zarar vermemeyi amaç edinmekle insan olabileceğini bilir, benimser. İnsan kendi vicdanına ve kendi gönül deryasına köle değilse, insan değildir. O bilinçle edebiyatın değirmenine bir damlacık su taşıyabilirse amacına ulaşmış sayacaktır kendini.

Sevgili okur, Eliz Edebiyat, sana ve dünyaya yazılmış bir mektuptur. Okursan, gökyüzündeki yıldızlar da bulutlar da hoşnut olacaktır. Okursan, yeryüzündeki kuşlar da karıncalar da hoşnut olacaktır. Anlam, evrene bir zerrecik umut eklemek değil mi? Düş bile sayılsa, o umudun çobanı olmaya razı Adem-Havva evlatlarının buluşma yeridir Eliz Edebiyat dergisi. Okumak kötülükleri unutmaktır, okumak arınmaktır, kendine ulaşmanın yegâne yolu değilse de o yolların en güvenli olanıdır, sevgili okur. Bunu bildiğini biliyor Eliz Edebiyat, sadece bunu bilmek bile paylaşmaya değmez mi? Değer. Işığın, okudukça çağlasın, çoğalsın! Gerçek dünya harflerdir, heceler, kelimelerdir... Oraya sesleniyor Eliz Edebiyat dergisi, yazının güzelliğine. Merhaba dünya!

Ağustos - Ocak 2009

Mudanya / BURSA

Hilmi Haşal”

Ş.. Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Ülkemizde olduğu kadar dünya-da da incelikler erozyonu yaşandığını görmezden gelemeyiz. Yozlaşma, yobazlaşma, yalnızlaşma benzeri, bireysel çöküntü halleri dünya düzeyiyle ilgilidir. Toplum, üyesinin kişiliğini, kimliğini tüketim sarmalına teslim ettiğinden, bireyi yeniden insani inceliklere, lirizmi, hümanizmi

keşfetmeye davet etmekten başka yapacak ne var? O bağlamda, şiir, öykü, deneme aracılığıyla, bir nebze katkı sunmaktır dergi yayıncılığının amacı. Öncelikle bireyi kendine çağırma-tır; önce “birey” insani özüne dönmeli ki “toplumsal” ölçekte inceliklerden söz edilebilsin. Elbette, yerel ve bölgesel çevre oluşturmak, etkinliğinin başarısına bağlıdır. Bu e-çağ kaosunda, yani, her türden elektronik ağların egemenlik savaşı verdiği koşullarda sanatı üretmek de yaymak da zor iş... Zorluğu bilerek yaklaşmalı girdaptaki insana. Edebiyat dergiciliğinin işlevi incelikler paylaşımıdır, estetik arayış uğruna zaman ve emek harcayanların sergilediği imeceye katkıdır, alçakgönüllü bir örgütlenmedir. Eliz Edebiyat’ın işlevi değil ama mesaj verme adına benimsediği görevdir, duyarlılık yaratmak, elden geldiğince çoğaltarak paylaşmak.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Veryüzünde zorluk çekmeden kotarılmış iş yoktur herhalde... Özellikle edebiyat sanat gibi özveriye dayalı üretimlerin

sunumunda... Bir “yerel süreli” derginin ne kadar ihtiyaç karşıladığını kestirmek de, koşulların çetin ve çıkmazlarla örülü olması nedeniyle zor. Okurun varlığını ve yazıya ihtiyaç duyduğunu biliyor ve o meçhul okuru benimsiyoruz. Yoo, bir tür züğürt tesellisi değil bu! Okurun dergiyi sahiplendiğini varsayıyor ve umutla besleniyoruz. Eliz Edebiyat, süregitme koşullarının zorluğundan yakınmaktansa, umudun diri tutulması yönünde çırpınır. Karamsarlığı saptamak ayrı, karamsarlığa saplanmak ayrı durumlardır. Diğer yandan, zorlukların bilinci beslediği, direnci bilediği de yadsınamaz.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Sanat edebiyat dergilerinin az sayıdaki gönüllüsü vardır sadede... Üreten de, paylaşılan da, yani okur ve yazar aynı kişilerdir hemen hemen... Üniversitelerden, öğretmenlerden, öğrencilerden ilgi, katkı yok ne yazık ki. Duyarsızlık, yukarıda değinilen genel sorunlarla bağlantılı: herkes başka kuytuda, başka kulvarda varlığına anlam arıyor. Bütün ülkelerde olduğu gibi... Gerçekçi olmak zorundayız: O belirttiğiniz çevrelerden yana beklentiye girmek enerjiyi ve hevesi zayıflatır. Öğretmenler de öğrenciler de, duyarlı değil şiire, öyküye, denemeye karşı. Edebiyat, edebiyatçıların derdidir diye baktıklarından olsa gerek, dergilerin semtine uğramazlar.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

İdealist kişiler bulmak, dönüştürücü gücü ruhunda ve kalbinde taşıyan bireylere ulaşmak... Çok da umutlu olunabilecek

bir durumda değil. Geline çağda, dünyamız en çorak alanıdır idealizm. Ne yazık ki her dönemde yaşananlar yinelenmekte; az sayıda idealist var gücüyle çalışmak zorundadır. Metropolere giren, saf ve ötekileştirilmeyi kader deyip kabul etmiş insan evladından söz ediyorsak, niceliğin zaferinden, niteliğin hezimetinden başka bir gerçeklik kalmaz, sanat edebiyat izleği için. Gerçek ne yazık ki her zamanki kadar acımasız bir dildir. Metropolden insanlığa medet gelmez...

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okurlarımızın daha çok genç şair-yazarlardan oluştuğunu sanıyoruz. Ustaların ilgi ve sevgisini her daim hissediyoruz, o ayrı, ama gençler ağırlıkta... Ürün göndermelerinden, sanal ortamlarda dergiyi anmalarından, içeriği çekiştirmelerinden çıkarıyoruz bunu. Eliz Edebiyat'ın dosyalarında en az üç sayıyı besleyecek miktarda şiir beklediğinden biliyoruz. Şair yazar adaylarıyla sıcak bir diyalog kurduğumuzu söyleyebiliriz. Diyalog daha da güçlenerek sürer umarım.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Genel bir sorun, evet, "bir avuç idealistin" özverili çabasıyla çıkıyor Eliz Edebiyat da... Tıpkı benzerleri gibi... İlk sayılarda 1000 adet hedef ve hevesini güttük. Bir süre 700 rakamını denedik ve sonunda 400 adette sabitlendi! Aboneler ve gönüllü dağıtımcılarımız aracılığıyla her ay belirli adreslere ulaştırıldı. Eliz Edebiyat'ın mali yükünü ilk yılda (12 sayı) değerli şair yazar İhsan Üren ağabeyimizin desteğiyle taşıdık. Her ay giderlerin yarısını üstlendi, kendisine teşekkürü her fırsatta ve her ortamda dile getirdim. İkinci yıldan itibaren, abonelerin, çevremizdeki bazı meslektaşların, edebiyat sanat gönüllüsü

dostların desteğiyle ve kendi olanaklarımızla sürdürdük Eliz Edebiyat'ın yayını... İçimizdeki asıl direnç kaynağıysa dergiyi sevenlerden aldığımız manevi güçtür. Yazıya tutunanların imecesi, edebiyata-sanata adanmışların oluşturduğu “görünmez el” kenetlenmesi... Olumsuzluklara karşın, Eliz Edebiyat dergisinin çıkıyor olmasıdır. Ve işbu satırları yazarı yaşadıkça çıkacağına dair, beyan edilmiş kararlılıktır. Elbette, şairlerin, yazarların desteğine, okuyucunun teveccühüne minneti unutmadan...

?.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kıstlayıcılığıyla karşılaşmıyor musunuz?*

Ülkemizdeki düşüncüyü ifade etme, yayma özgürlüğünün üzerindeki gölge neyse, süreli dergi yayıncılığına yansıması da aynıdır. Büyük ağabeyin göz merceğini sezmek olanaksız... Koşullar yol açıcı, esnek veya genişleticidir diyemez hiçbir yayıncı. Ancak, yerleşik ve geleneksel tutumların en önemlisi, en yakıcısı ilgisizliktir. Genellikle destek olmayıp köstek olunmakta... Yani kimselerin umurunda değil, Eliz Edebiyat dergisinin Mudanya'dan, Bursa'dan, Türkiye'den Dünya'ya yazılı seslenişi. Çevresel, hatta kitlesel bir vurdumduymazlık egemen... Diğer yerel ve ulusal edebiyat dergilerine karşı olduğu gibi! Yapacak bir şey yok, zorla güzellik olmaz, işimize bakacağız.

?.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Kendini yineleme can alıcı bir tehlike, evet... Genç, yeni imzalara, dünya şiirinden çevrilere açık tuttuğumuz sayfalar sayesinde aştığımızı umuyorum o tehlikeyi. Ayrıca, kadın şair-yazar kalemlere yer vermekle hareketlilik ve çeşitlilik sağlayabildiğimizi sanıyorum. Elbette, son sözü okur söyleyecektir bu konuda da...

?.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdi-*

ğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Sorunlar zincirlemedir; bireyselden toplumsala, oradan evrensele büyür... Ne denli, “çözüme katkı” sunduğumuzu bilemem, yargıda ya da değerlendirmede bulunamam. Onu zaman ve okur söyleyecektir. En baştan, bireyin içsel ve çevresel huzursuzluğundan kaynaklı ve “ilgili” ürünler yayımladığımızı düşünüyorum. Bölgemizde, ülkemizde giderek dünyamızda olup bitene duyarlı, (herhangi bir çözüm önermese bile) saptayıcı, dile getirici ve bilinçlendirici, sorumluluk taşıyıcı kalemlerdir, katkıda bulunanlar. Bursa ve çevresinden yazanlar, ağırlıklı olarak yer bulurlar Eliz Edebiyat’ta. Denebilir ki insana, yaşama ve sorunlara odaklıdır bütün içerik. Sorunlar- sa, elbette ki insanın, doğanın ve anlamın tahribatına neden olan her yerdedir, her şeydedir. O bağlamda sanat eylemi bir tür savunmadır. Dergimizin üç yılını dolduran yayın yolculuğunda, her sayının içeriği, yaşamın güzellik, iyilik ve haklılıkla anlama bürüneceğini vurgulamaya yöneliktir. Amacı, insanı, yani bireyi, içsel umarsızlıklara ve çevresel linçlere karşı uyar- mak, yaşamı savunmak olmuştur. Çünkü toplum da, dünya da bireyle, bireyselden başlar. Bireyi okur kılmada, dünyaya ilgili, geleceğine karşı sorumlu insan kılmada ortaya konan çabanın bir parçasıdır, edebiyat sanat üretimi, yayımı, paylaşımı... Eliz Edebiyat’ın bunu ne denli başardığına dair yorum ise okura ka- lıyor elbette...

Derdimizi deştığınız ve yanıt olanağı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Eliz Edebiyat Dergisi/ Yayın Kurulu Adına

Hilmi Haşal/ Mudanya, Kasım 2011

elizedebiyat.blogspot.com

elizedebiyat@gmail.com

AŞKIN (e) HALİ Edebiyat Dergisi'nden Metin Demirci sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Çorum

1.Bölüm

Ş..Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Kültür-sanat alanında kastlaşma anlamında bir durumdan bahsedemeyiz; çünkü özgürlüğün ve demokrasinin hüküm sürdüğü kapitalist sistemlerde kastlaşmak mümkün değildir. Kapitalizm her türlü sabitleşmeyi reddeder.

Kapitalizmin üç sınıfı vardır: Hiç çalışmadan kazanan, az çalışıp çok kazanan, çok çalışıp az kazanan. Bu gerçek olarak mevcuttur ama bu sınıflar daima yukarıya doğru hareket etmek zorundadır. Kapitalizmde bu zorunlu hareketi sağlayan iç dinamizmdir. İç dinamizm için kapitalin hareketini engelleyecek tüm olgular ve tüm hükümler özgürlüğe ayarlanır. Sol kesimde tekelimsi bir kültür- sanat faaliyeti mevcut diye kimse bu durumdan onların kastlaştığı anlamı çıkarılmamalıdır. Diğer kesimler kültür-sanat yaptılar da mı bu kesim engel oldu?

Türkiye’de yıllardır kapitalist sistemin siyasal anlamda yönetimini sağ kesim yapmaktadır. Bu sağ kesim iktidarlara ekonomik, siyasi, idari işlerde kendi çapında bir şeyler yaptılar ama Kültür –sanat alanında hep çuvalladılar. Hatta hâlihazırdaki iktidar bu olayı ta baştan tespit edip kültür işlerine bakacak bakanı ne yapıp edip sistemin sol cenahından devşirmiştir. Diğerlerine göre başarılı da olmuştur. Bu bir kastlaşma değil bir sahada emek sarf eden ve o sahayı hayat memet meselesi

görüp o işte seviye kat edenlerin görüntüsüdür.

?... *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Şöhret olmak bu işin zirvesidir. Şöhret olmadan çok sata-mazsınız. Ancak bu ülkede şöhret olmanın yolları çok kaygan ve kaypaktır. Bu memlekette hakkıyla şöhret olan çok az edebiyatçı var. Bu sahada hak eden hakkını, halktan alıyor.

Türkiye gibi kapitalizmin vahşice işlediği ve her şeyin kapitalistler tarafından sömürüldüğü bir yerde kültür- sanatın da sömürülüyor olmasından daha doğal ne olabilir ki. Nitelikten şöhrete ulaşanların üç beş parmak sayısını geçmemesi ve bunun yanında binlerce şöhretin her yerde boy gösteriyor olması kemiyet- keyfiyet dengesindeki olumsuzluğun göstergesidir. Şu söz ne kadar manidardır: Çok mal haramsız, çok söz yalan-sız olmaz. Nitelikli çok kitap satmak için nitelikli çok okuyucu gerekir ki nitelikli kitap satılabilsin.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bence bu soruya cevap gerekmez.

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Onlar tanınabilecek kadar su yüzüne çıkmadılar.

?...*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Var elbette ama kolay değil.

?...*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastaşma yarat-tığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Edebiyat sahasında ödüller verilmeli. Bunlar öyle alelade ödüller değil edebiyatçıyı şöhrete sağ salım ulaştıran işaretler olmalıdır. Dahası şu: bu iş “körler sağırılar birbirini ağırlar” cin-

sinden olmamalı. Ülkemizde “Nobel Edebiyat Ödülü “ gibi bir zirvenin olması gerekir. Ama bu zirveye çıkaran daha aşağıda “basamak ödüller” de olmalıdır. Böylece edebiyat herkesin aklına geleni yazmak olarak anlaşılmasından kurtulur. Edebiyat fakültelerini edebiyat öğretmeni yetiştiren mektepler olmaktan çıkıp edebi eserler üreten kişilerin mekânı haline getirir.

Bunun yanında üretici edebiyatçılarla hemhal olan dergiler birer ocak halinde çalışmalıdır. Devlet denen örgüt üreticiye her türlü yardımı yaparken edebi eser üreticilerini unutmaması hiç de hoş değil. Gerçek şu: Her iktidar eskiden beri edebiyatçılardan çekine gelmiştir.

İktidarlar edebiyata soğuk bakıyorsa edebiyatçılar üretim ve kaliteyi arttıracak başka yollar icat etmelidir. Özellikle yarışmalardan kaçınılmalıdır. Yarışmalar işin sulanmasının önemli nedenlerindendir. Edebiyattan bihaber birkaç edebiyat öğretmenin jüri olarak yer aldığı bir yarışmayı kazanan bir kimse kendini olmuş armut biliyor. Ölçünün yarışma kazanmak olarak algılayan kimselerden yeni değerler çıkmasını beklemek ne derece doğrudur? Yarışmalara para dökenlerin niyeti edebiyat hayatına katkıda bulunmaksa bu kişiler edebiyatçılara kitap basım ve dağıtım işlerini kolaylaştıracak faaliyetler yapmalıdır. İşte o zaman bu halkın yeni değerlerle tanışması mümkün olacaktır.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Evet görüyorum.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Eleştiri edebi bir türdür. Eleştiri yazısına nadiren rastlanan bir ülkede eleştirmenlikten bahsetmek mümkün mü? Paparazzi üslubuyla anacak, popüler üretimler eleştirilir. Hem son-

ra bu ülkede popülerlik para kazanma anlamına gelmiyor mu? Yaygın medya parayla ilgilenir. Yaygın medya kendini pazarlama derdindedir; o popüler ürün falana bakmaz. O para getirecek bir şey buldu mu o ürünü kendi eliyle çok çabuk popüler ürün haline getirir.

?...Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Her edebi eser orijinal bir yapıdır ve dolayısıyla her edebiyatçının duygu düşünce ve hayali de orijinaldir. Böylesine taze, yeni ve farklı duygu düşünce ve hayallerin toplumsal bilinç yaratmasını ve toplumsal dönüşümlere katkıda bulunmasını beklemek elbette doğru bir tavidir. Ancak iktidarlar bu durumdan hoşlanmazlar çünkü edebi değeri yüksek taze eserlerle beslenen toplumlar hak hukuk ve adalet isteminde de orijinal tavırlar üretirler. Hangi iktidar ister Nazım Hikmet'le beslenen bir toplumu idare etmeyi? Fincancı katırlarını ürkütmeden edebiyatçının toplumsal bilinç ve toplumsal dönüşüme katkı sunması mümkün mü?

?...Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

İnsanlık dili yaratmak, desek daha doğru olur. Kardeşlik daha alt küme bir kavram... Kardeşlik dilinin üstünde insanlık dili vardır. Herkesi kardeş etmek mümkün değildir ama herkesi insanlıkta birleştirmek olabilecek bir hayaldir. İnsanlık dili, kardeşlik dilini de kapsar. Kardeş olmak ayrılığı, insan olmak birliği önceler. Müminler kardeşler ama bundan daha ötede müminler de insandır.

2.Bölüm

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini anakentlere ve bölge dışına duyurabil-

me koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Var elbette; ama çok zor. Dergiciliğin çıkmaz sokağıdır dağıtım ve tanıtım. Bu ülkenin insanı ya dergi ile parayı bir arada düşünemiyor ya da bu konuda bir ahlaki sorun var. Arkadaşınız ismarladığınız yemeği unutmaz ve onun karşılığını bir şekilde ödemenin çaresine bakar. Y a da bir çayhanede otururken masanıza gelen arkadaşınız için verdiğiniz çay parasının karşılığını arkadaşınız bir şekilde ödemeye kalkar. Daha da olmadı mı altta kalmamak için tüm masadakilere çay ismarlar.

Evet. Böylesine hakşinas bir kimseye bu dergiyi ben çıkarıyorum buyurun okuyunuz diye verseniz hemen burnunu kıvrır ve okuyayım da geri getireyim der veya hiçbir şey demeden dergiyi alır gider. Hiç sormaz ‘Bunun fiyatı ne?’ diye. Dahası şu: Yalandan olsun ben bunun parasını vereyim demez.

Posta parası cebinden dergi gönderirsin adama; adam dergiyi alır ama hiç düşünmez bu derginin de bir maliyeti olduğunu. Eşe dosta, kitapçıya falan dergi bırakırsın dergi satılır beş kuruş geri dönmez. Oysa aynı adamlar kimseye borçlu kalmamak için kılı kırk yararlar. Ben hiç duymadım hacca gitmeye kalkan bir kimsenin hakkını helal ettirmek için bir dergiciyi ziyaret ettiğini?

Kazanç yönü böylesine güdük bir sahada boy gösteren bir edebiyat dergisi dağıtım ve tanıtım alanında ne yapabilir? Dergi bir yerlere ulaşmazsa o derginin çıkmasının da gereği kalmaz. Dağıtım ise o ayrı bir saha... Dağıtıcı dergiyi dağıtır, parasını ister. Senet ister, sepet ister. Hele dağıtalım da nasıl olsa parası döner diyen nice dergici kardeşimiz iflas etmiştir.

Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerin dışında çıkan veya ticari amaç gütmeyen tüm dergilerin büyük çoğunluğu ancak birkaç ay ya da birkaç yıl dayanabiliyor bu dağıtım tanı-

tım sorununa. Bence edebiyat sanat, dergiciliği ve kitap yayınlama işleri Anayasa maddesi seviyesinde ele alınmalıdır. Ancak o zaman edebiyat sanat dergiciliği ve kitap yayınlama işi güzel bir sonuç verebilir. Bu iş şöyle yapılabilir: Devlet edebiyat sanat kitap ve dergileri için bir posta kargo teşkilatı kurar, kitap ve dergilerin dağıtımını bedava yapılır. Dağıtım ve tanıtımda zorlanmayan dergici ve kitap yazarı da diğer sorunlarını kendisi halleder.

Hâlihazırda çıkan taşra dergileri çok büyük fedakârlıklarla metropollere ulaşmaya çalışıyor. Taşra dergileri olarak bizler metropollerde ikamet eden yazar dostlarımızdan yararlanıyoruz. Kargo yoluyla bu arkadaşlara dergi gönderiyoruz. Onlar da metropollerdeki belli merkezlere, kitapçılara dağıtıyorlar. Kitapçılardan o arkadaşlar bazen bir miktar para koparıp gönderiyorlar. Kitapçılar parayla bizim dergiyi satıyorlar ve parayı derginin dağıtımından hâsıl olan tanıtıma sayıyorlar. Biz de sesimizi çıkarmıyoruz ve “haklı bu adamlar” diyoruz; çünkü en azından böylece İstanbul Ankara gibi bir yerde dergimizin tanıtımı yapılmış oluyor.

İnternet dergicilikte getirdiği kadarını götürüyor. İnternet sayesinde insanlar dergiden haberdar oluyor. Yazarlarla rahatça haberleşiyoruz. Derginin düzenlenmesinde kolaylıklar sağlıyor. İnternet sayesinde dergi basılmadan önce istediğimiz yazarlara çıkacak dergiyi gönderiyor ve çıkmadan önce onların görüşlerini alabiliyoruz. Sitelerle tanıtım yapılıyor.

Dünyayı bu siteler sayesinde haberdar etmek mümkün. Dahası nedir dersiniz; dahası şu: İnternet dergilere pek çok imkân sağlıyor ama bunun yanında aynı internet edebiyat ve sanatın sulanmasına da sebep oluyor. Dergici düşünce duygu ve hayalleri sanatsal bir edayla gözle görülür elle tutulur bir hale getirmeye çalışırken, internet kâğıda kaydedilmiş duygu düşünce ve hayalleri sanallaştırıyor.

Kabiliyetli birçok insan bu sanal sarmalda doğmadan ölüyor. İnternette önce bazı dergiler vardı yeni yazmaya çalışanların havasını alan. Günümüzde bu hava alma işini internet üstlenmiş. Şiirini bir internet dergisinde yayınlanıp birkaç kişi de çok güzel, aferin yorumu yaptı mı bu bitiyor her şey. Bu site kimin? Aferin iyi olmuş diyenin hükmü şahsiyeti ne, belli değil. Ondan da öte daha olmadı mı bir site de sen kurup internette yayınlıyorsun aklına geleni.

İşte internetin götürdüğü şey: Herkesin yapamayacağı kadar önemli ve zor olan edebiyat internet sayesinde herkesin yapabildiği kadar bir basitliğe iniverdi. Edebiyatın konusu insan, insanlıktan çıkmış sanallaşmış. Duygular sanal, düşünceler sanal, hayaller sanal...

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Amacımız bir edebiyat ocağı oluşturmaktır. Yazmak isteyenlere yardımcı olmak... Güzel eserleri okuyucuya ulaştırmak... Yüksek seviyeli edebiyatçılar yetiştirmek. Tekke ve dergâhların bıraktığı boşluğu dergiyle doldurmak ve kaybolmaya yüz tutmuş usta çırak ilişkisini dergiyle sürdürmek. Bu uğurda üzerimize düşeni yapmak... Edebiyat sevdasını yaymak...

Bir diğer amacımız Leyla-Mecnun aşkları yerine edebiyat aşkları üretmektir. Gençlere cinsellikten başka aşkların da var olduğunu anlatmak... Duygu, düşünce ve hayallerin edebiyatla ifade edilmesinin insana, yüksek bir varoluş keyfiyeti kazandırdığını ve bu zevkin nasıl tadılacağını öğretmek. Modern hayatın dayattığı anlamsızlığa edebiyat yoluyla şifa bulmak... Madde- mana ikili birliğinin insani hayatın gerçeği olduğunu insana yeniden hatırlatmak... İnsanı insana tanıtmak...

Bu arada herkes gibi biz de dergimizin, manevi bir şahsiyet kazanmasını ve bizi yarınlara taşımasını istiyoruz.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Ülkemizde estetik bir inceleme olmuştur ama biz bunun tespitini yapmadık. Biz edebiyatın gereğini elimizden geldiğince yapmaya gayret ediyoruz. Edebiyatında da estetik ve toplumsal duyarlılık bakımında etkilerinin olduğu gerçeğine inandığımız için ölçmeyi sonraya bırakıp edebi eserler üretip dergi vasıtasıyla insanların arasına salmaya çalışıyoruz.

?... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Şimdiye kadar hangi edebiyat dergisi gereken ilgiyi gördü ki bizim dergi görsün. Edebiyat ince iş... Toplumun aş-ekmek ihtiyacına edebiyatın doğrudan bir katkısı yok ve dolayısıyla Partilerin faaliyet raporlarının ya da iktidar mebuslarının resimlerinin ihtiva edildiği dergilere duyulan ihtiyacın binde biri edebiyat dergilerine duyulmuyor. Bir rağbet olsa bizim dergimize de bir pay düşecek ama bu ülkede işin esası gereği böyle bir şey yok. Ama bizim toplum edebiyata ilgi duymuyor diye olayı ah vah geçiştirmiyoruz. İlgi yaratmanın çarelerine bakıyoruz. Beş yılda ilimizde üç büyük gece gerçekleştirdik. Dışarıdan yazar ve şairler getirdik. Ağırlığı biz de olmak şartıyla şiir geceleri düzenledik. Edebiyat sohbetleri tertip ettik. Halk ummadığımız oranda ilgi duydu. Belediye konferans salonları tıklım tıklım doldu. Hatta hala halktan pek çok kimse soruyor o edebiyat ve şiir gecelerini neden devam ettirmiyorsunuz diye.

?... Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Edebiyat zaman alan bir iş... Bu toplumun zaman yönün-

den en darda olan kesimi lise ve üniversite öğrencileridir. Kafasını kaldıracak zamanı mı var ki edebiyata zaman ayırsın üniversite öğrencisi? Ders, sınav ders sınav. Yurt sorunu. Burs sorunu. Ev, eşya sorunu... Ekmek sorunu. Yemek yapmak. Bu- laşık yıkamak.

Böylesine sıkışık dar zamanlara hapsolmuş ve zihnen yor- gun bir üniversite öğrencisinden kendine kalan azıcık zamanı edebiyat için harcayacağını beklemek abes bir durumdur. Üni- versite öğrencisi arakladığı boş zamanı ya telefonda mesaj çekmekle ya da kız oğlan karışık geyik muhabbeti yapmakla değerlendiriyor.

Edebiyat incelik istediği kadar derinlik de istiyor. Okuma istiyor, araştırma istiyor. Gözlem istiyor. Hayal istiyor. Duy- gu istiyor. Ders kitapları okumaktan canı çıkmış, profesörün konferansından kafası şişmiş, geçim derdinden zihni bulan- mış, çevre etkilerinin verdiği ızdırapla kalbi donuklaşmış üni- versite öğrencisi bir edebiyat dergisine, nasıl bir katkı da bu- lunabilir?

Ne acayip, edebiyat fakültesinde okuyan öğrenciye edebi- yat zor geliyor. Edebiyat fakültesi öğrencilerinden yüzde bir çıkıyor bir öykü, bir şiir ya da bir başka yazın türü yazan. Dü- şünün; bir edebiyat öğrencisi dostuna çektiği tebrik mesajını internetten indirip gönderiyor.

Bu ülkede edebiyat öğretmeni demek, bahsedilen şartlarda fakülteyi bitiren ve edebiyat öğretmenliği işini kapmış kişi de- mektir. Üniversitede canı çıkmış, zihnen yorgun, ders kitabı okumaktan bıkkın, sırtına okul müfredatı ve geçim zorluğu yüklenmiş bir edebiyat öğretmeninden edebiyat mı beklenir? Şunu da ekleyelim: Sınavlarda edebiyat öğretmeni olabilmek için yüksek puan almak lazım. Çok yüksek puan almak için ise ömrünü üniversitede bırakmış olmak gerekir. Zar zor diploma almak ise işe girme sınavında da zorlanmak anlamına gelir. Fa-

külte bitiyor ama ders bitmiyor; işe girme sınavını kazanabilmek için başka öğretilere devam etmesen olmuyor.

Edebiyata, avukat, doktor, mühendis gibi edebiyat öğretmenliğinin dışındaki mesleklerde ilgi daha fazla...

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşyorsunuz?*

Bu ülkede her şey zorlamayla oluyor. Zorlama olmadığı yerde de hiçbir şey olmuyor. İkisinin arasından bir iki iyi bir şey çıkıyor çıkmasına ama o da ne sana yetiyor ne bana yetiyor.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Evet. Aynen öyle. Dergimiz beş yüz adet basılıyor. Mali sorunlarımızı başka yerden kazandıklarımızla hallediyoruz. Sağ olsun Av. Kenan Yaşar Bey, Avukatlıktan kazanıyor edebiyata harcıyor.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?*

Biz edebiyatı entelektüel boyutta yapmaya çalışıyoruz. İşin içine ilk andan itibaren kültür ve siyaseti karıştırmadık. Bundan dolayı yerleşik geleneksel tutucular bizim sahamıza giremiyorlar. Ortak bir yanımız yok ki bize karşı baskı ya da kısıtlayıcı bir tavır sergilesinler. Alında bir bakıma, konumumuzu koruma yoluyla olumsuzlukları önleyorumuz.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Dergimizi arada bir yenilemek suretiyle yinelenmeyi önleyorumuz. Dergimizde kapak ve iç tasarım yönünden bir iki kez

ufak tefek yenilikler yaptık. İçerik yönünden bizde yinelenme olmaz; çünkü biz sürekli üretim içindeyiz. Bazı dergilerin yaptığı gibi dergiyi alıntılarla doldurmuyoruz. Bizim yayınladığımız eserler orijinaldir. Böyle bir süreçle devam eden bir edebiyat dergisinin kendini ikide bir zırt pır yenilemesine de ihtiyaç yoktur. En büyük tedbirimiz bu tazeliğin ve orijinalliğin fark edilmesi için arada bir bu duruma aykırı bir iki sapma meydana getirmekten öte geçmiyor...

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

İhtiyaç hâsıl olursa toplumsal sorunlarla ilgileniriz ama bu bizim birincil meselemiz değildir. Biz toplumsal sorunları edebiyatla güncelleştirmeye gayret ediyoruz. Biz güncel sorunların edebiyatını yapmıyoruz.

www.askinehali.com

askinehalidergisi@hotmail.com

KİLİM Dergisi'nin Editörü Şenol Yağınl sorularımızı yanıtladı.

Yayınlanmış olduğu yer: Çorum.

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Hayatın her alanında olduğu gibi kültür-sanat alanında da kastlaşmadan bahsedebiliriz. Burada asıl olan kastlaşmadan kastın ne olduğudur. Olumlu anlamda olduğu gibi, olumsuz anlamda da kastlaşma mevcuttur.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Nitelik kavramından kasıt, “ötekilerden ayıran vasıf” ise, en önemlisi yazarın okuyucuya ulaştırılmasını yani reklamı ön plana koyabiliriz. Zira okuyucuya ulaşmayan bir eser, yapıların en iyisi olsa dahi gerekli takdiri göremez. Bunun dışında sıralama yapacak olunursa; okuyucuya sunulan eserin yazım kalitesi, yazarın okuyucuyla bütünleşmesi vs. gibi genel nitelikler sayılabilir.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Yayınevleri kültür-sanat faaliyetlerinin en büyük ve en zor basamağıdır. Bunun nedeni kültür-sanat dışında yayınevlerinin mali açıdan da kaygıları olmasıdır. Yayınevinin mali açıdan kendini güvende hissetmesi kültür-sanat faaliyetlerine daha fazla destek verebilmesini sağladığı aşikârdır.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Piyasa ilişkilerine önem vermeyen hiçbir kurum hayatta kalamayacağı için bu soruya isim veremeyeceğim.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Tüm Türkiye’de –Metropoller dahil- sadece dergiler değil, tüm kültür sanat faaliyetleri var olabilmek için kendinden ödün vermek zorunda kalıyor. En basit ifadeyle yukarda ki soruda değindiğim gibi piyasa ilişkilerini sağlayabilmek adına dergiler, alanıyla ilgisi dahi olmayan hatta zıt fikirli reklamlara bile müsaade edebilmektedir. Metropollerde bu oran daha geniş bir piyasaya sahip olduğu için taşradan daha düşük seviyededir.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçükten kastınız parasal anlamda imkânsızlık yaşayan yayınevleri ise, ki taşrada bütün illerde yayınevleri bu kategoriye girer, zira çarkı döndürmek için davetiye basmaktan kitap, dergi vs. basmaya fırsat bulamamaktadır. Bu da sıfır imkân demektir. Okura ulaşma, dağıtım, reklam tamamen eseri ortaya koyan kişinin sorumluluğudur. Bu işe aşkla gönül veren kişiler için bu tür engeller sıkıcı ve vazgeçirici olsa da kimi zaman zevk ile aşılın engellerdir. Ve birlikteliğin menfaatsiz yapıldığı anlardır.

Ş.. *Eстетik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Tabii ki.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Yeni değerlerle tanışmak için eserin aldığı ödülün pek önemli olduğunu sanmıyorum. Ama bir genelleme yapılırsa; ülkemizde ki az okur seviyesinden kaynaklı, eğer çevresinde ona okuyacak kitap, dergi vs. önerenlerden veya kültürel bir çevreden uzak ise, bu ödül sistemi onu yönlendirebilir.

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Kendi adıma cevap verecek olursam hayır. Toplum adına verilecek cevap ise evettir. Sebebi toplum tarafından beğenildiği ve tercih edildiği için ürün popüler olur. Asıl soru şu popüler olan ürün estetik midir değil midir?

?... *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Ülkemizde ki mevcut eleştirme kültürünün tam anlamıyla seçkin bir halde olmadığı ortadadır. Sadece edebiyatta değil her alanda eleştiri seviyesi ortalama olarak çok düşüktür. Hatta yanlış bilmiyorsam, son zamanlarda kültür sanat yazıları veya programları medyada fazla kalmadı. Olanlarda yayınevlerinin baskısından kurtulabildiğini sanmıyorum.

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Birbirlerine muhtaç olduğunun farkına varılabilmesi gerekir. Mevcut durum hiç iç açıcı değil. Ayrıca durumun değişmesi için pek fazla da çaba gösterilmiyor. Sanat, ülkemizde ki ekonomik büyüme ile orantılı bir gelişme ve değişme sergileyemiyor.

?... *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatçı toplumun her bireyinin kalbine girebilmek için çaba sarf etmeli ve onlara örnek insan profilini anlatabilmeli-

dir. Toplumdan bir adım önde gidilemiyorsa edebiyatın hatta sanatın varoluş nedeni ortadan kalkacaktır.

Ş.. *Evensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Eleştirerek.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

İnternet kesinlikle büyük bir etkidir. Zaten ekonomik anlamda yayınevlerine mahkûm olmadan özgürce ve piyasa ihtiyacı duymadan tüm dünyaya ulaşılabiliyor olunması büyük bir imkân. Bunun örnekleri de mevcuttur. Birçok e-dergi yayını sürdürüyor. Takip edenler bilirler. Bunun için tek başına bir dağ köyünde olman ile bir metropolde yaşamın arasında hiçbir fark olmuyor. Bunun dışında yazılı bir şekilde metropollere ulaşılması şimdilik mümkün değil. Bir gün ulaşılsa bile metropol yayınları çok daha önde olacaktır.

24.11.2011 - Çorum

senolyagnl@gmail.com

ARKADAŞ Edebiyat ve Düşün Dergisi sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Eskişehir

1.Bölüm

?...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Yaşamın her alanında olduğu gibi kültür sanat ve düşün alanında da böyle bir yapı var ve bu ilişki biçimleri böyle bir yapıyı doğuruyor. Şimdiye kadar bu kast sistemi ya da bu yapının dışında daha demokratik ve çoğulcu bir anlayış inandırıcı olamadı; yeterli, alternatif bir seçenek oluşturulamadı. Ancak küçük de olsa atılan güzel adımlar ve umutlu çabalar var.

?...Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

“Çok satan her kitap kötüdür.” diye bir genelleme yapamaz ya da bu kast sisteminin bir ürünüdür diye kolayca söyleyemeyiz ama çoğunluk sizin de belirttiğiniz gibi...

?...Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Büyük sermaye sahibi ya da banka destekli yayınevlerinin çıkardığı çok kaliteli yayınlar var ve emeğin hakkını da veren çalışmalar bunlar. Sermayesi küçük ama nitelikli yayın iddiasındaki bazı yayınevleri ise eleştirdikleri sistemin yayın anlayışından farklı bir şey yapmıyorlar. Belki kızacaksınız ama düşü-

nünce ilk aklımıza gelen o büyük ve sermayesi başka kanallardan destekli yayın tekelleri birçok sözüm ona solcu, anarşist vb. yayınevlerinden daha fazla destek oluyorlar emeğe. Bizlerin kendimize göstermediği değeri onlar bize gösteriyorlar. Onların maddi çıkarı var diyorsanız, bizlerin de toplumsal ya da tek tek birey olarak çıkarlarımız var ise her daim daha nitelikli ve özgün işler yapmalıyız.

Ş...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Piyasa ilişkilerinin mümkün olduğu kadar uzağında durmaya çalışan belli başlı yayınevleri var. Sırası ile Kaos, Belge, Yaba, Otonom, Mayıs, Nesin, Birleşim, Penta yayınevleri; Expres, Birikim, Sıcak Nal, Mesele, Arkadaş, Underground Poetix, Yazılıkaya, Sincan İstasyonu, Çıkmaz Sokak, fanzinler, Yazı Kültürü... (Hariçten Gazel, Uç ve Virgül dergisini kapanmış olsa da belirtmek gerek) Aklıma gelen ve önemli gördüğüm çabalar bunlar. İsmi unuttuklarım var ise şimdiden özür dilerim. Özellikle Kaos'a, fanzinlere ve yıllardır bağımsız bir dergi faaliyetini her alanda sürdüren Expres dergisine şapka çıkarmak gerekli.

Ş...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Birçok muhalif ve belli başlı anlayışların metinlerini yayınlayan ve hiçbir fedakarlıktan kaçmayan arkadaşlarımızın işi zor. Daha fazla dayanışma ve özen ile bu rezil ablukayı elbette dağıtacağımıza inanıyorum. Çünkü başka da bir ihtimal yok...

Ş...Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Artık mevcut yayın ve dağıtım anlayışından şikayetçi olmak yerine sahici ve nokta hedefleri olan bir dağıtım ve iş bölümüne ihtiyaç var. Camus'nün yıllar önce dediğini doğrularcasına

davranmanın anlamı yok. “Komünistler devrim istemiyor.” demişti Camus. Eğer inandığımızı düşünüyorsak emek verdiğimiz alanlarda başka seçenekler yaratmalıyız. Yeter ki bunu isteyelim ve deneyelim. Yoksa karşısında durduğumuz anlayışların küçük birer kopyasından öteye gitmiyor yapılanlar. Nesin Yayınevi, Matematik Dünyası, Agos Gazetesi bu alanlarda örnek çalışmalar yaptıklarını düşünüyorum. Biraz daha özenli kafa yorarsak başaramamak için hiç ama hiçbir neden-engel yok.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

İyi bir metne ya da dosyaya bazen piyango vurabiliyor ama sistem bunu kendi içinde eritip birer ticarî meta haline getiriyor. Çünkü bizler bu çemberin tam dışından bir yerden mevziimizi henüz hazırlamış değiliz.

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Edebiyatın tüm dallarında verilen ödüllerin ne verene ne de alana, toplumsal ve özgür bireyler açısından bir değeri var. Eğer sözüm ona bazı solcu, anarşist vb. sıfatları taşıyan yazar-şair arkadaşlar buralarda iyi ‘değerler’ yarattıklarını düşünüyor ya da söylüyorlarsa, onlar kendi cemaatlerine mürit arıyorlar. Hepimizin bildiği şeyleri yüksek sesle söyleyememenin arkasında da yarın bir gün o ödüllere başvuran yazar, şair ya da çizer adaylarının iktidar ile olan bağları belirleyici oluyor. Güzel bir reklam var ya hani: Kirlenmek güzeldir. Jüri üyelerine, yani edebiyatın ağababalarına, hodri meydan demeyen ve kendi bağımsız çizgisini sürdürmeyen hiçbir dosya ve kişi geleceğe kalmayacak. Kalanlar da yazdıkları ile değil müritlik isimleri ile anılacak.

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popüler çalışmalar elbette hakiki çalışmaların önünde estetik ve tercih düzeyi vasat olarak yer alıyor ama sanırım bir süre daha bu işler böyle sürecek.

“.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?”

Bağımsız bir yayıncılık, etkili ve kitlesel olmadığı için yaygın medyada da ciddi bir eleştirel karşılık bulamıyor. Alternatif olma iddiası taşıyan gazeteler de tam anlamı ile bağımsız olmadıkları için bir şeyleri ciddi anlamda göze alamıyorlar.

“.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?”

“Rezil” kelimesi bile açıklamaz bu yaşananları. Midesi o kadar sağlam insanlar var ki bu kadar pisliği içlerine sindiriyorlar. Biz kendimizi iyi hissetmediğimiz için az da olsa nefes almaya çalışıyoruz. İyi ki birlikte nefes almamızı sağlayan arkadaşlarımız var. Onlar da olmasalar gayri bizim kimimiz var:))

“.. Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?”

Kendisine, yaşadığı çevreye karşı insanî sorumluluğu olmayan yazar ya da aydın nobel ödülü alsa ne fayda? Yaşamın ahlaki, vicdanî ve politik bir isyanını taşımayan edebiyatçı en fazla iktidarın sözcüsü olur ve her dönem başka bir gücün taşeronluğuna soyunur.

“.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?”

Karşısında durduğumuz düzenin dili ve ilişki biçimi ile sözlerimizi kurarsak geniş kitleler bu sese kulak vermez. Çünkü o sesi daha iyi seslendirenler vardır zaten. Sistemin içinde sivri sineğin vızıltısı kadar bir sesimiz bile olmaz. Özgücüne ve sesi-

ne inananlar ise elbette karşılığını bulacaklar zamanla. Çünkü biz de sizin gibi, içerisinde birçok dünyayı barındıran tek bir dünya istiyoruz. Elbette paylaşmak, çoğalmak ve değiştirmek bizim ellerimizde. Yeter ki kardeş kalplerimizi, yani pencereleirimizi açık tutalım.

Yönetmenin ve yönetilmenin ahlaksızlık olduğuna inanan Arkadaş gönülleri olarak Eski bir Şehir'den selam olsun. Dip'ten gelen asi ve isyancı Dalga'lara:))

2.Bölüm

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Elbette yayınevi ve dergiler istedikten sonra, istediği her yere sesini ve yayını ulaştırabilir. Özellikle muhalif ve bu düzenin dışında başka dertlerin peşinde olan kurum ve anlayışları, bütün zorlukları ve engelleri göze alarak yola çıkılmalı. Ticarî kaygıyla yayım yapan bir kurumsa elbette ki kar/zarar hesabı yapar bu liberal bataklığın içinde. Hayatı iktidar, devlet, din ve buna benzer sermaye-güç ilişkilerinin dışında tanımlıyorsanız ve emekten, özgürlükten, eşitlikten, barıştan yana bir yayın çizginiz ve bakışınız varsa inatla ve içimizden gelerek mücadele edebilirsiniz. Dağıtım tekeli, malî yükler,

bürokrasi vb. şeyler önümüzde sıkıntı olarak duruyor. Ancak imece usulü bir yaşam ve çalışma anlayışı ile başka türlü bir paylaşım ağı kurulabiliyor ve biraz daha gayret ederek bu sıkıntılarının hakkından gelinebilir/geliniyor da.

İnternetin tüm alanlarında geniş kitlelere farklı tarzlarda ulaşılabilir. E-kitap, e-dergi ve başka formatlarda çalışmalar var. İnternet dünyasının içinde fuarlar bile düzenleniyorken bizler de elbette geniş kitlelere ulaşmak için ilkelerimize uygun ve daha birincil ve uzun vadeli çalışmaların içinde yer almalıyız. Dünya sadece bizim gibi düşünen ya da yaşayan insanlardan ibaret değil çünkü.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Dergimizin çıkışında dile getirdiğimiz sözlerimizin arkasında duruyoruz. Her adımımızda sözlerimizin takipçisiyiz. Düşün alanında liberal, ırkçı ve gerici saldırıların karşısında her zaman durduk ve durmaya devam edeceğiz. Dergi gönüllüleri olarak barış, emek ve özgürlükten yana bir yayın ve paylaşım içerisindeyiz ve bu anlayışta olan dostlarımız ile ortak etkinlik ve çalışmalarda sürdürüyoruz. Yapacak çok işimiz ve önümüzde umutla yürünecek uzun yollarımız var. Yöneten ve yönetilen ilişkisinin dışında birlikte öğrenen ve paylaşan bir yaşamı ve mücadeleyi savunuyoruz her zaman. Yerelliği önemseyen, evrensel tüm değerler ile çoğalan ve çoğulcu bir yapının içinde sözünü sakınmadan söylemeye çalışan genç bir topluluğuz. Edebiyatın ve düşün dünyasının her alanında iktidarın dışında bireylerin tek tek özne olduğu bir yaşamı ve onların sözlerini yerine getirmeye çalışıyoruz.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Duyarlılığın bu kadar dibe vurduğu bir noktada eşitliğin, adaletin ve dayanışmanın sesi olmak, taşın altına elini sokmak

gerçekten önemli ve zor. Zor olan her şey güzel ve daha anlamlı. Günümüzde yaşadığımız mağduriyete dair sözümüzü çekinmeden ve daha yüksek bir sesle söylememiz gerekiyor. İktidar ve güç gibi tüm baskı araçlarına karşı dik durmak boynumuzun borcu elbette. Yayımladığımız şiirler, düşün alanına dair yazılar, dayanışma anlayışı ile yaptığımız işler ile duyarlılığı arttırmaya; bizler de bu yaşamın içinde büyümeye ve çoğalmaya çalışıyoruz. Kitap fuarlarında yaptığımız paneller, yaşadığımız kentte yaptığımız etkinlikler, şimdiye kadar çıkardığımız tüm sayılarımız, atılan küçük küçük adımların birer parçası.

?... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

İki ayda bir çıkan, daha doğrusu çıkmaya çalışan bir dergi faaliyetinin bütün sıkıntı ve kaygılarını biz de yaşıyoruz. Kendi hayatımızın dertleri ve acemilikleri ile uğraşırken ortak sorumluluk ve çalışmalar yorucu ve ağır geliyor. Ticarî bir derdin değil de 'tarafını' belirlemiş ve buna uygun adımlar atmaya ve metinler yayımlamaya özen göstermeye çalışan arkadaşları elbette sahiplenmek ve okur olarak sürdürücüsü olmak kolay değil. Popüler dünyaya uzak ve şiir ödülleri gibi iktidar ve cemaat mekanizmalarının dışında, edebiyat ağababalarının değil de doğru gördüğü ve inandığı değerlere sıkıca sarılan bir 'arkadaş'lık bağı kurmak daha çok emek ve duyarlılık istiyor. Dergimizi daha düzenli ve daha nitelikli bir noktaya taşıdığımız ölçüde daha net ve nitelikli aidyetler kuruluyor ve daha da çok kurulabilir. Sabırla, umutla ve içimizden gelerek...

?... Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Özellikle üniversite öğrencileri, piyasa mantığına karşı

olan öğretim üyesi ve çalışanlar dergimizi alıyor, okuyor ve yeni okurlara ulaşmasına ciddi katkılar veriyorlar. Abonelik, dağıtım, etkinliklerin organizasyonu vb. işlerimizde o şarabi eşkiyalar olmasa Arkadaş da olmazdı. Abone olan hocalarımız, çalışmalarını bizimle yürüten öğrenci arkadaşlarımız ve aynı zamanda üniversitelerde ve kitapevlerinde dağıtım işimize katkı veren genç şair arkadaşlarımız var. Duyarsızlık sadece edebiyata dair bir alan değil, hayatın kendisine dair genel olarak yaşanan bir durum. Elbette edebiyat, özellikle şiir bundan nasibini alıyor. Umudumuz bazen kırılrsa da yüzünü görmediğimiz bir dostun ya da bizi sürekli takip eden arkadaşlarımızın çalışmaları ve destekleri bizleri daha nitelikli bir yolda yürütmeye çağırıyor.

Ş.. Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Okulu biten ya da ara vermek zorunda olan arkadaş ve okurların ilgilerinde bir azalma, insani kırılmalar yaşanıyor. Bugünün şairi, yazarı, yayıncısı toplumsal yaşamın-edebiyatın neresinde durduğuna dair net bir duruş sergilemek zorundadır. Hayatlarımızı kuşatan bu rezil neoliberal politikalara, onun saçma sapan ve beş para etmez metinlerine teslim mi olacaklar yoksa toplumsal ve ahlakî çürümeye karşı tavrı mı alacaklar. Biz çalışmalarımızda belirttiğimiz bu tavırlara uygun adımlar atmaya çalışıyoruz. Daha çok emek ve özenle her koşulda umutlarının peşinde olan arkadaşlarımıza ‘merhem’ olabilecek paylaşımlar bu teslimiyetçi iradeye engel olabilir ancak.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri

dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Arkadaşlarımız büyük çoğunlukla üniversite öğrencisi ve mezun olanlar. Lisede okuyan ya da öğretmen okurlarımız da dergimizin takipçisi. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu zorunlu bir iş gibi görüyorlar edebiyatı ya da farklı ilgi alanlarını. Resmî müfredat ya da resmî ideolojinin dışında 'yeni' bir bakış açısı getirmek gibi pek dertleri olmuyor. Yaşamın her alanında duyarlı ve elini taşın altına koyan hocalarımız elbette belirttiğimiz alanlarda da sorumluluk alıyorlar. Ürünlerine olumlu ya da olumsuz cevap bekleyen sıradan okur veya yıllarını bu işe vermiş insanlar, biz onlardan çıkardığımız sayılara görüş bildirmelerini istediğimizde aynı duyarlılıkla-özenle davranmıyorlar. Ciddi bir eleştiri ve özeleştiri süreci yaşanmıyor. Ol- saydı zaten bu alan bu kadar çorak olmazdı.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

İlk 5 sayımızı 2000 adet bastık ve en yüksek 1300 adet okura ulaştık. Elimizde kalan sayıları tanıtım amacıyla dağıttık. Şu an 11. sayımızdayız ve ortalama her sayımızı 600 ile 800 arası kişiye, özellikle yeni okurlara ulaştırıyoruz. Temel sıkıntılardan biri edebiyat okuru profili çok düşük. Bu oranın yükseltilmesi gerekli. Dergi satışları, reklam ve kitap fuarlarında okurlara ulaştırdığımız nitelikli kitaplardan elde ettiğimiz gelirler ile dergimizi ayakta tutmaya çalışıyoruz. Bastırdığımız takvim, araç ve afişlerin gelirlerini de böyle karşılayabiliyoruz.

Ş.. Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

İlk bir kaç sayımızda garip, saçma ya da sizlerin geleneksel diye belirttiği bu yaklaşımlar oldu; ancak bizler de öğrenmeye ve doğru bildiğimiz sözlerin arkasında sıkı sıkıya durmaya başladıkça o farazi davranışlardan eser kalmıyor. Tekrara düş-

meden ve var olan ile yetinmeden daha iyi okumalar ve net metinler üreterek daha çok yol almalıyız. Asıl sözümüzü şimdi söyleme ve çoğaltma vaktidir.

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

İrkçı saldırıların karşısında olduk. Eskişehir’de güvenlik gerekçesi ile görülen duruşmalara katılarak kamuoyunun oluşmasına katkı vermeye çalıştık. Mersin’de, Sinop’ta yapılmak istenen nükleere karşı dayanışma etkinliklerinde yer aldık. Katıldığımız fuarlarda da bu alanlara dair duyarlılığın artırılması yönünde söyleşiler düzenledik. 7 Aralık tarihinde de Anadolu Üniversitesi’nde Edebiyat Kulübümüz ile birlikte “Edebiyat Bizim Neyimiz” başlıklı bir söyleşi gerçekleştireceğiz. Katılımcılar Eşber Yağmurdereli, Metin Üstündağ ve Sezai Sarıoğlu... Dergimize, okurlarımıza ve bu konuya ilgi duyan herkesin fikrî zenginleşmesine katkı sunacak bir çalışma olacağını düşünüyoruz.

<http://www.arkadasdergisi.com/>

arkadas_eskisehir@hotmail.com

arkadaş
• edebiyat ve düşün dergisi •

ALKİŞ Dergisi'nden Oğuz Paköz sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Kahramanmaraş

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kimilerinin niyetleri iyi olsa da bir sınıf ya da cemaat yapısı çoğunlukla göze çarpmaktadır.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Tanıtım, reklam güncel konuları abartılı sunmanın etkisi çoktur. Uzun bir süredir nitelik düşüncesinin göz ardı edildiği, salt kazanç yolunun gözlemlendiğini algılamaktayız.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bankalar ve kimi varlıklı kuruluşlar olumlu bir yol izlemekteler. Onları takdirle anıyorum. Ama çoğunluk gündemde kalabilmek ve kitlelerin hoşuna gidecek yayınları yeğlemekteler.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Bunu anlamlı bir biçimde sıralamak çok zor. Birkaç iyi örnek verebilirim. YKY bunlardan biri. Epsilon hemen ikinci sırada aklıma gelen. Kuşkusuz başkaları da var.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergile-*

rin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Dergiyi sahiplenen iyi niyetli kişiler yoksa iyi dergi de yok. Egemen yaklaşımın kazanç kapısını önceliledikleri yadsınamaz. *“.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”*

Bu baştan sona bir şans ve tesadüf işi. Bugünkü koşullarda tanıtım ve reklam yapamıyorsanız işiniz tamamen tesadüflere kalmıştır.

“.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?”

Belki olabilir ama çok zaman geçmesi gerekir.

“.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?”

Ödüllerin çoğu ödülü verenin reklamı için yapılmaktadır.

“.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?”

Bir kirlilikten söz edebiliriz. Bu durum algılamayı geciktirir. Kuşkusuz iyi her zaman iyidir.

“.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?”

O tür yapıtları eleştirmek varsılların gazabına neden olacağından pek yapılamaz. Hem yapılsa bile hangi yayın kuruluşu aleyhte bir eleştiriye yayımlamayı göze alabilir.

“.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?”

İktidar eleştiriye açık olmalı. Daha doğrusu sanat hep eleştireldir. Bu nedenle güçlü olanlar hoşgörülü olmalı. İktidarlardan gelip geçici, sanat ise kalıcıdır. Ülkesini, insanlığı seven herkes

sanatın önünü açmakla yükümlü olmalıdır.

?...Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Esas görev iyi ve güzeli sergilemektir. Bu ise toplumsal dönüşüme büyük katkı sağlar. Türk Kurtuluş Savaşı'nın ilkin sanatçıların yapıtlarında başlamış olduğu unutulmamalıdır.

?...Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

İktidarı da muhalefeti de iyilik, dostluk, kardeşlik güzellik savunucusu olmalıdır. Çünkü dünya birdir, başka bir dünya da yoktur.

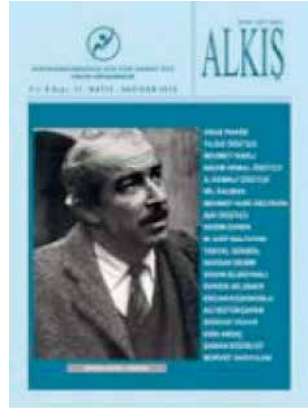
2.Bölüm

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Büyük kentlerin dışında yayın yapmak hiç de kolay değil. Buna Adana da dahildir. İnternet de pek bir işleve sahip değil. Zaman zaman suya yazı yazıyormuşuz gibi bir duyguya kapılıyoruz.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Belli bir gurubun her kesimi içine alan bir yayın yapma gereksiniminden doğan bir ürün bizimkisi. Biz Maraş'tan ulusala

uzanmayı, evrenseliden Maraş'a bakmayı amaçladık. Her türlü eleştiriye açığız. Ama kimsenin adamı da olmamayı amaçlıyoruz.

Ş..*Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Biz çok önemli işler başardığımızı düşünüyoruz.

Ş..*Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Başlangıçta pek umursanmadık. Kimileri de bizi kendi bölgelerinde eritmek istediler. Ama bugün umduğumuzdan daha iyi konumda olduğumuzu söyleyebilirim.

Ş..*Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

İşin en acı yanı ilk bakışta dergiyi sahipleneceğini sandığınız kişi ve kuruluşların kayıtsız kalması. Nedendir bilinmez onların bir kesimi de yalnız ve yalnız olumsuz eleştirileri ile karşımıza çıkıyorlar.

Ş..*Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Eskiden büyük kentlere gidenler büyük düşlerle büyük ülkülerle dönerlerdi. Ama şimdi durum çok değişti.

Ş..*Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Biz çok değişik kesimlere dergimizi ulaştırıyoruz. Daha çok

il dışından eleştiri alıyoruz. Kendi kentimizde eleştiri yapılır-
sa dergi kötüleniyor gibi bir düşünce olmasından çekinildiğini
sanıyorum

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiy-
le hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl
aşıyorsunuz?*

Dergimiz bin adet basılıyor. Sizin de dediğiniz gibi bir avuç
sevdalı bu işi götürüyor.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kı-
sıtlayıcılıkla karşılaşılıyor musunuz?*

Bize yansıyan ufak tefek serzenişler. Bu tür tutumları işi-
mize gelmezse görmemeye çalışıyoruz.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyor-
sunuz?*

Dünyayı ve gelişmeleri izlemek birçok sorunun çözümlen-
mesine yardımcı oluyor.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdi-
ğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Gerek bölge gerekse ulusal sorunları dergimize taşımak ve
bu sorunların çözüm önerilerini yansıtmakta hiç geri adım at-
mıyoruz. Birçok sorunun çözümüne yardımcı olduğumuz için
de mutluluk duymaktayız.

<http://www.alkisdergisi.com.tr/>

ANADOLU SEVDASI Aylık Dergi sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Kayseri

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Evet.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Bize göre çok azdır. Asıl olan medyatik olmak ve promosyon gibi desteklerdir.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bizce böyle bir kaygıları yok. Ancak yayın ve amaçlarının ticari ve taraflı yandaşlık sistemi ile çalıştığına inanıyoruz.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Evet Anadolu'da çok sayıda dergi var ve Anadolu'da ismi bile duyulmamış yayınevleri de var. Bunlardan Anasan ve Anasam Yayınları ile Laçın Yayınları bunlardan bazılarıdır.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Çok zor işleri var ve nitekim kısa sürede yayınlarına son vermek ve yok olmak zorunda kalıyorlar.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Maalesef okura ulaşma şansları ancak tesadüflere bağlıdır. Tanıtım son zamanlarda biraz sosyal medya ile yapılabilir hale geldi ama yetersizdir. Dağıtım zaten yapılmamaktadır.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Elbette vardır.

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarat-
tığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile
tanışmamızı sağlıyor?*

Evet maalesef ama buna rağmen yeni değer ve isimlerle karşılaşmamıza da az da olsa katkıları da olmuyor değil.

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanma-
sında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Elbette.

?... *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele
alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada po-
püler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Çünkü bütün ilişkiler medyatik ve ticari olduğundan ahhap çavuş ilişkileri şeklinde yürütülüyor.

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut
durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür ve sanatın iktidardan tamamen ayrı olması kesinlikle şarttır. O zaman kültür ve sanat olmaz zaten. Ancak iktidarın arzu ve istekleri kültür ve sanat adıyla halka sunulur ki, bugün yapılan sa biraz bu yönde maalesef.

?... *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-
re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu
ne olmalıdır?*

Elbette vardır ve olmalıdır da. Çünkü edebiyatçılar toplum-
larda değişimler ve akımlarda öncülükler yapmak zorundadır-
lar ve tarihte bunda başarılı da olmuşlardır.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Evrensel bir kardeşlik dili yaratmanın yolu kültür ve sanatın niteliğini ve estetiğini artırmaktan geçer.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

Çok zor ama az da olsa var. İnternet iyi bir kurtarıcı olarak karşımıza çıkmıştır.

Ş.. *Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Yaygın medya ve dergilerde yer bulamayan isimlere fırsat vermesi açısından çok önemli bir işleve sahiptir.

Ş.. *Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Az da olsa bir görev yapmaktadır ve yapmaya da devam edecektir.

Ş.. *Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Maalesef sadece kültür ve sanat adamları tarafından sahipleniliyor ve bu da yeterli olmuyor. Halk okumadığı için sahiplenilme mümkün görünmüyor.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Üniversite öğrencileri ilgileniyorlar ama sayı bence yeterli değil. Lise öğrencileri de aynı düzeyde.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Evet görüyorum, hatta okul yıllarında bu çabanın içine girdiklerini biliyor ve bundan mutluluk duyuyorum.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Genelde okur - yazar ve yazı yazan kesimden ilgi görüyoruz.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

1000 adet basılıyor ve her sayıda mali sorunlar yaşıyoruz.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Elbette oluyor ama bunlar pek önemli bir sorun değil bizce.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Yeni isimler ve yeni kalemlerle bunu gidermeye çalışıyoruz.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Elbette ama toplumsal sorunlar genelde başka araçlar tarafından topluma sunuluyor.

<http://anadolusevdasi.8m.com/index.html>

anadolusevdasi@hotmail.com

BERCESTE Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi'nden İbrahim Şahin sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Kayseri

1.Bölüm

Ş.. Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Yaklaşık on yılı bulan dergicilik hayatım ve bu vesile ile gerek yerel anlamda gerekse ulusal anlamda karşı karşıya kalmış olduğum ya da şahit olduğum ve hayallerimi alt üst eden kimi garip tablolara yüzümü döndüğümde bu soruya maalesef üzülerek “Evet” demek durumundayım. Bu alanda eline kurumsal veya tecrübi birikimler geçen hemen herkesin bu avantajları hizmetten daha çok saygınlık kazanma, söz ve irade sahibi olma yönünde kullanmaya çalıştıklarına şahit oldum. Bu özürlü yaklaşımın tepelere doğru çıkıldığında daha da acımasızlaşarak birer kastlaşmaya dönüşmesi ise maalesef daha da ürpertici bir durumdur.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Nitelikli olanları da vardır elbet ama genel anlamda reklamın ve kimi kurumsal (medya vs.) desteklerin payının çok büyük olduğuna inanıyorum. Bu tür organizasyonlar ihtiyaç hissettirmek ve meraklandırmak amaçlı olduğundan etkisi de o oranda büyük olmaktadır.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri;

ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu tür yayınevleri estetik ve insani değer kaygılarını geri planlara iterek daha çok para kazanmak, reklam yapmak (ki; bu da bir bakıma çıkar amaçlı bir girişimdir) ve ideolojik kaygılarını öne çıkarmaktadırlar. Yayın çizgileri bu amaçlara hizmet ettiğinden kültürel alanda hizmet kaygısı gütmekten ziyade ekonomik ve politik renkler taşımaktadır.

?...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Bu soruya cevap verebilmek için özel isimler kullanmak zorunluluğu söz konusudur. Dolayısıyla dikkatimizi çekmeyen ya da hatırıma gelmeyen ama gerçekten başarılı olan kimi yayınevi ve dergilerin ismini zikredememiş olmak onları üzer, rencide eder endişesiyle cevap vermekten üzülmekten kaçınıyorum, özür dilerim.

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin daha çok edebi ve kültürel gelişmelere destek olabilmek amaçlı olarak zor şartlarda yola koyulduklarına ama gerek ekonomik gerekse, okuyucu kısırlığı ve gerekse kimi edebiyat baronları ya da kastlaşmalarının karşı tavırları sonucu çoğunlukla yorgun düştüklerine inanıyorum

?...Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tanıtım hizmetlerinin az olduğu ya da hemen hemen hiç olmadığı bu tür yayınevlerinin zaten okuyucu düzeyi çok zayıf olan ülkemizde okur ile buluşma imkân ve ihtimalleri maalesef çok yetersiz kalmaktadır. Dağıtım konusu da bu alan-

da meydana gelen kimi kastlaşmalar sonucunda bu tür yayın evlerinin belini çatırdatabilecek kadar ağır yük yüklemektedir, bu durum ise nitelikli eserlerin okurla buluşmasında aşılması müşkül önemli bir yokuş olmaktadır.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Estetik düzeyi ne kadar yüksek olursa olsun bir eserin doğal şartlarda popüler olması maalesef çok zor gözükmektedir. Günümüzde popüler olmanın birinci şartı iyisiyle ya da kötüsüyle iyi bir tanıtımdan yani merak ettirme projesinden geçmektedir. Bir kez popüler olduktan sonra ise artık ne yazsanız okunur ya da alınır olmaktadır yazdıklarınız. Kaliteli eserleriyle bir yerlere tırmanan yazarlarımızı bu yorumdan istisna tutmamız gerekmektedir.

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Ödül konusu da ülkemizde kokuşmaya yüz tutmuş bir alandır maalesef. İstisna organizasyonları tenzih ederek ifade etmeliyim ki ödül verme konumunda olmayı bir avantaja dönüştürmek ya da popüleritesini artırabilmek için ödül sahibi olabilmek anlamında kapalı kapılar ardında yapılan pazarlıklardan tutun da önceden belirlenmiş taraf, etraf kayırmalarına kadar varan bir kirlenmişlikten bahsetmek mümkündür bu alanda. Bu iç karatıcı tablo da maalesef bir kastlaşma kokuşmasını işaret etmektedir ve böylesi bir hengâmede ülkemiz insanının kültür, sanat ve edebiyat alanlarında yeni değerler ile tanışması neredeyse bir tesadüf veya şans anlamına gelmektedir maalesef.

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Aslında popülerler ortaya çıkarma projeleri de birinci önceliğe sahip olan ticari kaygılardan sonra kimi düşünce veya

hayat tarzının toplum hayatında inşa edilmesi amacı gütmektedir çoğunlukla ve bu girişimler güçlü sermaye veya kültür odaklarının kastlaşmış yapıları ile desteklenmektedir. Böylece bir kurtlar sofrasında engelden de öte adı konulmamış olsa bile bir yok sayılma ya da aşağılanma tehlikesiyle karşı karşıyadır estetik niteliğe sahip ürünler. Bu ürünlerin tek şansları hâlâ var olduğuna inandığım estetik ruha sahip okuyuculardır. *Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Hayatta güzel ve yararlı olan hemen her şey bir adalet ve hakkaniyet ortamında gelişme gösterebilir. Edebiyat da insan ruhunu besleyen nadide bir nimettir. Bu itibarla bu alanın eleştirmenliği de aslında adalet ve hakkaniyet ruhuna sahip insanlar tarafından icra edildiğinde güzel gelişmelere zemin hazırlayabilir. Popüler ürünlere eleştiri anlamında dokunmak demek o ürünlerden ekonomik, sosyal hatta politik anlamda çıkar sağlayan kimi çetelerin kovanına çomak sokmak anlamına gelmektedir genellikle. Onlara eleştiri getirmek Anadolu'da varlık mücadelesi vermeye, sesini ve sözünü yükseltmeye çalışan mütevası yazarlara kaş çatmaya, paylamaya benzemiyor sanırım. Onların canının sıkılmasını umursamayacak idealist, yürekli ve mücadele ruhuna sahip eleştirmenlere ihtiyaç var sanırım popüler alanda ürün eleştirilerinin yapılabilmesi için. *Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür ve sanat özünde bağımsızlık ruhu taşıyan alanlardır. İktidar ve sermaye ise buyurgan bir karakter taşır her zaman. Özgürlük ruhu ve buyurganlık karakteri birbiri ile kesinlikle bağdaşamaz ve anlaşılamaz. Kültür ve sanat her şeye özel bir ruh kazandırır ya da kazandırmalıdır. Çünkü siyaset, adalet ve sermayenin temelini oluşturan değerler eğer özgürlük çeşme-

sinden sulanarak beslenmiyorsa hep edilgen, emir eri ve manda ruhlu bireyler dolayısıyla yapılar oluşur. Böylesi illetlere bulaşmış olmak ise kültür ve sanatın intiharı demektir. Maalesef günümüzde kültür ve sanat tuvalinin üzerine kimi sosyal ve siyaset aktörlerince bu kara tablonun çizilmeye çalışıldığına içimiz ürpererek şahit olmaktayız.

Ş..*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-
re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu
ne olmalıdır?*

İnsan yaratılışı itibariyle en güzel varlıklardan biri ve hatta birincisidir denilebilir. Bu itibarla her şeyin güzelini ister ve ondan haz duyar eğer ruh genleri ile oynanmamış gönül dokusu tahrip edilmemişse. Edebiyatın alanı şiir, deneme, makale, öykü vs. tüm türlerinin vesilesiyle hayatın tüm alanlarıdır. Eğitim, siyaset, ekonomi ve sosyal hayat dokusunun oluşmasında en önemli argümanlardan olan inanç ve düşünce dokusu sözün ve özün güzeli ile şekillendiğinde tabi ki hayatta her şey daha da güzel olacaktır. Bundandır ki; edebiyatçının toplumsal bilinç ve dönüşümlerin gelişmesinde yeri ve önemi tartışılmayacak kadar büyüktür. Edebiyatçı duruşu ve söylemleri ile kendisine saygı duyurtacak kalitede varlık ortaya koymalı, sözleri ve yazdıkları merak edilen, dikkate alınan bir kimliğin sahibi olmalıdır. Bu gün az okuyan bir toplum olmamızın altında yatan gerçeğin edebiyatçılarımızın misyonlarını gereğince yerine getiremeyişleri mi olduğunu istemeyerek de olsa düşünmek zorunda olmak çok acıdır.

Ş..*Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhafe-
fet nasıl bir işlev görür?*

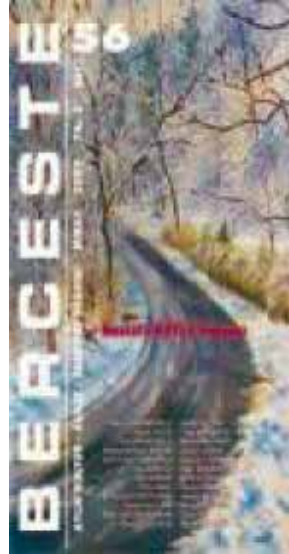
Bazı değerler vardır ki yüzü ve dili evrensel ufka dönük olsa da özü itibariyle bölgesel ya da ulusal çıkar kaygıları taşır genel anlamda. Ekonomi ve siyaset bunlardandır bazılarıdır çünkü bu alanların aktörleri hemen her zaman etki ve hegemonya bi-

linciyle hareket ederler. Kimi değerler de vardır ki yüzü, dili ve yüreği evrensel ufuklarda kanat çırpıp her zaman. Onlarda genel anlamda baskı altına alma, köleleştirme vs. gibi illetli refleksler pek barınmaz. Onların dili sevgi, kardeşlik, muhabbet ve iletişim dilidir. İşte edebiyat ta bu karaktere sahip değerlerden biridir. Onun özünde bulunan evrensel iletişim dili aynı zamanda evrensel kardeşliğin de dilidir. Gerek ulusal gerekse evrensel bağlamda toplumsal muhalefetlerin oluşturulabilmesi ve bu muhalefetlerin ortaklaşa güzel işler başarabilmesi için ortak duyarlılıklara tutunmak kaçınılmazdır. Bu ise her ülkenin kendisine özgü mevzi değerlerinden ziyade sevgi, adalet, insan hak ve özgürlükleri gibi evrensel insanî konularının edebiyatın nezih dili ile işlenerek toplumlara başarılı bir şekilde ulaştırılmasıyla mümkün olabilir.

2.Bölüm

?... İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Maalesef bu anlamda metropollere ve bölge dışına duyurabilme imkânı yok denecek kadar azdır. Aboneler yoluyla, istisna olarak da başka illerde temsilcilikler açmak ya da vermek yoluyla ancak duyurabilmektedir sesini dergiler. Yayınevlerinin bu anlamdaki açmazlarından

yeterli bilgiye sahip değilim maalesef ve Kayseri şartlarında aktif olarak hizmet veren yayın evi yok denecek kadar azdır. Tanıtım anlamında hemen her şey maddi imkânlarla dayalı olduğundan ve dergicilik de genel anlamda kâr getiren bir iş olmaktan öte insanın kendi imkânlarıyla da destek vererek yürütmek zorunda olduğu bir hizmet alanı olduğundan neredeyse sadece internet imkânlarını kullanabilmekteyiz o da sınırlı olarak. Dağıtım alanında ise sadece PTT imkânlarından yararlanabilmekteyiz.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Berceste dergimiz 2002 yılının Nisan ayında bir gurup edebiyat âşığının yüreklerini, emeklerini ve desteklerini birleştirilmesiyle bir edebiyat okul olabilme düşüncesiyle doğmuştur. Amacımız öncelikli olarak Kayseri’de sonra da ulusal bağlamda duygu ve düşüncelerini yazma cesareti gösteren şair ve yazarların eserlerini okuyucu ile buluşturabilmek için bir köprü olmaktı. Yazmaya özenen yeni kalemlerin çalışmalarının bu alanda birikim ve tecrübe sahibi olmuş edebiyatçılarımız tarafından değerlendirilerek onlara yön verilmesine vesile olmak suretiyle bir mektep işlevi icra etmek de doğuş amaçlarımızdan biriydi. 115. sayısını yola çıkarmaya hazırlandığımız şu günlerden geriye doğru baktığımızda tam da istediğimiz yere gelememiş olsak bile gözümüzü aydınlatan ve yüzümüzü ağartan bir noktaya doğru tırmanmış olduğumuza sevinerek şahit olmaktayız. 115 aylık bir süreç içerisinde varlığı ve ortaya koyduğu gelişme ile Türk edebiyat tarihinin saygın edebiyatçılarının dikkatini çekmiş olmak azim ve gayretimizi artıran çok önemli bir değerdir bizim için. Ayrıca gerek Kayseri içinden gerekse ulusal yelpazede yetkin ve saygın birçok kalemin emek verdiği binlerce değişik konu da yazılmış yazı, şiir ve hikâyeye birlikte onlarca özel sayı ve dosya ile Türk edebiyat tarihine

önemli katkılarda bulunduğumuzu görmekten özel bir mutluluk duymaktayız.

Ş...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceltme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Dergimiz yıllardır edebiyat alanında yetkin birçok kalemin milli, manevi, sosyal ve kültürel alanda dile getirdikleri duygu, düşünce ve araştırmalarını aylık düzenli periyotlarla edebiyat iklimine özgün bir nefes olarak sunmaktadır. Her ay gerek ferdi aboneler, gerek T.C. Kültür Bakanlığının 81 ildeki kütüphanelerine abonelik, gerekse yurt dışındaki onlarca abone vasıtasıyla yüzlerce insana ulaşarak bir edebiyat ve muhabbet köprüsü görevi yapmaktadır. Bu bilgi, duygu ve düşünce akışı doğal olarak insanımızın kültür atlası içerisinde önemli toplumsal duyarlılık ve estetiklerin yerleşmesine vesile olmaktadır.

Ş... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Aslında öyle ya da böyle insanlığın idrakine bırakılan her sayha kendisine bir yer edinebilmektedir toplumlarda. Bu bağlamda dergimizin de on yıldır fasılasız olarak her ay yükselttiği sesin yüzlerce gönül ve akılda hüsn-i kabul gördüğünü bize dönen olumlu tepkilerden memnuniyetle izlemekteyiz. Zaman zaman kimi fakültelerde tez konusu edilmesi de bu anlamda bizi ümitlendirmektedir. Postadaki gecikmelerden dolayı abonelerimizin arayarak derginin geciktiğini bildirmeleri de yine yüreğimizi kanatlandıran olaylardandır. Maalesef edebiyat dergileri okuyucusu ya da ilgilisi az olan yayınlar arasındadır genel anlamda. Bundandır ki; kendi yağıyla bile kavrulmakta zorlanmaktadırlar çoğu zaman ancak yola çıkmak kimi fedakârlıkları da göze almayı gerektirir. Biz de Berceste ailesi olarak bu anlamdaki nice yorgunluklarımızı kendi

imkânlarımıza tutunarak aşmaya gayret ettik bu güne kadar, bundan sonrası için de böyle olacak gibi gözükmektedir.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

İstisna çok küçük kimi güzellikleri ayrı tutacak olursak lise düzeyindeki öğretmen ve öğrencilerimizden ürkütücü bir sessizlik ya da ilgisizlik göze çarpmaktadır edebiyat ile ilgilenmek husussunda. Üniversitelerimizden de bu anlamda çok doyurucu bir ilgi ve katkının olduğu söylenemez maalesef.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşılıyorsunuz?*

Aslında bu konu da olsun içimizi ferahlatan kimi gelişmelerden bahsetmeyi çok isterdim ancak ülkemizin kültür, sanat ve edebiyat ile ilgilenme oranına baktığımızda maalesef bu konuda da sınıfta kalmış olduğumuzu kolaylıkla anlamamız mümkün olmaktadır. Her alanda olan kimi küçük istisnalarla tatmin olma kolaycılığına kaçmadan objektif bir değerlendirme yapmak istersek büyük şehirlerde bu durum nasıl seyretmektedir bilemiyorum ama Anadolu da zaten kıt imkânlarla hayata tutunmaya çalışan dergiler de bir ikbal göremeyen insanlar “edebiyat karın doyurmuyor” düşüncesiyle uzak durmaya çalışmaktadır genel olarak.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Okuyucu profilimiz genel anlamda edebiyat ve sanatla ilgilenen insanlardan oluşmaktadır. 100’ün üzerinde öğretim

görevlisi, akademisyen, gazete, radyo vs. gibi dergiyle hemhal olan, alıp bir kenara koymayan insanlara ücretsiz olarak göndermekle Türk edebiyatına katkıda bulunduğumuza inanıyoruz. Ayrıca abonelerimizin hatırı sayılır bir kısmı aynı zamanda yazar kadromuzda da yer almaktadır.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Evet çok haklısınız, bir avuç insanın inanç, özveri ve istikrarı sonunda ulaşabiliyor okuyucuya hemen her dergi. Dergimiz 500 (beş yüz) adet kadar basılıyor. Tabi ki bunun ancak 3/4 ü kadarını ulaştırabiliyoruz okuyucuya bir şekilde. Mali sorunlarımızın da yaklaşık yarısı Kültür bakanlığı abone geliri ve reklamlarla karşılanıyor kalan kısmını ise bünyesinde çıkmaya çalıştığımız şirket finanse ederek dizlerimize derman olmaktadır sağ olsunlar.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Derginin bir aktüalite değil de Edebiyat dergisi olması geleneksel tutuculuğun değil de ilgisizliğin kurbanı olmaktadır desek yerinde olur sanırım. Şiir ve edebiyat denince maalesef geniş bir kitle tarafından af edersiniz boş uğraş, laf ebeliği vs. gibi algılanmak söz konusu oluyor. Bu da doğal olarak iç sıkıntılara neden olmaktadır.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Bu tehlike maalesef hemen hemen bütün dergilerin kâbusu gibidir. Eğer ufku geniş ve düşünce üretebilen bir yazar kadrosuna sahip değilseniz ya da dergicilik işini profesyonel olarak değil de arta kalan zamanlara sıkıştırarak yapıyorsanız maalesef bu biraz da kaçınılmaz gibi oluyor ki Anadolu dergiciliğinin biraz da kaderi gibi bu vakıa. İşin doğrusu fazlaca bir tedbir de alamıyoruz gibi.

Ş...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Hem dergi yönetim ve yayın kurulu kadromuz hem de yazar kadromuzun büyük çoğunluğu toplumsal ve sosyal gerçekler sırtını dönmeyecek bir inanç ve düşünce yapısına sahip insanlardan oluşmaktadır. Bu itibarla hemen her sayımızda bu alanlarla ilgili yazı ve şiirler yer almaktadır. Dergimiz yayın ilkeleri gereğince toplumsal konuları da edebiyat formatı içerisinde mütemadiyen gündeminde bulunduran bir çizgi takip etmektedir.

Böylesi güzel bir girişim için yola koyulduğunuz için tebrik eder çalışmalarınızda başarılar dilerim efendim. Saygılarımızla.

24-11-2011

İLETİŞİM ADRESİ:

Furkan Bas. Yay. Ltd. Şti. Şafak Ofset

Yenidoğan Mahallesi Matbaacılar Sitesi

3. Blok No: 37

Kocasinan / KAYSERİ

Tel: (0352) 332 27 28 – Faks: 332 20 64

<http://www.bercestedergisi.com>

ÇİNGİ Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi'nden Süleyman Karacabey sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Kayseri

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

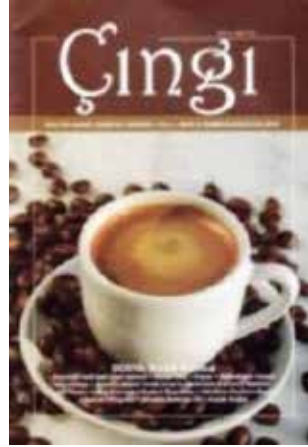
Günümüzde Kültür ve Sanat alanında bir kastlaşmadan söz edemeyiz. Ancak Yayınevlerinden kaynaklanan bir takım ayrımcılık, Akademik çevre tarafından da bir farklılaşma olduğunu söyleyebiliriz.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Şüphesiz yazarın edebi gücü yadsınamaz. Ancak günümüzde belli bir fikir ve dünya görüşü etrafında öbeklenen yayınevleri ve reklam ajanslarının çabalarıyla meydana gelen bir şöhret var. Bu durumda nitelikten söz edemeyiz. Mazrufu gören yok onlar için önemli olan zarf. Körler-Sağırlar meselesi bu alanda oldukça önemli yer tutmakta. Şöhret olan değil de, şöhret verilenler bu günlerde çoğalmakta. Önemli olan kalıcı olmaktır. Bunu yaşayıp görmemiz mümkündür.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bunlar tamamen ticari kaygılar taşıyan kuruluşlardır. Estetik veya insani değer onların umurunda olmaz. Ürünü basıp teslim etmekle mükelleftirler. İçeriği veya okura ulaşımı onların sorunu değildir. Ticari kaygısı olmayanların da durumu malum.

Ya bir Cemaatin, tarikatın, ya bir siyasi oluşumun hizmetinde-
ler. Bankaların yayınevleri ise biraz daha estetik değerlere önem
vermekte. Ancak Banka yayınevleri de; daha çok şöhreti bir
şekilde bulabilmiş yazarları tercih etmektedir. Ayrıca kurum
da sözü geçenler tarafından eş dost ağırlamaktan öteye geçe-
miyorlar ne yazık ki. Objektif bir değerlendirme kurulu yerine
tavsiyelerle hareket ediyorlar. Oysa Edebi türün her alanında
eserleri yine objektif bir değerlendirme komisyonu tarafından
tarayarak yayınlamaktan yana olmalarını arzu ederdim.

Ş..*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğu-
nuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Elbette var. Günümüz de yayınevlerinin ne şartlar altın-
da çalıştıklarını biliyoruz. Yukarıda belirttiğimiz yapılan-
manın dışında kalarak gerçekten hizmete talip olan dergiler
var. Mesela Bizim Dergimiz Çıngı dergisi bunlardan birisidir.
Tamamen Edebiyata ve Türkçe ye hizmet edebilmenin arzu-
su içerisinde. Böyle başka dergiler var mıdır? Elbette var.
Mesela Erciyes Dergisi, Türk Edebiyatı Dergisi, Kardeş Kalem-
ler Dergisi, Kümbet Altında Dergisi, Bizim Ece Dergisi, Kültür
Çağlayanı, Güncel Sanat Dergisi sayabileceklerimden bazıları.
Yayınevlerinden de “Göl Kitap” yayınevini söyleyebilirim.

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergile-
rin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Metropoller kendilerini öyle görüyorlar. Oysa bana göre
Anadolu’daki dergicilik günümüzde daha egemen. Belirli bir
edebi çizgisi ve yayın ilkesi olmayan her dergi uzun süreli ola-
maz. Uzun süreli olmanın en başında ise malumdur ki ekono-
mik güç geliyor. Ekonomik gücü olup da yer bulamayanların
ise edebi bir tavırları olmamasına bağlıyorum. Yayınevleri
elbette bir ihtiyaçtan dolayı oluşuyor. Ancak günümüzde bu
kadar çok şair-yazar ve araştırmacının olduğunu kabul edersek
iyi bir rant alanıdır.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayınevlerinde basılan nitelikli eserlerin okurlarıyla buluşması elbette biraz güç oluyor. İmkânları daha kısıtlı. Bunun nedeni dağıtım ağlarının olmadığı ve dağıtım yapan kuruluşlarla işbirliği yapmadıklarından kaynaklanıyor. Tanıtım eksikliği var. Tanıtım eksikliği de eserin daha geniş bir okurla buluşmasına mani olmaktadır. Tanıtım ciddi bir sorun. Ancak günümüzde dağıtım da, tanıtımda ciddi şekilde mali giderler doğurmaktadır. Tabii küçük bir yayınevi bunun altından kalkamayacağı gibi zaten yazarında böyle bir imkânı yoktur.

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Estetik olması bir ürün için elbette güzel ama popüler olmasına asla katkısı yoktur.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Çok enteresan bir durum bu ödül meselesi. Düşünün ki; bir görüş adına gerçekleştirilen yayınevi, dernek veya kuruluş tarafından kendi yayınevlerinden veya matbaalarından çıkan eserlere belirli isim altında ödüller verilmektedir. Yılın en iyi romanı, romancısı, öyküsü, öykücüsü, yılın en iyi yazarı, yılın en iyi kadının yazarı, erkek yazarı gibi. Herkes kendi yazarına ödül veriyor üstelik bunu da Türkiye adını kullanarak veriyor. Türkiye'nin en iyi romancısı, yazarı diye. Hayretler içerisinde kalıyoruz. Elimize alıp okuduğumuzda hiç incelenmeden değerlendirmeye tabi tutulmadan doğrudan moral açısından verildiğini görüyoruz. Ödüller artık sıradanlaştı. Tabii uluslararası değerlendirmeler ve ödüller hariç. Ancak yayınevlerinin veya kitabevlerinin verdiği ödülleri ciddiye almamak lazım. Bu ödüllerin bir katkısının olacağı kanaatinde de değilim. Fakat iyi bir reklam aracıdır.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Hayır görmüyorum. Estetik olması farklı bir olay, popüler olması farklı bir olay. Hem estetik, hem de popüler olması çok güzel bir şey. Birbirini olumsuz etkileyeceğini sanmıyorum.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Edebiyat eleştirisi günümüzün en büyük ihtiyaçlarından. Maalesef kalmadı eleştirmen. Ancak kısmen bu işe el atanlar var hiç yok demiyorum. Ancak popüler eserleri eleştirecek kadar kendilerinde cesaret bulamıyorlar sanırım. Ya da popüler olmuş bir eser hakkında eleştirel manada tespitler de bulunmalarından korkuyorlar. Sermaye sahibi bir yayınevinin eseriye bu daha da vahim oluyor. Eleştirmenleri aslında korumak lazım. Hakikaten bir sanat dalının o ülkede ilerlemesini istiyorsanız mutlaka eleştiricisi de olmalı.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür ve sanat hiçbir zaman siyasi taraf olmamalı. İktidardan yararlanmalı ancak iktidarın hakimiyeti altına girmemeli. Kültür ve sanatın idamesi için elbette belli bir sermaye olmalı. Fakat sermaye sahiplerinin görüşleri ya da zevkleri doğrultusunda faaliyette bulunulmamalı. Mevcut duruma bakılırsa bu günkü gazetelerin durumu ortada. Kim kime hizmet ediyor malum. Ya da çıkan dergilere bakın hangi cemaat ya da tarikatın veya fikri yapının hizmetinde görürsünüz. Esasında kültür-sanat ve edebiyattan söz edecekse siyaseti bir kenara bırakacaksınız. İşte o zaman sanat olur kanaatindeyim. Her zaman olduğu gibi günümüzde de kültür- sanat ve iktidar ilişkisi devam etmektedir. Bunu değiştiremeyiz bundan sonrada devam edecektir.

Ş.. Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatçının elbette toplumsal bir bilinç yaratma gibi bir görevi vardır. Hep derler ya ozanlar, âşıklar, şairler bir milletin sözcüsüdürler diye. İşte edebiyatçı bunlar. Sadece yazı yazan değil aynı zamanda söyleyende edebiyatçıdır. Dadaloğlu-Pir Sultan Abdal veya Necip Fazıl'ı düşünün. Bunlar toplumda belirli bir bilinç meydana getiren isimlerdir. Edebiyatçının misyonu bana göre biraz da kimsenin söyleyemediğini söyleyebilmek, gördüğü olumsuzlukları, sevinçleri bir üslup içerisinde korkmadan söyleyebilmek olmalıdır.

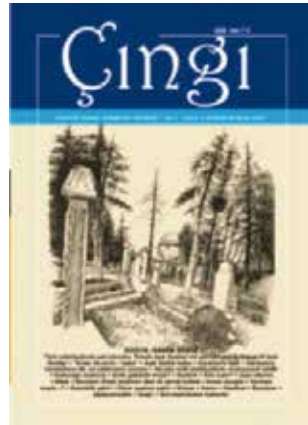
Ş.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Müzik dili gibi bir şey olur. Toplumsal muhalefet yerine toplumsal bir eğitim gerekir. Muhalef olmakla hiçbir şeye hizmet edemeyiz kanaatindeyim. Sorunları masaya yatırarak çözüm üretmekle tartışmakla olur. Toplumsal bir muhalefetin işlevinin olacağı kanaatini taşıyorum.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Bu illerin dışında kalan iller de hakikaten yayınevi faaliyetini sürdürmek, dergi yayınlamak zor. En

büyük handikap dağıtım ağının olmayışı. Adreslere postalamak suretiyle ancak ulaştırılabiliyor. Ancak her posta ya zamanında gitmiyor ya da; postada kayboluyor. İnternet elbette iletişim için gerekli ama dağıtımı internetten yapamazsınız. Ancak internetten yazışmaları, aboneliklerinizi, reklamlarınızı, duyurularınızı gayet iyi bir şekilde yapabilirsiniz

Ş..*Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Bizim dergimiz Çıngı; bir dernek dergisidir. Edebi sanatlar alanında eserler veren arkadaşlarımızla bir araya gelerek kurduğumuz Kayseri Yazarlar-Şairler ve Sanatçılar Derneği (Kaysader) üyeleri tarafından çıkarılmakta. Belli bir bilgi birikimini haiz bu arkadaşlarımızın edebiyata hizmet etme gibi bir heyecanlarının olduğu gördük. Bunun için arkadaşlarımızdaki bu bilgi ve birikiminden yararlanarak bugünü anlamada ve yarınları şekillendirmede yer almak istedik. Gördük ki bu alanda bize de görevler düşmekte ve bu durumdan da memnun olduğumuzu söyleyebilirim. Yeniliğe açık olmakla birlikte geçmişe sahip çıkarak milli hassasiyetlerimizin korunması, Türkçenin gelişip yayılması ve iyi bir şekilde kullanılması açısından hizmet etmeye çalışıyoruz.

Ş..*Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Dergimizin gerek ülke çapında gerekse ülke dışında ulaştığımız otoriteler ve edebiyatçılar tarafından beğenilerek kabul gördüğünü gözlemledik. Bunu gerek sözlü gerekse yazılı olarak belirtmişlerdir. Bölgemizde pek çok dergi yayınlanmasına rağmen kulvarlarımız farklı. Bir birine yakın dergiler elbette var fakat yayın anlayışı bakımından farklılıklar arz etmekte. Bizim dergimiz bölgemizin değerlerini ön plana çıkarmakta. Bölgemizin şair yazar ve sanatçıları önüne çıkarmakta, tanıtımını yapmakta. Mahalli değerleri evrensel alanlara tanıtmaya

gibi bir görevi de var.

?... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Evet Çıngı, bölgemizde ihtiyaç olarak hissediliyor. Takipçileri her zaman olmuştur. Okurları tarafından sahiplenildiğini görmek bizi mutlu ediyor. Varlık nedenimizin zora girmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Türk Milleti var oldukça dergimizin varoluş nedeni devam edecektir. Çünkü sermayemiz, kaynağımız bu millettir.

?... Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Üniversite öğrencilerinin katkısı maalesef yok denecek seviyede. İlgileri zaten yok. Edebiyat öğretmenlerinden duyarlı davrananlar var. Hatta onlardan büyük ölçüde de yararlandığımızı söyleyebilirim. Tabii sayısal olarak az, yeterli bulmuyorum. Keşke daha çok sayıda edebiyat öğretmenimiz bu alanda faaliyette bulunabilse. Lise öğrencilerinde kitap ve dergi okuma gibi bir alışkanlıkları olmadığından hiçbir ilgilerini görmüyorum.

?... Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Zaman zaman görüyoruz. Ancak toplumu dönüştürecek seviyede idealist yaklaşımlar değil de, var olan düzen içerisinde yer bulmakla yetiniyorlar.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur

profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okur profilimiz çok yönlü, toplumun her zümresinden okurlarımız var. Üniversite camiasından tutun da, işçi emeklisine, öğrencisinden esnafına, öğretmeninden şoförüne kadar her alanda okurumuz mevcuttur.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Buna katılıyorum. İdealist düşünceye sahip insanlar tarafından hayat bulunmaktadır. Dergimiz iki aylık periyotlarla bin adet basılmaktadır. Mali sorunları sponsorlarımız, reklamlar ve abonelik sistemiyle aşmaya çalışıyoruz.

Ş..Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Şimdiye kadar böyle bir baskıyla karşılaşmadık. Bundan sonrada karşılaşacağımızı tahmin etmiyorum.

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Yaşadığımız toplumun ve mensubu olduğumuz milletin sorunlarıyla elbette ilgiliiyiz. Ancak şimdiye kadar bu anlamda bir çözüm önerimiz veya çözüme katkımız olmamıştır.

<http://cingidergisi.blogcu.com/>

cingidergisi@gmail.com

suleyman.karacabey66@gmail.com

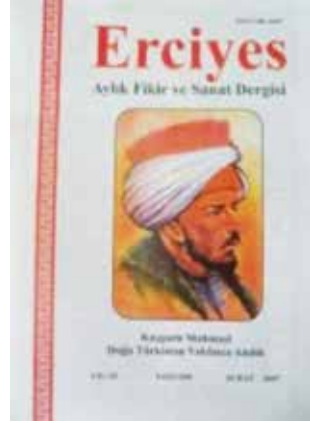
ERCİYES Dergisi'nden Nevzat Türkten sorularımızı zı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Kayseri

1.Bölüm

?...*Kültür-sanat alanında bir kastlaşma-
madan bahsedebilir miyiz?*

İstanbul'dan uzakta, Anadolu'nun ortasında mahalli bir dergi olarak pek haberimiz olmasa ve dikkatimizi pek çekmemiş olsa da, vatan-millet sevdalıları ile böyle bir kaygısı olmayan, hatta ellerinden geldiğince zarar vermek isteyenler arasında bir kastlaşma olduğunu ve bunların gittikçe çoğaldıklarını kabul etmek gerekir.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Bu konuda nitelikten ziyade tanıtım veya propagandanın büyük yeri olmalıdır. Türklük hassasiyeti olmayanların birbirlerini kolladıkları, hiç yoktan da olsa adam yerine koydukları, medyadaki kuvvetleri ile tanıtıldıkları ve çok sattıkları bir vakıdır. Onlardaki dayanışma maalesef bizde bulunmamaktadır.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Onların kaygıları propaganda ve kendilerini hoş göstermektir. Maddi güçleri zoru ile kendilerini kabul ettirmeğe ve sempati sağlamağa, hiç olmazsa husumete maruz kalmamağa çalışmaktadırlar.

“Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?”

Her şeyden haberdar olamayacağımız ve birbirimizden kopuk olduğumuz için isim vermek zor. Ancak bunların kâr gütmeyip, azimli ve hizmet aşkı ile dolu, keseye davrananlar olduğunu söyleyebiliriz.

“Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?”

Çıkarıcı hizmet aşkıdır. Maddi varlıkları elverdiği sürece devam ederler sonra ve mecburen susarlar...

“Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”

Okuyucuya ulaşabilirlerse değerlendirilmeleri mümkündür... Yoksa değerlerimizi arayanların haberdar olmaları ile değeri beklemeleri gerekir. Bunların reklâm kabiliyetleri kısıtlı olmakla tam randıman alacaklarını ummuyorum.

“Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mıdır?”

Mutlak manada olmamak üzere elbette ki vardır. Ancak önemli olan muhtevadır; geç de olsa tesirini gösterir.

“Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?”

Bir kastaşma meydana getirdiğinden çok, bir kastaşma neticesi olduğunu düşünüyorum. Zira tatbikatta kendi yandaşını ödüllendirmek yaygın. Ödülün yeni değerlerle tanışmamızı sağlayacağı muhakkaktır. Ama ne derecede olur, müspetleri mi çoğaltır menfileri mi belli olmaz...

“Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?”

Görmüyorum. Zira, popülercilerle, estetikçilerin ayrı kafa-

larda olduklarını düşünüyorum..

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Zamanımızda gerçek eleştiri yapılmıyor. Methetmek veya zemmetmek için kullanılıyor. Bu bakımdan popüler olanları için bunlara ihtiyaç duyulmuyor olsa gerektir.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

İktidar ve sermayenin birinci hedefi millî hizmet olursa kültür-sanat konusu da millet hizmetinde olur. Aksi halde propaganda malzemesi olmaktan kurtulamaz ve yozlaşır. Mevcut durumu, sermaye ve iktidarın ilgisi ve kaygısı dışında görüyorum. Varsa yoksa kazanç ve siyasî rant...

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Mutlak surette vardır ve olmalıdır.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür.*

Doğru ve yerinde olanı tasvip, olmayanı mucip sebepleri ile tenkit, doğruları tavsiye ederek görür.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesi ni metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, na-*

sıl aşılımaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Şahsî marifetlerine, yurt sathında tanınmışlıklarına, yazarlarının çevrelerinde derginin hakiki temsilciliğini yapmalarına, dergiden bir ücret beklemeden hem yazı hem para desteğinde bulunmalarına, mahallî idarelerinin ve zenginlerinin desteklemelerine, gelir kaygısında bulunmadan neşriyata bağlıdır. Yoksa sermaye tükenince dergi de tükenir.

Erciyes dergisi olarak şehrimiz içinde ve dışında satılması için kime ve gazete-kitap bayiiine gönderdi isek para alamadık. Bu sebeple sadece abonelerle iktifa ettik. Abone sayısı da her geçen gün azaldı. Abone kaygısını da bıraktık. Kendiliğinden devam eden çok az sayıdakilerle yetiniyoruz. Kültür hizmeti olarak destekleyen olursa memnun oluyoruz. İnternette faydalanılacağını kabul etmek lazım. Ancak bu konuyu, henüz düşünmeğe başladık. Bundan sonra vazgeçmezler ise, Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğünün Halk Kütüphaneleri için az sayıda da olsa aboneliği bize büyük mâlî destek olmaktadır.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Erciyes ilk defa 1910-1912 yılları arasında neşredilmiş. 1838-1950 arasında da Kayseri Halkevi tarafından bölgenin kültürünü konu edinen bir yayın organı olarak doksan sayı kadar yayınlanmış. 1980 öncesinin anarşi döneminde, ideolojik düşünce ve kaygılarla kardeş kavgasının cereyan ettiği günlerde, insanımızın aynı milletin çocukları olduklarını, vatan-millet hizmetinin önde geleceğini, birbirilerinin yakını, kardeşi, akrabası.. olduklarını, kardeşçe geçinmeleri ve fikirlerini kendilerine saklayıp kıtala kadar varan husumet içinde olmamalarını anlatmak maksadı ile Ocak 1978'den itibaren Erciyes'i neşretmeğe başladık; önce mahallî, sonra millî ve daha sonra da Türk Dünyası Dergisi olarak hizmet etmesine gayret ettik;

408. aylık sayı ile 34. yayın yılını tamamlamak sevincine ulaştık. Üniversite mensupları için de bir tatbikat yayın organı olmağa önem verdik. Bu günlerde de kültürümüze hizmete devam etmeğe gayret etmekteyiz..

Ş.. Derginiz; ülke çapında veya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Biz hizmet etmeğe gayret ediyoruz. Bu duyarlılık ve inceleme gerçekleşmişse memnun oluruz. Yayın hayatımız boyunca yazılarını neşretmek sureti ile nice üniversite öğretim üyelerinin doçent, profesör olmalarına katkıda bulunmuş olmakla mutluyuz.

Ş.. Ülke çapında veya bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Maddî kaygıların ön plana çıktığı zamanımızda hizmetlerimizle kendi kendimizi avutuyoruz. İnsanımızın dergimizi bir ihtiyaç olarak görme endişesinde olmasını maalesef beklemiyoruz. Olsa bile bu yolda müspet davranışta bulunulmadığı ortada. Kayıtsızlık zaman zaman dergimizin kapatılmasını gündeme getirmektedir. Yakın zamanda kapanmak akıbetine uğrayacağını da beklemekteyiz. Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğünün Halk Kütüphaneleri için az sayıdaki senelik abonelerinin devamınca hayatta kalmağa gayret edeceğiz. Milletimiz maalesef okumuyor. Parasız gönderdiklerimizin bile tam manası ile okuduklarından emin değiliz. İnsanımız okunmasa bile bedava sahiplenmeye önem veriyor, edinmekle yetiniyor.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki veya çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Kapılarına varmak üzere bazı hocalar yazı lütfunda buluyorlar. Belki bizim kabahatimiz veya ihmalimiz, ama öğ-

rencilerden böyle bir ilgi yok. Hocaları yeklin etse ki olsa... 1980 yıllarında Kayseri Millî Eğitim Müdürlüğüne müracaatla dergimizin orta öğretim öğrencilerine tavsiye edilmesini istemiştik. Millî Eğitim Bakanlığı'ndan tavsiyeyi sağlayın dediler. Sağladık ama bir fayda sağlayamadık. Bugünlerde de edebiyat öğretmenlerinin ilgilerine şahit olmuyoruz. Derslerini verip maaşlarını alıyorlar! Hocalarda olmayınca lise öğrencilerinde de böyle bir ilgi bulunmuyor. Onlar adam olmaktan çok sınıf geçme derdindeler.. Bizim talebeliğimizde, 1940'lı yıllarda, edebiyat hocalarımız kültür dergilerine abone olmamız için teşvik ederler hatta zorlardı. Şimdi talebe sayısı bizimkinin yirmi misli ama yirmide birinin bile ilgisi yok.

Ş..*Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Adam olmak için değil vezir veya meslek sahibi olmak için okunuyor. Dönüşte iş sahibi olma derdine düşüyorlar. Bu sebeple kültüre katkı yapmalarına şahit olmuyor ve beklemiyoruz, zira dertleri değil! İdealistlik nerede ise ölmüş. Zamanla daha iyi olmasını da bekleyemiyoruz. Yük, az sayıda idealistin omzunda kalacak, onlar da zamanla yorulacaktır.

Ş..*Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Okurdan ziyade, okumasa bile abonelerimiz, bir kültür hizmetinin devamı kaygısında olanlardır ve çok az sayıdadır. Tek-tük yayın siyasetimiz üzerine tavsiyelerde bulunanlar oluyor. "Hatır için alıp bir köşe koyuyorum" diyenler de! Mevcut yazarlar ve şiiirler sahiplerinin kendiliklerinden gönderdiklerinden tertiplenmektedir. Hepsine de şükranlarımızı sunuyoruz. Der-

ginin karakterini bir bakıma ürünleri ile oluşturmuş oluyorlar..

?...*Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Usulen sahibi bulunan aile şirketi MURATHAN, BASIN YAYIN, TEKSTİL, DANIŞMANLIK...Limited şirketi adına sâhip ve Yazı işleri müdürü olarak bendeniz Nevzat Türkten ile Genel Yayın Müdürü Âlim Gerçel'in gayretleri ile hayat buluyor. Bin adet basılıyor. Muhabere yükü Alim Gerçel üzerinde, mali yük de Nevzat Türkten'in.. Mali destek bulduğumuzda seviniyor, bulamadığımızda katlanıyoruz.

?...*Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Hayır.. İlgi yok ki kısıtlayıcılık olsun..

?...*Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Gelirimiz elverirse sayfa adedini artırmayı, resimli- fotoğraflı olmayı hedefliyor, ilgilenenlere parasız göndermeyi düşünüyoruz. Şimdilerle parasızlar büyük ağırlıkta ama o zaman hemen tamamı böyle olacak..

Meselâ yazıları tıkkış tıkkış yerleştirmek yerine sayfaları rahatlatacağız. Okuyucunun haberdar olmasını istediğimiz hususların duyurusunu ve tanıtımını parasız yapacağız..

?...*Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

İlgi tabiidir. Meselâ 1980 öncesinin temel gayesi kardeşliğin telkin ve işlenmesi idi; büyük faydası olmuştu..

İletişim Adresi: P.K.218, 38002-Kayseri; Sivas Cd. Bahçe Apt. No:25, K:1-Kayseri

Telefon: 0352-2312657

Faks: 0352. 2323589 VE 0352. 2317303

E-Posta: erciyesdergisi@mynet.com ve alimgercel@mynet.com

AYDİLİ Sanat Dergisi sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Kocaeli

1. Bölüm

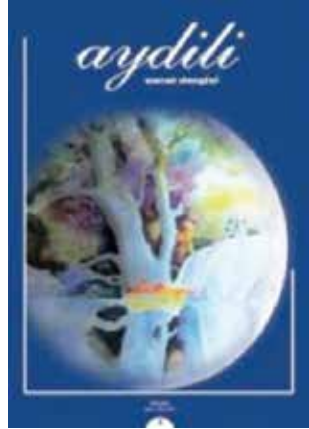
?...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Bu hem kültürün, hem sanatın doğasında var. Böyle bir kastlaşma kaçınılmaz, çünkü toplumların içinde de yer yer geçirimsiz alanlar bulunmaktadır. Kültür ve sanat toplumsal birikimler olduğuna göre, toplumun koşullarından arınık olamaz.

?...Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Bunun iki nedeni olduğunu varsayarsanız biz: Birincisi, eğer bir sanat eserinin niteliği artarsa, o sanat eserini tüketecek binlerin sayısı azalır ve dolayısıyla az satar... Sanat eserinin algılanması bir birikim ister. İkinci olarak otorite, yaşam alanındaki bilgilenme kaynaklarını kontrol etmek ister ve eğer, yaşam alanındaki otoritenin doğasına uyarlı olacak şeyler varsa, onları mutlaka kolaylıklar sağlar, diğerlerini engeller... Bunun bir başka görüntüsü de küçük otoriterleşmelerdir. Örneğin bir sınıf, bir ideoloji, bir tarikat veya bir medya topluluğu, kendine uyarlı şeyleri öne çıkarıp diğerlerini yok sayacaktır... Denilebilir ki, bu durumda yazarlar çok meşhur oluyorsa birilerinin yazarı, yahut şairidirler...

?...Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini

ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sermayenin sanatı koşullandırması veya yönlendirmesi bugün başlamış bir şey değildir. Sanayi devrimiyle başladı ama bugün özellikle iletişim olanaklarının artması nedeniyle bu konuyu daha çok önceledikleri söylenebilir. Sanatın gelişmesinde sermaye sınıfının ve sermayenin büyük payı olduğu kesindir. Ancak sermaye sınıfının gereksinimlerine yönelik bir estetik üretme arzusu, bir dayatmadır ve buna karşıyız. Bu tür bir karşıtlık bizi kendi estetiğimizi anlamaya, öğrenmeye ve üretmeye yöneltiyor.

?...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Böyle bir yayınevi yoktur sanırım. Parayla ilişkisi olan bütün yayınevleri önünde sonunda bir açmazla, kar açmazıyla karşılaştığından, öncelikleri asla estetik olamaz. Öte yandan işin içine para girmeyen, gönüllülüğe dayanan ve hiçbir kurumsal kimliği olmayan bizim dergimiz, “aydili sanat” bütün diğer dergilerden farklıdır. Gönüllüler tarafından çıkartılır ve parayla satılmaz. Gönüllü olan herkese gönderilir. Dergiyi yayınlayanlar da gönüllüdür ve kimliğinde bir hiyerarşi yoktur. Bütün gönüller eşit düzeyde yazılır. Sadece, yasal nedenlerle sahibi ve sorumlu yazı işleri sıfatı bulunmaktadır. Kurumsal yanı ve kimlikteki hiyerarşileri sayılmazsa, Akademi gökyüzü de paradan uzak durmaya çalışan bir dergi olarak bilinmektedir.

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Eğer bir gereksiniminiz varsa, söyleyecek bir sözünüz varsa elbette ki var olursunuz. Kendinize bu dünyada yer açarsınız. Eğer yoksa, sermayeci düzende var olmak için yeterli enerjiniz olmaz, onlarla rekabet edemezsiniz...

?...Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma

imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sermayeci düzenin içinde böyle bir imkân, yayınevinin enerjisiyle sınırlıdır.

Ş..Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Hem estetik olup hem de popüler olunmaz. Popüler olmak, halk beğenisini kazanmak demektir, halkın tanımı zaten buna elvermez, halk; iktisadi ve kültürel olarak yaşam alanındaki birikimden en az pay alan çoğunluktur. Dolayısıyla nitelik artarsa, halkın kavrama olanağı azalacaktır.

Ş.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Ödüller belki sanatı gündemde tutmak açısından önemli olabilir ama yarışmalar asla... Bu yüzden denebilir ki, Atilla İlhan ve benzeri kişileri saymazsak, ödüllü olanların sanata katkısı çok zayıftır... Zaten sanat için övgü yergiden daha tehlikelidir.

Ş..Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Bu konuda haklısınız, böyle bir engel var... Ancak insan kendini dönüştürmedikçe başkasını dönüştüremez. Biz bir çözüm olarak kendimizi dönüştürmekle başladık ve kendimizde bu engeli yıktık... Yapacağımız başka bir şey de yok...

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Eleştiri bir birikim ister... Bir şeyi herkesin (özellikle aktın) kabul ettiği bir ölçüye vurmadır eleştiri... Ne yazık ki son dönemde bu ölçüyü oluşturacak zihinler ve birikimler azaldı. Olanlar içinde yaşam alanı daraldı....

?... Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Otoritenin bir uzantısı olan iktidar, doğası gereği sermayenin kılıcıdır. Bu yüzden kültür sanatla ilişkisi de bu sınıfın ihtiyaçlarına göre belirlenir. Yeni iktidar, cumhuriyetin oluşturduğu sermayeciler yerine, yeni sermayecilerin sözcüsü olarak iktidarı elde tutuyor ve onların ihtiyaçlarına göre kültür ve sanatı yönlendiriyor. Dolayısıyla bu işin doğasını bilenler, hiçbir iktidarın “estetik” nedenle sanatla ilişki kurmayacağını da bilirler..

?...Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

şüphesiz sanat, sanatçı-eser-tüketen   lemiyle tamamlanır. Dolayısıyla topluma uzanmayan bir sanatçı olamaz. Kendi sanatını tüketecekleri üretmek sanatçının işi değildir. Öte yandan toplumsal dönüşümlerde sanatın büyük etkisi olması kaçınılmazdır. Buna karşın sanat, bir ideolojik birikim olmaksan çok, bir ideolojinin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu da çok tehlikelidir. Çünkü her ideoloji merkezi bir otoriterleşmeyi öngörür ve sonunda sanat eski otorite yerine yeni otoritenin oluşmasına katkı sağlayarak beyhude çaba sarf etmiş olur. Sanatın dönüşümlerdeki katkısı yeni efendiler üretmekten başka bir sonuç oluşturamaz ne yazık ki...

?...Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Evrensel bir kardeşlik dili olası mıdır? Herkes için geçerli, herkeste geçerli bir dil en azından şimdilik düştür. Özellikle sermayenin küreselleştiği bir dönemde acaba emek de k reselleşebilir mi? Diye sorulabilir. Sanırım sermayeciler en çok bundan çekinmekte ve bunun önlemlerini almaktadır.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

Doğrusu bizim için dağıtım sorunu yoktur... Biz gönüllü-yüz ve ülkenin çeşitli yerlerindeki gönüllüler sayesinde, ücret-siz olan dergimiz, sanatseverlere ulaşıyor. Bunun için gönüllü-lerimizin yoğun emek vermesi gerekiyor. Gönüllülük bitince bu ağ da bitecektir şüphesiz. Ancak diyebiliriz ki internet bu konuda çok yardımcı oluyor ve yeni gönüllülere ulaşmak ola-naklı hale geliyor...

Ş..*Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bu-gün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Dergimiz, gönüllülük üzerine kurulu, sanatseverlerin baş-lattığı şiir işliğinin sonucudur. Önce fanzin, sonra dergi yayın-lamak gerekti. Amacımız, estetik öğrenen, estetiği önceleyen bir sanat anlayışına sahip olabilmektir. Çalışıyoruz... Öğren-meye çalışıyoruz...

Ş..*Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, top-lumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Sanırım elli kişi civarında oluşan şiir işliği çalışmaları, üç yılı aşkın süredir her cumartesi dört saat sürerek devam et-tiğinden, çevremizde bu konuda etkilenmeye başladı. Zaten amacımız önce kendimizi dönüştürmek. Biz dönüşmezsek kimi dönüştürebiliriz ki...

Ş..*Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç ola-rak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığını, der-ginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Dergimizin sahiplenilmesinden pek memnunuz... Zaten

başkalarının sahiplenmesine gerek yok, gönüllüler sahipleniyor... herkesin bizi sahiplenmesi bizi kuşkulandırır...

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Edebiyat öğretmenlerinin eğitimleri, onların sanat algılarını öldürür. Bu yüzden onlardan bir beklentimiz olamaz. İstisnaları saymayalım. Örneğin bizim üç edebiyat öğretmeni gönüllümüz var. Ama lise ve üniversite öğrencilerinin içten sanata bağlılıkları ve dergimize yakınlıkları bizi her zaman umutlandırıyor..

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşyorsunuz?*

Bu aydınlanmacı bir bakış açısı... Metropollerde sermayeci ilişkiler, kişilerin gelişmesinden çok yer yer bozulmasına neden oluyor... Kimse kimseyi aydınlatamaz... Bu yüzden bu soruyla ilgilenmiyoruz.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Okurlarımızın yaş grubu 15-87 arasındadır. Gönüllülerimiz de öyle... Olumlu ve olumsuz geri dönüşler çok... 81 ile dergimiz ulaşıyor ama satılmıyor. Gönüllülere ulaşıyor...

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Sanırım bilmiyorsunuz, çünkü gönüllülerimizi sığdıracak

insan avucu yoktur herhalde... Dergimiz bin adet basılır ve hepsi dağıtılır... Mali sorun yaşamıyoruz çünkü gönüllülükle işleri yürütüyor, gönüllülükle kurduğumuz sandığımızdan para harcıyoruz...

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılamıyor musunuz?*

Böyle bir engel yok... Engel olsa olsa hevesimizin kaçması olur...

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Dergimize yönelik eleştirileri değerlendiren bir topluluğumuz var ve onlar araştırma yapıyorlar. Onların belirlemelerine göre dönüşüyoruz...

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

... toplumsal sorunlara yönelik bir tutum takınmıyor, taraf olmuyoruz. İnsani sorunlara karşı bir tutum takınıp, insandan yana duruyoruz...

www.aydilisanat.com

aydilidergisi@gmail.com

MÜSVEDDE Edebiyat Sanat ve Kültür Dergisi'nden Eyüp Tosun sorularımızı yanıtladı.

Yayınlanmış olduğu yer: Konya

1.Bölüm

?...*Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kastlaşma demeyelim de evet göze çarpan bir gruplaşma var. Bunu aşmak da dergilere ve kitap eklerine düşüyor. Bu konuda duyarlı olunursa bunu aşmak çok kısa bir zamanımızı alır. Çünkü inanın artık okuyucular bu durumdan çok rahatsız.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Çok satan kitapların içi boştur deyip kestirip atmak gerçekten nitelikli bir okur-yazara yakışmaz. Şu an ülkemizde çok satan yazarlarımızın çoğu gerçekten de öncelikle yazınsal olarak üst düzey bir nitelikten bahsedilecek yazarlarımızdır. Maalesef bazı yazarlarımızın da çok satması şaşılabilir vaziyettedir. Bunlarda da sağlam bir yazı-yazarın yerini reklam yani iyi pazarlama almaktadır. Ya da ucuza satmak, şişirme yazılar yazdırmak falan filan. Bunlar aslında bizi çok da ilgilendirmemeli Türk edebiyatı şu an çok iyi konumdadır. Bunun keyfini çıkarmalı...

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ülkemizde bazı yayınevlerinin eleştirilmesi gereken en acil nokta kitap fiyatlarıdır. Korsana davetiye veren yayınevleri sonra 'emeğe saygı'dan bahsediyorlar. Çeviri kitaplarda hadi neyse ama kendi bazı yazarlarımızın kitapları yüksek etiketlerle çıkıyor. Yayınevleri de verdikleri teliften yakınıyorlar fakat buna en kısa sürede bir çözüm bulunmalı. Milletimizde de suç var. Ortak bir tepki koyamıyoruz. Bazı kitaplar fiyatı ne olursa olsun yüz binlerce satıyor. Eee, alan razı olunca verene diyecek sözümüz olamıyor...

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Başarılı bulduğum çok yayınevi var. Fakat yukarıda belirttiğim gibi özellikle bazı yayınevlerinin uyguladığı fiyat politikasından artık toplumca rahatsız olmalıyız. Yapı Kredi, İş Bankası, Kapı, Dergâh, Can, Sel, Kırmızı Kedi, İz, İletişim, Metis, Palet, Remzi, Timaş, Everest, Doğan daha birçok yayınevini başarılı buluyorum. Kültür-sanat-edebiyat alanında birçok dergimiz olmasına rağmen hem göze hem de gönle hitap eden dergimiz yok denecek kadar az maalesef. Sinema, gezi, tarih, fotoğraf ve haber dergilerinin yaptıkları görselliği edebiyat dergileri de yapsa inanın bambaşka bir boyut kazanır kültür-sanat dünyamız. Elbette görsellik biraz daha baskı masraflarının artması demek. Bunun farkındayım ama bunu bir şekilde aşmamız gerek. Aşağı yukarı tüm edebiyat dergilerini yakından takip eden biri olarak Notos ve Türk Edebiyatı'nı başarılı buluyorum.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Büyük bir heyecan ve azimle yollarında ilerlediklerinden hiç şüphem yok. Müsvedde gibi Habis, Berceste, Aşkar, Başkalarının Hayatı, Mavi-Yeşil, Mor Taka, Az Edebiyat, Tuti, Poyraz daha birçok dergi aşkla sadece inandıkları edebiyatın

gücü adına savaşılmaktadır. Bu gibi dergilerin maddi hiçbir beklentileri olduğunu zannetmiyorum. Onların tek düşüncesi önlere göre bilecekleri kadar bir destek.

?... *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük âyaynevlerinin bastıkları eserleri genel bir dağıtım şirketiyle anlaşıp piyasaya sokması çok zor. Çünkü hepimiz biliyoruz ki dağıtım meselesi basın-yayınla uğraşan herkesin çok şikâyetçi oldukları ayrıca bir tartışma konusu olacak noktadır. Peki, ne yapar merkezi yerden uzak yazar ve yayıncı? Yayınevi cephesi kendi çabalarıyla kitaplarını büyük kitabevelerine sokmaya uğraşır, ilgili medya kuruluşlarına ve kitaplarının tanıtımını yapacaklarına güvendikleri yazarlara bilhassa köşe yazarlarına, kitap eklerinin yöneticilerine canhıraş bir çabayla 'posta' yoluyla kitaplarından gönderirler. Yazar cephesi ise yayıneviyle anlaşma usulüne göre kendi imza günleri ve konferanslar düzenleyerek ya da derslerinde okutarak masrafını çıkarmaya çalışır. Ülkemizde küçük balıkların yaşama şansı vardır elbet ama susuz hiçbir balığın yaşayamayacağı da aşîkârdır.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Elbette vardır neden olmasın. Popülerlik tamamen estetik kaygılardan uzak olarak algılanmamalı. Ahmet Ümit, İskender Pala, Murathan Mungan gibi bana göre usta şuan ki tabire göre 'popüler' yazarları örnek verecek olursak kim diyebilir ki bu yazarların eserleri niteliksizdir. Aynı şekilde Nazım Hikmet, Necip Fazıl, Orhan Veli, Ahmet Arif, Attilâ İlhan, Sabahattin Ali, Yakup Kadri, Oğuz Atay, Tanpınar gibi birçok yazarımızda kendi alanlarında birden olmasa da son baskılarına baktığınızda epey ciddi rakamlara ulaştıklarını görmemek mümkün değildir. Bunlara nasıl niteliksiz ya da şimdi popülerdir zamanla geçer diyeceğiz ki. Bir edebi eserin ustalığını, niteliğini

rakamlar değil zaman gösterir. Buna da karar verecek yegâne kişi okuyucudur.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Bu noktada neye ve kime göre bir gruplaşmanın olduğunu sormak gerekir. Özgün bir yazar kitlesi zaten tarafsız olmadığına inandığı bir ödülü ne alır ne de ona itibar eder. Özgün bir okuyucu ise sırf o ödülle etiketlenmiş bir kitabı alma gafletinde bulunmaz. Ülkemizde verilen çoğu ödülde bir gruplaşma olduğu açıktır. Ama bunu dillendirmek ve tepki vermek bizi bir yere götürmez. Kitap fuarları her ilde olmalıdır. İstanbul Kitap Fuarı'nda ve Diyanet Kitap Fuarı'nda yapıldığı gibi sadece sağ ya da sadece sol kesimden yazarlar değil de her kesimden yazar-okuyucuyu buluşturmak adına adımlar atılmalıdır. Özellikle 'onur konukları' meselesi tek taraflı düşünülmemelidir. Yazarlarımız bunda öncü olmalıdırlar. Akliselim bazı şahıs ya da kurumların oturup tarafsız değerlendirme sonucunda bunu aşmaları gerekmektedir. Son yıllarda Milliyet Haldun Taner, Yunus Nadi, Bursa Tanpınar gibi bazı ödüller genç kuşak yazarlarla tanışmamızı sağlıyor. Daha çok yayımlanmamış dosyalara verilen ödüller bu noktada ayrıca önemli. Bir usta yazara da elbet ödül verilmeli ama genç yazarlarımız teşvik edilmesi bakımından ödüllendirilmelidir. Ülkemizde verilen çoğu ödül gerçekten de değerlidir. Çoğu ödülde taşıdıkları yazar adları bakımından ayrıca önem arz eder. Edebiyat alanında cepheleşmenin kalkması ve tarafsız bir anlayışın egemen olması en büyük temennimiz olmalıdır.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Hayır, görmüyorum çünkü ülkemizde her şeyin bir alıcı kitlesi var. Belirli bir estetiğe sahip eserlerin zaten alıcıları her

zaman vardır ve olacaktır da. Popüler ürünlerin meydana getirdiği bilincin zararı ancak ancak yazarınadır. Edebiyat, haliyle arz talep meselesidir ve marifet iltifata tabidir. Yazar illa alkışlanmayı bekleme bile geriden geriye eserinin toplumda yankıladığı sesin peşine düşer. Ve kendi sesine karşılık sesler duymak ister ki kendine güveni gelsin ve yolunda devam etsin. Eğer yazarın kitabı nitelikli okur tarafından okunur ve eleştirilirse yazar aynada kendini seyre diyormuşçasına eksiklerini tamamlar ve kendini yinelememek adına çalışır da çalışır. Yazarın kitabı bilinçsiz bir şekilde yüz binler satarak – usta kâlemlerin kitapları hariç- niteliksiz okur tarafından okunur ve yazara geri dönen sadece dudak uçuklatan satış rakamı olursa işte o yazar için asıl tehlike başlar. Bu tehlike yazarın “Nasıl-sa kitabım satıyor. Okuyucudan da ses olmadığına göre böyle devam edeyim.” deyip kendini geliştirmek adına bir çaba göstermemesidir.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Edebiyat eleştirmenliği noktasında çoğu eleştirmenimizce sağ-sol ayrımı yapılmaktadır. Ya tamamıyla sol kesim yazarların eserleri ya da tamamıyla sağ kesim yazarların eserleri eleştirilmektedir. Bu işi iyi şekilde yapan eleştirmenlerimiz de yok değildir. Medya, toplumun ilgi ve beğenisine göre şekil aldığı için olsa gerek popüler bir ürünün kötü taraflarından çoğu zaman bahsetmez. Ama hiç de değinmez değil. Televizyon programlarında pek değinilmese de yazılı medyada popüler ürünlerin gümbür gümbür eleştirildiğini de son zamanlarda görür olduk. İşte esas mesele bu eleştirilerin, yazarının yüzüne ne zaman söyleneceğidir ve bundan da önemli bir mesele öyle olunca ‘popüler’ bir yazarın olup olmadığıdır...

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut

durumu nasıl görüyorsunuz?

Devlet tarafından bazı alanlara harcanan paralar kadar olmasa da kültür-sanata da belirli bir bütçe ayrılması veya belirli giderlerin en aza indirmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Ne bileyim PTT giderleri ücretsiz olsa bile yeter. Bunun gibi başka çalışmalar. Mevcut durumda çoğu kuruma kültür-sanat faaliyetleri için destek verilse de elbette iç açıcı ve yeteri düzeyde değildir. Her şeyi de devletten beklemek olmaz. Ülkemizde reklam verecek şirketler hat safhada. Özellikle edebiyat dergileri satış rakamları itibariyle küçümsendiği için reklam vermeye büyük kuruluşlar pek yanaşmıyor. Oysa onlara çok ufak gelen yardımlar bizler için devasa olabilir.

‘‘..Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?’’

Vardır elbette. Edebiyatçılardır insanların duygularına tercüman olanlar. Edebiyatçılar tarihte hiç zaman etrafında gelişen olaylara kayıtsız kalmadıkları gibi bundan sonra da kalmayacaklardır. Kalemler ve sözlerin etkisiyle her şey yapılabilir ve olumsuzluklar onarılabilir. Edebiyatçının görevi özgün, gelenekçi, yenilikçi, dürüst, çalışkan, sabırlı ve en önemlisi tarafsız olmak artık şu sağ-solu bir kenara bırakmaktır. Görüşler, ideolojiler zaten fikriyatımız ve benliğimizdedir. Buna kimsenin bir şey dediği yoktur. Edebiyatımızı sırf bu görüş ayrılıkları yüzünden gelişmekten mahrum bırakmak ve kısırdöngü içerisine sokmaksa en büyük cehalettir.

‘‘..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?’’

Evrensel bir kardeşlik dilinin oluşturulması insanlarımızın bu gidişata ortak bir ‘dur’ demesiyle olur. Sağ-sol bir arada aynı çatı altında zaten yaşıyoruz. Ödüllerimiz, fuarlarımız, yayınevlerimiz, gazetelerimiz, dergilerimiz, yazarlarımız ve oku-

yucularımız elbette bir görüşe sahip olacaklar ama en büyük erdemini karşılıklı anlayış ve saygı olduğunu da unutmayacaklar. İşte bu noktada örneğin bir derginin kapak konusu bu ay sağ kesimden bir yazarsa öbür ay sol kesimden bir yazar olsun. Ve dergilerde her kesimden yazarlar rahatlıkla yazabilsin ve değerlendirilebilsin. Ödüller hak edene verilsin ama her zaman sağın ya da solun hak etmesi de şüphe uyandırıcıdır. Fuarlarımız ‘onur konuklarını’ ya da ‘stantlarını’ hep sağ yazar-yayınevi ya da hep sol yazar-yayınevlerinden oluşturmaları. Gazetelerimizin kültür-sanat sayfaları ve kitap ekleri sağ-sol demeden yer versin yayınevlerine ve yazarlara. Ve televizyonlarımızda yayınlanan kültür-sanat programları sağ-sol demeden baksın etkinliklere. İşte böyle bir basın-yayın hayatına ulaştığımızda herkes görecektir ki solculuğumuzu ya da sağcılığımızı daha iyi yaşıyoruz ama karşı taraftan sesimizi duyan çoğalmakta daha eleştirel ve tarafsız bir ortam kendiliğinden doğmaktadır.

2.Bölüm

?... İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Yukarıda saydığınız üç şehri teke indirmek gerekir. O da İstanbul... Kurumsal anlamda dağıtım ve tanıtım şansımız maddi imkânsızlıklar yüzünden maale-

sef olamıyor. İşe başlarken elbette gönlümüzden geçen Türkiye geneline sesimizi duyurabilmektir. Bunu Müsvedde gibi imkânları ölçüsünde amatör fakat her şeyiyle profesyonel dergilerin tümü yürekten ister. Dağıtım ve tanıtım çalışmalarımız tamamen bireysel oluyor. Beni tanıyan, beni tanıyanları tanıyan vs. Bu konuda bazı arkadaşlar var ki çok uzaklarda ama sanki kendi işiymiş gibi dergiyi tanıtmaya ve abone bulmaya çalışıyor. Konya dışına bazı illerimizde gönüllü kitabevlerine göndererek ama çoğunluklu abone olmak koşuluyla posta yoluyla gönderiyoruz. Evet, bu nokta sosyal medya denilen şeyi devreye sokmak en iyisi olsa gerek. Artık interneti ustalıkla kullanan bir dergi yöneticisi dağıtım ve tanıtım konusunda epey bir yol alıyor. Üstelik maddi anlamda bir zararı olmadan. *Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Müsvedde, yola başlarken genç kalemlerin ilk heyecan yeri olma umuduyla başladı. Çünkü genç kardeşlerimiz merkezî edebiyat dergilerinde kendilerine yer bulmakta büyük sıkıntılar yaşıyorlar. Yazarlığın ilk dönemleri çok sancılıdır. Kişi yazdıklarını pazara çıkarmak, nabız yoklamak ister. İltifat marifete tabidir. İşte bu noktada Müsvedde birçok arkadaşımıza kapı oldu ve biz seve seve onların heyecanlarına ortak olduk. Müsvedde, 'başlangıç ve son' ilkesiyle yola çıkmıştır. Her insanın yazıya ilk başlaması müsvedde olarak olur. Ve vefatınıza yakın hislerinizi de müsvedde olarak dökersiniz kâğıda. İstedik ki Müsvedde'de yazı hayatına başlayan ustalık döneminde de Müsvedde'yi unutmasın. Üzüntülüüz ki kendi alanımızda 12. sayıya kadar gelmek büyük bir başarıysa da şu an için maddi imkânsızlıklar yüzünden ara verdik. Çok emek verdiğimiz, çocuğumuz gibi gördüğümüz Müsvedde'ye öldü demeye dilimiz varmıyor. Biraz daha bekleyeceğiz. Kim bilir zamanın ne göstereceği bilinmez.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Edebiyat zaten tümüyle bir toplumsal duyarlılıkların ürünüdür. Bulduğumuz bölgede kitap kafelere, bazı kitabevlerine poşetsiz açık bir şekilde koyarak insanların okuyup incelemelerine fırsat verdik hep. Kapaktan her sayımızda yazarlarımızın el yazılarından örnekler verdik ki dergimiz ismiyle müsemma olsun. Toplumumuzda el yazısıyla bir şeyler yazmak artık neredeyse tarih oluyor. Belki de bu konuda bir duyarlılık sağlamışızdır.

?... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Konya'da şaşılacak derecede bir dergi çıkarma ve yaşatma heyecanı var. Şair Vural Kaya'nın öncülüğünde Konya'da çıkan dergi editörleri toplantısı olmuştu. 20'yi aşkın dergi katıldı. Bu alkışlanacak bir rakam. Müsvedde'yi Konya'da halk ve öğrenciler hemen sahiplendiler. Özellikle Gençlik Kitabevi ve Palet Yayınları'nın sahibi M. Ali Çelik, Akademisyen-Yazar Bedia Koçakoğlu ve Yazar-Tv Programcısı Duran Çetin en başından itibaren maddi-manevi desteğini esirgememiştir. Zamanla amacımıza uygun olarak daha çok genç kalemler dergimize çalışmalarını göndermeye başladılar. Bazı usta kalemlerden destek gördük. Gerek Konya'da gerekse de İstanbul ve Ankara'da yaşayan yazar-akademisyen ve yayıncılardan elbet destek gördüklerimiz oldu ama bir yıl boyunca her sayımızı göndermemize rağmen bizi hiç umursamayanlar da oldu. Çünkü Konya, Kayseri, Trabzon, Sivas, İzmir gibi illerimizdeki usta kalemler daha çok İstanbul ve Ankara'da çıkan dergi ve gazetelerde boy göstermekle meşguller. Yanı başındaki dergilerin doğum sancılarından habersiz değiller ama umursamaz bir vaziyetler. Merkezi gazete ve dergileri bu gibi şehirlerden yazarlarımızın beslemesi

gurur verici bir tablodur fakat kendi şehrinde çıkan bir dergiyi de hiç umursamamak hiçbir vicdana sığmaz. Bunlar heyecan olarak bizi olumsuz yönde etkilemedi ama bir zamandan sonra da heyecanınız dergiyi ayakta tutmaya yetmeyebiliyor.

?... *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Selçuk Üniversitesi'nde ve birkaç üniversitede dergimiz edebiyata meraklı arkadaşlarımız üzerinde büyük etkiler yaptı. Kimilerinin ilgisi sadece maddi anlamda olsa da çoğu arkadaşımız bireysel olarak çevresine Müsvedde'yi tanıtmaya çalıştı. Yazma kabiliyeti olan arkadaşlarımızın kendi istekleri ve bizim teşvik etme çalışmalarımızdan sonra ilk imzalarını sayfalarımızda gördükten sonra yüzlerindeki mutluluğu görmek bizlerin yorgunluğunu daima unutturdu. Edebiyat öğretmenlerinin gördüğümüz kadarıyla kültür ve sanata ilgisi hiç yok. Bunu sadece edebiyat öğretmenlerine indirgemek de yanlış. Çünkü kültür-sanat ve edebiyat hepimizindir. Tüm öğretmenlerimizin özellikle de lisede görev yapanların bu konuda daha çok hassasiyet sahibi olmaları gerekir. Tamam, yazmaya herkesin kabiliyeti olacak diye bir şey yok ama çevrenizde olan çalışmalara destek vermenin bin türlü yolu var. Edebiyat öğretmenleri –her zamanki gibi nevi şahsına münhasır, gelenekçi, azimli, yeniliğe açık, idealist öğretmenlerimiz hariç- kendilerini yetiştirmekten, gündemi takip etmekten ve en acısı da oturup sohbet etmekten aciz bir hâle gelmektedirler. Bunu “hayat, şartlar böyle ne yapalım?”ın arkasına sığınarak nereye kadar götürebiliriz ki. Edebiyat öğretmenleri ve diğer öğretmenlerimiz şunu unutmamalı ki gençlerimizin kültür-sanat-edebiyat alanındaki cehaletleri onların ilgisizlikleri yüzünden olacaktır...

?... *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası*

geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşyorsunuz?

Elbette içinde bu alana karşı merak ve ilgi olan kişiler onu bir şekilde dışarı çıkarıyorlar. Hali hazırda bir dergi, gazete, yayınevi veya internet sitesi varsa öncelikle ona destek vererek başlıyorlar işe. Sonra işin mutfak kısmını da öğrendikten sonra kendisi bir şeyler yapmak istiyor ve heyecanla bir dergi çıkarıyor. Heyecan hiç bitmiyor ama en başından beri var olan maddi imkânsızlıklar ve insanların kayıtsızlığı bir yerden sonra yöneticiye, dergiyi ara verdirmek ya da edebiyat mezarlığındaki yerini aldırmasını sağlıyor.

?.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Müsvedde olarak öncelikle göze hitap etmeyi savunduk. Çünkü merkezi edebiyat dergilerimizdeki en büyük eksikliklerin başında göze hitap edememek geliyor. Bu noktada daha geniş bir kesimin dikkatini çektiğimizi düşünüyoruz. İçerik bakımından çok iddialı olamasak da farklı ilgi alanlarına yönelerek sesimizin gittiği yerlere çoğaltmak istedik. Okurlarımız ağırlıklı olarak üniversitesi öğrencilerinden oluşuyor. Bunun yanında çalışan kesimden de çok farkı meslek gruplarından okuyucularımız oluyor. Müsvedde'ye okur direk etki eder çünkü eleştirilmek bize göre hayattaki en güzel şeydir. Geri dönüşler büyük ölçüde olumluyken elbette olumsuz eleştirilerde alınırsınız. Bunları da değerlendirip okuyucuyu memnun etmeye çabalamaktayız.

?.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Aynen öyle sanırım her dergi bırakın bir elin parmaklarını bir ya da iki kişinin fedakârlıklarıyla var olabiliyor. Çünkü gerçekten de yürek isteyen bir alan. Bir de şu var bu işe bir kere bulaşmışsanız artık bırakmanızın imkânı yok... Müsvedde genel olarak 300-500 arası basıldı. Aboneliklerle maddi sorunları biraz hafifletsek de dar zamanlarımız daima oldu. Hiç reklam almadan 12. sayıya kadar geldik. Bu da sağ olsun Muhammed Ağabeyimizin sayesinde oldu. Sağ olsun. En başından maddi sıkıntıları göze alarak çıkıyoruz zaten yola. Ama öyle anlar geliyor ki geçici çareler de tükeniyor.

Ş..*Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?*

İlla ki karşılaşılıyor. Müsvedde olarak çok sorunlar yaşadık bu yüzden. Görüşüne bakmaksızın içimizden geldiği gibi davranarak yazılar yayımladık ve söyleşiler yaptık. Hiç de pişman değiliz. Yine devam edebilsek yine bu şekilde davranırız. Yani herhangi bir tarafın dergisi değil sadece nitelikli ve özgün okurun dergisi oluruz. Maalesef edebiyat dergiciliğinde halen tarafsız bir anlayışa geçemedik. Yazdığınız yazıları dergilerin görüşüne göre şekillendirmek ve şu yazı bu dergiye olur, bu yazı şu dergiye olur mantığıyla hareket etmeyi artık bırakmalıyız. En başta dergi yöneticileri buna öncülük etmelidir. Merkezi dediğimiz çoğu büyük dergilerin yeni sayılarında kimlerin yazacağı nasıl bir dosyayla çıkacağı iyi bir dergi gözlemcisi tarafından tahmin edilir. Bu çok acı bir durum. Dergiler, hür tefekkürün kaleleridir. Nabza göre şerbet anlayışı asla değildir bu kastettiğimiz ya da her gönlü hoş tutmak değildir. Elbette her derginin bir görüşü olacak. Okuyucu da bilecek bunu. Ama yine de evrensel bir kimliğe bürünmek ülkemizde dergilerin konumunu çok farklı bir güzelliğe taşıyacaktır.

Ş..*Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Yukarılarda da değindiğimiz gibi dergimiz 12. sayısında

yayın hayatına ara verdi. Bu sayıya gelinceye kadar kendimizi yinelememek için daha çok grafik-tasarıma ağırlık verdik. Yazı ve şiirlerimizi okuyucuya sayfa tasarımı olarak daha güzel nasıl sunabiliriz düşüncesi vardı hep. Çünkü artık okuyucu biraz da tasarım yani göze hitap edilmesini istiyor. Her sayımızda bir söyleşi, farklı yazılar ve şiirler, okuyucunun ilgisini çekecek bölümler yapmaya özen gösterdik.

Ş...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Elbette Müsvedde olarak bu konuda hep duyarlı olduk. Okumamak da bir toplumsal sorundur. Okuyucularımıza özellikle de genç yazarlarımıza uzman eğitmenlerimizden tavsiyeler alarak destek olduk. Türkçemizi doğru ve güzel kullanmaya özen gösterdik. Türkçemizi eğer katletmeye devam edecek olursak işte o zaman en büyük depremi yaşayacağız. Kendimiz öncülük etmedik ama birkaç kez okullara kitap toplama kampanyalarına destek olduk.

tosuneyup@yahoo.com

MÜSVEDDE Edebiyat Sanat ve Kültür Dergisi'nden Murat Çelik sorularımızı yanıtladı.

Yayınlanmış olduğu yer: Konya

1.Bölüm

Ş.. Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

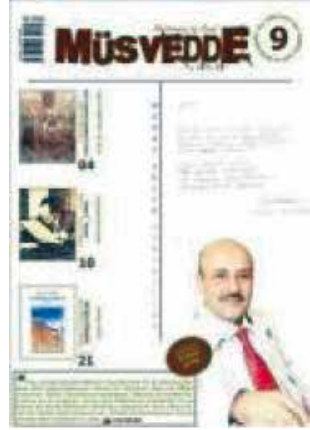
Elbette bahsedebiliriz hatta buna çeteleşme bile denebilir. Her derginin kendi kadrosunu yetiştirme ya da edinme mevzusuna değil itirazım. Bazı ideolojik yaklaşımlar. Maalesef ülkemizde etiketleme işinde çok başarılı kimseler var.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Nitelik ilk aranan özellik olmalıdır tabi ama değişen dünyada kitap kapaklarına poz veren yazarları normal karşılamak gerekir (!) Bazı çevreler sizi bir yere taşıyabilir, günü kurtarabilirsiniz ama tarihe ait olabiliyor musunuz işte aslolan budur. Tutunamayanlar, bunu başarmıştır, genel olarak Oğuz Atay'ın tüm eserleri için aynı şeyi söyleyebiliriz. Yine Yusuf Atılgan, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Ali ve Peyami Safa içinde aynı kalıcılıktan söz edebiliriz. Bugün ise yaratmış olduğu dil ile Hasan Ali Toptaş'ı, kurduğu farklı zaman dilimindeki sahi-cilikle İhsan Oktay Anar'ı yanında okunacak olan nitelik sahibi yazarlar olarak belirtebiliriz.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

İnsani değeri öncelikte devlet taşımalı diye düşünüyorum.

Ülkede devlet vatandaşına değer vermiyorsa bunu başka bir kurumdan ya da şirketten adı her neyse beklemek yanlış olur.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışsan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Piyasayla ilişkisi olmayan bir yayınevi bilmiyorum. Dergiler bu konuda daha dürüst ve öyle olmak zorunda. Bana bir dergiyi reklamla, tavsiyeyle ya da hatır için ancak bir kere satabilirler. Ben o derginin yazarlarını, tasarımını beğenmezsem bir daha almam haliyle. Takip ettiğim ve yazdığım dergiler (Yazdığımı söylemem gerek yoksa maazallah adam yazdığı dergiyi beğeniyor deyiverirler.): Başkalarının Hayatı, Ücra, Karayazı, Notos, Hece, Hece Öykü, Yumuşak Ge ve Varlık.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Genelde var olamıyorlar. Dergiler neyse, alıştık artık “taşra” dışlamasına; bu durum yayınevleri için hayli zor, merkezden uzaklık okur kitlesinden de uzaklık demek.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bildiğim bir yayınevinden örnek vermek istiyorum. Konya’da Palet Yayınları oldukça iyi eserler yayınlıyor. Reklam sıkıntıları var, yayınevlerinin kitaplarını tanıtacak, övecek kalemleri yok. Ama gelin ki Bedia Koçakoğlu’nun Aşkın Şizofrenik Hali Sevim Burak adlı eser Radikal’de Selim İleri tarafından tanıtıldı. Selim İleri’ye ricada mı bulunuldu? Hayır! Bu tür davranışlara ihtiyacımız var.

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Estetik olan nadir ve değerlidir. Zor bulunur. Anlaşılmaz. Bu yüzden popüler olma ihtimali yoktur. Çok okunabilir ama popülizmi reddeder.

“.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Azda olsa yeni değerlere rastlıyoruz tabi. Mesela Ayna Çarpması adlı eseriyle 2009 yılı Yunus Nadi Öykü ödülünü alan Murat Özyaşar bunlardan biridir. Ben bu vesile ile adını duydum ve okudum.

“.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Bu insanlara göre değişir. Estetik değeri olan insan yanılmaz. Reklam aklını çelemez çok fazla.

“.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Popüler olan eserler riskli, çünkü bu eserlerin yıllarla baş edebilmesi gerekir öncelikle. Daha sonra damıtılarak eleştirmenin kucağına gelir. Bu yüzden rastlamıyor olabiliriz.

“.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Bağımsız olması gerektiğini söylemenin lüzumu yok. Ama parayı veren ana fikri de verecektir. Bu ilişkinin düzeleceğine asla inanmıyorum.

“.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatçının misyonu olmaz. Alenen, “şunu ifade etmeliyim” şeklinde olmaz yani. Uzayda yaşamıyorsa o da elbette bazı durumlarda sesini yükseltir. Muhafız olma kültürünü muhalefet partilerinden yana olmak şeklinde algılamamak gerekir.

“.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muha-*

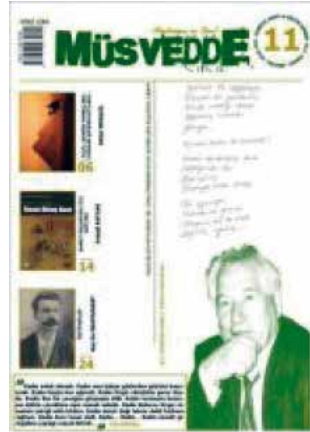
lefet nasıl bir işlev görür?

Muhalef olanın kazanamayacağı bir dünyada yaşıyoruz. Evrensellikten söz edebilir miyiz, aklım kesmiyor.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

İnternet dışında neredeyse kendilerini tanıtmaya şansı yok bu yayınevlerinin. Ancak bir akademisyen kitap yazmakta, üniversitede öğrencilerine tavsiye edekte bu yayınevlerinin kitapları satacak...

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Müsvedde, bir üniversite öğrencisinin çıkardığı ve cep harçlığıyla ilerleyen bir dergiydi. İlk amaç gençler ve destek olacak ustalarla bu gençlerin iletişim halinde olmasıydı. Tabi genel olarak ustalar ilgi göstermedi. Söyleşiler dışında pek destek alamadık. Geldiğimiz nokta diye bir şey yok. Bazı arkadaşlarımız ulusal bazı dergilerde yazıyor şimdilerde. Tek kazancımız onlar.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Ülke çapında değil de daha çok Konya'da ilgiyle izlenilmişti. Övmek ya da diğer unsurlardan bahsetmek pek doğru

olmaz, bunu okuyucularımız bilir. Ama mesela dergiye gelen e-postalara anında cevap verdik, günlerce bekletmedik kimse-leri. Kötü eserler gönderen arkadaşlara kırıcı değil yapıcı olma-ya özen gösterdik. Elimizden bunlar geldi.

Ş.. *Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç ola-rak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, der-ginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Dergiyi basıp götürdüğünüzde herkes güzel diyor. Ya da işte birkaç ufak eleştiri gelebiliyor. Aslında kimsenin size ih-tiyacı yok, ha bir eksik ha bir fazla. Birde dergi çıkarttıktan sonra anladım ki arkadaşlar ikiye ayrılıyormuş: Maaşlı olanlar ve maaşsız olanlar.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrenci-lerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmen-lerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Lise öğrencilerinde genel olarak bu eğilim yok. Çünkü ede-biyat hocalarının ilgisi yok, yönlendirme potansiyelleri zayıf. Ancak ev kredisi, araba taksitleri gibi geçim derdi olan mev-zulardan anlıyorlar. Bu da tabii yine devletin suçu. Diğer üni-versitelerden ilgi vardı. Ankara, Gazi, Hacettepe, Ege, Erciyes gibi üniversitelerden yazı gönderen arkadaşlar, abone olan ar-kadaşlar olmuştu.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durum-larla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Eğer gittiği metropolde kültür anlamında bir faaliyette bulunmuşsa mutlaka şehrine döndüğünde de bir şeyler dene-yecektir. Tabi karşısına muhtemelen “sana ne hemşehrimci” patronlar çıkacaktır. Yılmamak gerek.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Üniversite öğrencilerinden oluşuyordu genelde. Elbette gördüğü hatayı söyleyen okurlarımız olduğu gibi sadece parasını ödeyip dergiyi bir kenara atan okurlarımız da vardı.

?... Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Paramız olursa 500 olmazsa 300 basıyorduk. Mali sorunları aşamadığımız için bıraktık zaten. Hiç reklam almadık. Genel olarak Gençlik Kitabevi'nin sahibi Muhammed Ali Çelik ağabeyimizin katkısı oldu.

?...Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Bu durumla çok fazla karşılaşmasak da bazı eleştiriler aldık. Ama sonuçta bize gelen öykü ya da şiir bizim için değerliyse pek kimseyi dinlemeyiz yayın konusunda. Nitekim koskoca bir profesörü de reddedebiliriz ki ettik. Tabi bunu egomuz için değil yayın politikamızın bir gereği olarak yaparız.

?...Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Yeni kalemlere yer vermek gerekir. Bunun dışında diğer dergilerde yer almayan bazı uygulamalar yapılabilir. Mesela Sözcükler dergisi "İlk Ürünler Sayısı" yapmıştı. Bu farklı ve hoş bir uygulamaydı bence.

?...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Çok fazla ilgilenme imkânımız olmadı bu tür etkinliklerle. Daha büyücek dergiler sorun edinirse verim alınabilir ancak. Daha büyük olmakta parayla olan bir şey.

muratc81@gmail.com

İnanç Baral sorularımızı yanıtladı.

İnanç Baral, Konya’da yayınlanmış olan MÜSVED-DE Edebiyat Sanat ve Kültür Dergisi’ne bir dönem katkı sundu.

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kesinlikle bahsedilebilir, çünkü edebiyat aslında kendi içerisinde gruplaşmayı ve gruplaşma da mevzilenmeyi beraberinde getiren bir mecra. Özellikle geçmişi zümreciliğe dayanan toplumlarda şu anki demokrasi kisvesi altında gördüğümüz “cemiyetleşme” köklerini geçmişten alan kast zihniyetinin tezahürüdür. Oysa bilhassa kültür sanat âleminde bu hizipçiliğe karşı duruş amacıyla yola çıkılması esastır. Üzücüdür ki, sınırları yıkma gayreti içerisinde oluşan her topluluk, farkında olmadan zümreciliğin bir sonucu olmaktadır. Bu kısır döngü nedeniyle de başta sınırları yıkmak için bir araya gelenler kendi sınırlarını oluşturup, buna uymayanları kovmak kudreti ile hareket etmektedir. Türkiye’de maddi getirisi yok ile az arasında kalan edebiyat âleminde adeta kastlaşma, zümrecilik yapmak bir hayatta kalma yolu olarak seçilmektedir. Manevi haz duygusu ise geçmişte de olmadığı gibi günümüzde de olmayan, Türkiye Cumhuriyeti gibi ülkelere göre fazla “lüküs” bir unsur olduğundan söz konusu bile edilememektedir.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Gelişmekte olan ülkelere yaygın olan kanı, niteliğin ve maneviyatın maddi yetkinlikle doğru orantılı olduğu yönündedir. Bu ülkemizde her alanda kendini gösteren acizlik seviyesinde bir inanış olarak süregelmektedir. Daha gencecik evlatların liseye girmesinden itibaren dayatılan yarışmacılık bu-

nun toplumsal bir sonucudur. Çünkü para kazanamayan ama işini çok severek yapan usta bir sanatçı, toplum ve sponsorlar gözünde “başarısız” olarak görülmekte; para kazanabilen ve kazanabilme potansiyeli gösteren ancak niteliksiz, sığ veya kendini tekrar eden sanatçılar ise “başarılı” kabul edilmektedir. Dolayısıyla, yayınevlerinin ve sponsorların para ve lobi gücüyle “pireyi deve etme” becerileri sonucunda çok satanlar listesi oluşmaktadır. Gerçekten nitelik arayanlar ise bir avuç insandır ki, onların aradıkları da satır aralarında gizli kalmış bir diğer bir avuç insandır.

?... Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu başlı başına uzun bir konu olduğundan kısaca birkaç hususa değinmekle yetineceğim. Kapitalizm insana rağmen değil, insan doğasının bir sonucudur. Yaygın görüşün aksine Sosyalizm ise insanın çabalarının bir ürünüdür. İnsan fıtratı gereği çığ süt emmiştir. Doğal olarak kapitalizmin olduğu yerde “İnsani Değer Yargısı” denilen kuram işlemez. Bu açıdan hiçbirinin sosyal fayda teorisine göre hareket etmediğini anlamak zor değildir. Peki neden sosyal sorumluluk projelerini yürütüyorlar ve genel anlamda en başarılı sosyal sorumluluk projelerini sermaye patronları yürütüyor diye sorarsak, verilecek tüm cevapların nihai sonu yine sermayenin korunmasına ve arttırılmasına varacaktır. Unutmayın kapitalist rejim kasa-sına sermaye olarak dönmeyecek hiçbir adım atmayacaktır. Onlara göre “haddinden fazla okumuş veya da kafasını çalıştırmayı becerebilen” müşteri portföyünü kendi markalarına kazandırabilmenin en kolay ve masum yolu sosyal sorumluluk projeleridir. Bu açıdan kültür sanat organizasyonlarının en kallavi olanları hep sermaye patronlarının ellerindedir. Bu organizasyonlara yatırdıkları birkaç milyon lira ile kasalarına

birkaç milyon euro katabiliyorlar. Yayın çizgisi, yazar seçkisi, etkinlik takvimi, etkinliklerin yerleri hep bu yolda, yani kâr maksimizasyonu doğrultusunda oluşturuluyor.

Ş..*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Ticari işletmelerin “hiçbiri” piyasa ekonomisinden ayrı duramaz, böyle bir durum en masum olasılıklarda bile söz konusu değildir. Aslında sıradan bir vatandaş bile piyasanın aktif bir unsurudur zira para kazanır ve para harcar yani piyasadaki dolaşıma sürekli para sokar ve dolaşımdaki parayı çeker. Bu nedenle bir şirket adı altında toplanmamış, “yeraltı” yayın yapan topluluklar bile piyasa hareketlerine bağlıdır. Aksi olsaydı zaten dergiler, yayınevleri kapanmazdı. Dernekler ve vakıflar belki bu soruya verilebilecek yanıtlar arasında düşünülebilir ama aslında konuyla alakaları yoktur, dernekler ve vakıflar arkalarındaki şirket, cemiyet veya üyelerinin maddi varlığı ile ayaktadır ve o maddi varlığın da dernek ya da vakıfa aktarılabilmesi de piyasaya bağlıdır. Yani piyasadan bağımsızlık diye bir şey yoktur. Bu nedenle bu sorunun da bir cevabı yoktur.

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Paulo Coelho “Hayallerim olmasaydı yaşayamazdım.” diyerek konuyu özetlemiş aslında. İlk soruda da temas ettiğim üzere egemen fikriyattan uzaklaşma hareketleri bir hayalle başlıyorlar ve ne yazık ki, egemen fikriyatın kollarına düşmek suretiyle son buluyor. Piyasaya karşı çıkarken, piyasa ekonomisinin içinde boğulduklarındandır bir sürü yayınevi ve yayın kapanıyor. Öte yandan hâkim görüş ekseninde piyasa ekonomisi kurallarıyla oynayan dergiler ve yayınevleri ise ayakta kalabiliyor. Sistem kendisini sevenleri sevdiğinden, sistem karşıtları “parasızlığın acımasız gerçekliğinde ülkülerinden vazgeçiyorlar ama sistemi sevenler ise kendilerinin “borazan-

cılığını” yapan yandaşlarına hibeler yağdırıyor. Sonuçta Nasreddin Hoca’nın dediği gibi maneviyatın kalelerinde de

“Parayı veren düdüğü çalıyor.” Ayrıca bir de şu var ki, sınırları yıkma, egemen olana karşı durma gayesiyle bir araya gelen bir avuç hevesli insan, para kazanma gayesi altında ezilmeye başladığında parayı kazandıkları yerin ve görüşün sesi olmaya başlıyorlar ve geri dönüşü olmayan çözümler başlıyor.

?... *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Tanıtım ve dağıtım sermayesi olmayan veya sermaye desteği sağlayacak olan sponsorları olmayan küçük çaplı yayınevleri ve dergiler için yok seviyesinde az ve gayet de moral bozucu seviyededir. Zaten üretken gençlerin çabuk yılması ve gelecek vaat eden oluşumların kısa zamanda bitmesinin esas sebebi de burada yatmaktadır. Gerçekten eser çok nitelikli olabilir ama yapabildiği tek şey raflarda tozla kaplanmaktır. İnsanları ikna edemiyorsunuz ve dahası kimse eserimize para vermek istemiyor. Banka yayınevlerinin sponsor olduğu yazarların hemen hepsi yaşlı ve akademik ya da gazetecilik kökenlidir yani bir okur kitlesi vardır ve satacağına inanılmaktadır oysa genç yazarlar onların gözünde bir hiçtir. Dediğim gibi amaç kâr en üst seviyeye çıkarmaktır ve bunun kalemlerinden biri de sosyal projelerdir. Çıkış düşüncesi para kazanmak olan bir hareket kendisine para kazandırmayacak kişileri tanımayacaktır. Bu kişiler de küçük çaplı, asi yayın evlerine yönelmektedir. Büyük kısmı silinip giderken çok ufak bir kısmı ise lobi faaliyetlerine bağlı olarak belki bir nebze sivrilebilmektedir. Ancak onlar da sivrildikten sonra geldikleri yeri unutup, hakim görüş savunuculuğu yapmaya pek yatkındırlar. İşte bu nedenle imkân da az, ihtimal de az.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Bu soruyu Avrupa Birliği, Rusya Federasyonu veya A.B.D. açısından yanıtlarsak, evet, vardır. Çünkü burada refah seviyesi yüksektir ve bu toplumlarda refah ölçütü parasal ölçümlerden kültürel ölçümlere doğru kaymıştır. Medeniyetin gelişimi maddiyattan maneviyata doğru bir eğilim gösterir ve bunun en bariz örneğini Antik Yunan'da görüyoruz. Köleleri sayesinde iş yükünden kurtulan, deniz ticareti ile para derdi hiç olmayan Yunan toplumu amiyane tabirle “boş durmaktan sıkılmış” ve bugünün kültürel refah ölçütleri olan Demokrasi, Felsefe, Sosyoloji, Drama, Forum ve Açıkoturum yani ifade özgürlüğü kavramlarını ortaya çıkarmışlardır. Hülasa, maddi refah arttıkça manevi refah ihtiyacı kendisini hissettirmiştir. Elbette maneviyata fazla sarılmanın da bugün AB’de gördüğümüz gibi ekonomik bunalımları olabiliyor. Gelgelelim Türkiye Cumhuriyeti gibi gelişmiş gibi görünen ama aslında gelişmeye emekleyen bir toplumda bu sorunun cevabı hayır olacaktır. Çünkü toplumun estetik kaygıları oluşmamıştır ve estetik ihtiyacı asgaridir. Gerçekten estetik değeri yüksek bir eser, estetik kaygısı gösterecek kadar alicenap bir sermaye patronu tarafından elinden tutulmadıkça kendisini belli edemez. Zaten Türkiye Cumhuriyetinin en önemli edebiyat sorunu toplumsal estetik ölçütlerinin ittifaken oluşturulamamış olmasıdır.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Ödülleri verenler de ödülleri alanlar da belirli kişilerdir. Objektifliğin olduğunu sanmıyorum. Lobisi kuvvetli olanların gayet niteliksiz, sıradan ya da en fazla kendini tekrar eden eserlerle sözüm ona prestijli ödülleri almasını başka nasıl açıklayabiliriz ki? Öyle ya, Edebiyat alanındaki en üst ödüller olan Nobel ve Pulitzer ödüllerinde lobisi olmayan birinin isminin baş harfi bile zikredilmezken, lobisi olan birinin ise eserinin

hiç önemi yoktur. Siz seversiniz ya da sevmezsiniz ama Orhan Pamuk ile Nuri Bilge Ceylan, aldıkları ödülleri sadece lobileri sayesinde alan iki sanatçımızdır. Peki yeni değerler kazandırmıyor mu? Elbette kazandırıyor. Belki doğrudan bir ödülle ya da yarışmacılardan biri yoluyla değil ama en azından eleştiren ve “daha iyisini yapabilirim” diyen bir maceracı kitlenin oluşumunu sağlıyorlar.

Ş... Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Bu sorunun cevabı objektif düşünmek gereğiyle hareket etmemiz lüzum ettiğinden hem evet hem de hayırdır. Evettir, çünkü popülizm bir virüstür, toplumların fikriyatının içine nüfuz eder ve toplumun estetik sınırlarını eritir daha sonra da sınırları kalkmış olan sosyal bilinci, sermaye patronlarının masa başından inşa ettiği kolektif popüler bilince dahil eder. Biraz fütüristik gibi duruyor belki ama durum budur. Kısaca bunu şöyle de açıklayabiliriz. 1979 yılında Nükleer savaşın eşliğinden dönen dünya farklı kalıpların zararlı olacağına o kadar inanmıştı ki, SSCB’nin 1990 yılındaki dağılışı sonrasında tüm insanlık ABD’nin reklamını yaptığı global dünya, global insan fikrine körü körüne bağlandı ve herkes ABD’nin istediği insan modeline bürünmeye başladı. Bu sorunun bir de hayır cevabı var. Popüler kültürün de olsa bir eser okumak, insanlara estetik yargı denilen kavramı kazandırabiliyor. Hiç okumamaktansa popülizm eserlerini okumak yeğdir ama esas mesele az da olsa estetik kaygı taşımaya başlayan bu okuyuculara gerçekten estetik olan eserleri ulaştırabilmek ve bu sayede popülizmden ari olan gerçek sanatsal duyarlılığı inşaa edebilmektir. İşin zor olan tarafı da burada yatmaktadır.

Ş... Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Eleştiri kavramı ne yazık ki bizim ülkemizde ismen var olan ama cismen var olmayan bir kavram. Bunun sebebi de eleştirinin ne olduğunu bir türlü anlayamamış olmamızdır. G8 ülkeleri dediğimiz dünyayı yönetenler kervanı bence kültürel anlamda da dünyayı yönetenlerdir. Çünkü popüler kültürü onların yön haritaları tayin ediyor. Şimdi, onlara bir baktığımızda eleştirmenlik sıfatının ne kadar aziz bir makam olduğunu hayretler içerisinde izliyorsunuz çünkü Türkiye’de en kolay iş eleştirmektir. Gavurun bir adamı hele de edebiyatta eleştirmen yapabilmesi için o adamın kendi alanında neredeyse nirvana yapmış olması gerekirken Türkiye’de vaziyet bunun uzağından bile geçemiyor. Bizim insanımız sadece kötülemeyi, “burası böyle olmuş, şurası şöyle, burası hiç olmamış” demeyi eleştirmenlik sanıyor ve sonuçta elimizde kocaman bir hiç kalıyor. Oysa özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde eleştirmenler “şurası şöyle, burası böyle” demezler, aksine eserin derinine inerler, edebiyattaki yerine ve etkisinin ne olduğuna bakarlar ve hatta satır aralarındaki gizli ayrıntıları masaya yatırır ve eseri geçmişinden geleceğine irdeleyerek okurlarına sunarlar. Yani bizim müzmin kötülemeyi marifet sayan eleştirmenlerimiz kağıdın selülozdan yapıldığını söylüyorken, ecnebiler kağıdın kimyasal formülünü yazıyorlar. Sorunun ikinci kısmının cevabı ise arz talep dengesiyle ilgili, okur az, okuru az olan bir bölüm açmak kâr sağlamaz öyleyse hiç yer vermeyelim daha iyi düşüncesidir. Ancak bence kültüre son zamanlarda yaygın medyada çok daha ağırlık verilmektedir. Büyük gazetelerin kültür ve kitap ekleri gerçekten sevindirici bir oluşum. Her ne kadar hepsi kendi sahiplerinin sesi olsalar da kolektif bakılınca güzel bir birikim var ortada.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Ortada mevcut bir durum yok aslında. Daha önce değin-

diğim gibi sermaye destekli olan sosyal sorumluluk projeleri ve kültürel faaliyetler aslında sermaye patronlarının kâr maksimizasyonu politikalarının bir kalemidir. Okuyan, dolayısıyla eleştiren ve katı liberal politikalara muhalefet eden burjuva kesimin ve döneke aydınların, bu katı liberal düzene en rahat şekilde dahil edilmesinin zekice bir yöntemidir. İktidar burada doğrudan değil dolaylı olarak yer almaktadır ve kendisine yakın olan grupların desteklediği projeleri ve yayınları desteklemekte ya da yayılmasını kolaylaştırmaktadır. İktidar karşıtları da elbette bu gölge ittifakı karşısında dağılıp gitmektedir. Bu durum üzücü de olsa Global kimliğin kısır döngüsüdür. Peki ne olmalıdır? İktidar değil, devlet kültür sanat yaşamının garantörü olmalıdır. Devlet tarafsızdır ama iktidar taraftır ve taraftır. Devlet tarafların üstünde olmalı ve sermayesi olmayan, kenarda köşede kalmış olan azınlıkları “İfade özgürlüğünün salâhiyeti için” ellerinden tutup, sermaye patronlarının kalemle çizdiği popülizm karşına dikmesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde, toplumsal bilinç doğru tarafı seçebilecektir. Ne yazık ki, İktidarın devletle birleştiği günümüz diktatoryal demokrasilerinde (!) devlet de artık taraf olmuştur. Bu da demokrasiyi gittikçe örtülü oligarşiye çevirmeye başlamıştır.

Ş...Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatçı şahsiyet topluma içinde yaşadığı dönemi anlatmak vazifesine sahiptir ve bu vazife edebiyatçılar için en kutsal olan vazifelerden biridir. Edebiyatçılar sanatın bağımsızlığını kullanarak, hakim görüşler tarafından kafaları karıştırılmış olan topluma gerçekleri anlatmak zorundadır. Hakim görüşlerin tarih boyunca en çok çekindikleri her zaman okuyan kesim olmuştur. Çünkü okuyan kesim, irdeleyen ve sorgulayan bir kesimdir. Egemen güçler düşünen insanı kendi hegemonya-

larına bir tehdit olarak gördükleri için kitle haberleşmeyi ele geçirmiş ve okuyan kesimi kendi istedikleri yayınları okumaya mecbur etmiştir. Gerçekleri söyleyen, topluma yön kazandırılmaya çalışan edebiyatçıları ve gazetecileri ise sindirmiş veya toplama kamplarına bilhassa Silivri'ye göndermiş daha da olmadıysa öldürmüştür. Bu gerçekler gösteriyor ki edebiyatçı kişi, içinde yaşadığı topluma sis perdesinin arkasında hakikati göstermekle yükümlüdür. Fransız İhtilalinde yazarların, Protestan Reformunda yine okuyan ve yazan rahiplerin ne kadar etkili olduklarını görmek bile bu savı desteklemeye yeter. İster şair olsun, ister kurgu edebiyatçısı, ister tarihi romancı, ister araştırmacı gazeteci ya da bir sinema yönetmeni veya da senaristi, hepsi kolektif toplumsal bilincin mimarlarıdır. Bütün bu şahsiyetlerin asli vazifesi egemen görüşün ötesindeki saklı gerçekleri topluma kazandırabilmektir. Çünkü sermaye patronları en çok gazetecilerden korkarlar, en azından ABD'de durum böyledir ama Türkiye Cumhuriyetinde yazarlar sahibinin sesi olmakta kararlıdır.

?...Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Muhalefetin olmadığı yerde demokrasi yoktur ve eğer bir yerde demokrasi yoksa ortada evrensellik diye bir kavram olamaz. Oligarşi ya da diktatörlük bayrağı devralmıştır. Günümüzde mutlak monarşi ile dikta yönetimleri fazla göze battığından tolere edilmiyor olsa da insanoğlu bugün oligarşik yönetimlerin demokrasi olduğuna inandırılmıştır. Eski soyluların ya da Roma Senatörlerinin yerini günümüzde Uluslararası boyutta şirketler, Teknoloji Holdingleri, Silah Sanayi ve Silah Tüccarları ile Teopolitikal cemaatler almıştır. Gerçekten de şu bahsettiğim oligarşik unsurların icazeti olmadan hiçbir şey olmuyor ve insanlar demokrasi varmış diye kandırılıyor. O zaman bize önce demokrasi lazım, fikir özgürlüğü ve daha da

önemlisi ifade özgürlüğü lazım. Düşündüklerini, korkmadan, ifade edebilen insanların sayısı arttıkça oligarşi de yıkılacaktır. Günümüzde düşünen insanlar boş vermişliğe itiliyor ve aslında bu, düşünen insanlardan çekinen sermaye patronlarının uyguladığı başarılı bir psikolojik yıpratma savaşından başka bir şey değil. İşte bu nedenle muhalefet etmekten korkmamalıyız, kelleyi koltuğa alabilecek kadar deli olabilmeliyiz ve nihayetinde sesimizi ne pahasına olursa olsun egemen görüşten daha fazla çıkarabilmeliyiz. İşte o zaman demokrasiden bahsedebiliriz ve evrensel kalıpların inşasına başlayabiliriz. Aksi takdirde yaşayan ölülerden farkımız kalmayacaktır.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Arkasında bir vakıf, bir şirket veya bir banka olmadan kurulan dergiler isterse metropollerde kurulsun isterse taşrada kurulsun her an kapanma tehlikesi ile karşı karşıya olan oluşumlardır ve ne yazık ki kaçınılmaz son er ya da geç gerçekleşmektedir. Bunda yukarıda da temas ettiğim üzere ya kurucuların kapitalist rejimin acımasızlığı karşısında havlu atması ya da bir zamanlar muhalif oldukları sermaye patronlarının tarafına geçmeleri önemli rol oynayan sebeplerdir. Hatta ben bu açıdan metropollerdeki dergileri çok daha şanssız görüyorum.

Taşradaki dergiler, oranın ahalisi tarafından oldukça hızlı bir şekilde kabullenilip, benimseniyor ve herkes bir şekilde yardım etmeye gayret ediyor. İlla da bu yardım maddi değildir, kimi zaman biri evini açıyor, kimi zaman biri mekanını açıyor vs. bir taşra dayanışması şekilleniyor ve zaten o mecrada bir avuç dergi olduğundan rekabetin yanında tatlı bir dayanışma da kendisini gösteriyor. Ne yazık ki sorun bu dergilerin taşradan dışarı çıkabilmesinde cereyan ediyor ve özellikle metropollerde girmek çok sıkıntılı bazen de imkânsız oluyor. Metropollerde kurulan yayınlar ise zaten kalabalık bir pazarın orta yerinde kuruldukları için Taşra dergisinin o samimi ortamını hiçbir zaman yakalayamadan, çoğunlukla, kaybolup gidiyor. Hülasa biri dış mecralara açılammaktan, diğeri ise pazarda tutunammaktan dolayı bitiyor. Bu da günümüz dergiciliğın en aciz tarafı zaten. Dağıtım kanallarında tüm Türkiye bir takım şirketlere bağı kalmış durumda. Bu şirketlerle çalışmayan dergiler ise Murphy kanunlarıyla cebelleşiyor. Hatır minnet rica ekseninde bir takım marjinal yayınevlerine birkaç tane dergi göndermek, kitap kafelere her sayıyı hibe ederek, adımız duyulsun diye ümit etmek ve abonelik sistemi getirmek gibi çabalar söz konusu olsa da nihai sonuç değışmiyor. İnternet ise görünürde tüm yolların kendisine çıktığı mecra durumunda. Ben şahsen dijital ortamı yayıncılığın geleceğı olarak görüyorum. Bütün köklü yayınevleri ve gazeteler bile elektronik ortamı benimsemişken, matbu yayıncılığın günümüzde giderek daha fazla kaybedilen bir savaş olduğunu söylemek zorundayım. Bu nedenle de klasik kafalı dergi zihniyeti elektronik ortamı kabul etmediğı için çökmeye yine mahkûm kalıyor. Ancak her şeyin sanallaşması kötü. Hiçbir ekran, sayfaları çevirmenin tadını veremiyor. Ancak çağa ayak uydurmak, hayatta kalmanın en önemli şartı.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Bugün gelmiş olduğumuz noktayı, kapanmış bir dergi olarak görüyorum. Kapanan her dergi bir başarısızlığın eseridir, buna ne tür kılıf uydurulduğunun anlamı yok eğer dergi kapanmışsa ne kadar büyük başarılar elde edilmiş olursa olsun, bir şeyler ters gitmiş demektir. Bu gerçek, bizim dergimiz *Müsvedde* için de geçerliydi. Bir heves ile kurulduğu için ayakları yere basmayan bir dergi olmuştuk ama tabi, bunu ben daha yeni anlıyorum. Aşağı yukarı kurulan her edebiyat dergisi gibi, *Müsvedde* de, kemikleşmiş ve köhnemiş edebiyat zihniyetine bir isyan, bir “biz size muhtaç değiliz” hareketiydi. Türk Edebiyatının beş tane kemikleşmiş dergiden ibaret bir hale gelmiş olması ve bu beş derginin kendi köhnemiş kadrosundan başka kimseye şans tanımaması ve hatta bu köhnemiş hareketlerin genç hareketleri aşagılama raddesine varan bir küçümseme alışkanlığına kapılmış olması, *Müsvedde* dahil Türkiye’de kurulan tüm asi ya da alternatif edebiyat dergilerinin asli gerekçesidir. Yine *Müsvedde* dahil bu dergiler, gençlere imkan vermek, farklı sesleri buluşturmak, edebiyat alanında bir okul olmak ve zamanla bölgesinde güçlü bir dergi olmak tasavvurları ile kuruldu. Ne yazık ki, bu tasavvurların çok azı gerçekleşebiliyor. Sonuçta dergiyi kuranların bir teopolitik görüşü var ve bu görüş, kısa zamanda derginin gençlere açık oluşunu baltalıyor ve bir bakıyorsunuz ki, isyan ettiğimiz köhnemiş edebiyat dergilerinin izlediği politikanın daha basit ve çapsız olanını uyguluyoruz. Hal böyle olunca da, derginin kuruluşu ile varoluşu birbirinden alakasız bir hale geliyor. *Müsvedde* de bu hataya düştü, tek adam yönetimi oldu ama sadece *Müsvedde* değil, bu heves ile kurulan tüm dergilerin evrimi bu yönde oluyor.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Açıkçası daha o raddeye gelemeden kapanışımızı düşünüyorum. Milli görüş ile Sosyal Muhafazakar bir teopolitika

içerisinde cereyan eden Müsvedde sanırım Konya’da kuruldu-
ğu için bu denli hızlı bir hizipleşmeye gitti. Ben şahsım adına
dergide edebiyattan en uzak olan kişiydim ve görüşlerim libe-
ral demokrat politikada cereyan etti. Bu hiçbir zaman sorun
olmadı, gerçekten de farklı seslere yer verebildiğimizi gördük
ama sorun farklı sesleri bulamıyor olmamızdı, dergi bu neden-
le hakim bir muhafazakar görüş altında yaşadı ve öldü. Eğer
dergimizi devam ettirip, gerçekten farklı seslerle 24 sayfalık
bir demokrasi örneği sergileseydik ve elbette bize bu imkanı
verecek sermayemiz ve çevremiz olsaydı, inanıyorum ki sade-
ce Konya’da değil, Türkiye’de dikkatleri üzerimize toplayabi-
lirdik. Katıldığım bir iki kongrede Müsvedde’ye yönelik aldı-
ğım tepkilerde derginin estetiği övülüyordu ancak toplumsal
bilinç gibi daha makro etkiler gösteremeden bittiğimiz aşıkâr.
Bir de şu husus var derginin birinci misyonu edebiyat olun-
ca, diğer alanlarda yazılar pek söz konusu olmuyor. Bu durum
edebiyat dergileri için toplum gözünde “okunması sıkıcı, bizi
ilgilendirmeyen konular” etiketi getiriyor. Müsvedde olarak
bunu kırmaya çalıştık ama edebiyat darboğazından çıkamadık.

*Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç ola-
rak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, der-
ginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Hayır, kesinlikle bir ihtiyaç olarak görülüyor. Yapılan yar-
dımlar ya hatır minnet ekseninde ya da önceden bu işlerin zor-
luğunu görenler tarafından yapılıyor. Sahiplenilme ne yazık ki
söz konusu değil. Hatta, derginin kendi yazarları arasında bile
bazen dergiyi sahiplenme söz konusu olmuyor. Gerçekten in-
sanlar o kadar bıkmış ya da yılmış ki, kurulan yeni bir dergiyi
umursamıyorlar bile. Dergi kadrosu olarak bizler, kendimizin
bir ihtiyaç olduğuma inandırmaya çalışıyoruz. Bu mücadeleyi
takdir edenler zaten bu savaşta yerlerini alıyorlarken, büyük
çoğunluk ise umursamıyor. İnsanların okumaktan uzaklaşma-

sı da bunda önemli bir etken. Sonuçta en büyük beş dergi de öyle çok okunmuyor ve eğer ayakta kalıyorlarsa bunun birinci sebebi arkalarındaki sermaye ve ikinci sebebi ise tutundukları isimdir. Durum böyle olunca var oluş çabası çok zora giriyor.

?... *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Dergimizin yazarlarının büyük çoğunluğu üniversite öğrencisiydi. Öğrenci olmayanlar da ya yeni mezun olmuş öğretmenler ya da yüksek lisans yapan edebiyatçılardı. Tabi, saygıdeğer akademisyenlerimiz de bizi yalnız bırakmadılar. Ancak, bu durum aslında bizim konumumuzdaki her dergi için böyledir. Hakim görüşe, kemikleşmiş edebiyat kabullerine isyan edenler üniversite öğrencileri ve yüksek lisans yapanlardır. Bu tür oluşumların onlarla kurulduğunu söylemek yanlış olmaz. Lise seviyesinde de ilgili gençler olsa da bu oran, üniversiteye göre çok daha düşük kalıyor. Gerçi, üniversite öğrencileri arasındaki ilgi zaten insanı küfür ettirecek düzeyde ama lisede bu durum daha da vahim. Elbette bunun çok çeşitli sebepleri olabilir ki birincisi ailelerin edebiyatı gün geçtikçe daha da boş bir uğraş olarak görmeleri ve gençleri üniversite telaşları sayılabilir. Edebiyat öğretmenleri zaten atanabilme derdiyle hayattan kopmuş durumdayken, atanabilenler de sanırım edebiyatın üzerini kalın bir kalemle çiziyor ki, üniversiteden mezun olduğundan daha fazla bir bilgi ortaya koymuyor, araştırmıyor vs. Hülasa hayat karşısında havlu atmışlar çoktan, dergide yazmayı bir kenara bırakalım, dergi okuyanları bile çok çok az. Yine ironiktir, kongrelerde en fazla bilimsel edebiyat çalışması yapanların Eğitim fakültesinden çıktığını görüyoruz. Öğretmenlik bazında şiddetli bir anlam ve duygu karmaşası var ve bu, onların dergilere adaptasyonunun önünde bir engel.

“...Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?”

Metropollerde okumuş olmak kişiyi aydın yapmadığı için, varlığı gereği aydın olamayan gençlerin düşün alanına dönüşü diye bir şey olamaz. Bu durumda günümüz üniversite öğrencilerinin hakim kısmını ifade ediyor. Aydın olan gençler ise zaten nerede okuduğu pek önemli olmaksızın düşün alanına daha öğrenciyken dahil oluyorlar. İroniktir, düşün alanına bizatihi dahil olması beklenen Edebiyat, Eğitim, Güzel Sanatlar, İletişim Fakültesi öğrencileri ile Konservatuar öğrencileri düşün alanına en az dahil olanlar. Oysa Sağlık Bilimleri, Mühendislik Bilimleri ve Politika – Ekonomi bilimleri okuyan öğrencileri düşün dünyasına en çok katkıda bulunanlar. Bunun sebebi, köhnemiş ve kendini tekrar eden sanat ve edebiyat eğitiminin ülkemizde kırılmıyor oluşudur. Az önce bahsettiğimiz aydın gençler ise genelde okul bittikten sonra memleketlerine dönmüyorlar. Dönenlerin ise zaten pek düşün dünyası ile alakası kalmıyor. Son olarak, ister nizami olsun ister alaylı ülkemizdeki edebiyat aydınları, hakim görüşlere boyun eğmekte çok kararlı.

“...Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?”

Dergi okurlarımız, dürüst olmak gerekirse, ağırlıklı olarak bizim çevremiz olmaktadır. Sonuçta derginin reklamını yapmadığımız için, dergiyi kendi çabalarımızla eşimize dostumuza yaymak ve onların da aynısı yapacağını ümit etmek suretiyle tanıtabiliyoruz. Bu tanıtım faaliyetlerinde Facebook fazlasıyla yardımcı oldu aslında ama dediğim gibi ne olursa olsun dar bir

skalada kalıyor okur profili ve yayılma politikası çok sancılı işliyor. Kabaca okurlarımız edebiyata meraklı eşimiz dostumuz, üniversite öğrencileri ve tanıtım yapıp, beğendirebildiğimiz diğer okurlar şeklinde gruplandırılabilir. Okur profilinin bize katkısı özellikle edebiyat alanında oluyordu çünkü okurlarımız ağırlıklı edebiyat öğrencileri ve yüksek lisans öğrencileri olduğundan dergimiz onlar aracılığıyla az ya da çok muhtelif üniversitelerin mecralarına girebiliyordu. Ancak bu düşünüldüğü gibi bir başarı ya da muazzam etki yaratan bir hareket hiçbir zaman olamadı. Zira insanlarımız umursamazlık hastalığına tutulmuş durumdalar. Böyle olunca da geri dönüş denilen şey çok daha az oluyor. Nadiren, dergimizin sadık okurları bize geri dönüşlerde bulunurdu, dürüstçe bu geri dönüşlere değer verirdik ama geri dönüşler o kadar az oluyordu ki, bunun sebeplerini başlı başına incelemek gerekebilir. Ben mesela kendi bölümümde hiç geri dönüş almıyordum. Yani insanlar okumuyor ya da eleştirmekten çekiniyordu. Bence zaten hatır minnet ekseninde işleyen bu tür oluşumlarda geridönüşler pek olmaz, geri dönüş yapacak kişi arkadaşını kırmak istemez. Oysa, böyle yaparak sadece arkadaşını değil tüm bir hareketi baltalıyor, farkında değil.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Son dönemlerde 300-500 arası basılıyordu. Basılan dergilerin büyük kısmı abonelere postalanıyordu ve geri kalan az bir kısım ise bazı anlaştığımız gazetecilerde ve yayınevlerinde ayrıca bir iki kitap kafede yerlerini alıyordu. Mali sorunları aşamadık, aşabilseydik bugün hala devam ediyor olabilirdik bence. Daha önce de dediğim gibi dergileri esas bitiren öncelikle kapitalist rejimin acımasız piyasa ekonomisi olmaktadır. Abonelik sistemi ile kendimize bir havuz oluşturacağımızı dü-

şünmüştük ama oluşan havuz, yetersiz ve çabuk tükenen bir havuz olduğu için ve insanları abone olmaya ikna edemediğimiz için mali sorunlar hızla üzerimize çöktü ve hep kendisini hissettirdi. Açıkçası derginin son dönemlerinde ne gibi iktisadi önlemler altında bilmiyorum.

Ş..*Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?*

Kesinlikle karşılaştık. Bizzat dergimiz zaten kısa zamanda kemikleşmiş edebiyat zihniyetini benimsediği için, baskılara isyan ederken bir başka isyan unsuru oluvermiştik. Bunda en önemli faktörün dergiyi oluşturanların hemen hepsinin benzer teopolitik görüşe sahip olması ve dergiye farklı sesleri kazandırmamız olduğunu düşünüyorum. Her dergi gibi biz de kemikleşmiş sistemi kırmak için mücadele verdik ama, nihayetinde gördük ki, ayakta kalabilmenin yolu kemikleşmiş köhne edebiyat zihniyetini kabul etmekten geçiyor, işte o zaman çözülmeye başladık ve nitekim dergimiz çok seslilikten, tek adam vesayetine ve oradan da dağılmaya varan bir çöküşü tecrübe etti.

Ş..*Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Ben bu alanda bir tedbir alınmış olduğunu düşünmüyorum. Dergimizin çizgisi ilk gün ile son gün hep aynıydı. Bazı kozmetik değişiklikler yaptık, farklı görüşlere yer vermeye çalıştık, röportajlara yer verdik, sinema – tiyatro – kitap eleştirileri ile dergiyi biraz edebiyattan ayıralım dedik ama bunlar kozmetik seviyede kaldı. Derginin esas iskeleti değişmeyecek kadar katıydı ve edebiyat darboğazından hiç çıkamadığı için hep aynı dergi olarak yaşadı ve öldü.

Ş..*Derginiz toplumsal sorunlarla ilgilimi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Ağırlığı edebiyat olan bir dergi, politikaya ve sosyolojiye

yer vermezse hele de köşe yazarlığı gibi fikir yazıları içermeyen, topluma bir şey kazandıramayan, basitleştirilmiş akademik yayın kalitesinde bir oluşum olur. Edebiyat dergilerinin en büyük sorunu edebiyat içerisinde boğulmaları, çünkü politika-dan ve fikir yazılarından korkuyorlar. Sermaye patronları herkesi çok iyi korkutmuş. Edebiyat dergilerinin çoğunda topluma yön verecek yazılar göremezsiniz zaten, incelenen en ağır toplumsal sorun da toplumun okuma alışkanlıklarının ötesine geçmez. Hal böyle olunca bence şu an en büyük beş edebiyat dergisi de dahil, toplumsal bilinç yaratabilecek, toplumu yönlendirebilecek veya kolektif estetik değer oluşturabilecek dergi ortada yok. Önce edebiyat darboğazından bir geçip, geniş okyanusa ulaşmak lazım. Sosyal sorumluluk ve toplumsal bilinç sadece, kendi darboğazlarını aşabilmiş yayın organlarının yapabileceği şeylerdir.

inancbaral@gmail.com

ÜCRA İki Aylık Şiir Dergisi'nden Murat Üstübal sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Konya

1.Bölüm

Ş..Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Öyle bir kastlaşma olduğunu düşünmüyorum ancak gruplaşmalar olabilir ki o gruplar da sürekli iç içe geçip dağılabiliyor.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Niteliğin tanıtım, reklam ve pazarlamayla görünür hale getirilebildiğini görüyoruz fakat en trajik olanı niteliksiz ürünlerin de bu stratejilerle sunulması. Dolayısıyla okurun / alımlayıcının işi zorlaşıyor. Okur nitelikli olanla niteliksiz olan sanatsal üretimi estetik bir farkındalık yaratarak çözmek zorunda.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Büyük sermayeli veya banka yayınevlerinin varlığı Türkiye'de kültür ve sanatın yayılımı için önemli bir işlevi olduğunu düşünüyorum. Hele devletin bu işlerden iyice el etek çekmesiyle kültürün taşınması ve sunulması bu tarz yayınevlerinin tekeline kaldıysa bunda suçlu bu tarz yayınevleri değil devlet ve o devletin vatandaşlarının gereken inisiyatif almamalarıdır diye düşünüyorum. Elbette bu tarz yayınevleri

bir tür kültürel kapitalist tüketim ağı yaratıyorlar, ama bana kalırsa, telif sorunlarının nispeten daha az yaşandığı yerler buraları. Sözleşmeler olsun yaklaşımlar olsun çok daha insani ve kabul edilebilir düzeyde diğer yayınevlerine göre buralarda. Üstelik sorumluluk almaları takdire değer. Önemli soru şu: kapitalist ağ yaratan yayınevleri olmadan önce daha mı sağlıklı ve zengin bir kültür hayatımız vardı? Hayır.

Ş.. Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu-nuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Dergi olarak piyasa ilişkilerinin uzağında duran dergiler: Ücra, Cinayşe Fanzin, Siber Gnosis, Spleen gibi dergiler denebilir. Yayınevlerinden ise: Norgunk Yayınları, Pan Yayınları belki.

Ş..Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Çok zor maddi şartlarda var olmaya çalışıyorlar, reklam gelirleri ve sponsor destekleri nerdeyse hiç yok. Reklam geliri kapitalist ağın içinde var olabilmek için şart. Ayrıca maddi koşullara bağlı olarak tanıtım ve dağıtım sorunları yaşıyorlar. Bu tarz dergiler ancak gönüllülerin fedakarlıklarıyla ayakta kalabiliyor.

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tanıtım ve dağıtım aslında artık çoğu yayınevinin sorunu-yken, küçük yayınevleri bundan daha fazla etkileniyorlar. Dağıtım şirketlerinin bir bir piyasadan çekildiği koşullarda internet üzerinden tanıtım ve dağıtım daha önemli gibi görünüyor. Bir yandan da tüketime yönelik kitap evlerinin en çok okunan kitaplara verdikleri büyük öncelikler telifi pahalı kitapların sürü-müne yönelik bir tekelleşmiş dağıtımı da beraberinde getiriyor.

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Az da olsa var. Ama bu tamamen nasıl tanıtıldığı ve pazarlandığı ile alakalı. Buna rağmen estetik düzeyin o toplumun estetik farkındalığı ya da üretimi ile ne kadar paralel olduğu da önemli hale geliyorsa, sorunumuz büyük demektir. Genelde bireyselleşmenin zayıf olduğu kapitalist sömürüye maruz ülke ve toplumlarda pazarlanan eserin niteliğinden çok güncel sosyal hayatta nasıl bir işlevi olduğuyla ilgili tartışmaların olması meseleyi açıklamaya yetiyordur sanırım.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Tekrarlıyorum bu bir kastlaşmadan çok menfaat birliği olarak okunmalı. Kastlaşma daha çok bir sınıfsallaşma ile birlikte daha kesin sınırlara sahiptir. Oysa menfaat ilişkileri dönemsel ve geçici olabilir. Çıkar birlikteliği ve ilişkinin nesnesi kaybolunca kolayca dağılabilirler; evrensel ve kalıcı değerler üzerinde olmayabiliyor yani. Dolayısıyla ödüllerin serpiştirilmesi kendi verim alanlarında oluyorsa bu kendi ilişkilerinin sonucudur, oluşturulan jüriler bunda etkin rol oynuyor. Şu anda ülke kültür atmosferinde eserin niteliğine uygun verilmiş ödüllerin olup olmadığı konusunda derin düşüncelere dalışıyor olmamız yeterince işaret veriyor sanırım. Oluşturulan değerler tam da böyle bir yozlaşma üzerinden kapitalist tüketim ve değer ağına entegre oluyor.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Bir yandan popüler ürünlerin en azından bir çekim alanı oluşturmaları hoşuma gidiyor; öte yandan ise nasıl olur da okurlar böyle bir haz nesnesiyle yetinebiliyor ve daha özel estetik farkındalık geliştirebilecek deneyimlere doğru yol almıyorlar diye üzülüyorum. Estetik ve kültürel merakın sonu

olmamalı okur açısından. Keşfetmenin hazzı ise bambaşka!

?... *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Artık edebiyat eleştirmenlerimizin çoğu sipariş üzerine eleştiri bile denemeyecek tanıtım ve övgü yazılarıyla popüler edebiyat ürününün piyasada tutunmasına hizmet ediyorlar. Çoğu böyle hepsi olmasa da. Bunu hangi yayınevlerinin ürünlerini tanıttıklarına bakarak kolayca anlayabiliriz. İşin kötüsü tanıtım ile eleştiri arasındaki ayrımın bir tür yüzeyselleşmeyle son bulmuş olması. Buna sanatçılar da çanak tutuyorlar maa- lesef. Popüler hiçbir yaklaşımın derinleşemeyeceğini düşünüyorum doğrusu. Popüler kaygılar yaygın medyada eleştirinin anlamlandırılmasıyla ilgili sorunları da beraberinde getiriyor.

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Şu şartlarda hayalci olmaya gerek yok! Şu durumda, sanatın özerkliği iktidar-siyaset ilişkileriyle kirlenmiş durumda. Bu da sanatçının yaratım kalitesini etkiliyor, üstelik toplumun kitle- sel etkisi de siyasetle beraber çalışıyor ve sanatı olmadığı bir şey olmaya zorluyor. Siyasetin aracı olmaya zorluyor mesela. Ucube heykel olayı bunun en büyük örneği. Bireyselleşmenin yüksek değeri siyasetin, düzen medyasının ve onların kışkırt- tığı kitlenin baskıcı etkisiyle iğdiş edilmiştir. Bugün modern düşmanlığı yaparak gizliden gizliye bireyselleşme ve özgürlük yok edilmeye çalışılıyor. Bunun burjuva demokrasisinin ya- vanlığında yapılması gerçek demokrasinin imaj ve saygınlığını zedeliyor. Sistemi kontrol eden para babaları, medya ve siya- set arasındaki bağ çözülmeden hiçbir yaklaşımın sağlıklı ola- cağına inanmıyorum. Radikal çözümler için bu gerekir, diğer çözümler günü kurtaran geçici çözümler olabilir ancak.

?... *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-*

re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatçının toplumsal misyonu doğrudan toplumsal değerleri geliştirme üzerinden olabilir. Ama bunun bireyselleşmeyi geliştirme üzerinden de olabileceğini düşünmek gerekebilir. Ayrıca, sanatçı sadece kendini ifade etme ve keşfetme kaygısıyla da hareket edebilir. Misyonunu sadece kendi üzerine çevirmiş olabilir. Okura düşen böyle bir yaklaşımdan dahi empati geliştirerek alabileceklerini almaktır. Aslında bence edebiyatçının misyonundan çok okurun misyonu önemlidir. Çünkü okur hangi eseri okursa okusun kendi beklentilerine ve ihtiyaçlarına yanıt oluşturacak karşılıklar arayacaktır. Ama elbette eserin de etkisinde kalacak, belki de değişecektir. Bu değişimler silsilesi eserin değerini ve içeriğini de etkilerse gerçek bir üretimden bahsedebiliriz. Misyonun inceliği ve derinliği üretim bazlı olmalıdır sağlıklı bir kültür hayatı için. Yoksa tüketimi azdırmak ya da ütöpik ulvi değer yargıları oluşturmak adına hareket edilmemeli.

Ş..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Toplumsal muhalefet ötekiler dediğimiz kesimi empati yapabileceği bir zihin ve onun diliyle bünyesinde tutabilirse evrensel kardeşlik dilinin bir parçası olabilir, hatta bizzat kendisi de olabilir.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları

var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Her ne kadar dağıtım koşulları bozulsa da bu tip dergilerin internetteki ilgili site ve bloglar vasıtasıyla seslerini duyurabilme ve dağıtım şansları artmıştır. Zaten bence tek umut şimdi internettir ilgili sorunlar açısından baktığımızda. Dağıtım-daki en büyük sorun dağıtım şirketlerinin düşük kâr marjları nedeniyle piyasadan çekilmeleri. Geriye kalan dağıtım ağının ise bazı cemaatlerin ve yaygın medyanın desteklediği zengin patronların elinde olması ve bunların da tekelleşmeye doğru gitmeleri. İnternet burada halkın ve yoksulun yeni umududur kanımca.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Ücra şiir dergisi, ikibinlerin başında kuruldu, bir ilke imza attı. Estetik yargı ve tutumların basmakalıplaştığı bir ortama renk veren ilk dergidir. Arayışların sonsuzluğunu bu şiir ortamına yerleştiren kararlı ve ilkeli bir dergidir. Tüketicinin kapitalist tarafına yüz vermeden yayınının sürdürmesi önemli bir mesajdır. Bugün sayısız genç şairle birlikte dönüşerek değişerek yayınının sürdürmektedir. Günün ihtiyaçlarına karşılık gelmeye çalışması ve anlık duyumsamalara sırt çevirmemesi en büyük özelliğidir.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Yanıtı yukarıda var bu sorunun. Ne kadar başarılı olduğumuzun yanıtını başkaları vermeli.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Bölgede kayıtsızlıkla ama ülkede takdirle karşılanması il-

ginç bir durum! Bir derginin canlı kanlı olması için varlık koşullarının zora girmesi önemli bir ayrıntıdır!

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Şiire meraklı edebiyat öğretmenlerinin katkısıyla bazı lise ve ortaokul öğrencilerinin dergimize yönelik ilgisi devam etmektedir. Bu sayının az ama öz olması değerli. Öğrencilerin çoğu ilk başta eserleri anlayamadıklarını ama gerek derslerde gerekse de ders dışı tartışmalarında eserlere daha çok nüfuz etmeye başladıklarını söylemeleri önemlidir. Tüketimein ancak bir emek ve yeniden üretimle olabileceği gerçeğini ispatlaması açısından önemlidir. Öğrencilerin zaman zaman estetik meraklarını bizlerle yaptıkları söyleşilerle pekiştirmeleri de dikkat çekicidir. Ayrıca, üniversitedeki bazı akademisyenlerin, güncel şiire olan meraklarıyla güdülenen öğrencilerin ilgisi de övgüye değerdir. Ama genel olarak üniversitelerin kentin kültür ve sanat hayatına mesafeli duruşları herhangi bir alışverişi zora sokuyor.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Yüksek öğrenime gidip dönen öğrencilerin çoğu maddi koşullara yenilip kültür-sanat alanındaki gelişmelerini sekteye uğrattıyorlar. Çoğu da kaybolup gidiyor. Kalan çok azı ise maddi koşulların cenderesi altında var olma mücadelesi veriyorlar ki bu gibi sanatçılar için dergiler önemli direnç noktalarından birisi olarak göze çarpıyor. Toplumu dönüştürmek adına yapılan her hamle boşa çıkar, böylesi idealist yaklaşımların başarılı

olması mümkün değil. Bunu sonucu sanatçının çözülüşüyle sonuçlanır genelde. Sanatçı güncelin yıkıcı etkisinden günceli dönüştürmeye çalışarak kurtulmalı deniyor ama bunun palavra olduğunu bilmek gerekir. Bunun ancak fildişi kule tutsaklığıyla sona erdiğini görmek zor değil. En doğrusu toplumla yapıcı (ama her zaman uzlaşımçı olmak anlamında değil) ve etkin bir iletişim biçimi geliştirilmeli. Zaten sanatçı da toplumu oluşturan bireylerden biri olduğunu bilmek ve görmek zorundadır artık. Sorumluluğu nerede ve nasıl alacağına veya karşılayacağına karar vermelidir.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okurlarımız ağırlıklı olarak 20-50 yaş arası şair ve şiir severlerden oluşuyor; geri dönüşler ise yeterli değil ve oldukça da belirsiz.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Dergi yaklaşık 500-600 arasında basıyor. Derginin tüm mali yükü editörler tarafından karşılanıyor. Şehirlerdeki dağıtıcılarımıza bırakıyoruz biz dergi kazancını, böyle bir politikamız var. Ayrıca abone sistemimiz de yok. Reklam da almıyoruz. Şiir üzerinden maddi kazanç elde etmek yerine o kazancı dağıtmayı ilke edindik. Geçenlerde posta yoluyla bir arkadaşımız maddi bir destekte bulundu, kendisine teşekkür ediyoruz. Biz o desteği de yeni sayıda dergideki sayfa sayısını arttırma yoluyla kullanmayı tercih ettik.

Ş.. Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Eser içeriğiyle ilgili ya da genel tutumlarımızdan kaynaklanan nedenlerle baskılara maruz kaldığımız oluyor; önemli

olan bunları savuşturmayı bilmek. Bazen de olgunlukla ya da serinkanlılıkla karşılamamız gereken durumlar olabiliyor. Ayrıca bence bir dergici özeleştiril yanını hem taze tutmak zorundadır.

?... *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Kesinlikle genç insanlarla iletişimi diri tutmak, onların kendilerini ifade etmeleri için zemin hazırlamak bir yandan bize de katkıda bulunuyor. Karşılıklı olarak besleniyorsunuz. Önceki soruya verdiğim yanıta da belirttiğim gibi, özeleştiril mekanizma sürekli açık ve kullanılabilir olmalı. Hatalardan dönmesini bilmek kadar artık işlevsiz kalanı da görebilmek gerekir. Yeniliğe açık olmanın gerekliliğini söylemeye bile gerek duymuyorum. Bir dergi, zaten estetik arayışların peşine düşerse ve o arayışların da hiç bitmeyeceğini görürse sorun yok demektir. Dergi ihtiyaca binaen çıktığını unutmamalı ve o ihtiyaçların takipçisi olmayı ihmal etmemelidir. Ayrıca, derginin kimi zaman biçimsel yenilik ve değişiklikleri de göz ardı etmemesi gerekir.

?... *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Her dergi toplumsal sorun ve kaygılarla ilgili olabilir de olmayabilir de. Biz doğrudan toplumsal sorunlar üzerinden bir söylem geliştirmiyoruz. Ama doğal olarak hem sanatın doğası gereği hem de anlayışımız gereği dolaylı da olsa toplumsal olanın değerleriyle ilgiliyiz. Bazı dergilerle yaptığımız ortak çalışmalarla deprem afeti yaşayan bölgelerdeki vatandaşlarımıza yönelik bazı yardım kampanyaları düzenledik geçmişte. Gerektiğinde katkı sunmakta geri adım atmayacağımız konusundaki kararımızı da ilan ettik.

<http://ucrasiir.wordpress.com/>

ucrasiir@gmail.com

Murat Kuruş sorularımızı yanıtladı.

Murat Kuruş, Malatya’da yayınlanmış olan İTAKİ Üç Aylık Felsefi Edebiyat Dergisine katkı sunuyordu.

1.Bölüm

Ş...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Kastlaşma derken iki şey anlıyorum: 1- Kültür-Sanat ortamının kendi içindeki kastlaşma, 2- Sanatçılarla toplum arasındaki kastlaşma. Hangisi kastedilirse edilsin, bir kastlaşmanın olduğunu düşünüyorum. Hem kastlaşma hem ‘kast’laşma. Kültür-sanat alanında belirli gruplar, kendilerini baba görenler vs. ellerindeki sanatsal ortam otoritesi ile kendi kastlarını oluşturmuşlar. Böyle bir kast sistemi mevcut. Bunun yanında böylesine bir kast oluşturmuş olan çeşitli gruplar hem birbirlerine kast etmişlerdir ve kasıtları vardır hem de amatör grupları küçümseyerek kültür-sanatın gelişimine de kastetmişlerdir. Biz, İtaki Dergisi olarak hiçbir zaman bir kastlaşmanın olduğunu düşünerek hareket etmedik, bu durumu yok saydık. Yalnız, bu kast sistemini oluşturanların önde gelenlerinde şöyle bir şeye rastladık: Ben önemli bir sanatçıyım, hangi faaliyeti yaparsanız bana gönderin, yoksa siz kaybedersiniz. Bu düşünceyle hareket eden birçok sanatçımız kitabevlerine gitmiyor, kitapları ve dergileri ücret karşılığı edinmiyor, hepsi ayaklarına geliyor. Kastlaşma sonucunda böylesine uyuşuk bir sanatsal ortam ortaya çıkıyor. Bu durumun üstesinden gelinebilir mi, gelinir; ama zaman ge-

rek ve bir karşı tavır. Bu tavır da, bizce, yok saymaktır. Şuna inanmalıyız: Biz işimizi iyi yapalım, onlar bize ulaşmaya çabalamak zorunda kalsınlar.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Popüleritenin kendisi zaten geçici bir şeydir. Dönemseldirler, zaman onların üzerlerinden geçerken kaybolup giderler. Güçlerini de buradan alırlar. Kısa süreli hevestir, tek gecelik birlikteliktir. Nitelikli olanlar da yok mudur, ön yargılı olmayalım, olabilir, vardır da. Yalnız, biraz beklemek gerek, nabız yoklamak, devamını gözlemek, yazarın tavrına bakmak... Çok satan yazarların reklâmlar sayesinde bu denli bir üne kavuştuklarını düşünmüyorum. Zira çok satan kitapların çok çok azının bir edebiyat-sanat dergisinde tanıtıldığına şahit oldum. Bu eserlerin bu düzeye gelmelerinin en büyük sebebi düzeysizlikleri, kolay tüketilebilir olmalarıdır.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Büyük sermaye gücüne sahip yayınevlerinden son derece düzeysiz, piyasa eserleri basan yayınevleri varken gayet güzel bir yayın politikası izleyenler de var. Düzeysiz yayın yapan yayınevlerinin eserleri zaten çok satanlar listelerinde sıkça karşımıza çıkar. Yalnız, bu mesele sadece yayınevi meselesi değil; yazarlarımızın, insanımızın da meselesidir.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Evet var. İlk aklıma gelenler “Doğu Batı yayınevi ve dergisi, Ayrıntı yayınları, Metis yayınları, YKY ve ona bağlı Kitap-lık, ve Cogito dergileri, Baykuş dergisi” büyük ölçüde bu tür ilişkilerden tam olarak uzak olmasa da sanatsal-estetik kaygının daha çok ön planda bulunduğu yayınlar yapıyorlar. Yani, ka-

liteli yayınları da yine büyük yayınevleri yapıyor. Tamamen bağımsız olarak çıkıp siyasi herhangi bir görüşün sözcüsü olmayan ve gerçekten derdi sırf kültür-sanat olan ve sanatın gerektirdiği geniş bakışa sahip ‘uzun ömürlü’ bir dergimiz de yok, ortamımız da, ne yazık ki.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Metropollerde bulunan yayınevleri ve dergilerin hem bolca avantajları hem dezavantajları mevcut. Taşradan çok daha fazla kültür-sanatla iç içe olabilme, bu kişilerle bir arada bulunabilme ve onları bulabilme imkânı oluyor metropolde olan yayıncıların. Bununla beraber bu yayıncılar kendi kadrolarını kurmak ve gerçekten büyük ve kaliteli yayıncıların seviyesinde yayımlar yapmak zorundadırlar. Büyük yayınevlerinin sıradan kitap basabilme lüksleri olabilir; fakat egemen yaklaşımdan uzaksanız her yayınınızın bir boşluğu doldurması gerekir. Bu yayıncılığın en büyük dezavantajı, yetiştirdiği kişilerin sonradan aralarından ayrılmalarıdır, kırgınlıklardır. Bir dergi çıkar, belirli bir sayıya ulaşır, belirli bir okur ve yazar kadrosu oluşur ve dergi kapanmak durumunda kalır. Böylece dağılma başlar. Meyveleri başka yayıncı toplar. Önemli olan bir yayını ayakta tutabilmektir, her ne koşulda olursa olsun. Koşulları zorlayıp hem ayakta tutabilmek hem de herhangi bir yolla bu yayınları okuyuculara ulaştırabilmek gerek. Bu da gerçekten büyük bir ‘emek’ ve ‘fedakârlık’ istiyor.

?...*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bir yayınevinin belki de en önemli meselesi dağıtım sorunudur. Büyük yayınevlerinin zaten böyle bir sıkıntısı yok; ama diğer yayınevleri için çok büyük bir sıkıntı. Dağıtım şirketlerinin öyle koşulları mevcut ki bu yolla dağıtım yapmak imkânsız

hale gelmiş görünüyor. Bu sorunun aşılması adına bir tavır olarak koşulları iyileştirilmiş dağıtım şirketleri kuruldu; ama hiçbirisi uzun ömürlü olamadı. Bu mesele dağıtımcıda halledildiğinde kitabevlerinde sorun çıkmaya başlıyor. İtaki Dergisi olarak biz bir dağıtımcı ile anlaşamamış, doğrudan kitabevleriyle çalışmıştık; ama ülke çapında yüz satış noktamız varsa bunlardan ancak 10'undan geri dönüş alabilmiştik.. Kitabevleri de karşılarında kendilerini zorlayacak bir dağıtım şirketine daha çok önem veriyor. Artık birilerinin birleşip bu konuya iyice kafa yorarak bu sorunu çözmeleri gerekiyor.

Ş..*Eстетik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Kendi dönemi içerisinde yok denecek kadar az. Olamaz mı böyle bir durum? Olabilir. Burada önemli olan şudur: Yazar, eserin popülarlığına kapılıp taviz veriyor mu veya popülarlığına destek oluyor mu. Oluyorsa, yalnızca popüler kalır, uzak durursa bu ön yargı da kırılmış olur. Bunun yanında, estetik bir eser zaman geçtikçe popüler olabiliyor. Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar'ı böyle bir eser mesela.

Ş..*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Ödüllerin dayı-yeğen ilişkisinin sonucu olduğunu düşünüyorum. Her defasında bir başkası ön plana çıkartılıyor veya pekiştiriliyor gibi. Bir sanatçının ödülü varsa anlarız ki onun belirli bir çevresi vardır ve bu destekçilerin onda katkıları vardır. Bazen çevre sayesinde kalemi iyi olmayan biri de çeşitli ödüller alıp okurlar tarafından sıkı bir kalemi varmış gibi değerlendirilebiliyor.

Ş..*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

"İyi kitap okuyucusu" vardır, bir de sadece "okuyucu". İyi okur olmak, estetik eser okumakta yatıyor açıkçası. Popüler

ürünlerin tüketicileri zaten estetik eserlere yanaşmıyor bile. Popüler eserler onları doyuruyor. Bir okuyucu olarak şunu düşünürüm: Bir kitap bana bir şey katmayacaksa, zaman kay-bından başka bir şey değildir. Ama bazı okuyucular, saf niyetli olarak okumanın öneminin farkında; fakat “yeter ki oku” diye düşündüklerinden seçici davranmıyorlar. Kendi seçimleri. Es-tetik yönü olan bir insan popüler eser okusa bile bir müddet sonra bunlardan tat alamıyor. Bu yönüyle iki kulvarın da farklı olduğunu düşünüyorum.

?... Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada po-püler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Eleştirmen, estetik eserleri yorumlar daha çok. Nasıl ki iyi bir okur kitapta seçici davranırsa bir eleştirmen de eleştirirken seçici davranmak zorundadır. İncelemeye değmeyecek bir eser niçin incelensin ki, bırakın ne hali varsa görsün! Sadece yaygın medyada değil yerel dergilerde de bu sebepten popüler eserler eleştirilmez.

?... Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Kültür-sanat kimsenin güdümünde olmamalı. Ne bu tür fa-liyetlerin düzenlenişindeki imkânlar bakımından ne de bu işi icra edenler bakımından. İktidarla veya herhangi bir ideoloji ile yaklaşılmaz sanata. Siz yaklaşabilirsiniz; fakat farklı yak-laşımları daima saygıyla karşılamalı ve ön yargılı davranma-malısınız. Sanat sınır kabul etmiyor; ama insanların sınırı var. Önemli olan bu sınırı, olması gereken budur, sloganıyla çizme-yelim. Sanatın alanı farklı, siyasetin farklı; ama hiçbir şekilde iktidarla bir ilişkisi olmamalı demek de, ilişkisi olup da estetik olabilen eserlere yanlış bir açıyla bakmamıza sebep olabilir. Mevcut durumdaysa fazla bir ilişkinin olduğu kanısındayım. Sanat, bazen çıkarına bile olsa kendi ruhuna aykırıysa elinin

tersiyle itivermelidir sermaye ve iktidarı.

‘..Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?’

Edebiyatçının böyle bir misyonu yok. Edebiyat sadece sezer ve bu sezgisini ‘gösterir’. Biz de bir zaman sonra yazarın bu sezgisini doğrularız genelde. Edebiyat toplumla ilgilenmez, insanla ilgilenir. İnsandaki görünenden görünmeyene ulaşır ve bunu açık eder. Misyonu da budur zaten.

‘..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?’

Bu soruyu bir aydın’ın yanıtlaması gerekiyor. Ben bir aydın değilim.

2.Bölüm

‘.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?’

Bu yayınların sesini duyurabilmesi çok zor. Zira bu yayınevleri çok düşük bütçeli kurumlar. Bu sebeple ancak kendi imkânlarıyla dağıtım yapabiliyorlar. Kitabevleri ile direkt temas geçerek veya bir tanıdık vasıtasıyla oluyor. Dağıtım sonucunda da geri dönüş genellikle olmuyor. Bu da yayıncıları

yavaş yavaş iflasa sürüklüyor. Biz, belirli noktalara dergileri gönderip buraları da internet üzerinden duyurduk. Dileyen, adresi biliyor, gidip alır, diye düşündük. Öyle de oldu. Bir ara kitabevlerinin kargo masraflarını karşılaması şartıyla dergileri ücretsiz de gönderdik. Nasıl olsa geri dönüş olmayacaktı, bari bir de kargo masrafımız olmasın diye düşünmüştük. Doğru düşünmüştüz.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Tarafsızlık ve estetik ihtiyacın bir ürünüydü. Çünkü çoğu dergi belirli yerlere veya kimselere eyvallah çekiyordu. Bizim tek eyvallahımız sanataydı. Doğru yaptığımızı da düşünüyorum. Okur çevremizin her kesimden olması da bunu gösteriyordu.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Toplumsal duyarlık yaratma bizim için büyük bir işlev. Biz, sadece birkaç gence okul olduk. Edebi altyapılarını ve sanat dünyalarını oluştururken bizden ilham aldılar. Bu da bizim için yeterliydi.

?...Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora geldiğini düşünüyor musunuz?

Genele bakılırsa sahiplendiği söylenemez; ama özele indiğimizde sanatseverler tarafından sahiplenildiğimizi söyleyebilirim. Çok defa kayıtsızlıkla karşılandık; fakat bizi öldürmeyen güçlendirir dedik.

?...Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Pek bir ilginin olduğu söylenemez. Edebiyat öğretmenleri sadece öğretmen, üniversite öğrencileriye aktif etkinlikçi ve öğrenci. Tabii birkaç istisna var; ama genelleyecek düzeyde değil. Dergicilik biraz yeraltında, gençler yeraltında kalmadan yeraltıcı görünmek istiyorlar.

Ş..*Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Mezun öğrencilerin en büyük derdi maişet. Bu kaygıdan kurtulup da idealist olabilen çok az. Bu sebeple mezunların bir dönüşüm sağlamaları güç.

Ş..*Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Daha çok sanatseverler ve yazarlardan oluşuyor. Bu kişiler de beğenmişlerse dergiyi, dostlarına aktararak onların da dergimizi takip etmelerini sağlıyor. Bu türden birçok dönüş aldık.

Ş..*Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Bir avuç bile değil ne yazık ki. Baskı sayımız 1000 idi. Biz taşra dergileri mali sorunları aşamıyoruz zaten. Kendimizi tüketene kadar devam ediyoruz genelde.

Ş..*Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Karşılaştığımız oluyor tabii ki. Kısıtlanmak, önemsenmemek bu işin doğasında var zaten. Yalnız bu kısıtlamanın abartılacak derecede olmaması dolayısıyla tatlı bir yönünün de olduğu söylenebilir.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Biz, her sayıda bir dosya konusu belirleyerek bunu aşmaya çalışıyorduk. Konu bakımından kendini tekrarlamıyordu bu sayede. Bunun dışındaysa duruş, bakış açısı ve kadro bakımından tabii ki kendini tekrarlamalı zaten bir dergi.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Sadece ilgiliydik; ama müdahalede bulunmuyorduk. Zaten dinleyen de yoktu bizi. Kimse toplumsal sorunların çözümünde edebiyattan faydalanma gereği duymuyor. Sadece bir şehrin dergi ihtiyacı sorununa çözüm bulmuş bulunduk.

muratkurus@hotmail.com

NİDA Düşünce, Kültür, Edebiyat Dergisi sorularımızı yanıtladı.

Malatya’da yayınlanan NİDA Düşünce, Kültür, Edebiyat Dergisi adına sorularımızın 1.Bölümünü Mücahid Sağman, 2.Bölümünü Fatih Bütün yanıtladı.

1.Bölüm

“..Kültür ve sanat alanında bir kastaşmadan bahsedebilir miyiz?”

Kültür ve sanata verilen anlamdan kaynaklanan bir sorundan hareketle bir kastaşmadan bahsedebiliriz. Kültür ve sanat, toplumların ekonomik ya da eğitim durumuna bakılmaksızın tüm bireylerinin kendi geleneksel dokularına dayanarak ürettikleri ortak alanlardır. Yani onu besleyen şey bir uzmanlık ya da sınıf/zümre değildir. O, coğrafik şartlardan tutun

da insan tipolojisine kadar tüm şartların ürettiği ruh hali ya da genel tanımıyla yaşama şeklidir, anlamlandırma biçimidir. Yakın dönemde ise kültür ve sanat, eğitilmiş bir uzmanlar sınıfının iki dudağı arasında çıkan olarak ya da yeteneklerinin bir görünümü olarak tanımlanmaya başlandı. İşte bu problemli tanım kastaşmayı doğurur. Kültür ya da sanat, toplumsal dinamikten bağımsız elit bir düşünüş biçimi değildir; günlük hayatın çıkardığı sorunlara geliştirilen ortak ve dahi anlamlı cevaplardır. Toplumun kendi ihtiyaçlarını ön plana alarak çözümler üretmesi kültürü doğurur. Bunu yaparken de her türlü koşulu dikkate alması, estetiği doğurur. Örneğin bir köydeki kadının evinin önünde ekmek pişirmesi bir ihtiyacı giderdiğin-

den kültürün ve yaparken de o toplumun kendine ait tadını önemsemediğinden estetiğin alanına girer. Bir mimari ya da her türlü yayım özellikle yazınsal olan o topluma hitap ettiğinden kültürün ve sanatın alanındadır ve kastlaşmaya tahammül etmez. Kastlaştığında toplumdan bağlarını koparır ve ona hitap etmez. Ama batı ya da doğu tarzı bir mimariyi topluma dayatırsanız yine kastlaşma olur. Her toplumun kendi ihtiyaçlarını önemsemesi bu sorunun çözümü olabilir.

?... Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Bu soruya cevap vermek için şöhretli yazarın, şöhretini ne ile elde ettiğini bilmek durumundayız. Niteliğin hükmettiği algı onu toplumda kabul edilir kıldıysa bu gücü takdir etmek durumundayız. Ama tarih boyunca kaç ismin kitabı niteliğinden dolayı yankı bulmuştur, cevap vermek zor. Bugün bir kitabın çok satışı yazarın günceli (reel politiği, güncel dini söylemi vs.) iyi takip edip popülist yüklü söylemler üretmesi ile alakalıdır. Reel-politik'te ne konuşuluyor ve ne gündemde tutuluyorsa; bunlara değinen çalışma ve eserler popüler olabiliyor. Burada nitelik sözkonusu olmaz elbette. Burada kimseye haksızlık yapmamak adına "kimi yazarlar" demekle fayda var. Orhan Pamuk, düşüncelerini beğenin ya da beğenmeyin popülar olmayı, şöhret bulmayı hak ediyor. Dili, kurgusu, söylemi etkili...

?... Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri, ne derece estetik, insani değerler taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Söyleyeceğimiz her şey bir yorumdan öteye gitmeyecektir. Zira niyetleri ancak Allah bilir. Toplumun kültürel olarak yücelmesini ve daha şuurulu hale gelmesini düşünen kaç yayınevi, banka yayınevleri kadar işlerini hassas ve ciddiyetle yapmıştır diye sormak, hak teslim etmek açısından insafli olacaktır.

Gerek yaptıkları çevirilerle gerekse estetik kaygıları ön planda tutmaksa maksat bunu büyük yayınevleri başardılar. Eğer amaç sekülerleşmeyi hayata ikame etmekse bunu başarmak adına sunumlarını güzel yapıyorlar. Bu manada bizlere işlerindeki ciddiyet örnek teşkil etmelidir. Allah'ın dinini ayakta tutmaya çalışan Müslümanların, söylemleri de topluma sundukları kitaplar da estetikle buluşmalı. Yani sözümüz doğru diye ya da bir kitap çok önemli bilgiler içeriyor diye sunumu sıradanlaşmamalı. Çok kapitalistçe bulabilirsiniz ama malını güzel sunan, ona iyi değer biçer. Banka yayınlarının çizgileri amaçladıkları dünya için güzel, ciddi ve de anlamlı. Ancak ideolojik olduklarını da söyleyebiliriz.

Ş..Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

İsim vermekten ziyade iktidarla ilişkiye girmeden, her şeyi ve herkese hakkını vermek ve adalet adına yayım yapan herkesi takdir etmek gerekir.

Ş..Metropollerde ki egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Metropol, şehir, köy, kasaba fark etmez. İnsanlığa söylemini eğmeden, bükmeden söyleyeni haksızlığa ve adaletsizliğe, hurafelere, ahlaksızlığa dil uzatan/itiraz eden her dergi yalnızlaştırılıyor. Elbette İstanbul piyasasının kendini hâkim görmesinin Anadolu da olumsuz yansımaları var. Ama bugün İstanbul'un sesi Anadolu'ya çok ve eskisi kadar etki yapmıyor da diyebiliriz.

Elbette hâkim dil rakip üretirmez kendine, yok etmek ister. Ama niteliğin her zaman takipçileri olmuştur ve olacaktır da. Anadolu'dan böyle sesler çıkıyor, çıkmaya da devam edecek.

Edebiyatçının, toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne

olmalıdır?

Edebiyatçı sözünü, söylemek için değil gerektiği için söylemeli. Müslüman için Kur'an'la diyalogu sıkı, oradan beslenen bir yapısı olmalıdır. Bu, sanatsal kaygıları yok etmemelidir tabi. Bir dönemin hidayet romanları gibi sırf topluma söz söylemek adına kurgudan ve ruhtan soyutlanmamalıdır. Bu bağlamda Kur'an kıssalarının metafizik bağlamı dikkate alınmalıdır bir referans noktası olarak.

Ş.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında, toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Kardeşlik evrensel bir dildir zaten. Kardeşlik adına dil üretmek yerine üretilmiş dili kardeşçe kullanmalıyız. Burada örneğin eleştiri bir kardeşlik, bir ıslah dili olarak kullanılmıdır. Ama toplum eleştiriye, yok etmenin silahı haline getirdi. Eleştirel dili merkeze alırsak bu, iyileşmenin önemli bir basamağıdır.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

İstanbul veya diğer büyükşehirler dışında neşredilen dergilerin yaşadığı sıkıntılar neyse buralardaki dergilerin sıkıntısı da odur. Yani avantaj ve dezavantajlar anlamında büyükşehirler ve diğerleri arasında abartılacak bir fark

gözüküyor. Her ne kadar sorunun şehirle ilgili olduğu ifade edilebilse de, üstünlüğün ‘zamanda, mekânda veya tirajda’ olduğu tezi ve tespiti her geçen gün çürümektedir. Bunda internetin etkisi çok büyüktür. Bırakın dergi ve kitap neşriyatını, bir konuda adını sanını bilmediğimiz, duymadığımız insanların tespit ve yorumlarını internet aracılığıyla okuyabiliyor, tebrik veya tenkit edebiliyoruz. Bu bakımdan ‘internet’e bir teşekkür borcumuz var diyebiliriz.

İnternet iyi bir imkân. Daha çok abone usulüyle okurlarına ulaşan biz, NİDA, okura ulaşmak için birçok yol deniyoruz. Çeşitli illerdeki kitabevlerine dağıtımçı şirket aracılığıyla ulaşıyor, dergi stantlarında bulunuyoruz. Yine internet sitesi, facebook ve twitter aracılığıyla derginin yayınlanan sayısından, ulaşabildiğimiz herkesi haberdar ediyor ve dergimizi temin etmeleri için dergimizin satıldığı mağaza ve kitabevlerine yönlendiriyoruz.

Bunca enformasyon ve basın-yayın yoğunluğu, hatta kirliliğinin olduğu bir ortamda umduğunuz ilgiyi görüyor musunuz dersiniz; ilgi-alaka, sevgi-hürmet buluyoruz. Çünkü Türkiye’de düşünen, fikreden insanlar var, biz de bu yarıştaki safımızı tutmuş ve NİDA ediyoruz.

Şunu eklemesek eksik kalmış olur, toplum ve insanların zihninde yankı uyandıracak, bilinç aşılayacak ve onları fark ettirecek olan şey fikirdir. Öyle dergiler vardır ki tirajları on binlerle ifade edilirken ‘irapta mahalli yoktur’, öyle dergiler de vardır ki düşük tirajlarla zihinlerde uyanış ve devrim gerçekleştirir. Bu, bir teselli değil hakikattir. Biz birincisinin olmasını ummak hatta bunu için cehd etmekle birlikte ikincisinin dergimizin misyonuyla daha iyi uyuştuğunu düşünüyoruz. Yapay ve yalancı üstünlük vesilelerine tutunmayalım ki, fikir meydanındaki gücümüz, kendini gösterişe teslim eden ‘dindarlığa’ düşmesin ulvi değerlere sahip efkârımız.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

İnsanın varoluş amacına hizmet etme iddiasında NİDA. İnsanı ancak sahih ve temiz fikirlerle kurulmuş bir hayatın yücelteceğine inanır. Bunun için daha çok bilgi ve ilim açlığının, fikir ve düşünceyi işlemenin telaşıdır NİDA. İçerden yıkılmayan kalenin, yara alsa da dışarıdan asla yıkılmayacağı düşüncesinden hareketle, İslâm kültür havzasındaki eksiklik ve hataları içerden onarma, gücüyle orantılı olarak ıslah etme çabasıdır. Bir ilahiyat dergisi olmadığı gibi sosyal bilimler dergisi de değildir. Konusu neyse, tarihinden kazandığı perspektifle fikri tavında dövmeye/işlemeye çalışır NİDA. Vahyin, müteradifleriyle yüzlerce kez zikrettiği akletme, fikretme melekesini işletmeyi NİDA etmek için vardır. Akledeni, fikri alanda yaşanan kadim tıkanmışlığın sancısını çeker ve çeken sever, sayfalarında ağırlamaktan da gocunmaz. Kendisini hantalca eskinin (geleneğin) kucağına atan düşüncenin Müslümanlar ve İslâm'ın yeryüzündeki ikbâli için sadra şifa bir reçete sunulduğünün bilincinde olduğu için NİDA; içinde yaşadığı modern dönemle birlikte gelen hastalıklara karşı bağışıklık sistemini güçlü kılma çağrısı, tıkanmış damarlara anjiyovâri bir müdahale, (bunu tekrar etmeliyiz) vüs'atiyle orantılı bilinçlenme ve bilinçlendirme okuludur. NİDA kendini tam da bu kaygıların içinde görüyor.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Estetik inceleme derken ne kastettiğinizi tam olarak anlamamakla birlikte şunu söylemeliyim: NİDA yoldadır! Açık yüreklilikle söylemeliyiz ki NİDA, 'bilgi eksiklikleri neler, bilgileri doğru mu uladık ve doğru mu söylüyoruz' sancısını çektiği kadar başka bir sancı çekmez. Duyarlılığa davet ediyoruz, bahsetmiş olduğunuz duyarlılığı yaratma 'insanın' yine kendisinde

bitmektedir. Yani insan, A. Şeriatî'nin dediği gibi zindanlardan kurtulduğu nispetçe kendisini ulvi fikir ve değerlere sahip bir insan kılacaktır. Karar vermemiş insana, karar verme sürecinde sağlam doneler sunmaya çalışır NİDA! Zaten, mü'min dediğimiz de imanda kalmaya karar vermiş kişi, kâfirse inkâr üzere kalmaya karar vermiş kişi değil midir?

Ş.. *Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Dergimiz şu anda 1250 basıyor. Ve bunun 1200'e yakını dağılıyor. Bunların içerisinde ücretli olanlar da var ücretsiz olanlarda tabii ki. NİDA, bir üstad veya grubun sırtlamasıyla gitmiyor. Sağ olsunlar, bizi tercih eden okurlarımız var. Sahipleniyorlar. Bu konuda okurlarımıza müteşekkirimiz. Lakin daha fazlasını bekliyoruz elbette. Her dergide olabileceği gibi, hiç beklemediğimiz yollardan okurlarla buluşuyor, dergimizi ulaştırıyoruz. Tebrikler alıyor, tenkitlere maruz kalabiliyoruz. Bunlar kimi teşvik etmez ki? Biz okumaya teşvik ediyoruz. 'Ben size tabi olmak, her konuda sizin gibi düşünmek istiyorum' diyenle NİDA anlaşılamaz. Çünkü NİDA, okuma ve düşünmeyi, kişinin kendi benliğini oluşturması olarak görüyor.

Varlık koşullarında zora girdiği... Bunu hiç düşünmedik desek, sorunuza cevap olmuş olur mu acaba!

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

NİDA Malatya'da. Üniversiteli arkadaşlarımızın katkıları var. Bu arkadaşlarımızın kimini şahsen tanıyor kimiyle sadece internet üzerinden biliyoruz. Dergimize yazı gönderenler, abone olanlar oluyor. Ama dersiniz; çok yoğun bir ilgi var mı? Buna üzülererek ve olmasını için için temenni ederek, bekleni-

len ilgi yok diyebilirim. Öğretmenlerle NİDA'nın arası iyidir. Dergimiz Malatya'da yazar ve mütefekkirlerin uğrak yeridir. Konuşulur, tartışılır. Bu konuşulup tartışılanların; sonrasında heyecanla, merakla veya öfkeyle yazıya dökülüp dergiye girdiği de olur. Fikir de böyle tahrik olup gelişmez mi zaten?

?...Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Tabii ki. Epey oluyor. Hele bir de gittiği şehirde kültürel bir ortama düştüyse eleştiri yoğun oluyor. Bu bir gelişimdir. Bu arada şunu söyleyebilirim ki, zamanında dergide hem çalışıp hem üniversitede okumuş gençler var ve bunlar hala yazıyorlar ve çevrelerinde etkinler. Yani NİDA'nın bu bakımdan zengin bir çehresi var diyebilirim. Dergi, doğuda olması hasebiyle doğudan gelen gidenlerle görüşüp konuşulabiliyor, batıda okuyan öğrenciler veya arkadaşları olması hasebiyle de batının verdiği heyecandan da azade kalınmıyor. Zaman zaman NİDA 'çalışanları!' kendi ekol ve okulunu bile aşabiliyor, sorunuzda bahsettiğiniz etkileşimle paralel olarak. NİDA bundan haz alıyor çünkü NİDA'ya yine bir iş çıkıyor. Okul olmak da bu değil mi zaten?

?...Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Özellikle okurlarımız, dergiye okumayı tercih edenlerden oluşuyor. Akademisyenler, öğrenciler, kendini yetiştirmek isteyenlerden oluşuyor. Oldukça fazla çalışma alıyoruz. Yayım kurulumuzun değerlendirmesinden sonra uygun görülenler yayımlanıyor.

Okurlarımızdan zaman zaman tebrik ve tenkitler alıyor

ve yazarlarla iletişime geçmelerini sağlıyoruz böylece. Ancak malum olduğu üzere tenkit ve tebrik noktasında eringen bir toplumuz.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Evet, dergiler bir iki kişinin öncülüğünde çıkıyor. Genelde yükünü bir iki kişi çeker. Ama sadece onlar değildir dergi. Dergimiz de dediğiniz gibi idealist gençlerin katkısıyla yol aldı. İnaniyoruz alacak da. Ama fikir dinginlik istiyor. Sükûneti yakalayamamış bir akıl da nasıl dingin olabilir? Dergimiz 1250 basıyor şu anda. Mali boyut, bizim gibi dergilerin çok da umursamadığı ama en çok zorlandıkları husustur. Yukarda da söylediğimiz gibi ağırlıklı olarak abone usulüyle çalışıyoruz. Derginin iç kapaklarına aldığımız reklamlarla finans kaynağı yaratmaya çalışıyoruz. Dağıtımla da dergi satılıyor ama maddi getiri pek olmuyor, zaten o dağıtım şirketiyle kendini çevirsin, yeter diye düşünüyoruz. Tüm bunların yanında, dergiye mali kaynak olsun için ekstradan birkaç şeyler satarak para kazanıp döndürmeye çalışmamız da işin cabası. Ama kendi yağımızla kavruluyoruz. Terimiz var!

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kıstlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?*

Tabii ki, oluyor. Olmazsa ya düzelen bir şeylerin olduğunu ya da insanların bizim meselemizi umursamadıklarını gösterir bu. Bu açıdan bir kulağımız sürekli dışarıda! Eleştiri çok alır NİDA. Özellikle de soruda bahsettiğiniz zihniyet mensuplarından. Bundan hoşlanıyoruz ama haz alıyor değiliz. Çünkü Müslümanlarla müttefik olmamız gerektiğine inanıyoruz, muhalifliği maharet bellemiş değiliz. Vahdet varken muhalif olmak da istemeyiz. Lakin bu birlikteliğimiz ilkeler etrafında olmalı. En azından ‘akletme’ ‘eleştirme’ ve doğruyu arama sa-

mimiyetimizden endişe etmeme ortak paydaları sağlanmalı. Bunlar sağlanırsa gerisi kolay. Elimizdeki kumaşı keser-biçer bir elbise çıkarırız. Malik bin Nebi'nin ifadesiyle 'her akıl bir nebidir.' Akleden bir insan, Müslüman nasıl olur da doğru istikametinde anlaşılamaz ki?

Demek istediğimiz şu ki, direkt almayıp geriden söylenenler bizi üzüyor. Ama yapılacak bir şey yok, bunlar da var.

?...*Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Güzel ve kaygılı bir soru. Bundan tamamen azadeyiz derssek, bu doğru olmaz. Öyle zamanlar oluyor ki yineliyorsunuz. Bunun için zaman zaman toplantı düzenliyor, her ay işlenecek konular hakkında diyebilirim ki 7-8'e yakın kişiden konu teklifi alıyoruz ki, bunlar aynı şehirde mukim değiller. Bunu şunun için söyledim, çevrelerindeki nabzı bize yansıtsınlar diye. Biz de dergimize bunu taşıyabilelim diye. Tüm bunlara rağmen yineleme sorunu olabiliyor.

?...*Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Elbette ki Nida Dergisi'de misyonu gereği toplumsal sorunlarla ilgileniyor. Bugün toplumun en büyük sorunu "CEHALET" değil mi? "Cehalet denilen yüzkarasından kurtulmadıkça baştan başa bu millet" hangi maddi sorun çözülebiliyor ki? Bu sorunun tespitinden yola çıkarak sadece bölgenin değil tüm Türkiye'nin bu hayati sorununun çözümüne katkıda bulunmaya çalışıyoruz inşallah.

<http://nidadergisi.com/>

nida_dergisi@hotmail.com

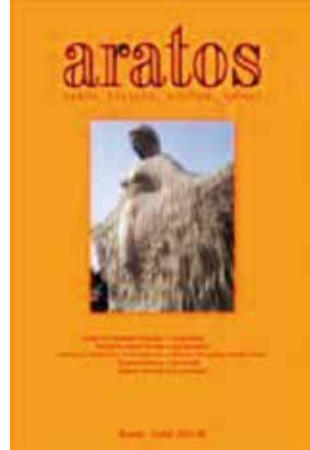
ARATOS Tarih, Felsefe, Kültür, Sanat Dergisi'nden Uğur Pişmanlık sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Mersin-Tarsus

1.Bölüm

“.. Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?”

Sınıflı bir toplumda yaşadığımız gibi, sınıfların ideolojik aidiyeti içinde elbette yaşamın her alanında olduğu gibi kültür ve sanat alanında da bir kastlaşma söz konusu. Ancak, duruşunu net ortaya koymayan kültür insanları ve sanatçıların yarattığı bir bulanıklık söz konusudur. Bir kastlaşma yokmuş gibi bir görünüme neden olan da bunun yarattığı kafa karışıklığıdır.

“.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?”

Bugün Türkiye’de isim yapmış ilerici ve aydın kimlikli yazarların yapıtlarının çok satması hem onların tanınmışlıklarının, hem duruşlarının hem de kalemlerinin güçlü olmasındandır. Öte yandan bugün “çok satan-yok satan” kimi yazarların ise arkasında düzen medyasının bulunmasındandır. Burjuva sınıfı da bunları popülerleştirerek yukarıda anılan türden bir bulanıklığı ile toplumu yönlendiriyor ve kendi ideolojini dayatıyor. Söz konusu şöhretli yazarların yapıtlarının edebiyatın gerçek unsurlarını barındırmıyor. İnsana ve onun değerleri ile sorunsalı açısından bu eserler havanda su dövüyor.

“.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri;

ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bankalarıyla, şirketleriyle sermayenin yayınevlerinin çıkardığı kitaplarda paranın gücüyle (baskı, kâğıt kalitesi, tasarım vb.) bir estetik taşısa da, bunların yayıncılığının sorunuz anlamında estetik taşımadıklarını belirtmek gerek. İnsani değerler açısından bakıldığında sermayenin girdiği hangi şeyden estetik ya da insanilik bekleyebiliriz ki? Onlar yayıncılığı bıraksınlar. Paranın tapınaklarındaki işlere geri dönsünler. Sermayenin yayıncılık alanına girmesi, zaten baştan insani değerlerle oynama amacını taşımaktadır. Yapı Kredi Yayınları'nın bir Nazım Hikmet'i ya da Sabahattin Ali'yi basması, edebiyatımızın bu değerli insanları üzerinden sadece para kazanma amacı taşımıyor. Bu ülkenin ilerici, aydın ve sol değerlerine saldırıyor. Bu toprakların biriktirdiği solun edebi mirasını dejenere etmeye çalışıyor.

?...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Belge Yayınları, Sel Yayınları, İlya Yayınları, Yazılama Yayınevi, Evrensel Yayınevi, Bilim ve Gelecek Dergisi.

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Bugünün koşulları içinde egemen yaklaşım ve tarzın uzağındaki yayınevlerinin ve dergilerin varoluş koşullarının iç açıcı olmadığını söylemek gerek. Gerek bu alandaki sermaye baskısı ve bunun piyasada yarattığı kastlaşma, gerekse mali olanak yaratma, dağıtım, dolayısıyla da okura ulaşma sorunu gibi ciddi sıkıntılar var. Ama yine de inatla çıkan dergiler ve kitap basmaya çalışan yayınevleri var. Kolektif oluşum içine girilmediği sürece sermayenin yayıncılık alanındaki tekeli kırılmak çok zor.

?...Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma

İmkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslında İmkânsızlıklara yukarıda bir parça değindim. Küçük yayınevlerinin yerelliklerle bağlarını güçlendirmesi, interneti daha etkin kullanması, taşrada okur-yazar buluşmaları gibi çabalar, imkânları arttırabilir.

Ş.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Aslında gerçek anlamda okurlar, estetik düzeyi yüksek bir eseri yayınladıktan kısa bir süre içinde ediniyor ve alıyor. Bunun dışında kalanların yönelimi ise popülerleştirilmiş, yazar-yayınevi ve tanıtım üçgeninde bir kırılma yaratılmasına bağlı. Yani sorun ideolojik bir mücadele gerektiriyor.

Ş.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Bu ödülleri kimin hangi kuruluşun ve neden kimlere verdiğiğe bağlı olarak değişir. Emekten yana ilerici bir yazar ve sanatçıya verilen ödül, onu yeni üretim sürecinde özendirirken, oda, dernek, vakıf gibi sermaye kuruluşlarının verdiği ödüller önce yazar ve sanatçılarda önce zemin kaymasına yol açar, ardından da kastlaşma yaratır. İlki anlamında sanat ve edebiyat dünyamız birçok değer kazanmıştır. İkincisinde de entelli-dantelli ve postmodern ucubeler yaratmıştır. Orhan Pamuk bunun en iyi örneğidir. O asla emekçi toplumun bir yazarı olmamıştır.

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Zaten o tür ürünlerin popülerleştirilmesinin nedeni de kültür-sanat tüketicisinin estetik ürünlerin önünü kesmesi ve başka bir algı içine girmesini sağlamaktır.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele

alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Bugün edebiyatta neredeyse eleştiri ve eleştirmen kalmadı. Sayabileceğimiz bir iki isim dışında eleştiri yapan yok. Popüler ürünlerin eleştirisi yapılmıyor, çünkü istenen ve beklenen eleştiri değil, tanıtım, sunum ve tüketimdir.

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Kapitalist sınıflı bir toplumda karikatüründen edebiyatına kadar tüm kültür sanat dalları muhalefettedir. Ahmet'e karşı Mehmet'ten söz etmiyoruz. İktidara karşı kültür ve sanattan söz ediyoruz. Eğer sermaye için ve onun ideolojisini beslemeye dönük üretim yapılmıyorsa sanat da, sanatçı da yerini haddini bilecek. Sağlam bir dünya görüşü ile sağlam duruşunu koruyacak. Egemen sınıfın iktidarına karşı, sanatın iktidarı sloganıyla ortaya çıkacak. Yani sanatçı hangi sınıfa ve zemine bastığını bilecek. Dans etmeyecek ve başka bir piste geçiş yapmayacak. Yoksa sermayenin elinde bir oyuncağa dahası şaklabana dönüşür. Sanatsal üretimi sanatçı yapar. Ama sanatçılar örgütlü olmadığı sürece, ilkeli bir duruş sergilemeleri de oldukça zor.

Ş..Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatçının belki ana görevi eser vermek olabilir. Bu onu aydın yapan özelliklerinden biridir. Ama aydın kimliğini kazandığı anda da yeni bir görevi daha vardır edebiyatçının. Toplumu örgütlemek, topluma içinde bulunduğu durumdan bir çıkış yolu göstermek, buna öncülük etmek. Ama bütün bunları yapabilmesi için de önce aydının siyasallaşması gerek, örgütlü olması gerek. Edebiyatçı sadece eserini yaratmak için toplumun içinde değildir. O siyasi bir aydın kimlikle de toplumun içinde olması gerekir.

Ş.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

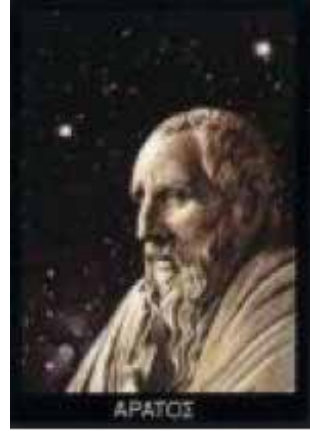
Toplumsal muhalefet çok geniş kavram. Dolayısıyla iktidara talip sermayenin başka bir kanadı da muhalefettir. Belli ölçülerde bilinçsiz yığınların bir bölümünün desteğini almış olabilir. Ama, sermaye sınıfına ve onun siyasi iktidarına karşı bir muhalefet elbette mücadele süreci içinde bir evrensel kardeşlik dili geliştirecektir. Örneğin bu topraklarda etnik kökenli farklı dinamikler ve bunların varolma çabaları bulunuyor. Toplumsal muhalefet doğru araçlar geliştirebilirse, hem kültürel hem de siyasal alanda bir kardeşlik dilin yaratılmasını sağlayabilir.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Edebiyatın kılcal damarları olarak da anabileceğimiz yerel dergilerin sesini metropollere duyurması oldukça zor. Aslına bakılırsa bunun koşullarının olduğunu söyleyemeyiz ama bu biraz da yaratıcılık, kararlılık ve süreklilik isteyen bir süreç. Birçok yerel dergi bunları yapamadığı için uzun ömürlü olmuyor. Bırakın metropoller bölgesinde hatta yayınlandığı kentte bile adını duyurmadan kapanıp gidiyor. Yani kendi mecrasında boğuluyor.

Yerel dergilerin ulusal düzeyde bir tanıtım şansı pek yok okura ulaşmak için, dağıtım kuruluşları ile anlaşanlar da bir

yandan dağıtımçıların altında eziliyorlar, hem de son barutlarını burada tükettiklerinden yine yayın yaşamlarına son veriyorlar. Bunun örnekleri görüldü.

Yerel dergilerin bir bölümü abonelik yoluyla okura ulaşmaya çalışıyor, yerelliklerde elden dağıtım yapılıyor. İnterneti etkin olarak kullananların sayısı oldukça az. Tabii ki etkin kullanımda internet belli oranda biraz daha geniş çevreye ulaşabilir. Çağın bir iletişim aracı olarak mutlaka değerlendirilmeli. *?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

İstanbul birçok alanda olduğu gibi yayıncılığın da merkezi konumundadır. İstanbul'da büyük yayın tekellerinin gazetele-ri ve dergileri dışında, çok sayıda kurum, örgüt ve çevrenin de çıkarttıkları irili ufaklı dergiler yayımlanmaktadır.

İstanbul'un dışı taşra olarak kabul edilir. Ancak son yıllarda Anadolu'da yayımlanan dergilerin sayısı da hızla artmaktadır. Neredeyse Anadolu'nun birçok ilinde ve ilçesinde kültür, sanat, şiir, öykü, felsefe hatta fotoğraf, tiyatro dergileri, bültenler ya da fanzinler çıkartılmaktadır.

Çukurova'ya genel olarak bakıldığında Adana'da yayımlanan dergilerin sayısı 8-10 kadardır. Mersin'de ise beş kadar dergi yayımlanmaktadır. Bu anlamda bölgenin en büyük ilçelerinden olan Tarsus'ta yayımlanan bir dergi var; Aratos Dergisi.

Aratos Dergisi adını, Antik Çağ'da (M.Ö. 315-240) yaşamış, şair, matematikçi ve gökbilimci (Astronom) Tarsuslu filozof Aratos'dan alan bir yayındır. İlk sayısı Ocak 2004'te çıkan dergi, tarih, felsefe, kültür ve sanat konularını benimsemiş bir yayındır.

Aratos'un Antik Çağ'da yaşamış Tarsuslu bir filozof olması, onun şair yanı ile edebiyatı, matematikçi ve astronom yanıyla da bilimi temsil etmesi, yaşadığımız kentte yayınlanacak ente-

lektüel bir dergi için uygun isim olarak düşünüldü.

Aratos Dergisi'nin çıkışını şu iki temel başlık altında ortaya koymak mümkündür. İlkın, yaklaşık 7 bin yıllık tarihi olan Tarsus'ta, bugün nitelikli bir yayın eksikliğini gidermek, bir yandan kentin zengin tarihsel ve kültürel birikiminden yararlanarak yeniden üretmek. İkincisi, bu üretimi gerçekleştirirken hem bugüne hem de geleceğe yönelik bir etkinlik içinde olmak, üzerine yaşadığımız yerelliğin motiflerini, figürlerini evrensel değerlerle buluşturmak ve bununla birlikte kültür, sanat ve düşün alanlarında yeni değerlerin yetişmesine katkıda bulunmak.

Aratos Dergisi, yayın politikasını ve yola çıkış amacı ile hedeflerini evrensellik ölçüleri içerisinde ortaya koymaktadır. Derginin kendi yol haritasının en önemli ilkelerini emekten, aydınlanmadan yana bir yayın politikası oluşturur. Dergi bu yanıyla ilerici bir karakter taşır. Aratos Dergisi, insanı, insanlığı, onun dünü, bugünü ve geleceğini doğrudan ilgilendiren sosyo-ekonomik, politik, kültürel ve felsefi alanlarda bir görüş ve duruşu ortaya koyar.

Aratos, yaklaşık 7 bin yıllık tarihi olan bu kentte bugün yayınlanan tek entelektüel dergidir. Merkezde 300 bin nüfusu barındıran bu kent geçmişte birçok filozof, yazar ve sanatçı yetiştirmiş. Ancak gelinen noktada 12 Eylül ve sonrası süreçte Tarsus gericileştirilmeye çalışılmıştır. İlerici ve sol değerlerle anılan Tarsus bugün kültürel çoraklığın pençesindedir.

Aratos Dergisi, bu topraklara yeniden su vermek ve yeniden bir şeylerin boyatıp filizlenmesine zemin oluşturmak için yayın hayatına başladı. Aratos'un ortaya çıkışı bir okur talebi üzerinden değil, karanlığın yarattığı belirsizliğe ışık olma ihtiyacındandır.

Dergiler yola çıkarken bir hedef kitle belirler ya da toplum geneline hitap ederler. Okur sayımız oran açısından kent

nüfusu ile karşılaştırılmaz bile. Hedef kitleye ulaşmak söz konusu olduğunda, Aratos olarak 70 milyonluk bir ülke ve 300 bin nüfuslu Tarsus için bunu söylemek zor. Bunu Türkiye'nin en eski ya da en güçlü dergileri bile söyleyemez. Ancak her dergi kendi çapında bir okur kitlesi yaratır ve bunların toplamı kadar etkili olur. Örneğin Aratos'un en azından yayınlandığı kentte bir okur hedef kitlesi oluşturabilmesi ya da yakalayabilmesi için, derginin öğretmenlere, öğrencilere ulaşması lazım. Aratos'un biraz daha fazla evlere girmesi lazım. Avukat, doktor, mimar gibi çeşitli meslek grupları ile serbest çalışanlara, öğrencilere ulaşması lazım. Hatta tersinden söylersek bu sayılan çevrelerin Aratos'u arayıp-bulup, okuması lazım.

2004 yılında Tarsus'ta yayın hayatına atılan Aratos Dergisi, gelinen noktada, 8 yılda, 48 sayı aksamadan çıktı.

Aratos Dergisi, ilk yola çıkışından bu yana sadece süreli bir yayın olarak kalmadı. Aratos Kitaplığı/Kültür Dizi kapsamında bugüne kadar çok sayıda araştırmacının ve yazarın katkıda bulunduğu çeşitli başlıklarda 25 kitap yayınladı.

Öte yandan bu kent yayıncılığının yanı sıra Tarsus'un kültür ve sanat yaşamına katkıda bulunmak amacıyla başta Aratos Felsefe Günleri, Aratos Sinema Günleri gibi etkinlikler ile klasik müzik konserleri gerçekleştirmiş ve fotoğraf ve karikatür sergileri açtı.

Sadece Tarsus'ta 400'ün üzerinde okura ulaşan Aratos dergisi, yurt içinde ve dışında da 200'den fazla okura posta ile gönderilmektedir.

Başlangıçta 15-20 yazarın katkılarıyla yola çıkan Aratos Dergisine yurtiçi ve dışından 20 kadar üniversiteden akademisyen ile edebiyatçı ve sanatçılardan yazılarıyla katkı koyan imza sayısı 160'ı bulmuştur. Genç öğretmenler, öğrenciler ya da edebiyata yeni adım atmaya çalışanlar da dergimizde yer bulmuştur. Aratos Dergisinde ürünleri yayınlanan üç arkada-

şın kitapları yayınlanmıştır. Aratos bu yanıyla da bir okul olmayı sürdürüyor.

Bugüne kadar ciddi anlamda bir yazı bulma sorunu ve sıkışması yaşamadık. Hatta çoğunlukla 2-3 sayının yazıları birikmiş oluyor. Bu da bizi rahatlatıyor. Yazıları da güncelliği gözeterek ve konu çeşitliliğini, bazen de bütünlüğünü dengeleyerek yayınlıyoruz.

Derginin ulaştığı nokta konusuna gelince, tabi ulaştığımız bir nokta var. Cumhuriyetin başlangıcından günümüze kadar en uzun süreli ve en nitelikli bir dergiyi ortaya koyduk. Tarsus açısından bakarsak, bugün Tarsus'un tek entelektüel kent kültürü dergisiyiz. Türkiye yerel dergiciliğine katkımıza gelince hiç kuşkusuz artık Aratos'un bir yeri var. Ama yine de asıl değerlendirmeyi okurlar ve edebiyat dünyası yapacaktır. Bu nokta da Aratos Dergisi bir yandan yaşamaya diğer yandan da kalıcı olmaya çabasını sürdürecektir.

Ş.. *Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Bugüne kadar Aratos Dergisi gerek ülke genelinde gerekse bölgesel düzeyde basın, internet ve insan ilişkileri üzerinden ilgi görmüş ve talep edilmiştir. Dergiye bir sahiplenme var ve bu bizi sevindiriyor Dergiyi düzenli okumak için, ürün katkısı vermek için, araştırma amaçlı yararlanmak için sürekli bir taleple karşılaşyoruz.. Yavaş da olsa bu ilgi Aratos'u büyütüyor ve daha geniş kesimlere taşıyor. Bu biraz da bizim sağlam basıyor oluşumuzdan sanırım. Zaman zaman kayıtsızlıklarla karşılaşsak da bu hem bizi moral olarak olumsuz etkileyecek düzeyde değil hem de varlık koşullarımızı zora sokmuyor.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize*

yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Üniversite gençliğinin bir bölümünün neredeyse birçok şeye karşı ilgisiz ve katkısız olduğunu biliyoruz. Bu yüzden genelini eleştirmek haksızlık olur. Biz henüz bölgenin iki önemli kurumu olan Mersin Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi öğrencilerine dergimizi taşıyamadık. Bu biraz da bizim eksikliğimiz. Ancak bu çevrelerde Aratos bir ölçüde biliniyor.

Ne yazık ki bugün 70 bin civarında öğrencinin ve 4000 dolayında öğretmenin bulunduğu Tarsus'ta, Aratos'u az sayıdaki eğitimci okurumuz dışında öğretmenler okumuyor. Bu Aratos'a karşı bir tutum değil, öğretmenlerin okumaya, kültüre, sanata ve de hayata ilgisizliğinden kaynaklı bir durumdur. En basit bir yaklaşımla, tarih öğretmenleri tarihe ilgisiz, edebiyatçılar edebiyata ve felsefe hocaları da felsefeye ilgisiz. Durum böyle olunca iyi öğrenci de yetişmiyor, iyi okur da...

Aratos Dergisi, özellikle tarih, felsefe, arkeoloji gibi alanlarda da yazılar yayınladığı için liseli öğrencilere biraz ağır geliyor. Az sayıda da olsa liseli gence de hitap ediyoruz.

?...Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Metropellerde eğitimlerini tamamlayan gençlerin % 96'sı koşullarına göre ya bir işyeri açıp çalışmaya başlıyor ya da iş bulma umudu içinde işsizler ordusu içerisinde gelecek umudunu törpülüyor. Eğer okuduğu üniversitede ve kentte bir mücadele geleneği almamış ya da sanatsal, kültürel çaba içinde olmamışsa, geldiği kentte de toplumsal yaşamın dönüştürülmesine yönelik bir çaba içinde görünmüyor.

İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumu daha çok

örgütsüz bireylerde ortaya çıkıyor. Çünkü bireysel çabası ya da birkaç kişinin iyi niyetli çabası örgütsüzlükten dolayı sönüyor ve umutsuzluğa düşüp kendini bırakıyor. Bu türden durumlarla sık sık karşılaşırız tabi.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okurlar içinde doktor, avukat, öğretmen ve serbest meslek sahipleri ilk sırayı alıyor. Eczacılar, öğrenciler ve işçiler de alt sıralarda yer alıyor. Dergiye okurlar, abonelikleri ile dergiyi çevrelerindeki dostlarına tanıtarak ve bir bölümü de zaman zaman yazı katkısı sunarak katkıda bulunuyor. Okurların %95'i dergiden memnun. Olumsuz eleştiri olarak okurların çok az bir bölümü dergiyi ağır buluyor. Derginin yerel ayağının olması ilgi çekiyor. Özellikle araştırma yazılardan dolayı bilmedikleri birçok şeyi Aratos Dergisi'nden söyleyen okur sayısı oldukça fazla. Tabi biz dergi olarak daha fazla dış bakışa ihtiyaç duyuyoruz. Yazılı eleştiri bugüne kadar gelmedi ama birileri incelemeli ve gerekirse yazmalıdır. Eleştiri yol gösterir.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Aratos Dergisi ilk beş yıl 1000 adet basıldı ve sonra bunu 750 adete çektik. Şimdi dergi okur sayısı ile baskı sayısı yeniden artıyor. Bu istikrarlı bir ilerlemedir. Derginin elbette bir sürü gideri var. Aratos Dergisi her sayısına bir yerel kuruluşun küçük reklamını alıyor. Dergi gelirlerinden posta ve büro kirası dışındaki masrafları da kendi olanaklarımızla çözüyoruz.

Ş.. Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılıkla karşılaşmıyor musunuz?

Aratos Dergisi bugüne kadar açıktan bir baskı ve kısıtlayıcılıkla karşılaşmadı. Ancak giderek gericileştirilen Tarsus'ta

kimi çevrelerin önyargılı, karalayıcı, kuşkucu yaklaşımları olduğunu seziyoruz. Ancak Aratos kendine oldukça sağlam bir yol açtı. Dergiyi sahiplenene okur ve yazar dostları ile bugüne kadar ürettiklerimiz bizim için sağlam bir duvar oluşturuyor kanısındayız.

?... Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Öncelikle her geçen yıl biz katkı sunan yazar sayısı artıyor. Yayın kuruluna çeşitli alanlardan yeni üyeler alıyoruz. Bir danışma kurulu oluşturduk. Son iki yıldır, felsefe, arkeoloji, hukuk, güzel sanatlar, mimarlık ve kentleşme gibi dosyalar oluşturduk. Aratos Felsefe Günleri etkinliğimiz, bu ay itibarıyla Aratos Felsefe Okulu'na dönüşecek, yeni ve kalıcı bir iş daha yapmış olacağız. Ve en önemlisi de derginin gelişme çizgisini zaman zaman tartışıyoruz.

?... Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Aratos Dergisi'nin varlık nedeni insanlık ve içinde bulunduğu sorunlardır. Dünyanın herhangi bir köşesinden, yayımlandığı yerelliğe kadar toplum sorunlarına yüzünü dönmüş bir yayın olarak Aratos Dergisi'nin gündeme taşıdığı yerel toplumsal sorunlar kimi kişi ve kuruluşlar nezdinde karşılık bulmuştur.

Bu bazen bir kültür mirasının kurtarılması şeklinde, kimi zaman da yakın tarihimizin bir konusunun belgeselinin çekilmesi olarak sonuçlanmıştır.

<http://www.aratosdergi.com/tr/default.aspx>

aratosdergisi@gmail.com

ugurpismanlik@gmail.com

ISLIK Dergisi’ni Yayınlayan Celal Soycan sorularımızı yanıtladı.

Celal Soycan, Mersin merkezli ISLIK Dergisi’ni yedi yıl boyunca yayınladı. Ressam kimliğiyle de tanınıyor.

1.Bölüm

“..Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?”

Her edebiyat çevresinde olduğu ölçüde, Türk edebiyat çevresinde de elbette sınırlı alt çevreler vardır ve olacaktır; bunda da garipsenecek bir şey yok. Edebiyat eleştirisi başta olmak üzere, ideolojik ve yazınsal parametreler böylesi yakınlıkları kodlar; buradan bir kastlaşma doğar mı, doğmuş mudur? Sanmıyorum. Bu çok sert bir niteleme olur. Hepimiz ve herkes en uzak edebî çizgilerle temas edebiliriz; ama oradan bir çıkış aramak elbette güç. Herkes kendini asmak için kendi ipini örer ve edebiyat biraz da budur.

“.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?”

Elbette pazarlama koşullarıdır ve bu kendini yeniden üreten bir dizgedir. Böylesi kitapların piyasa koşullarını gözetecek yazıldığı, olay örgüsünden karakterlere ve kullanılan dile kadar amaç-okuru gözettiği saklanmıyor. Pazarlama ve promosyon aşamasındaki sınır tanımaz yöntemleri söylemek bile fazla! Peki bu bize ne söyler? Dileyen, pazarı gözetir ve

oraya yazar. Yapıt yayımlamak zaten okur aramaktır; önemli olan bunun öznel ahlak ve edebiyat etiği içinden yapılmasıdır ve bu da yazarın sorunudur. Has edebiyat daha başından beri bu basıncı duymuştur; şimdilerde olan, kapitalist ilişkiler ağının ve piyasanın başka güç tanımaz şirretliğidir. Yazar, kendi etik değerleri içinden ve has edebiyatı kollayarak kendi sözünü kurabilir ve bu elbette seçilmiş bir okura yönelmektir. Bu bir tercihtir. Ötesine takılmamak ve kendi işine bakmak gerekir.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Kapitalizm, kâr kokusu aldığı her alana yatırım yapar ve bunun ekonomik ölçütlerini de gözetir; burada bir sorun yoktur. Sorun, bu sermaye çevresini saf yazınsal değerlerle eleştirmek ve ya da buralarla özlenen teması kuramamaktır. Adamlar, burjuva kültürel paradigması uyarınca kimi özenli yayınlar da yapabilirler, yapıyorlar. Öte yandan, gözetilen estetik ölçütleri elbette konuşabiliriz ve buradan çizilen hattı edebiyat açısından yadsıyabiliriz. İnsani olup olmadıkları ise edebiyat dışıdır ve doğrudan kapitalizmin eleştirisiyle ilintilidir. Edebiyatçıların ve hele Marksist gelenekten gelen edebiyatçıların sermaye yayınevlerine akıl verme hakkı da yok, gereği de.

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Piyasa ilişkilerine belli bir mesafe koyabilen ya da tümüyle bu ilişkilerin uzağında dergiler elbette vardır ve çağdaş yazınınımızın kan dolaşımını bu dergiler tamamlıyor. Ad vermenin sakıncası yoktur ama, özellikle metropol dışı dergilerin hemen tümü, istese de dahil olamayacağı piyasa ilişkilerine kendiliğinden uzak duruyorlar ; bu nedenle de yığınla eleştirilecek yanlarına karşın günümüz Türk yazınına değer katıyorlar.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergile-*

rin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Elbette sıkıntıları büyüktür. Özellikle sürdürülebilirlik ve dağıtım açısından neler çekildiğini biliyorum. Ama kimse bu deli gömleğini zorla giydirmiyor. Bu iş yalnızlığı azaltma çabasıdır ve iletişimsel bir sancıdır. Koşullarsa her zaman zor olmuştur; zamana özel sorunlar da cabası.

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu konu, en azından şimdilik çözümsüzdür. Tanıtım, bir ahlaki yükümlülük olarak şairlerin üstüne kalmıştır. Belirli ve sınırlı dağıtım olanağıyla okura ulaşılabilirdiği ölçüde, nitelikli bir yayın soluk alabiliyor; değilse, zamanını bekliyor. Edebiyat alanındaki derneklerin de bu konuda çıtı çıkmaz. Sonuç olarak, kendi pragmatik çözümünü arayarak yürüyecektir kervan.

Ş.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Elbette; çok daha başka ve özel koşulların buluşmasıyla bu sağlanabilir; örnekleri çok az olsa da var. Popülerlik, söylemek bile fazla, zaten modernist edebiyatın umursadığı bir amaç değildir; olursa ne fark eder deyip işimize bakalım.

Ş.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Hiç bir kastlaşma sağlamaz, sağlamıyor ve bir-iki istisna dışında kimseye ışık düşürmemiştir. Onlar da, ödüle sürtünmekle belki kısıcık bir zaman kazanmışlardır; değilse nitelikli bir çalışma ya da sahici bir şair zaten kendi ışığını kurar.

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Hayır. Tam tersine, popüler kültür ürünleri, seçkin edebiyata yol açabilir; değilse kitle algısı düzeyine doğru iner. Popüler

eserler her zaman var olmuştur, bunda bir sorun yok. Sorun, popüler yazarların seçkin yazar nitelenmesiyle beklemedikleri eleştiridir; böyle bir eleştiri alamadıklarında hırçınlaşıyorlar. Oysa kazandıkları parayla ve vitrin keyfiyle yetinebilmeliler. Batıda metro yazarları vardır, pembe dizi yazarları vardır ve bunlar eşek yüküyle para kazanırlar ve tanınırlar; ama seçkin edebiyata ait bir eleştiri beklemezler, böyle bir sıkıntıları da, talepleri de yoktur. Buralarda olanları fazla abartmamak gerekir; hayat herkese hak ettiğini verecektir, veriyor. Sorun, had-dine ve hakkına rıza göstermekle ilgili.

“.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?”

Edebiyat eleştirisinin önemli ölçüde siparişle yürüdüğünü biliyoruz. Reklam gelirleri önemli bir yönlendiricidir ve kapitalist ilişkiler ağına içkindir. Has edebiyat ise, daha dar bir çevrede ve bir avuç insanın çabasıyla yürümektedir. Konunun çok daha özel bir gündem konusu halinde konuşulmasında yarar var.

“.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?”

Kültür- sanat alanını sermayeden yalıtma giderek güçleşiyor. Özellikle plastik sanatlar ve hele” güncel sanat” tümüyle sermayeye teslim olmuştur ve yapılacak bir şey yoktur. Bu konuda edebiyat daha temizdir, nedeni de metalaşma sürecinde henüz gerilerdedir. Sermaye oralarda kâr görürse, seyreyleyin boğuşmayı. Sanatın muhalif tözü hızla emiliyor ve düzleştiriyor. Bu konuda sermayeye akıl verecek değiliz; o kendisi için neyin doğru olduğunu bilir, biliyor. Tersinden bir cümle kurmaya çalışanın da sermayeyle bu bağlamda bir meselesi olmaz. Mevcut durum da zaten bundan ibaret.

“.. Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-

re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatın da, genel olarak sanatın da böyle bir misyonu yoktur. Toplumsal bilinç yaratma ve dönüşümlere katkı sunma bir politik meseledir ve onun alanı sanat değildir. Sanat, bu anlamda, bir başka dünyanın, bir başka tahayyülün olanaklarını sezdirirse ne güzel; değilse de mesele yoktur. Bu kirli sorun aşılalı çok oldu.

Ş.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Evrensel bir kardeşlik dili niçin olsun ki? İnsanların kendilerini verili koşullarda özgürce geliştirebilecekleri bir ilişkiler ortamı için parmak kaldırıyoruz. Demokratik düzey yükselsin, farklılıklar kendi varoluş olanaklarını özgürce yaşayabilsin! Kardeşlik meselesini de naif bir not olarak dileyen işaret edebilir tabii.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Bu konu tam bir çözümsüzlük içindedir ve çıkış gözüküyor. İnternet ortamındaki editöryal savrulukluk ve özensizlik ise bu konunun çözümündeki gücünü zayıflatıyor. Dağıtım bütünüyle amatörce yürüyor; düz postayla ve elden ele bir dağıtım... Kitapçılara bile kaçak- kayıtdışı so-

kuluyor. Belki bölgesel bir derişme çıkış olabilir; bu da şimdilik bir hayal.

Ş...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

ISLIK dergisi epey önce kapandı. Yedi yıllık bir yayından sonra kendini tekrarlamaya başladı ve sonlandırıldı. Başlangıçta, özellikle yakın çevre başta olmak üzere, nitelikli ürünlere sayfa açmaya çalıştık ve büyük ölçüde sonuç aldık. Bunun sürdürülebilir olmaktan çıktığı yerde de sustuk.

Ş...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

ISLIK, hem yakın çevreden, hem de ulusal edebiyat çevresinden saygı gördü; çok sınırlı da olsa bir eleştiri ahlakını işaretti.

Ş... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Özel bir ilgi de, kayıtsızlık da abartma olur. Her şey kendi mecrasında yürüdü; kapanışı çok sonra fark edildi ve kimse de yas tutmadı! Parasal bir sorun hiç yaşanmadı. Mersin'in geleneksel sanat ortamı bu konuda rahattır; kapandığımızda en az bir yıllık dergi için para bankada idi ve destek veren çevrelere bu paralar iade edildi.

Ş... Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Bu konu tam bir felaketti ve hâlâ öyle... Üniversitenin edebiyat bölümündeki öğretim üyeleri ve öğrencileri, çağdaş edebiyatın, yaşayan edebiyatın farkında bile değiller ve okumuyorlar. Bu açıdan konuşacak bir şey yok.

Ş..Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Önceki sorunuzu yanıtlarken değinildi; böyle bir çaba fan yok. Olay tümüyle kişisel ilgi düzeyindedir. Edebiyatda idealizm de yavan bir kodlama; yazınsal uğraşı aşkınlaştırıyor. Hele toplumu dönüştürme iradesi fazlaca “güdümlü bir edebiyata” gönderiyor ki, tekrar oralara dönülmeyecek ölçüde gerilerde kaldığını umuyorum.

Bundan sonraki sorularınız, ISLİK yayın hayatından çekildiği için kendiliğinden düşmüş durumdadır. Daha genel düzeyde bir tecrübe paylaşımı için ayrıca ve farklı başlıklar altında konuşulabilir. Girişiminiz bu açıdan en azından saygındır. Daha farklı veriler üzerinden daha olumlu şeylere işaret edilebilecek bir olanak halinde yaşayabilmeniz umuduyla, size kolaylıklar diliyorum. CS

<http://celalsoycan.com/>

<http://celalsoycan.blogspot.com/>

csoycan@hotmail.com

MAKİ Kültür - Sanat Edebiyat Dergisi'nden Abidin Güneyli sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Mersin

1.Bölüm

?...*Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Evet bahsedebiliriz.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Bir kitabın çok satması için çok iyi ve kaliteli olması gerekmiyor. Reklamı iyi olursa çok satmaması için hiçbir sebep yok. Kültür seviyesi düşük toplum yapısıdır bu.. Şöhretli olanlara düşkün bir millet olduğumuz için biz de böyle maalesef.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

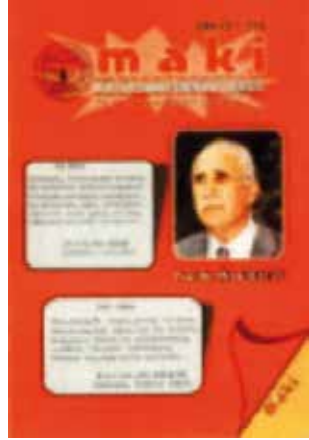
Tamamen ticari buluyorum. Bir de oralarda yetkili olanların keyfi davranışları. Estetik ya da başka kaygıları yok onların.

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Böyle bir şey olacağını düşünmek saflık olur. Bizim gibi Taşra dergileri ancak piyasa ilişkisi düşünmezler çünkü zaten kar amacıyla çıkmamaktadırlar.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Bu soruyu açmanız lazım ben anlamadım.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayın evlerinin dağıtım ağı yok denecek kadar zayıf. Reklamları zayıf ya da hiç yok. Sonuç kaçınılmaz başarısızlık.

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Bakınız ben 65 yaşında yüksek lisan yapmış, İstatistik uzmanıyım. Devlette de üst düzeyde görevlerde bulundum. Ülkemin her yerini karış karış gezdim. Benim ülkemde estetikten anlayan kaç kişi var ki böyle soru soruyorsunuz. Bu ülkede reklamı olan her ürün çok satar. Yeter ki reklam yapın.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Pek kastlaşma yarattığını düşünmüyorum. Ödül reklamı kolaylaştırıyor ve ürün çok satıyor.

Yeni yazarlarla da tanışmamıza katkısı oluyor.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Bu soruyu da biraz açmanız lazım ne demek istediğinizi anlayamadım. Popüler ürün bilinç mi yaratıyor?

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Parayı veriyorsun edebiyat eleştirmeni eleştiriyor. Bu eleştiri değil de övgü oluyor. Parayı alınca yaygın medya popüler ürünü eleştirir mi? Zaten edebiyat eleştirmeni var mı ki?

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Dünyanın her yerinde İktidarlara sermaye egemen olmuş-

tur. Ve kültür sanata kendilerine hizmet ettiği sürece destek vermişlerdir. Bizde de güçlü sanatçılar iktidarların hegemonyası altındalar. İlişki nasıl olmalı? Ülkede tam demokrasi olsa, hoş görü olsa sanatçılar da özgün ürünler verirler. Şu anda felaket bir durumdayız.

?...Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu olmalıdır. Özgün eserler vermeli toplumu aydınlatmalıdır. Aydın olmalıdır.

?...Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Çıkar çatışmalarını hüküm sürdüğü dünyamızda böyle bir şeyin olabileceğini düşünmüyorum. Toplumsal muhalefet var mı?

2.Bölüm

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayınlanan dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları çok zor. Posta ve kargo çok pahalı. Abone yapılarak zorluklar aşılmaya çalışılıyor. İnternet edebiyata en fazla zarar veren bir yapı. Öykü yazdım diyen şiir yazdım diyen internette yazdıklarını koyuyor ve insanlara okutuyor. Altına da birkaç eş dost off ne güzel yazıyor. Adam ben yazdım diye karşına dikiliyor. Ya da internet radyoları var. Ne yaptığı belli olmayan. Aynen kendini tatmin etme gibi bir şey.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Bölgemizde yazarların ürünlerini başka bölgelerde tanıtmak amacıyla doğdu. 17 yıldan bu yana yayındayız. Pek başarılı olduğumuz söylenemez. Sıradan bir dergiyiz.

Ş..*Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Pek fazla bir işlev gördüğü söylenemez. Toplumsal duyarlılık yaratma gibi bir çalışmamız var ama başarılı olamıyoruz.

Ş..*Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Kocaman bir hayır diyorum. Kayıtsızlıkla karşılanıyoruz. Dergimizi yaşatmak için çok zorlanıyoruz.

Ş..*Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

En güzel sorunuz bu. Üniversite öğrencilerinin dergimize hiçbir katkıları yoktur. Eğitim fakültesinde hocalarının daveti üzerine gittim. İki saat konuştum şiirler okudum. Edebiyatla ilgisi olanları davet ettim. İnanın bir kişi dahi gelmedi ve ürünlerini göndermediler. İki yıl Mersindeki liselere Kültür Müdürlüğü Milli Eğitim Müdürlüğü ve derneğimiz işbirliği ile imza günü şiir dinletisi adı altında arkadaşlarımızla gittik. Sonuç. Bir kişi bile gelmedi. Bir kişi bile yazdıklarını göndermedi. Öğretmenler geçim derdinde başka düşünceleri yoktur. Ya da biz öyle algıladık.

Ş..*Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Sorunuzun birinci bölümüne cevabım kocaman bir YOOO-OK: İkinci bölümüne cevabım. Umudum hiç YOOOK:

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Bir avuç edebiyat sevdalısı sayesinde yaşadığımızı düşünüyorum. Zaten okurlarımızın ürünlerini yayınlıyoruz. Dergilerimizin okuyup konulduğunu düşünüyorum. Ve yeterli görmüyorum. Daha duyarlı olunmalı bence.

?...Bildığımız kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Evet bir avuç idealist sayesinde yaşıyoruz. Her sayımız 1000 adet basılıyor. Her sayımıza bir reklam buluyorum. Yetmeyen bölümünü abonelerden ve dernek kaynaklarından karşılıyoruz.

?...Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Duyarsız bir toplum olmuşuz. Koyun gibi. Bizi görünce çabamızı takdir ettiklerini söylüyorlar o kadar. Olumlu ya da olumsuz tepki yok.

?...Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Bu sorunuzun yenilenmek olarak alıyorum. Galiba yanlış yazılmış. Önce kapağımız renkli yaptık. Sonra bazı arkadaşlara tam sayfa ayırdık. Sonra etkinliklerimizin fotoğraflarını kapak içlerinde yayınlamaya başladık. Öneri geldikçe değerlendiriyoruz.

?...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Toplumsal sorunlarla pek ilgilendiğimiz söylenemez. Ancak duyarsız kaldığımızda söylenemez. İlgi alanlarımızdaki konularda tepkiler veriyoruz ve katılıyoruz. Ama yeterli olmadığını biliyorum.

zorkunbey@hotmail.com

ŞİİRİ ÖZLÜYORUM Şiir Dergisi'nden Fuat Çiftçi sorularımızı yanıtladı.

Nevşehir Avanos merkezli ŞİİRİ ÖZLÜYORUM Şiir Dergisi adına Fuat Çiftçi sorularımıza toplu yanıt vererek katkı sundu.

Şiiri Özlüyorum'u çıkartmamdaki amacım, çekmecede kapalı kalmak istemememdi. Yaşamı verili haliyle onaylamamam, onunla uzlaşmaz yapım beni dergiyi yayımlamaya itti. Şiir yazan kimi büyüklerimizin kanat bükücü tavırları, onlara yigitlenmek adına beni kamçıladi. Bugün Şiiri Özlüyorum günümüz şiir dünyasında tavrıyla yerini aldı ve kabul gördü. Anadolu'da iyi şiir yayınlayan, şiir üzerine tartışmalar açan, dosyalar düzenleyen üç- beş dergiden biri oldu.

Şiirin merkezi var mıdır? Varsa orası neresidir? Sorun, yoksa iyi şiir, kötü şiir sorunu mudur? Edebiyatı yönlendiren edebiyat dergileriye, yayımlanan dergileri coğrafyalara ayırmak -iyi olanları gözetmeksizin- ne denli doğrudur? Kendi kabuğunu dahi görmeyen, yabancı yaftalarla usta tanımlana gelen taşra sözcüğünün esas anlamı dışında kullanılmasındaki kasıt sakın burjuva bilimkurgusu olmasın? Ötekilik hali diye taşra sözcüğü oraya buraya zımbalansa da burada sakat bir modernliğin hiçliğini gözlemleyebiliriz rahatlıkla. Şiiri, taşra kavramıyla iraklaştırmaya çalışmak da kimi düşüncenin yabıllaştığına örnek aslında.

Ben, bu küçümsemelerin dışında, folklorik bir derginin çok çok uzağında konumladığım Şiiri Özlüyorum'u yaşatmaya ça-

lışıyorum. Avanos'ta bir derginin yayımlanmasını hor görenler de oldu, görmeyenler de. İlk başlarda desteğini vermeyen, aslında merkez dışındakilere pek yüz vermeyen şairlerin şiirleriyle karşılaşabilirsiniz dergimde. Adı sanı duyulmuş, aslında çok iyi şiir yazan ama – İstanbul dışında olduğumuzdan gerek – bize çalışmalarının çok çok kötü örneğini gönderen şairlere yer vermemizi kirlilik olarak dile getirenler de oldu. Ben, bunun kirlilik olduğunu değil de bir tür teşhir olduğunu söylemeyenlere küskünüm. İyi şiirlerini okuduğunuz bir şairin çok çok kötü şiirinin derginize geldiğini gördüğünüzde, başta bunu size yapılan bir küfür olarak algılayabilirsiniz. Sonra taşralı denerek küçümsendiğinizi duyumsarsınız. Yine de dergiyi çıkarırsınız. Neden mi? Laf olsun diye değil elbet. Birkaç ucuz dil siyaseti yapıp da en iyi şiiri biz yazıyoruz ve ürünlerimizi en büyük dergilerde yayımlıyoruz diyenleri bir gün Şiiri Özlüyorum'un kapısında görmek, merkezin çok çok uzağında hem kendi şiirimi diri tutmak, hem de iyi şiirin buralarda da yayımlanacağına, yazılacağına işaret etmek için dergiyi çıkaracağım. Dergimde 5-6 sayıdır yazıp da, kendi dergisini çıkartmak için kulis aranırken, "Taşradaki dergiler gibi kirlilik yaymayacağız." diye orada burada süzülenlerin de, bir gün beni anlayacaklarını umarak yine de dergiyi çıkaracağım. "İstanbul'da büyük dergiler varken, senin dergi çıkarman faydasız." Diyenlere de bir tepki olsun directmelerim.

Peki onca directmelerimin karşılığını Avanos'ta, kendi çevremde görüyor muyum? Ya da çevremde şiir için, yüzünü acıya kirletenler var mı? Çevremde, derginin çıkışını heyecanla bekleyen sadece üç kişi var: Babam, ben ve oğlum. Tagore'un şu sözlerini alıntılararak ne demek istediğimi açmılayayım : "Hergün ama hergün vahşi denizin diplerine dalıp, zımpara gibi keskin mercan kayalıklardan sizler için şahane mücevherler çıkarıp, ayaklarınıza serdim, dönüp bakmadınız bile..."

Para kazanmak için dergi çıkarılmaz ama derginin yeni sayısı için dergiyi satabilmek gibi bir dertle karşılaşırsınız. Maaşınızın yetmediği anlar da olur. Bunalımlara girersiniz, kredi kartlarınızdan birini çökerterek dergiyi çıkartırsınız. Dizgiden tutun da derginin filmlerini alıncaya dek her işi ben yapıyorum. Zevk de alıyorum ama nasıl olsa arkasında para babası vardır diye düşünüp dergimi bedavaya sahiplenmek isteyenlerin duyarsızlıklarıyla da kıvranıyorum. Oysa bir maaşla çıkıyor Şiiri Özlüyorum. Kimse, dergiye para vermek, abone olmak istemiyor. Dergiyi bu kişilere iletmediğimde ise, dergi ederinin üç katına varan telefon görüşmeleriyle, bir bakıma dergi yine sizden sızdırılıyor. Herkesin cebinde akrep yok ya... Sanırım, merkez dışında çıkan dergilerin birden kapanmasının nedenlerinden en büyüğü bu. Hem şiir yazacaksın hem de dergiler ayağınıza kadar gelecek. Dergimde şiirleri ve yazıları yayımlananların dörtte biri dergiye parasal destek verseydi, üç sayı daha dergi rahat olarak çıkardı.

Şiiri Özlüyorum, bir heves dergisi değildir. Yaptığımız dosyalarla, şiir gündemine ışık tuttuğumuzu, iyi şiirlerle daha da dirilerek yol aldığımızı söylemeye, bu konuyu açıklamaya gerek duymuyorum. Şiir bakıcısı büyüklerimize de yığıtleniyorsak, onların kanat bükücü tavırlarındandır. Evet, Avanos'ta, kimilerince taşrada bir dergi, Türkçe'yi ve şiiri bir adım öteye yürütmek için Şiiri Özlüyorum çıkmaya devam edecek.

Şiir yaşamın önündedir. Şiirin merkezi, taşrası ikileminden uzaklaştıkça gerçek şiirle kafamızı meşgul edebiliriz. Şiirde iktidar olunabilir mi? Elbette hayır. Sözün ve dilin gücüne, bir de şiirin gücünü eklemleyiniz, taşra maşra ortadan kalkar, kendinizin neden var olduğunuzu anlamlandırabilirsiniz.

Bizim bildik anlamda taşra sorunumuz yoktur, merkez sorunumuzda... Derdi şiir olanlarız.

Bugünden baktığınızda hedeflerinizi yerine getirdiğinizi ve

zamanın ruhunu derginizde yansıttığınızı düşünüyor muyuz? Zamanın ruhu... Günümüzü, her türlü endüstrinin öğütücü çarklarından kurtarabilmişsek zamanın ruhundan söz edebiliriz diye düşünüyorum. Medyatik evrenin, egemen söylemin simgesel gücünün, teknokültürün ve birçok şeyin görüntüsünün bozulmadığı günümüzde, zamanın ruhundan bahsedemeyiz değil mi? Tartışma ve karşı çıkış etkilerinin dışında gördüğüm için bu ruhu, değerlere ilişkin yansızlığı kendime çekerek bu sorunuza başkaca bir yanıt vereyim.

Dergileri, şiir kentinden dışarı çıkarmak ya da daha zoru, şairleri politik evrene sokmak ama hangi eylem, hangi politika için? Birilerinin, bir iki dergicinin, Şiiri Özlüyorum'u apolitik görüp, bizimle polemige kalkışmasını bu soruyla reddettikten sonra, hele de şiirin, kimi militanlarca, seferberlik ve eylem biçimlerine götüren ortak bir eleştiri ve öneri çalışmasında toplanabilecek örgütlenme biçimi olmadığını da vurgulayarak, dergimizden söz edeyim...

Belli bir topluluk üyelerinden başkasının anlamayacağı bir dergi değiliz. Yalıtılmış gücül düşünceler durumunda varolanları yadsıyoruz. Ne medyatik ve politik söylemi yüreklendiren, ne tutucu amaçların temel noktalarını izleyen ya da sürdüren dergi olduk. Hedefimiz, bunların dışında, toplumsalın dar ve kendi içine kapalı çalışma evreninden koparak, imgeci şiiri öncelemektir. Şiir anlatıyı çerçeveleyen ve onun bağlamını yaratan şey değildir. Anlatı, şiirin temsil gücüne yararır. Şeyleri adlandırmak ve yorumlamak şiirin dışındadır denebilir. Bir okuma metniyle bir açıklama yazısı arasında bir yerde ya da bölgede şiir yazılması, şiiri öyküye düşürmek gibidir. Şiirde yazısallaşmanın, şiiri bir yemek tarifine, bir teknik şartnameye, bir şirket sözleşmesine, bir kaza haberine vb. evrilmesine neden olacağını sanıyorum. Yazısallaşmanın şiiri, sıg, eksik, zayıf, kötü, sahte, öykünmeci durumuna düşürdüğü görülme-

lidir... Zaten, şiirin yapısal iskeleti, yazısallığın dinamik örüntüsüyle uzlaşmaz... Yalın şiircilere tepkimiz hep vardı. Bugünden baktığımızda, evet hedeflediğimizi gerçekleştirdiğimizi açıklıkla söyleyebilirim.

Şiiri Özlüyorum, gündelik dilin hafızasında kalan boşlukları, Türkçenin yol haritasındaki imgeyle doldurmak ereğiyle yayımına devam edecek...

Sanat çevrelerinden, okuyuculardan yeterince destek gördük mü ya da böyle bir destek beklentimiz oldu mu peki? Türkiye’de gerçek anlamda şiirle ilgilenen herkes Şiiri Özlüyorum’u ediniyor. Protokol olarak dergi ilettiğimiz yerler de var. Öyle ki, dergimiz 2 sayıdır şiir dostu sponşorumuzun yardımıyla çıkıyor. Bu tür yardımlar her dergiye yapılmıyor elbet. Kendimin de böyle bir talebi olmadığını belirtiyim. Yaptığımız çalışmalarla ilgili yankılar oldu. Dergi boyutunda tartışılan konular, diğer dergilere taşındı. Günümüz şiiri tartışılırken, dergimize de yer verildi. Bizi olumsuzlayan olmadı diyebilirim. Okuyucudan destek alıyoruz ürün bazında ama dergiye abone olmaya dayanınca iş, işte burada durum tersine dönüyor. Sanıyorlar ki, Şiiri Özlüyorum’u çıkaran ben, bir para babasıdır. Yok öyle bir şey, ben bu işe 12 sayı maaşımın tamamını yatırdım. Bunu dile getirince de, bu işi bırakmam gerektiğini söylüyorlar. Oysa, bağımlılık-şiir diye adlandırdığımız yaşam düşlediğimizi, defalarca dillendirdiğimiz halde, bu işi bırak diyenler de çoğunlukta... Günümüz şiirinin kesişiminde sürgün veren dal olduğumuzu herkes gördü. Sağlam ve geniş halkalarla Şiiri Özlüyorum yoluna devam edecek.

Türkiye’de sanat-edebiyat dergiciliği ile ilgili neler söyleyebiliriz? Yaralı birini ambulansa taşıırken, sedyeden düşürüp ölümüne sebep olan görevlinin hâli ne ise, Anadolu’da ve merkezlerdeki çoğu şiir dergisinin durumu da bu şekilde. Her önüne gelen şiirimsilere yer verirken (parasal durumu önce-

leyerek) yaptığın iş anılmaz bile. Akatalpa, Dize, Mortaka, Varlık, Kitap-lık, Temren, Papirüs... iyi ve diri şiir yayımlayan, Türk şiirine yeni açılımlar kazandıran dergilerdir. Adı aklıma gelmeyen birkaç dergi daha mutlaka vardır ama hepsi bu. Onbinlerce şiir yayımlandığını biliyoruz ama iyi şiirin yolu bu dergilerde geçiyor. Aslında üzücü...

ŞİİRLE İLGİLİ GENEL GÖRÜŞLERİMİZ

“Şiir, uygunluktur.” tanımını çürüten yine şiirdir. Tüm niteliklerden ve ulamlardan kendini sıyrır şiir; uzlaşımsal olmayan yadsır. Şiir, ruhbilimsel- doğalcı sorun değildir...

Şiiri düz yazıyla aldatmanın suçluluğunu duymayan şiir yazarlarının çokluğu şaşırtıcıdır. Sözcüklerin uçurumunda melezleşen satırlarla eskimiş görüntüler yaymanın şiiri bıçaklamaktan öteye gidemeyeceği açıktır. Çünkü şiir sözcükleri savunur ve düşmanını da içinde taşır. Sözcüklerin yanma noktasında, bir göçebenin ya da iz sürücünün belleğine aktılamamış kızgın eriyikler şiir değildir. Öyküyle melez durumuna düşürülünce şiir, dokunduğu her şeyi tahrip eder; derin tiksintiyle bakar yaşama. (Öykü hayaletinden şiirin işkence gördüğünü görme zamanı gelmiştir...) Anlatıcı dili kullanır ama şair, dili işler. Düz yazı bilgiyi dayatır. Şiir üzerine üretilen bilgi şiirin parçasıdır ama şiirin bilgiyle zorunlu ilişkisi olmamıştır. Narration şiirin biricik düşmanıdır. Anlatı, şeylerin belirlenmemiş başlangıcının yerini işaret etmekten öteye gidemez...

Şiiri beklemeyi öğrenmek, insanı ve insanî olanı anlamak demektir. Şiir bize yaşam bilgisini dayatır; içinde doğduğumuz dilin kanalını genişletmemizi sağlar, alışılmadık hayat önerir ve asla mülk edinilemez. (Dünyanın hiçbir yerinde gerçek yaşam modeli yoktur. Şiir, bilinmeze göğüs gererek yaşamı kaotik olmaktan kurtarır.) Anlatılanın yanında anlatılmayanın da okurun bilincine aktırılması şiiri beklemeyi bilmekten geçer. Şi-

iri beklemenin belgeselini kurgulayın, hızlı üretiminizin önüne geçemiyorsanız....

Her imge, akademiktir. İmgenin yaşamı vardır, dilsel uzamda, anlam sayfasındaki haritadır. Gerçek şiir, özgül ve özgün kişiliği ancak imgelerle sağlar. Dilsel bilince açılmamış kapıda imge, anlağı dolaşıktırır. Gerçekte imge, varolmayana ait, varolandan olası olandır. Şair imgesel dünyada değil, imgesiyle dünyadadır. İmge, aynının yayılması olamaz. Şiir, imgeler aracılığıyla dünyayı bize gösterir; sözcüğün bedeninde, bedensel ve zihinsel olanı kıskırtarak, kendisine kaynak olan yaşamı yoğurur... İmge, canlı bir güçtür. “İmgelemsiz eylem yoktur.” Yorumunu getirir Paul Ricoeur, bir de. Bu, doğrudur.

Gündelik dilin kimliği şairi sarsar. Gündelik dilde sözcükler imgesel özelliklerini kaybeder. Kendi sesiyle kendinin alelâde dilini formüle etmek şiir açısından tehlikelidir. Dil, işlevsel bütünlük taşıyan varlıktır. Yazarların görevi sadece yazmak değil, aynı zamanda dildir. Gündelik dil şiir kanallarını tıkar; imgeyle görüş mesafesini daraltır. Yerel iz sürüşler, yerel rüzgârlara bile meydan okuyamaz. Üst us ve imgelem, üst dili oluşturur. Bu, şiirin atardamarıdır... Zaten şiir, önceden bilinmeksizin, doğru anlam ilişkileri yaratan imge ağlarıyla, kendi başına bir dil değil midir?

İnsanın şiirde anlam arayışı, içgüdüsel itkilerin ikincil bir ussallaştırılması değil, yaşamındaki temel güdüdür ama şiirin hemen anlaşılma gereksinimi yoktur. Anlam düzyazıya özgüdür. Anlam keyfi bir metafiziktir ve yinelemelerle doludur der Harold Bloom. Şiir, anlamsızlıkla bizi anlamın egemenliğinden kurtarır; anlaşılmanın karşısında yaşanan büyülenmedir. Çünkü şiir, sözcüklerin verili anlamlarını da aşar. Şiiri anlamlandırmak, onun defterini dürmektir. Şiir, açıklanamayanın geri dönüşüdür. Bir şeyin ne olduğunun ya da ne olabileceğinin ortaya çıkarılmasından şiir sorumlu değildir. Şiir

gerekirici çizgiyi reddeder; şiirin kurgusal temsil görevi olamaz. Bu demek değildir ki şiir anlamsızdır. Anlam, şiirde sonraları anlaşılacak üzere saklanmış gömüdür. (İlhan Berk) Şiir anlam taşır taşımaya ama ciddi olarak algılanmadığında kaybolur ya da işe yaramaz. Şiir artan bilgileri sindirmek yerine, verili zaman diliminde, daha az bilgiyi sindirmeye zorlar. Kolaycı okurun, ilkel, kaba ve tembel merakına şiir yanıt vermez. “Her şiir gizemini kendi içinde saklar ve bu gizem onu yakalamak, sahiplenmek isteyen her çeşit betimlemeye ve açıklamaya karşı koyar. Gizemi elde etmenin yolu yoktur.” der Marie - Clotilde Roose. Aşkın olandır şiir... Şair için yazmak, dilin yalnızca anlamdan oluştuğuna inanmamaktır. Şiir, arı anlamsızlık da denebilir. Şiir, bilgi şekli olarak anlamlandırılmayı açıkça tersinir. Anlam zaten gelir öznenin ayakları dibinde ölür ve bir işe yaramaz sonraları... Şiirin toplumdaki yeri, insanların anlamını çoktan yitirdiği zafer değil midir? Anlamsızlıkla mükemmelliğin karışımına giden anahtardır şiir; dengeyle getirebilecek her şeyi bitirir. Mikel Dufrenne: “Anlaşılan bir varoluşun, hissedilen varoluştan farkı yoktur.”

Şiir: Karşıtlıkların bütünlüklü olarak hem çözülüşü, hem yansıması; var olmayı kışkırtan göstergeler dizgesi, çelişkin birlik. Yaşam da böyledir. Yaşamla ölümün değiş tokuşu gibi eşdeğerli göstergeler yolu değildir şiir. Yaşam, çözülmemiş, düzensiz uç bırakır. İşte şiir rastlantısallığıyla bu ucun önündedir. Kendi içinde bir şimdidir; yazıldığı andan başlayarak şimdi olmaktan çıkan şimdi...

Şiirin cinsiyeti, dini, milleti, tanrısı ve yalvacı yoktur. Şiir, kendinden gebe kalan, doğuran, kendine çeken birleşik tek değil midir? Şiir, iman sanatı olmamıştır hiçbir dönemde; kutsal vaade dönüşmemiştir... Bildik uzlaşımların varlığıyla şiir sağlanmaz. Şiir bu dünyaya aittir diyor Veysel Çolak...

Varoluşumuzun değişik görünümünün adlandırılmasında

ve yaşamımıza gerçek değerlerin kazandırılmasında eksiksiz bir bütün olan şiir, hem ölüştür hem de diriliştir. Şiirin evrenle birleşmesinden oluşan insan, ilahi mecburiyetin çok dışında, kendi içindeki kavganın başlamasıyla, yani şiirle değer kazanır. Şiirin yaşamdan uzaklaşması demek verimsiz ocaklarda yitik insan demektir. Şiir insanın olgunluğudur, onurudur...

Belleğin içinde hapsolmuş zaman parçacıklarının izini işaret eder şiir; belleğin ve zaman gizinin gizli geçitler oluşturarak doğası bozulmuş olan tüm biçimleri içlerine almalarından tiksindir; bu hattı söküp atmak için bağımsız konumlanışını yaşamla iç içe olmasına borçludur şiir... Yaşam şiirle yüzleşmedir; yaşamın omurgasıdır şiir.

Şiir sözcüğünün kendisi bile, taşkınlıktır, aşırılıktır ve tüm yasalara açıkça meydan okumadır. Hiçbir kuralın ve sınırın şiiri koruduğu görülmemiştir. Şiir yardımsızdır; hiçbir konu yedeğine, biçeme, sese vb. gibi şeylere güvenmez. Olanaklar içinde, belirsizliği ve kuşkuyu önceler; yazarına yaşama tutumunu aşılar böylelikle. Şiir, yönünü insan varlığının tüm koşullarına çevirir. Yaşam onun biricik işlevidir

İnsanlaşan insanın soluksuz kaldığı andır şiir. İnsanın limanları, üstleri, yolları şiire açılmalıdır. İçtenliği ve gönüllülüğü önceleyen şiir, insanı kendi olmaya, kendi bireyselliğini yaşamaya yöneltir.

<http://siiriozluyorum.blogcu.com/>

fuatciftci70@gmail.com

ciftcifuat@mynet.com

Şair Tayyib Atmaca sorularımızı yanıtladı.

Tayyib Atmaca, Osmaniye’de yayınlanmış olan KI-RAĞI Şiir Dergisi’nin yayın yönetmenliğini yaptı.

Ş..Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Hayır, böyle olduğuna inanmıyorum. Yayına başlayan her dergi, gazete, diğer yayınların birincil amacı kendi düşüncelerini paylaşacak bir okuyucu dinleyici kitle-sine ulaşarak seslerini çoğaltmaya çalışırlar. Daha doğrusu niyet ne ise akibet de o olur.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Nitelik elbette birinci öncelik ama bu önceliği okuyucunun belirlediğini söyleyemeyiz. Taşlara kendini paralayarak bir yazar ağzıyla kuş tutsa eseri ne kadar da nitelikli olsa da kitaplarını basmaya talip olacak bir yayınevi bulana kadar anasından emdiği süt burnundan gelir. Yayınevleri eserden ziyade isim üzerinde durduğundan dergilerde ve gazete köşelerinde yazan şairler yazarların çoğu sayfalar arasında kaybolup giderler. İşte bu sayfalar arasında çekip çıkarılan şairler yazarlar birilerinin de gayreti ile şöhretli yazar olurlar. Bazı istisnalar hariç şöhretli yazarların birçoğunun başına gelmedik iş kalmaz.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Söz konusu yayınevlerinin birincil gayesi ortaya nitelikli eserler çıkarmak değil, yayın tekeline ellerinde tutup geniş

dağıtım ağılarıyla okur pastasından paylarını çoğaltma gayesi güderler. Yaptığı yayınlarla insani değerleri ön plana çıkarma düşüncesiyle hareket ettiklerini zannetmiyorum. Asıl niyetleri para kazanmak, para kazanamıyorlarsa da prestijlerini koruyarak kitapta kazanamadıklarını başka yerlerde kazanmaktır. Yayın çizgilerinin ve amaçlarının tamamen “duygusal” olduğunu söylesek daha iyi olur.

Ş..*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Dergi olarak Arif Ay'ın EDEP dergisini söyleyebilirim.

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Yayıncılarla dirsek temasım olmadığından onların durumunu bilmiyorum ama dergilerin çoğu üç beş kişinin kişisel maddi ve manevi katkılarıyla yayınlarını sürdürdüklerini söyleyebilirim.

Ş..*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayınevleri ya yazarla birlikte kitabı ortaklaşa basıyor ya da baskı parasını yazardan alıyor. Böylece kendini riske atıyor. Kitabın tanıtımı için birkaç internet sitesine ve kitap kataloglarına kitabı gönderiyor ondan sonra da pusuya yatıp kitap siparişlerini bekliyor. Bundan dolayı gerçek okur nitelikli yazar kim, çok okunan yazar kim pek haberdar olduğunu zannetmiyorum.

Ş..*Eстетik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

İsim yapmış bir yayınevi tarafından çıkarsa bu şansını sürdürür yoksa kitapçı raflarını işgal etmekten başka bir işe yaramaz. Söz konusu kitap hurda kâğıt olarak satılmadan sahalara düşer de gerçek bir okurun eline geçerse o okur ve onun

çevresi kadar popüler olur.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarat-
tığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile
tanışmamızı sağlıyor?*

Bu tür ödüller “ahbap-çavuş” ilişkisinin dışına çıkarsa yeni eserler, yeni yazarlarla buluşuruz. Çok satan kitap kapakları-
nın üzerine baktığımızda bilmem kaçınıcı baskı yazıyorsa ora-
da biraz durmak gerek. Gerçekten öyle mi?

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanma-
sında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Evet, öyle zaman oluyor ki ürün okurun gözüne kıymık gibi
adeta çakılarak okur baskı altına alınmaya çalışılıyor.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele
alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada po-
püler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Eleştirmenin düşmanı dostundan daha çoktur. Gözünü
daldan budaktan esirgeyen eleştirmen sayısı az olduğundan
herkes birbirinin sırtını sıvazlıyor. Bir gazetenin kültür sanat
sayfasında, bir televizyonun herhangi bir programında yer ala-
bilmek için gerek yayınevi gerekse yazarın-şairin kişisel ilişki-
leri ön plana çıkıyor.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut
durumu nasıl görüyorsunuz?*

Eskiden Osmanlı padişahları ilim ve sanat adamlarını ko-
rur, onların sanatlarını daha iyi yapmaları için onlara imkânlar
tanırmış. Bu gün ise ilim adamlarımız hala yurt dışına kaçıyor,
sanat adamlarımız ise yayın ağı geniş tüccar yayınevleri tara-
findan keşfedilmeyi bekliyor.

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-
re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu
ne olmalıdır?*

Evet, vardır elbette. Öncelikle, Bizim Yunus'un "İlim ilim bilmektir/ İlim kendin bilmektir/ Sen kendin bilmez isen/ Bu nice okumaktır" ilkesine sahip olmayan şair-yazar-romancı-eleştirmen olamaz. Böylesine adam gibi adamlara ihtiyaç var mı? Var. Peki, bu adamlar nerede dersiniz onu da birinci amacı sanata edebiyata hizmet etmek olan yayıncılara sormak gerek.

Edebiyatçının misyonuna gelince: Nefsini önüne katarsan hayvan/ Arkana katarsan insan olursun/ O zaman biraz da yüreğin olur...

Kalp ve akıl terazisinde daraları çıkarılarak dizeye, cümleye, paragrafa dökülecek kelimelerle yola çıkılır. İşte bu sözlerle "gönüller yapmağa" gidilir.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Toplumdaki önce kendimizden başlamak zorundayız. Evrensel Kardeşlik Dili bütün dinlerde aynıdır. Allah bütün insanların kalbine kafasına aynı donanımları yüklemiştir. "Kendini bilen Rabbin bilir" ilkesiyle hareket edince evrensel kardeşlik dili kendiliğinden oluşur.

<http://tayyibatmaca.net/>

tayyibatmaca@gmail.com

SU Edebiyat Dergisi'nin Yazı İşleri Sorumlusu Er- can Sağlam sorularımızı yanıtladı.

Yayınlanmış olduğu yer: Osmaniye

*Ş.. Kültür Sanat alanında bir kastlaş-
madan bahsedebilir miyiz?*

İnsanın olduğu her yerde kastlaşma vardır. En iptidai toplum-
larda bile. Kastlaşma üzerinde
oynanabilecek düşünme yetenek-
leri topraklar, canlılar ister; hatta
daha az düşünme yetenekleri olan
insanlar. Şimdi bir kastlaşmadan
bahsetmemek kültür sanat alanı
dışında kalan diğer alanları da an-
lamlandıramadığımız anlamına
gelir.

*Ş.. Şöhretli yazarların çok satan kitapların bu güce ulaşmasında
niteliğin yeri nedir?*

Niceliğin yerinin sorulmaması nitelik bakımından zaten
yetersiz olmalarını gösteriyor sanırım. Ama aslında, bana ka-
lırsa kitlelerin pek umurlarında da değil şöhretli yazarların ko-
numu, durumu, kapladıkları alan vs. Bana kalırsa elbette.

*Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri
ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini
ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Büyük sermaye gruplarının kesinlikle, bankaların nispeten
estetikten yoksun, yazar odaklı oldukları açık. Edebiyat kendi
dinamiklerini oluşturabilmiş olmasına karşın, görselliğin de it-
tirmesiyle, belki tuhaf gelecek ama yine insani değer kaygıları
nedeniyle kendi yolunda ilerlemekte. Yayın mantıkları da yine
bu sebepten; insani kaygılardan dolayı çok düşük olabiliyor.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Evet var. Yolcu. Kaşgar. Adam Sanat

Ve vardı. Kırığı, Bizim dergi (Su dergisi) gülümsemeler.

Ş.. *Metropollerdeki egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin var oluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Bahsedilen dergileri ben zaten kapanacaktı, olması gereken buydu, bu böyledir diyerek biraz olsun teselli olmaları yönünde heveslendiriyorum aslında. Varlıklarını bitirecek olan şey yine aslında varlıklarını egemen yaklaşıma dönüştürecek olan şeyle aynı.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Farkında mısınız bilmem ama eserleri nitelikli yapan şey, okuyucuyu da nitelikli yapar. Ya da tam tersi. Nicelik çoğaldıkça nitelik ister istemez dalgalanmalara, değersiz okuyucu kitlesiyle buluşması eseri travmalara uğratabiliyor. Dağıtım ve tanıtım konusu. Bu konuya hiç girmeyelim bence

Ş.. *Eстетik düzeyi yüksek eserin popüler olmak koşulları var mı?*

Yukarıda okur kitlesinin kalitesiz olmasının eseri yaraladığı, değersizleştirdiği konusunda birkaç kelime yazmıştım. Tekrar ediyorum: Okur kalitesinin ve miktarının yüksek olması zaten eserin popüler olmasının sebebidir.

Ş.. *Kültür sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlar?*

Ödüllerin verilış nedenlerinden birincisi ve bence en önemlisi, ideolojik birlikteliklerin ödüllendirilmesi içindir. Farklı ideolojik yaklaşımların 'lütfen' ödüllendirildiği apaçık. Zaten bir ideolojik yaklaşımın mensupları birbirlerini ödüllendirmek

için yarış halinde. Bugün birine verilen ödül başka bir gün diğerine veriliyor. Bu da elbette kastlaşma yaratacaktı. Kastlaşmanın olmadığı yerde hayat olmaz zaten. Yeni değerler ile tanışmanın yolu ödülден geçmez kesinlikle. O apayrı bir zihinsel yapılanmanın meyvesidir.

?...*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popüler ürünler bir bilinç yaratabilir. Evet buna bilinçsizliğin bilinci de diyebiliriz. Öte yandan popüler olana talep, popüler olmayana nispetle çok daha fazladır. Abur cubur yemenin vücutta yarattığı travma neyse, popüler kültürün zihinde yarattığı travma da odur. Estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor muyum? Benim için değil.

?...*Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Popüler ürünlerin eleştirisi olmaz. Yukarıda nedenlerini izah ettim zaten. Günlük tüketimin neyi eleştirilebilir ve buna nasıl yetişilebilir ki?

?...*Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı, Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Bu ikisinin ilişkisi olmaz. Alışverişi olur. Bu da pek sağlıklı bir durum değil. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye; durumu patron ve köle ilişkisine çevirir, olursa.

?...*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma , toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatçı, kendi gelişimini sürdürürken, ister istemez çevresindekileri de dönüştürebilir. Ancak bunun ilk amaç olarak benimsenmesi yapay bir durumdur. Yani edebiyatçı toplumu dönüştürmek için eserler vermez. Daha açık olmak gerekirse

yaşamak için öldürür, öldürmek için yaşamaz. Misyonu zaten belli ki; Edebiyat.

Ş..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Evrensel bir edebiyat dilinin yaratılmasında kardeşlik dilinin işlevi neyse, o işlevi görür. Yani ne evrensel bir kardeşlik dili olacaktır, ne de toplumsal bir muhalefet.

<http://suedebiyatdergisi.blogcu.com>

saglamercan@hotmail.com

Sinan Karataş sorularımızı yanıtladı.

Sinan Karataş, Osmaniye’de bulunan Yağmur Kırtasiye’nin sahibi. Osmaniye’de tek işi kitap olan bir işyeri yok. Dergilerinin Osmaniye’de bulunmasını isteyen yayıncılar için, kırtasiyesi uğrak yeri. Kimseyi geri çevirdiğini sanmam, gerçi kırtasiyede pek dergi de yok. Şehrinde dergi yayıncılığı yapan, yapmış olanlarla büyük ölçüde ilişkisi var. Kültür-sanat hayatına bakışını merak ettik, O’da bizi kırmadı, sorularımızı yanıtladı.

*Ş..Kültür Sanat alanında bir kastlaşma-
madan bahsedebilir miyiz?*

En büyük kastlaşma maalesef kültür sanat alanında gerçekleşiyor. Edebiyat demek ki içselleştirilmeden insanların üzerinde etki yaratmak için benimseniyor. Herkes kendi klanını oluşturmuş. Evrensellikten uzak, sahiplenme, hakim olma ve yönetme duygusunu yenememiş insanların üstatlık yaptığına şahit oluyoruz.

Ş.. Şöhretli yazarların çok satan kitapların bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Nitelikten yoksun değersiz şeyleri insanlara dayatılıyor. Topluma yön verenler daha kolay yönetebilmek için niteliksiz kitapların daha fazla satışa sunulması için katkıda bulunuyorlar. Yani imaj dünyasında herkesin yaptığı şeyin özünde aynı kapıya çıktığı görülmektedir. Sadece vitrinlerin spotları görünür durumda!

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini

ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Adından da anlaşılacağı üzere BÜYÜK yayın evleri. Büyük sermayelerin özündeki nitelik sadece para kazanmak ve var olan gücü elinde tutma isteğidir. Hükmettiği bir yaşam tarzının ortaya çıkardığı doğal (olmayan) süreç içerisinde tabii ki estetik ve değer yargıları sadece amaca ulaşmada kullanılacak silahlardan biridir. Sorunun cevabı aslında şu kadar basit: Bir kitabın kapağında gözümüze çarpan ya da ilgimizi çeken, yazarın ismi mi, kapağın şekli mi? Kapağın şekli ise siz de kapağa yakalanmışsınız demektir.

Ş.. Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Piyasa ilişkilerinin dışında yayın hayatına devam eden dergiler tanıyorum. Ama ömürleri fazla olmadı. Kırağı Dergisi, Su Edebiyat Dergisi, İslamiyet Araştırma Dergisi bunlardan bazıları.

Ş.. Metropollerdeki egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Egemenlere sırtını yaslamayan yayıncı ve dergici, akıntının tersine yüzen yüzücüye benzer. Maalesef günümüz koşulları, kişide istek bırakmamakta, kendini zorla dayatmakta.

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu konunun kişinin ahlaki değerleri, yaşam felsefesi ve ideolojisi ile yakından ilgili olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle bu soru bana çok uzak. Hem nitelik neye göre?

Ş.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olmak koşulları var mı?

Tabii ki, kaliteli okur popülerleştğinde...

Ş.. Kültür sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlar?

Öncelikle ödülü verecek olan kişi ya da kuruluşlar istesek de istemesek de bir kastlaşmanın varlığını teyit etmektedir. Biz düşün yaparken eş, dost, akrabaları öncelikle çağırırız.

?...*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

İnsan fark etmese de popüler kitap insanın zihninin olumlu çalışmasını ve duraklamasını sağlayan önemli bir etkidir. İnsan hayatına yön veren, zihnin işleyiş şeklidir. Popüler kitaplar insanın heyecanını artırmaktan (aslında öldürmekten) başka bir işlev taşımıyor

?...*Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Popüler kitapların eleştirisi demek; yaygın medyanın ölümlü demektir.

?...*Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı, Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi asla olmamalı. Mevcut durumu ölmüş halde görüyorum.

?...*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatçının toplumu dönüştürme ve bilinçli toplum yaratma gibi bir misyon üstlenmesinin hem topluma, hem de edebiyatçıya yapılan bir saygısızlık olduğunu düşünüyorum. Edebiyatçı yapması gerekenleri sanatsal ve estetik açıdan ele alır. Bu sahiplenme toplumun ve bireylerin dönüşümünü gerçekleştirme adına yapılmış bir şey değildir, ama bu olabilir.

?...*Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

İdeolojiler oldukça bunun olabilme ihtimalini çok düşük

görüyorum. Ortak mahalle dili bile oluşmazken, evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasının ütopya olduğunu biliyorum. Toplumsal muhalefet de bu dilin oluşmasında hiçbir katkı sağlamayacaktır. Toplumsal muhalefet belki sendikaların birkaç işçisinin haklarını savunmak için vardır.

sinan.karatas@hotmail.com

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Edebiyat sosyolojisi kavramının Türkiye ölçeğinde belirleyici değerlendirmeler yapması çok zor. Yazar-eser-okur üçgeninde yollar çok karmaşık. Sabahattin Eyuboğlu'nun, kitabına adını veren o güzelim Mavi ve Kara denemesindeki kaygısıyla söylersek parayı temsil eden kara, sanatı temsil eden maviyi örtmüş durumda. Sanat-edebiyat eserlerinin tanınmasında/tanıtılmasında medya ve siyasi/ideolojik tutum, niteliğin önündedir. Önce bir "çevrenin adamı" olup ondan sonra yazmanız gerekir; yoksa yazdıklarınız elinizde kalır. Çok satılan bütün kitapları niteliksiz ölçüsüyle karalamak ve çok satmayı bir edebiyat suçu görmek doğru değil elbette. Yayın dünyasında şu bir gerçek; ne kadar para o kadar tanıtım ve değerlendirme(yazısı). Medya patronlarından biri(leri)nin yakınında iseniz yazdıklarınız, o çevrenin televizyon, dergi, radyo ve gazeteleri aracılığıyla geniş bir kesime ulaştırılıyor ve o çevrede tanıtılanı satın almak neredeyse bir görev sayılıyor. Görev gereği alınan okunamasa da olur. Niteliği sorgulayacak okur sorunu üzerinde de ayrıca durulması gerekir.

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sermaye olmadan bugünün dünyasında yayıncılık çalışmalarını sürdürmek mümkün değil. Sermayenin kullanım biçimi, onu elinde bulunduranların yaptıkları işe bakışlarıyla ilgili. Eskiye göre yayıncılığın kalitesinin yüksek olduğu açık. Bankaların ve başka bazı kurumların oldukça nitelikli yayınlar yaptıkları bir gerçektir. Sadece kitap basımıyla sınırlı kalmayan bu kuruluşlar dergi yayıncılığını da sürdürmektedir. Örneklendirirsek Yapı Kredi ve İş Bankası son yıllarda güzel kitaplar basarak örnek olmuşlardır. Yapı Kredi'nin dergilerini de hatırla-

latmakta yarar vardır. Sözü nü ettiğiniz “büyük sermaye gücü” kapsamına girerler mi bilemem ancak İletişim, Metis, Hece, Can vb. bazı yayınevleri de güzel kitaplar yayımlıyor.

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Sanat edebiyat dergilerini bu listeye eklese pek yanlış olmaz sanırım; piyasa ilişkilerini başaramıyorlar çünkü. Bu bağlamda Dergâh Yayınları’nı ve yirmi bir yılı aşan süredir düzenli yayımlanan Dergâh dergisini ve bu çevredeki Yeni Türk Edebiyatı’nı öncelikle belirtmeliyim. Varlık dergisi de piyasa ilişkilerinin uzağında kalmış bence; Notos, Koridor, Sözcükler, Karagöz... liste uzayabilir. Doğu Batı, Kebikeç, EskiYeni ile Muhafazakâr Düşünce dergilerini de edebiyat dergisi olmamakla beraber bu kapsamda sayabilirim. Bu listeyi de uzatmak mümkündür.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Merkezin uzağında olmak ne büyük bir zorluk ki iktidar adayı her siyasal parti merkeze oynuyor. Merkezin uzağında ki yayıncılığın zorluklarını kim yok sayabilir ki. Her ne tür bir belirleme gerçeği ise “egemen yaklaşım ve tarzın” uzağındaki dergilerin ve yayınevlerinin varlığı bence onların samimiyet vurgusunda aranmalıdır. Onların, öncelikle kendileri olmalarıdır ve onlarla ilgilenenlerin o dergilerde, yayınlarda kendilerini bulmalarıdır. Havayı iyi koklamak, ilgiyi canlı tutmak gerekir; akıbet perişan olabilir.

?...*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Tanıtım ve dağıtım “para” sorunu oldukça ve öyle olarak kaldıkça doğal olarak küçük yayınevleri ürünlerini tanıtmakta zorlanacaktır. Ülke genelindeki dağıtım olanaklarından yararlanmak çok zaman, büyük yayınevleri ve dergileri için de eko-

nomik sorun olmaktadır. Parayı çok veren yayınevinin kitabı yayın organlarında tanıtılma hakkı elde edeceğinden küçük yayıncıların kendi çevrelerinin daha duyarlı olması gerekir. Oldukları yerlerde kalmadan bazı imkânları zorlayarak dergi, gazete ve sanal ortamda kitaplarını tanııtma fırsatı bulabilirler.

Ş.. *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Türkiye “estetik” kavramından anladığını parası olan kadınların yüz gerdirmeye etkinliği olarak algıladığı sürece popülerlik önemli bir ölçüttür kuşkusuz. Nitelikli okur sayısı çoğaldıkça nitelikli bir eserin popüler olmasının gerekmediğini anlayabiliriz umarım. Estetik düzeyi yüksek bir eserin de elbette popüler olma şansı olmalı ancak popüler olmayı nitelik ölçütü saymayalım.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Türkiye’de verilen sanat edebiyat ödüllerinin önemsenecek bir yönü olmadığını artık herkes biliyor; ödüller çok zaman al gülüm ver gülüm meselesi yani. Para ve çevre kaygısıyla öne çıkan bu gösteriş çok zaman komik bile oluyor. Kimin kime ödül vereceği, jüri üyelerinin seçiminden, hatta jüri toplanmadan bile belli oluyor çok zaman. Jüri üyelerinin, dosyaları okumadan birilerinin dümen suyuna uyarak oy verdikleri, kendi itiraflarıdır. Yayıncılar bu etkinliği kitap satışlarını artırmak için küçük de olsa bir ranta dönüştürebilirler. İyi niyetli bazı girişimlerin de arada kaynadığı bir gerçektir. “Edebiyat Dünyasında Yeni İmaj: Genç Jüri; Yaşlı Ödül” başlıklı yazımda, bu jüri-ödül bulmacasını yazdım; ilgilenenler sanal ortamda okuyabilirler.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popülerlik bu ülkede niteliğin önündeki perdedir. Nitelikli eser arama/okuma zahmetine katlanamayan pek çok okur, popüler olan liste başı kitapları satın olarak tatmin oluyor çok za-

man. Piyasa öyle istiyor; henüz okur olma bilinci edinmemiş okuryazarlar da emre itaat ediyor. Çok satılan kitapları alanların, aldıklarının nitelikli olduğunu düşünmeleri de doğal; öyle olmasaydı çok satılmazdı diye düşünebilirler. Genel okurun ötesinde eleştiri/tanıtım işi de popüler olana yakın duruyor çok zaman.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Önce şuna karar verelim yaygın medya dediğiniz varlık/kurum her ne ise onun eleştiri diye bir kaygısı var mıdır? Örneğin, geçimini mankenlik yaparak sağlayan birisinin bu tanınmışlıktan yararlanıp bir de şiir kitabı yazdığında onun para gücüyle bastırıldığı yazılı nesneyi(kitaba hakaret sayılır) ekranlara ya da parlak kâğıtlı dergilere taşımak eleştiri midir? Edebiyat eleştirmenliği nankör bir iş, kimse lanetlenmek istemiyor artık. Kitabı basan yayınevi parayı kime verirse(dergi, gazetenin kitap eki vs.) o da istenen kitapla ilgili tanıtma görevini üstleniyor. Açık söylersem gazetelerin kitap eklerinde -bir kısmı akademisyen- periyodik düzenle yazanların istedikleri kitap için yazabileceklerini sanmıyorum, yanılmış da olabilirim.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür ve sanat ikilisiyle iktidar ve sermaye ilişkilerinin nasıl olması gerektiği, gerçekten cevabı müşkül soru. Bu konuda yalnızca Hece dergisinin Hayat-Edebiyat-Siyaset Özel Sayısı (2004/22) okunsa yeridir. Her şeyden önemlisi özgürlüğün kısıtlanması vardır bu ilişkinin ölçsüzlüğünde; bence en tehlikeli olan da budur. Her iktidarın, kendi sanatçısını var ettiğini kanıksadık. Siyasal iktidarın, çevresine topladığı sanatçılara kendi söylemini söyletmesi kuşkusuz sermayenin gücüyle oluyor. İktidarın kurumları, gazeteleri vardı; televizyonları ve başka imkânları da eklendi sonraları. İktidar nimetlerinden yarar-

lananların kendi doğrularını söylemeleri beklenemez elbette. Hiç olmazsa cumhuriyet dönemi buna açık tanıktır. O zamandan bugüne durumda bir değişiklik olduğu da görülmemiştir; en azından ben görememişimdir. Belki şu olabilir; iktidarlar, sermaye gücünün avantajıyla muhalif olanın sesini kesmemelidirler. Sanat muhalif olandır; gerçek sanat, iktidar gücüne yamanmaz. Ne var ki iktidar gücünün belirlediği edebiyat kanonu içinde yer alamayan sanatçının yaşama şansı da azalıyor; dolayısıyla sanatçının direnci de kırılıyor çok zaman. Çok hassas bir terazidir söz konusu olan ilişki. Colvino'nun sözleriyle söylersek "siyasetçilerin ve politize olmuş kişilerin edebiyatla fazla ilgilenmeleri çirkin bir göstergedir (...) edebiyattan söz edildiğini işitmek istememeleri de çirkin bir göstergedir."

Ş..*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatın toplumsal bilinç oluşturmadaki gücünü bilen liderler, yaptıklarının ve yapacaklarının halka ulaştırılmasında edebiyatçıların desteğine ihtiyaç duymuşlardır; onlar için sanat/edebiyat onaylatma aracıdır. Edebiyat eserlerine yansımayan düşüncelerin, toplumsal hayatta yayılma ve yaşama şansı yok gibi. Edebiyatın bu etkisinin her dönemde aynı olduğunu söylenemez kuşkusuz. Orta Asya bozkırlarında atlı göçebe medeniyetinin "şaman" tipinden yirmi birinci yüzyılın Türkiye'sinde okuduğu şiir nedeniyle mahkûm edilen Başbakan'a dek, edebiyatın gücü değişik de olsa hep var olmuştur. Ne çok kişi sonu ölümle biten cezalarla karşılaşmıştır yazdığı ve söylediği için. Edebiyatın toplumsal yönünün öne çıktığı zamanlarda estetik kaygının ihmal edildiğini de göz ardı etmeyelim. Ahmet Haşim'in "şirden mana beklemenin güzel sesli bülbülü elli dirhemlik eti için öldürmek" olduğu uyarısını önemsemek gerekir diye düşünüyorum.

2.Bölüm

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

İki ayrı mülakatımda ("Edebiyat dergiciliğinde taşra-merkez ayırımı aşıyor mu?" Dergâh, Ocak 2009 sayı: 227; "Hasan Öztürk İle Ufuk Mülakatı" edebiyatufku.com) genel edebiyat konuları yanında, emektarı olduğum Mavi Yeşil dergisiyle ilgili görüşlerimi de açıkça ve uzunca anlattım. Tanıtımın kolaylığına karşılık, ekonomik boyutu olan dağıtımın zorlukları açıktır. Kaldı ki dağıtım, merkez dergileri için de önemli bir sorundur artık. Yaygın söylenişle taşra dergilerinin, kendilerinden çok uzaklara seslerini duyurabilme fırsatları eskiye oranla hayli fazladır. Merkez, beslendiği taşra-nın bu varlık gösterisinden çok kez rahatsızlık duyduğundan olanları görmezlikten gelir; ancak bir gün ışık çok yakınındadır artık gözleri kamaşır, istese de göremez. Burada önemli bir nokta şudur: Taşra dediğimiz bölgede yayıncılık yapmaya yönelenlerin amaçları ve sabrı belirleyici etkindir. Keyfilik ve amaçsızlık kendi kendinize engeldir çok zaman. Bu tanıtım konusunda internet çok olumlu katkılar sağlamıştır, sağlayabilir. Örneğin, Mavi Yeşil dergisini pek çok okur internet aracılığıyla tanımış ve bize e-posta (bilgi@maviyesildergisi.com) yoluyla ulaşmıştır.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Mavi Yeşil dergisi, hayata 2000 yılının başında söz yerindeyse bir avuç gencin çabasıyla “kültür şehri Rize” ilkesiyle başlamıştır. İki ayda bir yayımlanan Mavi Yeşil, 12. yılını aralıksız yayımlanan 72 sayısı ile, 2011 yılının sonunda tamamlamıştır. Başlangıçtaki 16 sayfalık (A4 ebadında) Mavi Yeşil, on ikinci yılın sonunda ebatları büyümüş ve 24 sayfalık bir dergidir. İçerik olarak başladığımız yerden çok çok ilerdeyiz, açıkça söylersek merkez dergilerinin bazılarını da kısıktırarak ölçüdeyiz. 13. yılımıza yeni yüzümüzle başlamayı düşünüyoruz; okurlarımız bu yeniliği de göreceklere. Büyük iddialarımız yok, kaprislerimiz yok, kimseyle görülecek hesabımız yok; edebiyatseverlerin aradığı olmayı istiyoruz, o kadar.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Bu konuda güzel sözler söylemeyi doğrusu çok isterdim ama ne çare ki sözün bitiş noktasındayız. Gündeminde hiçbir zaman bilim, kültür, sanat ve edebiyat olmamış bir ülkede edebiyat dergilerinin ne tür bir fonksiyonu olabilir ki. Uzun yıllardır yayımlanan ve Mavi Yeşil dergisine oranla hacim ve içerik bakımından hayli önde olan dergilerden hangisi belirleyici olmuş ki Mavi Yeşil belirleyici olabilsin bu konuda. Kendimiz kandırmayalım. Para, siyaset ve magazin yeter de artar; kültür ve sanat da neymiş... Biz, iki ayda bir yayımlanan sevimli dergimizle genç okurlarımıza sınırlı da olsa bir edebiyat zevki kazandırabildiğimiz için mutlu sayarız kendimizi.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığını, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Mavi Yeşil, okurlarının ve yazarlarının gözünde, kralı olmayan bir imparatorluktur; ilgisi olan her birimiz aynı ölçüde bu derginin sahibiyiz. Testle tost arasına sıkıştırılmış liseli gençlerin, dar çevresinden ayrılp okumaya gittiği büyük şeh-

rin coğrafyasında kaybolan üniversiteli gençlerin, göreve başlamasıyla birlikte gündelik hayatın sıradanlığına uyum sağlarken ununu eleyip eleğini asmış edebiyat öğretmenlerinin ve oturdukları koltuğun içsel çemberiyle kendilerinin dışsal durumunu arasındaki orantıyı hesap etmekten, başka işlere zamanı kalmayan atanmış ya da seçilmiş yöneticilerin ilgisine mazhar olmak kolay değil elbette; kim başarabilmiş ki bu yolda bu zor işi biz başaralım. Paranın ve siyasetin ağızlarında sakız olduğu, iktidar nimetlerinden yararlanabilmek arzusuyla bilumum siyasetçiye yakın durmanın asli görev olduğu bir dünyada mütevazı bir sanat edebiyat dergisi ne ölçüde ihtiyaçtır, doğrusu araştırılmaya değer. Böyle olmakla beraber 12 yılını, aralıksız yayımlanan 72 sayısı ile tamamlayan Mavi Yeşil dergisinin bu sürekliliği, onun belli bir ölçüde sahiplenildiğinin göstergesidir. Sorunun ayrıntılı cevabı için Dergâh dergisine verdiğim mülakattan iki kısa bölümü aktarmak istiyorum.

Kendilerince büyük boşlukları doldurmak için çıkan dergilerin, üç beş dostun dertleşeceği büroları yoktur. Bin bir zorlukla çıkan dergiyi dağıtacak posta parası bulunamaz çok zaman. Nedense, derginin çevresindekiler kedilerine bedava dergi verilmesini bekler, satın almayı veya abone olmayı düşünmez. İlk sayıdan hemen sonra, yola birlikte çıkanlar arsında kırılğanlıklar başlar. Henüz, ulusal nitelikli bir edebiyat dergisi alıp okumamışken, internetin edebiyat sitelerinde şiirlerinin yayımlandığını yüksek sesle söyleyenler, şehrinin dergisine burun kıvrarak tatmin olur. Derginin şehrinden çıkıp merkeze yerleşen kalem erbabının dergiden söz etmesini beklersiniz ama nafiye bir bekleyiştir bu. Merkezdeki medyada birileriyle “dirsek teması” aralıdaysanız, açıkçası “cemaat/örgüt” bağlantılarınız varsa, basılı evrakın kültür sanat bölümünde derginizin adı geçer; icazetiniz yoksa birinci sayıdan sonra beklemenin anlamı yoktur.

Ülke genelindeki kültür, sanat ve edebiyat ilgisizliğine, sıradanlığına karşı Anadolu'nun herhangi bir şehrindeki muhalif duruşun, dergi aracılığıyla dillendirilmesi çok kere edebiyat dışı unsurlara bağlı. Bu bağlamda amatör bir spor kulübüne gösterilen ilgi dergilerden esirgenir. Dergi çok yerel durur, kendi coğrafyasının dışına çıkamaz. Ses getirecek yazılar taşradan çıkmaz; merkezden yazı almak zorunda kalırsınız. Dergi coğrafyasının seçilmiş ve atanmış bürokrasisi, “ne olur ne olmaz” kaygısıyla veya bu taraklarda bezi olmadığından dergi çevresinden uzak durmaya (tören nutukları hariç) özen gösterir. Ulusal öncülerine özenen taşra medyası (radyo, televizyon, gazete, site vb.) için sanat edebiyat dergisi pek de önemli bir nesne değildir. Şehrinin coğrafyasını karış karış gezen siyasiler, köydeki su değirmeninden veya komşunun buzağısından haberdardır ancak kendi şehrinin sanat-edebiyat dergisini bilmesi gerekmez. (Spor dergisinde mahallenin çocuklarıyla poz verebilir) Doğdukları ve bir süre yaşadıkları taşradan ayrılıp gidenler, baba vatanlarının pek çok sorunuyla şöyle böyle ilgilenirler de o küçük coğrafyanın kültür sanat emekçilerini tanımazlar bile. Merkezden gelenlerin albenisine kapılan okur, kendi şehrindeki (para verip alamadığı) derginin neden aynı kalitede çıkmadığını sorar durur. Anadolu'nun çamurlu bir deresinde, elleriyle balık tutmaya çalışarak can sıkıntılarını gidermeye çalışan birkaç vatandaş, ulusal televizyonlarda “kültür sanat etkinlikleri” programının konusu olabilirken merkez dergilerini kışkındıracak bunca dergiden kimsenin haberi olmaz.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Her ne türde olursa olsun her üreten, ürettiğinin karşılık

bulmasını ister. Dergiler de elbette zengin bir okur kitlesine ulaşmak isterken buna öncelikle yakın çevresinden başlamak ister. Buradaki yakınlık coğrafi yakınlık olduğu gibi ilgi yakınlığını da anlatır bir bakıma. Yakınımızda ve uzağımızdaki lise ve üniversite öğrencileri ile edebiyat öğretmenlerinin oldukça sınırlı sayıdakilerinin Mavi Yeşil dergisiyle olan sıkı gönül bağlarını nasıl yok sayarız. Türkiye genelindeki yaklaşık 600 bin öğretmenin en az yüzde onu Türkçe/edebiyat öğretmenidir. Bu rakama bunca üniversitenin ilgili bölümlerinde okuyanları, dersane öğretmenlerini ve alanın akademisyenlerini eklediğinizde diplomalı ve diplomalı olacak edebiyat ilgilisi sayısı 100 bin rakamını aşar. Böyle bir Türkiye’de sanat-edebiyat dergilerinin satış rakamları söylenemeyecek komikliktedir. Bu olumsuzlukta herkesin gözündeki suçlu bir başkasıdır. Bu ilgisizlikten Mavi Yeşil dergisinin payını almamış olması düşünülebilir mi? İlimizdeki ve çevre illerdeki üniversite öğrencilerinin(yakınlarında başka bir sanat edebiyat dergisi olmamasına karşın) dergiyle ilgileri yok denecek kadar azdır. Hakeza edebiyat öğretmenlerin de öyle... Göreve başladıktan sonra ipe un sermiş edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanatla ilgisi araştırılmaya değer bir konudur. Ülkemizde nam salmış araştırmacı gazeteciler, edebiyat öğretmenleri ile edebiyat dergilerinin ilişkisi üzerine kafa yorabilirler. Bu bağlamda, dergimizin şehrindeki lise öğrencilerini, heyecanları ve yetişkinleri kışkındıracak ilgileri nedeniyle tebrik etmemiz gerekir.

?...Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşılıyorsunuz?

Modern dünya, getirdiği bunca kolaylığa karşılık ideal fikrini yok ediyor ne yazık ki. Yahya Kemal, “İnsan hayal ettiği

müddetçe yaşar” diyor ya; hayal kuracak zamanımız bile yok. Süleyman Seyfi Ögün’ün yazı başlığıyla söylersek acımızı, “Ne yazık ki Türkler artık hayal kuramıyor” (Zaman, 01.12.2007)

Kazanma ve pratik çözüm hırsı bürümüş gözümüzü. Gençleri büyüleyen albenisi bir yana, okumaya gidilen büyük şehirde gençleri bekleyen ne çok sorun var, onları hayattan kopartan. Okurken yorulmak bir yana okuldan mezun olunca iş bulma sorunu korkutuyor gençlerin gözünü. Bu sıkıntılı ortamdan geçip de memuriyet hakkı edinenleri geçim sorunları kuşatıyor. Bu durum, edebiyat öğrenimi görenler için de geçerli elbette. Okurken sorunlarını bahane ederek alanıyla ilgilenmeyenler mezun olunca da benzer sorunları dillendirip teslim oluyor gündelik yaşamın sıradanlığına. Üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin pek çoğu edebiyat bölümlerine gelen öğrencilerin roman okumadığını ve dolayısıyla da ders işlemenin zorlaştığını söylüyor. Aynı kişi göreve başlayınca mı roman okuyacak ve okutacak; sanmam. Dört-beş yıllık öğreniminde aylık bir dergi alma alışkanlığı edinememiş öğrencinin, öğretmenliğinde bu alışkanlığı öğrencilerine kazandırmasını kim bekleyebilir. İdealleri için direnenlere ne mutlu; onları bulup gözlemlerinden öpmeliyiz.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Mavi Yeşil dergisi, doğduğu şehir olan Rize merkezinde yalnızca iki kitapçıda düzenli olarak satılır, onun dışında Türkiye genelindeki bütün okurlarına abone yöntemiyle ulaşır. Dergimizin adını ilk kez duyan edebiyatseverlerin pek çoğu dergimizle kurdukları bağlantı sonrasında hiç görmedikleri bir şehrin dergisinin sürekli okuru olmuşlardır. Mavi Yeşil dergisinin okurları da yazarları gibi çok farklı yaş ve kültür çevrelerinden oluşuyor. Liseli gençlerden akademisyenlere uzanan

bir okur-yazar kitlemiz vardır ve bu dergiyi 12 yıldır var eden de okurlarımızın içtenlikli yaklaşımıdır. On iki yıldır bizimle yürüyen okurlarımıza ne çok teşekkür etsek azdır. Mavi Yeşil okurlarının, dergilerini samimiyet ve sahiplenme duygusuyla aldıklarını biz biliyoruz.

?... *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Dergi yayıncılığında; “İnsan, sınırlı imkânlarla bile yapması gerektiğini yapabilir” sözünü ilke edindiğimiz Aristo, “yere göğe hâkim olmadan da soylu davranışlarda bulunabilir” olduğumuzu söylüyor ya... Sanat edebiyat dergilerinin idealist birkaç insanın çabasıyla çıktığı, yaşadığı doğrudur. Ancak hemen her dönemde iktidar nimetlerinden yararlananların belirli kurumlarda çalışanlar olması hasebiyle kurumların hayli dolgun bütçelerinden yararlanıp dergiler yayımladıkları da bilinenlerdendir. Ekonomik kazanç beklentisiyle yola çıkmayan Mavi Yeşil dergisi, okurlarının ve yazarlarının mütevazı katkılarıyla var olan bir dergidir. Dergideki reklam görüntülerinin gelirleri, bu derginin sadece posta masraflarını bile karşılamaya yetmez. 12 yıl boyunca aralıksız yayımlanan ve 72 sayısının her biri aksatılmadan ülkemizin pek çok şehrine ulaştırılan Mavi Yeşil dergisinin birikmiş parası olmadığı gibi kurda kuşa borcu da yoktur. Bu dergiye ekonomik anlamda katkısı olanların yaptığı, yıllık abone ücretini ödemekten fazla bir şey değildir. Sonuç: Mavi Yeşil, on iki yıldır aralıksız yayımlanıyor ve yoluna devam edecektir.

?... *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Mavi Yeşil dergisinin siyasal/ideolojik bir çizgisi olmadığından onun yürüyüşü engellenmez. Ekonomik kazanç getiren bir iş yapsaydık göze batardık kuşkusuz; çileye kim talip olur

ki. Şimdiye dek herhangi bir kısıtlayıcı unsurla karşılaşmadık. Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Her bir sayımızın bir öncekinden güzel olduğu görmek bizi sevindireceğinden Mavi Yeşil dergisi, her bir sayısında yeni yazarlara ulaşarak zenginleşmeyi önemseyen bir dergidir. Unutmayalım; Türkiye’de bunca sanat-edebiyat dergisi yayımlanıyor ve Mavi Yeşil, merkezin hayli uzağında Rize’de yeşeriyor. Elbette, her sayımızda nitelikli şiirlerin, yazıların olmasını isteriz ancak bu, söylendiği ölçüde kolay olmuyor. Sayfalarımız açık; bekliyoruz. Biz, ulaşamadığımız ne çok yazar ve okur dostumuzun olduğunu düşünerek onlara ulaşmaya çalışıyoruz ve onların yazdıklarını önemseyerek okurlarımızın yeni yazılarla karşılaşmasını sağlıyoruz. Bu dergi aynı kişilerin yazdığı bülten değildir; okurlarımızın bu özelliği açıkça görmüş olmaları gerekir.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Mütevazı bir sanat edebiyat dergisinin toplumsal sorunları kucaklamak ve çözmek gibi hayali beklentileri yok. Adı geçen sorunları çözmek için var olduğunu söyleyenlerin de bir çabası olmamış ki bizler sorunlarla boğuşmaktan hayatımızı yaşayamıyoruz. Bu, dergimizin çevresine duyarsız kaldığı anlamına gelmez elbette; şehrimizin adını kültür ve sanat sözcükleriyle tanıtmak da önemli bir çabadır bizce. Gündeminde hiçbir zaman sanat ve edebiyat olmayan bir ülkede sanat/edebiyat dergilerinin kamuoyu oluşturmalarını nasıl bekleyelim.

Mavi Yeşil Dergisi

Rize Grafik, Atatürk Cad. No: 306/E RİZE

www.maviyesildergisi.com / bilgi@maviyesildergisi.com

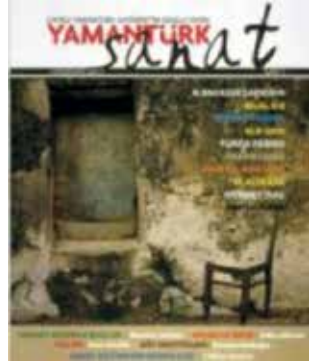
YAMANTÜRK SANAT Dergisi Editörü Kani Çeliksarılsan sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Rize-Çayeli

1.Bölüm

‘‘..Kültür-sanat alanında bir kastlaşma-bahsedebilir miyiz?’’

Kültür sanat alanında bir kastlaşma var ve bu hayatın bütün alanlarında bu iktidar sermaye ilişkisinden dolayı en temiz alan kültür sanatta da kendini gösteriyor. Kültür ve sanat alanında olması korkutuyor beni. Ülkenin muhalif sesidir sanat, bunu baltalayan, sesimizi kısıyan bir şeyler oluyor bu anlayış özgürlükleri kısıtlayacak gibi görünüyor.

‘‘.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?’’

Bu yazarların yazdıklarının niteliği yoktur demek yanlış olur ama bu güç popüler kültürün gücüdür, bu sermaye guruplarına yakın olma tanıtım, reklam vs.

‘‘.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?’’

Yayınevlerinin çıkardığı kitapların tasarımını çok kötü bulmam. Yayınevinin çizgisi ve amaçları olmalı ve bu çıkarılan yayınların estetiği, toplumsallığı ve niteliği benim için önemlidir.

‘‘.. Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışsan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?’’

Öyle bir dergi ayrımı yapmam ve emeği, çabayı önemserim benim için yazar dergiden önce gelir. Sanatla, şiirle ilgilenen insanın öncelikli işi yazmaktır.

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Bu işin kolay olmadığını görüyorum ve birilerine inat biz de varız demek zorundayız.

Ş..*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayınevlerinin bu çabası anlamlı ve güzel. Tanıtım ve dağıtım gerçekten ülkemizde çok büyük sıkıntılara gebe, bu sıkıntılar yayınevinin maddi imkanlarıyla ilgili bir durum.

Ş..*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Eser kalıcı olur ama popüler olması ciddi destekler gerektirir. İktidar sermaye ilişkisi ancak bu popülerlik koşullarını oluşturur.

Ş..*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Ödül konusunda aynı isimlerin ödül alması şaşırtıyor beni .

Ş..*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popüler kültür öylesine hayatın içine serpildi ki insanlar her şeyi başka görmeye başladılar. Popüler kültürün yarattığı bilinç tüketim üzerine ağırlarını kurduğu için estetik ürün algılanamaz olmuştur.

Ş..*Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Ülkemizde eleştiri deyince üç beş isim vardır bunlar medyada boy gösterirler. Onların işaret ettiği yazarlar büyük puntolarla gazetelerde ekranlarda yer alır. Bu popüler kültürün, sermayenin dayatmasıdır.

?... Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Kültür sanatın sermaye ve iktidarla ilişkisi olamaz; çünkü sanat anlam, öz ve estetik üzerine kurulu oysa sermaye kazanmaya odaklı, insana mutlu yarını vaat etmeyen bir sömürü düzeni.

?... Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Sanatla hayata katkı sunanların bir bilinç yaratma, güzeli, doğruyu göstermede bir görev almaları gerektiğine inanıyorum. Edebiyatçılar hayata anlam katma, derinlik kazandırma ve toplumsal anlamda çaba göstermeleri lazımdır.

?... Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Bir arada olmak bir sesin en güzel çıktığı kardeşlik dilidir. Sanat bu dili bütüne taşımada büyük rol üstlenebilir, toplumu muhalif bir sese dönüştürebilir...

2.Bölüm

?... İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür

zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Bölgede çıkan dergiler sesini duyuramıyor uzağa, metropollere maddi imkanlardan dolayı hiç ulaşmıyor. Çıkan bir kitap, bir dergi kimin farkında üç beş heyecanlı insan olmasa. Bir kaç yıldır mizah ve kültür sanat dergilerinin kapanması şaşırtıcı değil mi?

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Sanatı, şiiri sevenlerin bir buluşma ürünüdür. Biz de şiir ve öykü yazıyoruz diyenlerin artması ve bizle paylaşması...

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Dergimiz Rize de öğretmenlerin sanat kültür buluşması güzellik dayanışması olması umuduyla güzel insanların gökyüzüne uzattığı bir el bir merhaba oldu.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Sanat toplum için ihtiyaç hiç olmadı ama biz olmalı diyoruz çünkü sanat hayattır. Kayıtsızlıkla elbette karşılaşıyoruz ama biz bunu bile bile yola çıktık.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Dergimize öğrencilerin katkısı yok. Rize de üç beş öğretmen ve üniversite hocaları bu konuda yer tutmaya çalışıyoruz.

Ş..Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme

iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Rize de sanat buluşmasını gerçekleştirme sanata, kültüre katkı yok gibi bir şey. Sanatın çok önünde gidiyor çalışma hayatı, ekonomik göstergeler, işsizlik vs. yani hayata bu düzene teslim oluyor istemeden insan.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönümleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Öğretmenler ve şiir severlerden oluşuyor. Okur katkısı yazı göndererek oluyor, olumlu ya da olumsuz pek katkısı olmuyor.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Bin adet basılıyor. Sponsorlarla, bazen kendi katkılarımızla. *Ş..Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Hayır.

Ş.. Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Çıkardığım dergiler şiir, öykü vs. olduğu için her sayı yeni heyecan, yeni şiir...

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu ?

Evet. Hayır.

<http://www.yamanturkillkogretim.k12.tr/sanatdergisi2.asp>
bucur08@hotmail.com

DEĞİRMEN Edebiyat ve Düşünce Dergisi sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Sakarya

1.Bölüm

“...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?”

Türkiye’de toplumun var oluşunda din ve ideoloji temel belirleyici etken durumundadır. Din içinde mezhep, cemaat, hizip merkezli, ideolojiler ise kendi kast yapılarını oluşturmaktadır. Kültür- sanat bu sürecin dışında kalamıyor. Kendi içinde bölgesel, kültürel ve eğitim olanaklarına bağlı olarak ta şekillenmektedir. Düşünce- edebiyat geleneği henüz yerini, yolunu, yordamını oluşturamadı. Gelineen noktada piyasacı kapitalizmin ruhuyla yaşayan, okuyan, düşünen, çalışan bir kültür- sanat çevresi oluştu.

“...Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?”

Düşünce- edebiyat metalaştı. Pazarlamanın nesnesine dönüştü. Pazar alanı oluşurken markacı davranır. Marka olmak, marka kalmak çabası her türlü namuslu çabanın önüne geçmektedir. Kendi araçlarını ve pazarlama kültürünü oluşturdu. Buna sinema, gazete, dergi, radyo ve internet ile bir Pazar kültürü oluşturdu.

“...Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini

ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Teknik altyapıları ve sermaye sorunları olmayan bu yayınevleri gizli bir siyasetin parçası olmaktadırlar. Dayandıkları sermaye gücünün menfaatini koruyan bir sürece evrilmektedirler. Özgür ve özgün yapılar olmadıklarından edebiyatın özgülleşme çabalarını desteklememektedirler. İktidar ve sermayeden bağımsız olmayan yapılar onların egemenlik çabalarının tetikçisi konumuna gelmektedirler.

Ş.. Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Kertenkele Dergisi, Hece Dergisi, Dergah Dergisi, Varlık Dergisi, Bizim Külliye, Doğu- Batı Dergisi, Klasik Yayınları, Beyan Yayınları, Kitabevi Yayınları, Metis Yayınları, Diriliş Yayınları, Yarın Yayınları

Ş..Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Varlık alanı olarak bulundukları yeri yadırgamak sorunları bulunuyor. Kendini tanımlama ve inanma anlamında kendi kendini inşa edememektedir. Varoluşunu merkez olarak gördükleri iller ve üstat gördükleri kişilere itibar ederek ürünler geliştirmeye çaba gösteriyorlar. Bu yeni yeni kırılmaya başlan- sa da egemen yapıları tehdit edecek konumda değildir. Güçlü bir özeleştir ve bunu olgunlukla karşılayacak konumda bulunmuyorlar. Eleştiri geleneği iyi yerleşmediğinden eserlerin nite- likleri gelişerek devam etmiyor.

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Dağıtım yavaş yavaş sanal ortama evrilmektedir. Bu Pazar alanı okuyucu için yeni yeni geleneğini oluşturmaktadır. Diğer dağıtım ağları da cemaat veya klik temelli yapılanmasından

dolayı verimli şekilde işlememektedir. Kitap dergileri modası çabucak geçiverdi. Var iken de bireysel dostlukların hâkim olduğu bir politika vardı. Yayıncılar eserlerini tanıtamamakta, piyasanın mucizesi beklenmektedir.

Ş.. *Eстетik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Popülerlik tuzağı kişi ve kurumları çabucak deforme etmektedir. Yazının var oluş koşullarının doğal akışında çıkması gerekir. Eğer bu algı merkezinde çıkmazsa meşhur olma hastalığı yazarlara da sirayet edebilmektedir. Popülerliği hak ettiği değeri kazanması bağlamında değerlendirmek lazımdır. Bunda ölçüyü sadece kitap basım reytinglerine bağlamamak lazımdır.

Ş.. *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Tarihi ve insanlığı dönüştüren metinler ne özel ne de kamusal ödül tezgâhından geçmemiştir. metinler- eserlere verilen ödüller tasarlanmış bir yapının ürünü olduğu için yeni değer anlamı taşımamaktadır. Kitap yine bir grup insanın verdiği değere göre değil zaman – mekân - insan üçleminde kendine nasıl bir bulduğu ile alakalıdır.

Ödül jürileri önceden verilmesi belirlenen çalışmalara yol açmak için, piyasa yapması ve pazara sunulması için oluşturulmuş düzeneklerden ibarettir.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Eleştirmenlik ahlaki diğer ahlaki alanların yozlaşması gibi yozlaştı. İdeolojik alan bir yandan özgürleşmeyi besledi diğer yandan farklı olana karşı öfkeye varan nöbetler geçirmeye yol açtı. Kendi alanını merkez diğer alanı hiç görmeye varan anlayışla dil, düşünce, edebiyat ürünlerini insanı merkez alarak an-

lama ve anlamlandırma çabası oluşmadı. Gazetelerin ve diğer araçların dergilerin önüne geçmesi ile birlikte toplumun ortalamaya diline ilişkin eserler ön plana çıkarılmaya çalışıldı. Eser tanıtımları anlamak temelinde değil satış değerini yükseltecek değiniler yapılmaktadır.

?... Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Özgürlük alanını merkez olarak oluşturulmalıdır. Özgürleşmeyi engelleyen en küçük tavıra mahal vermemelidir. Sermaye- iktidar; kültür, sanat ve edebiyatın kendi hâkimiyet alanını güçlendirecek ürünlerin verilmesini istemektedir. Buna tabi olanlar özgürleşmeye katkıda bulunmamaktadır. İnsan için ahlak ve adalet temelinde olan çabaların güç bulmasına katkıda bulunmalıdırlar. Kültür- sanat- düşün ürünleri ortaya koyanlar sermaye- iktidar karşısında boynu eğik şekilde lütuf beklemektedirler. Onların bunu yapmalarının bir zorunluluk ve topluma bir borcu olduğunu unutmaktadırlar. Düşünce ve edebiyata değer veren sayısı çok az sermaye veya iktidar grubundan kişilerin varlığına bağlanılamaz. Genel anlamda artarak devam eden bu borcu ödeme yükümlülüğü hissettirmek lazım.

?...Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Kişilere özel görevlendirilmiş yükümlülükler yüklemek yabancılaşmayı doğurmaktadır. İnsanın varoluş alanında insan-toplum ilişkisinde dengeyi yakalayabildiği zaman doğru sonuçlara varılabilmektedir. İnsan; insanlığın vicdanında ancak yer bulabilir. İnsanlığın vicdanına ters düşen, ret eden, inkâr eden yazar- düşünür- şair toplumdan uzaklaşır. Uzaklaştıkça yabancılaşır, kendini ait olduğunu zannettiği hakikat dediği yalan içinde aldanır- aldatır. İnsanlığa aidiyeti pekiştikçe, güçlendirdikçe, tahkim ettikçe evrensel bir dil, insani şuur yaka-

lar. Toplumsal aidiyet; kültür ve gelenek ile yoğrulmuş yanlış tutum ve davranışlara karşı sessiz olmayı gerektirmez. Aksine daha duyarlı, şuurlu bir şekilde mücadele etmeyi gerektirir. Kendi dünyasını yaşamak insanlığa yabancılaşmak olarak da anlaşılmamalıdır. Bu noktada topyekûn bir ön yargı vardır. Kendi dünyasını yaşayan yazarlar- düşünürler yabancılaşmış olarak görülür. Hâlbuki insanı yarattığı- beslendiği- büyüdüğü rahim; toplum, kültür, gelenek ve gelecek tasavvurlarıdır. O nedenle insanlığını yaşayan yine insanlığın bir parçasıdır.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Çağımızı esas aldığımızda ulus temelli insan algısı kardeşlik ikliminin oluşmasını engelledi. Sadece engellemedi; zehirledi, bozdu, kan döktü. Kardeşleri bir birinin kan davalısı haline getirdi. Ulus- cemaat- ideoloji üstü insan anlayışı aranmalıdır. Dünyada birbirini ayırt edici unsur olarak gösterilen ırk, cemaat, din, ideoloji, renk, ekonomi, kültür gibi hiçbir unsuru merkeze almamak lazımdır. Toplumsal muhalefetler sınırların hiçbir zaman olmadığı dünya üzerinde tüm insanlığı kuşatan sözler, eylemler, tasavvurlar ortaya koymalıdır. Buna katkı yapan muhalefete değer vermeli, zenginleştirmeli, önünü açmalıyız. Muhalif kimlik hakikatin en yüksek tecellisidir. Muhalif insanlığın kardeşliğini sağlayana dek mücadeleyi esas almalıdır. Muhalif bu buluşmayı- tanışmayı engelleyen her türlü güce karşı olmalıdır.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında*

yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Ses duyurabilme öncelikle sesin niteliğine bağlıdır. Kalite dediğimiz ölçü bu noktada temeldir. Dergilerin sesini duyurabilmelerinin sınırı burada başlıyor. Kalite elbette ki kişi- kurum- gruba göre değişebilir ancak sözün güzeli, yazının iyisi, düşüncenin ufku hemen kendini belli eder. Merkez varsayılan aslında olmayan yerlerin dışında veya içinde çıkan dergilerin hepsi için bu geçerlidir.

Sesini duyurabilme imkânları artmıştır. Araçlar çeşitlenmiştir. Bunu kullanma becerisi ve kültürü henüz yeterli bir şekilde takdir görmemiştir. Kullanım olarak çok hoyrat bir tavır ile karşı karşıyayız. Var olmak bir şuurdur, oysa Türkiye’de şehvete daha yakındır. Bu şehvet akli ve kültürü yok etmektedir. İnternet ve türevleri ortamlarda ne yazık ki çok az örneği dışında iyi kullanılmamaktadır. Kimse haddini bilmiyor, herkese haddini bildirmeye kalkıyoruz. Kâğıt ile sanal ortam bir çelişki oluşturmamaktadır. Veya birbirinin yerine talipli değildir. Birbirini zenginleştiren ve değer katan unsurlardır.

Dağıtım noktasında okuyucu ile oluşan diyalog koptu. Okuyucu kültürü oluşamadı. Eğitim sistemi; ilköğretimden üniversiteye kadar insanların aklını başından aldı, hafızasını kaybettirdi, bilgi ve hikmete olan sevgisini yok etti. Kitap ile olan ünsiyeti doğru bir şekilde kurgulamasına engel oldu. Sivil alanı temsil eden cemaatler ise daha gizli ama çok şiddetli sansür ortamı oluşturdu. Okuyucu ile dergi ilişkisi bozuldu. İllerde kitapçılar kalmadı. Onlarda dergilerin yorucu ve gelir düzeyi olarak az katkı oluşturan işlevinden dolayı bulundurmaya taraf olmuyor. Oluşan kitap- dağıtım zincirleri dağıtım maliyetleri ve satış rakamlarından dolayı bu alana müdahil

olmamaya çalışmaktadır. Bazen de ideolojik algılarla dergi dağıtımını yapmayanlar da bulunmaktadır. Bu süreç kendi doğal seyrinde yolunu bulacaktır. Ancak bunu da belirleyici kılacak olan eğitim sisteminin kendini nereye ve neye göre konumlandırdığı ile alakalıdır. Bu da eğitimin insan ile sermaye arasındaki tercihiine bağlıdır.

“Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?”

Değirmen Dergisi 2003 yılında çıkmaya başlarken okuyan- düşünen bir grup insanın düşünsel- edebi birikimlerini toplum ile paylaşma kaygısından hareket etmişti. Bu kaygıyı paylaşan ekibimiz ideolojik körlüklere mahkûm olmadan, entelektüel kibirden uzak, sözün ve düşüncenin onuruna sahip çıkmaya çalışan yapıdaydı. Öncelikle yaşadığımız an içerisinde Türkiye ve dünyada gündem teşkil eden konularla ilgili, araştırma yapan, kafa yoran, Türk düşüncesinin klasik saplantılarını taşımayan, marazi entelektüel öfkelerle bulanmayan arkadaşlarımız önemli üretimlerde bulunmaktadırlar.

“Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?”

Öncelikle yazarın varoluş çabalarına imkân oluşturmaktadır. Yazarın düşünce- edebiyat alanına ilişkin üretimleri için alan oluşturmaktadır. Yazarını geliştiren, değer katan, zenginleştiren bir yapıda olmayan dergi toplumsal alana bir şey taşıyamaz. Bir insanın bir âlem ölçeğinde zengin ve gücü olduğuna inandığımız için bu sürece katkıda bulunacak eserler, şiirler, denemeler, makaleler yazılmasına imkân oluşturmaya çalışıyoruz. Bu duyarlılık ve zenginlik doğrudan toplumsal alana da sirayet etmektedir. Bu insani akım hızla ülkeye, şehre, sokağa dağılmaktadır. Düşünce ve edebiyatın tüm renklerini bir araya getirmeye çalışan yapıda olmaya çalışıyoruz.

“Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç ola-

rak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Zamana ve havaya bırakılan her sözün sahibini bulduğu bulacağı inancındayız. Türkiye’de ve bölgemizde Değirmen kendi varoluş amacını- heyecanını yaşamaya devam ediyor. Dergilerin varlık koşulları yazarların ve dergi yönetiminin yaşayacağı bir akıl- kalp krizine bağlıdır. Eğer düşünme kabiliyetini yitirir, zamana- mekâna şahitlik etmekten vaz geçer, bireysel varoluş şehvetinin esiri olur, insanlığın ve sokağın vicdanından yüz çevirirse varlık koşulları zora girer. Kayıtsızlıkla karşılanmak algısı Türkiye’de yanlış anlaşılmaktadır. Reyting ölçümleri merkezli -ki bu ölçümler, ölçüm yapanın kişi veya kurumun algısına bağlı- yaklaşım sergilenmektedir. İnsanlar kendilerinin aklına- kalbine- ruhuna dokunmayan sözlere- yazarlara- yazılara kayıtsız kalırlar. Zaten zaman bunu bizlere sayısız kez kanıtlamıştır.

?... Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Binlerce öğrencisi olan bir üniversite bulunmaktadır. Ama ilgi ve katkı olarak yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Üniversite öğrencilerini suçlamak kolaycılığına girmek istemeyiz. Bunu sağlayacak olan hocalardır- öğretmenlerdir. Edebiyat öğretmeni olmak edebiyata ilgi duyacaktır zorunluluğu oluşturmamaktadır. Para kazanmak ve yaşamını sürdürmek için bu meslekler tercih edilir- yapılır. Ama edebiyata ilgi zaman- mekân- sınıf fark gözetmeksizin insanın var oluş mücadelesi ve imkanları ile ilgilidir. Lise öğrencilerinden ne bekleyebiliriz? Sınav denilen insanı deliliğe götürecek bir çabaya mahkûm edilmiş gençlikten ne bekleyebiliriz? Bu ilgi bir emir- komuta zinciri ile oluşturulamaz. Eğitimin koşulları ve insanın varlık

mücadelesine bağlıdır.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Ekmek derdinden, açlıktan kırılan insanlardan idealizm bekleyemezsiniz. Üniversite bitirip 600 TL asgari ücretle ev kurmaya çalışan insandan katkı bulamazsınız. Öğrenciler üniversite bitirip işe başlayana kadar zihinleri bağımsız bir anlayışa evrilememektedir. Bu süreç tamamlanınca da artık yeni bir idealizm oluşamamaktadır. Üniversitelerde kalmaya devam edenler hoca görünümlü despotların, fikir namusunu beşparalık edenlerin, ideolojik argümanların zindanlarına dönüşmelerinin yanında yeni bir dinamizm yakalayamamaktadır. Yorgun insanlar ülkesiyiz. Sınavlara çalışmaktan, ekmek derdinde kapı kapı dolaşmaktan, fikrinden dolayı sürgünlükler yaşamaktan, cemaat- ideoloji despotizminden dolayı yoruluyor, insanlar. Ve kenara çekiliyor ne haliniz varsa görün diyerek seyirciler arasında en mutena yere kurulup olan biteni seyretmeye başlıyor.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Okurlarımız ciddi okur kesiminden oluşuyor. Okumak eylemini varlık şuuru, hayat tasavvuru ve bilgi arayışı ile ortaya koyan kesim tarafından okunmaktadır. Bu kesimin hem okur hem de yazar olarak dergiye katkısı olmaktadır. Ciddi bir enformasyon kirliliği yaşadığımız dönemde fikriyat ve edebiyat alanında ciddi çalışmalara eğilmek gerekir. İlgi bu ciddiyetin korunduğu, fikir namusuna sahip çıkan ve edep dairesinde bulunmaya çalışan ürünler olduğu oranda artacaktır. Bu ilgi

azalmışsa fikir ve edebiyat ürünü üreten insanların insanlığın vicdanının sesi olamamaları, geleceği okuyamamaları ve kendilerine yabancılaşmalarından kaynaklanmaktadır. Okurun yükümlülükleri ve elbette, ama öncelik kalem sahiplerindedir. Kalem sahipleri; kalemlerini satılığa çıkarıp, ihalelere çıkarırlarsa okurda onları sahiplenmeyecektir.

?... *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Dergi 2 aylık olarak 1000 adet basılmaktadır. Ortalama 146 sayfa olan dergi dizgi- baskı- dağıtım aşamalarının her basamağında ayrı bir ekonomik maliyet ile karşı karşıya bulunmaktadır. Mali sorunları abonelik, reklâm, farklı etkinliklerden elde edilen gelirin takviyesi ile çıkarmaya devam ediyoruz.

?... *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Ruh ve düşüncenin en yüce ifade biçimlerinden olan yazı her zaman birilerini rahatsız etmiştir. “Sizi rahatsız etmeye geldim” diyen yazar gibi kafa konforunu bozan, ezberleri yok etmeye çalışan, yeni sözler kurmaya çalışan algı hareket etmeye çalışıyoruz. Yerleşik geleneksel tutumlar, ulusal ve küresel tutumlar ile birleşti. Psikolojik olarak sürekli geleneksel algı çerçevesinde yerele mahkûm kılınmak, ulusal ve küresel ölçüğe ilişkin tutum belirlememiz istenmiyor. Bir söz söylenecekse siz söylemeyin, size ne, bırakın onu da biz söyleriz tavrı bulunmaktadır. Kendini merkez gören çevrelerin çizdikleri sınırları aşan dergileri görmekten rahatsızlar.

?... *Derginizin kendisini yinelemesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Yazarlarımızın düşünsel dinamikleri önüne engel koymamaya çalışıyoruz. Onların önlerini her daim açık tutmaya, içlerindeki varlık sancısını sonuna kadar çıkırmaya davet ediyoruz. Onlara oluşturmaya çalıştığımız bu özgürlük alanı

derginin yenilikçi çizgisinin gelişmesine önemli katkıda bulunmaktadır. Dosya konularının seçiminde gündemi geçmiş ve gelecek örgüsünde çevreleyen konuların olmasına önem veriyoruz. Bu tercihler gerek yazarlar gerekse de okuyucular tarafından heyecanla karşılanmaktadır.

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Yayın periyodu olarak 2 ayda bir çıkarmaktayız. Her sayıda belirlediğimiz dosya konuları gündem veya gündem-üstü olarak insan, toplum, tarih, medeniyet yönlerinden ele alınmaktadır. Bazı dosya konularımızdan örnek vererek bu yeniliğin izlerini daha iyi görebiliriz: Manipülasyon, Yüzyılın Kitapları, Sanalite, Mekânlarımız, Küreselleşme, İstanbul, Çatışma Kültürü, Barış Kültürü, Postmodernizm, İnsanımız, Gelecek, Mahalle, Oyun. Edebiyat ürünlerini düşünce yazılarıyla tam bir bütünlük teşkil ettirerek bu zenginliği her sayıda okuyucuya yaşıatıyoruz. Kendini tekrar eden, anlam derinliği kaybolmuş değil hikmet penceresinden zamanın ruhunun kalp atışlarını hissettirmek istiyoruz. Toplumsal sorunların zihinsel- düşünsel boyutuyla ilgili olmaya çalışıyoruz. Düşünce- edebiyatın tüm alanlarına açık olduğu için yazı- konu ilişkisinde geniş bir yelpazeye sahiptir. Dosya konularımızdan birçoğu toplumsal kriz alanlarına dönük oldu. Bu konular toplumun halen tanımlamakta zorlandığı ve çözüm arayışlarına basamak olarak kullandığı süreçlerden yoksun durumdadır.

www.degirmendergisi.com

degirmendergi@gmail.com

YOLCU Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Ferhat Kallender sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Samsun.

1.Bölüm

?...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Modernitenin getirdiği piyasa şartlarına uygunluk diyelim. Kapitalizmin en az sirayet etmesi gereken bir alana sızması dehşet verici.

?... Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Piyasa ekonomisi. Bir nevi cilalı imaj devri ürünleri diyelim. Sahicilikleri ve derinlikleri yok. Şablon edebiyatı.

?...Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Elbette sermaye varsa ve bir artı değer oluşuyorsa, bu artı değer daha esteteze edilmiş ürünler ortaya çıkarır. Lakin kapitalizmin kiri bulaştığı her şeyi kendine benzetir. Ne kadar albenili olursa olsun.

?...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

İnsan, Diriliş, Edebiyat Dergisi, İz, Hece yayınları... İhtiyar ve Yolcu Dergisi

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergile-

rin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Bir lokma bir hırka konsepti güzeldir. Dünyayı başka bir açıdan görme olasılığı...

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye’de her işin merkezi İstanbul’dur. Nereden ses verirsiniz verin yankısı İstanbul’da olmadıkça anlamsızlaşır. Bir imparatorluk başkenti. Nitelikli eserler nitelikleri okurların bulma çabalarına muhataptır.

Ş.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Elbette vardır. Bunun için muhatabının estetik kaygılarına hitap etmesi gerek.

Ş.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Bu ödüllerle, verenlerle, alanlarla, seyredenlerle ilgilenmiyoruz.

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Popüler ürünler bir bilinç körlüğü yaratır. Matrix’te dendiği gibi: “Gerçeğin çölüne hoş geldiniz.” Engel dediğimiz yüreklerin çölleşmesidir. Reklam, imaj ötesi bir algı gerekir.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Bu nasıl bir türdür: Edebiyat eleştirmenliği. Kim vermiş bu payeyi bu arkadaşlara. İşin edebiyatını yapmaktan öte ne payeleri var. Biz sahici ve erdemli söze inanıyoruz. Modern sa-yıklamaların canı cehenneme.

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Muhafazakarlaşma beraberinde bir zihin tutukluğu ve bir bilinç körlüğü meydana getirdi. Bir zamanların fakir ama onurlu kalemleri, iktidarla oynaşan medyatik unsurlar halini aldılar. Kitapları depolarda çürüyen yığınlarca yazar iktidar yanlısı kitle iletişim araçlarında popüler olunca ürünleri birkaç baskı yapar hale geldi. Keşfedildiler yani. Bu süper bir şey. ne menem çürüme...

Ş..Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Edebiyatçının ötesinde sahici söz söyleme sanatına muttali olanlar ancak bir inşa sürecini başlatabilir ya da katlı sunabilirler. Boş laflar, evir-çevir söylenceler su üstündeki köpükten öte değildir. Bir bilinç evreni inşa etmede püriten laf kalabalıklarının hiçbir anlamı yoktur. İçinde irfanın ve hikmetin olmadığı hiçbir şey denge kuramaz.

Ş..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Evrensel kardeşlik diline İmam Ali'nin " Siz ya dinde ya da yaradılıştta kardeşsiniz" özdeyişi ile bir başlangıç yapabiliriz.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?

Yolcu Dergisi'ni örnek verecek olursak. Biz 28 şubat dönemine inat yola koyulduk ve 10 senedir Türkiye'nin her yerin-

deyiz. Sesimizi her bölgeye duyurabiliyoruz. İnternetin tüm olanaklarını kullanıyoruz. Bu olumlu bir tanıtım olgusu. Dağıtımda bir takım problemler yaşıyor. Kitabevleri kanalını tercih ediyoruz. Okur bizi seviyor ve önemsiyorsa araştırarak bulacak okuyacak. Yok öyle beleş tertip.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Dergimiz kendini söz dergisi olarak konumlandırdı. Biraz aforizmik bir yayın organı. 28 Şubatın baskıcı şartlarında, çoklarının sustuğu, susturulduğu, kabuğuna çekildiği zamanlarda sesimizi yükselttik. Okur bu sese sahip çıktı ve bir bayrak gibi taşıdı, taşıyor. Bu gün halen Türkiye’de etkin, ses veren, karşılık bulan, okurunun sahip çıktığı, ilk karşılaşmanın heyecan duyduğu bir yayın organıyız.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Özgürlük, adalet ve erdemli bir toplum yürüyüşü bizimkisi. Zulme ve haksızlığa ince, estetik lakin derin bir söz duruşu. 27 Nisan bildirisi esnasında kapağımızda seslendirdiğimiz söz bizi ele verir: “Hazır ol’da değildik; Rahat durmayacağız!”

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Her şey çok güzel. Zaten derginin künyesinde baştan beri yazmışız: Yayınlanan yazılardan okur da sorumludur. Dergimiz okurundan çok güzel karşılık buluyor. Bu anlamda birçok dergiden çok şanslıyız. Giderek artan bir okur potansiyeline sahibiz.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize

yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Bulunduğumuz Şehirde özellikle Ondokuz Mayıs Üniversitesi Edebiyat bölümünün Türkiye'deki diğer hemcinslerine göre çok önemli avantajları var. Çünkü Edebiyat bölümünde gerçekten sağlam irfan ehli hocaları var. Bu çok büyük bir farkındalık oluşturuyor. Edebiyat öğretmenleri ya da lise öğretmenleri Türkiye'de en büyük sorunlardan biri. Bu bir toplumda orta sınıfın olmamasından kaynaklanan çarpıklığa benziyor. Lise öğretmenleri eğitimin orta sınıfını oluşturuyorlar lakin duyarsız, okumaz, okusa da bir bilinç evreni oluşturamaz haldeler. Lise öğrencelerine gelince, bir kısım resmi eğitim kumpasından kurtulan gençler var. İyi okuyorlar güzel bir gelecek için umut.

Ş.. Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Gidenler elbette bir umut bizim için. Özellikle bizim yönlendirdiğimiz öğrenciler. Ali Şeriatî var, İranlı şehit ve sosyolog; şöyle diyor: "Her hicret bir inkılaptır!" böyledir.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Her yaşta okurlarımız var. Lakin 20-35 yaş arası bir guruba hitap ediyoruz. Demiştik ya derginin sahibi okur. Elbette yoğun geri dönütler alıyoruz. Canlı, diri, ne istediğini bilen bir okur yapımız var.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Yolcu Dergisi, evet bir avuç güzel insan tarafından kotarılmaya çalışılıyor. 3000 (Üçbin) civarında bir baskı adetimiz var. Mali sorunlar her zaman var. Aşamıyoruz. Parasal işlere pek kafamız çalışmıyor. Örneğin bu güne kadar (10 yıl-65. sayı) teklif edilen hiçbir reklamı almadık, böyle iyiyiz. Dervişan bir terkip.

Ş.. *Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?*

Hayır.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Bazen kendisini yinelemesi iyi olur diye düşünüyoruz. Tekrara düşmek çok da kötü bir şey değil. Belki unuttuğumuz bir şeyler vardır geride bıraktıklarımızda. Tüketim köle değiliz vesselam.

Ş.. *Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?*

Elbette ilgiliyiz. İnsana dair her şey için söyleyecek sözlerimiz var. Çeşitli yardım kuruluşları ile çalışıyoruz. Geçen yaşanan Van depremine bir tır dolusu yardım gönderdik. Bundan önce Somali'ye iki tır dolusu yardım gönderdik. Aynı zamanda İHH (İnsani Yardım Vakfı) ile koordineli çalışan SİYAH (Samsun İnsani Yardım Hareketi) adlı bir organizasyonumuz var. Yine İHH ile birlikte Rwanda ve Fildişi Sahili'nde çalışmalar gerçekleştirdik.

<http://www.yolcudergisi.com>

yolcudergisi@gmail.com

yolcudergisi@hotmail.com

AŞKAR Dergisi'nin Editörü İdris Ekinci sorularımızı zı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Sivas

1.Bölüm

?...*Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kastlaşma her alanda var, sadece kültür ve sanatta değil. Yalnız, bu durum gerçek sanat ve kültür adamlarını korkutmaz. Onlar üzerlerine düşen görevleri her şartta yerine getirirler. Görüntülere hiçbir zaman aldanmamak lazım.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Bazılarında nitelik hiç yok denilemez fakat çoğunca modern hayatın azdırdığı reklam politikası ve manipüle hareketleri olmamış olmuştur gibi gösterebiliyor. Birazcık zekâyâ sahip olan ve biraz çalışan bu durumu rahatlıkla fark eder. Ama tabii yeniyetmeler için durum biraz karmaşık. Onların işi daha da zor. O "birazcık zekaya sahip olanlar"ın rahat davranmaması gerek.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Yayın çizgilerini ve amaçlarını çok düşünmeye gerek yok; onları düşündüren ilk unsur neyden ne kadar kazanç elde edebilecekleridir. Yine de Türkiye'de piyasaya sunulan güçlü eserlerin önemli bir kısmı bu yayınevlerince okuyucuya sunuluyor.

Kendini bu yayınevlerinden kurtarabilmiş önemli isimler ve eserler ise zaten bir kazanç peşinde değiller.

Ş..*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Türkiye’de piyasa ile bağı olmama hususunda ben ancak kendi dergime kefilim ve dergim adına konuşabilirim. O da AŞKAR. Piyasa düşüncesi yayın hayatına ne verir veya ondan ne alır, bu soruyu gerçekten bir şeyler yapmaya çalışan insanlar oturup düşünsün. Ben paranın merkeze oturduğu yerden hakikat kaçır diyorum.

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Metropolleri sermayenin merkezi olarak düşünürsek dergilerin durumu iyi ama yayınevleri zaten metropoller dışında pek yok. Metropolleri kültürün merkezi olarak düşünürsek, bence bu durum artık bir mücadele nesnesi olma halinden çıkmıştır. Merkez-taşra bitmiştir. İyi dergi –baskısı hariç- mezrada bile yapılır.

Ş..*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayınevleri iyi eserler basıyorlarsa onları tebrik etmek lazım.

Ş..*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Popülerlik benim anlayışımca olumlu bir ibare değil. Popüler olan hemen tüketilen demektir. Aklıma sakızlar geliyor. Estetik düzeyi yüksek bir eser ise zamanın bütününe kapsamaya niyetli bir gayretin ürünüdür. Dolayısıyla onun pek acelesi olmaz.

Ş..*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile*

tanışmamızı sağlıyor?

Ödüller... İnce ince gülümsüyorum sadece. Bu da bazı şeyleri anlatır herhalde?

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Güçlü eserler zaten hep onlarla savaşırlar. Bence sıkıntımız bina yapamamak değil, çürük malzeme kullanmak.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Türkiye’de oturmuş bir eleştiri gücü var mı?

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Mümkünse bunlar hiç karşılaşmasınlar. Hatta, gözlerinde diğerinin gözlerinin izi bile olmasın.

Ş.. Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Yaşarken bir insanın görevi ne ise edebiyatçının da görevi odur. Edebiyatçı, insan olmanın ağırlığını biraz daha derinden hissediyorsa ne âlâ.

Ş.. Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?

Yalan üzerine iman inşa edilmez.

2.Bölüm

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev gö-

rebilir mi?

İnternetin işlevi farklı, onu bence karıştırmamak lazım. Dağıtım meselesi=Abonelik meselesi.

Ş..Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Konuşma ihtiyacının ürünü. İnsan konuşur. Adam gibi bir şeyler söylemek amacıyla doğdu veya adam gibi söylenenlere makas olmak amacıyla. Geldiğimiz nokta gitmek istediğimizden henüz uzakta fakat kat ettiğimiz mesafe yabana atılır değil.

Ş..Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Bunlar büyük sözler. İlk önce bizim yeteri kadar incelmemiz gerekiyor. Biz inceliyorsak zaten bizimle birlikte bırakın ülkemizi dünya da incelir.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığını, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Bizim işlerimizin –kalem işleri denilebilir- müşterisi bellidir. Şimdiye kadar dergimiz tezgahta çürümedi. Kıymeti biliniyor mu? Bu soruya hem evet hem de hayır diyorum ya da bilenler biliyor. Şimdilik varlık şartlarında zora girmek gibi bir durum söz konusu değil.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Yok. Kötü. Hayır.

Ş..Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme

iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşyorsunuz?

Onların bırakın sanata edebiyata katkılarını, kendilerine bir katkılar yok. Bu işler temel varoluş kaygısıyla alakalı, hevesle değil. Sorunun ikinci kısmına gelince. Dere yatağına ev yapılmaz.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Geri dönüşler kısmen yeterli. Okurlarımız, okumayı bir iş gören herkes. Haberli olan 'bana ne' demiyor.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Kendi aramızda hallediyoruz. Kaç basıldığını burada söylemem bence doğru değil. Yeteri kadar diyelim.

Ş..Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Hayır.

Ş.. Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Dergi bunu istese de yapamaz. On adam, on ayrı yerden, on ayrı konumdan omuzluyor bu dergiyi. Bu durum her dergi faaliyetine nasip olmaz.

Ş..Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Dergi çıkarmak insani bir iştir. İnsanın salih bir niyetle yaptığı her şey insana değerli bir şeydir. Biz iyi yapıyorsak "sorun" denilen şey ne mahiyette olursa olsun azalıyor, eriyor demektir. Tabi iyi yapıyorsak...

Not: İnsani hiçbir olgu biri birinden bağımsız değildir. Nasıl şiir yazdığımız, nasıl eklemek yediğimiz, nasıl oturduğumuz, nasıl konuştuğumuzla, nasıl kızdığımız veya sevdiğimizle alakalı. Dolayısı ile varlığı bir bütün olarak algılamak, anlamak gerekir. Türkiye’de sanat ve edebiyat –hatta dünyada sanat ve edebiyat- insanın bütün boyutlarıyla ilgili bir konudur. Kısaca insanın konumu ne ise yaptığı da onun konumu ile aynı değerdedir.

<http://www.askardergisi.blogspot.com>

idrisekinci58@hotmail.com

askardergisi@gmail.com

POYRAZ Edebiyat Sanat Kültür Dergisi Editörü Yusuf Bal sorularımızı yanıtladı.

POYRAZ Edebiyat Sanat Kültür Dergisi Sivas'ta yayınlanan, Sivas Postası Gazetesi'nin ücretsiz ekidir.

1.Bölüm

?... *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Sosyal çevrelerinde oluşturduğu doğal süreç içerisinde, kastlaşma diğer sahalarda olduğu gibi kültür sanat alanında da var. Sanat anlayışındaki bu farklar, kültür sanata da hizmet ettiğinden çokta olumsuz bir şey değil.

?...*Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Genel olarak toplum içerisinde daha geniş kitlelere hitap etmeyi başaran yazarların kitaplarının çok satanlar listesinde olması gayet doğaldır. En çok satan en niteliklidir demesek bile, belli bir kalitede olmayan eserde çok satmaz herhalde diyebilirim.

Yayın ve satış konusunda isimde önemli. Örneğin şiir konusunda “zirve” olarak görülen o ünlü şairlerin şiirlerinden adlarını çıkarsanız, dosyalarını kim yayınlar.

Genç yazarlar yumurtadan çıkan kaplumbağalara benzer bazen. Hızla koşup denize ulaşmaları gerekir.

?...*Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Büyük sermayeye sahip yaynevleri genelde sermayesini büyütecek kitaplar peşinde (Neyse ki hepsi değil). Banka yayınlarının çok fazla ticari amaç güttüklerini düşünmüyorum (en azından direk olarak). Sadece bankalar değil, diğer büyük kuruluşlarda kitap yayınlasınlar. Kitap yayınlayan herkese teşekkür etmeli.

Ş..*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Sorunuzu sadece dergiler açısından cevaplayayım. Editörü olduğum Poyraz Dergisinin ismini vermemde sakınca yok. Ticari kaygımız olmadı. Aslında hiçbir edebiyat dergisinin amacı para kazanmak değil. Bu yüzden Türkiye’de çıkan tüm sanat-edebiyat dergilerini bu listeye alabilirsiniz.

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Hiçbir derginin çıkması kolay değil. Birçok Anadolu dergisi birkaç kişinin ceplerinden çıkan paralarla yayınlanmaya başlar. Bu yüzden genellikle edebiyat dergilerinin ömrü kısadır.

Ş..*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ünlü yazarların kitapları tüm ülke sathında, bırakın kitapçıların raflarını, merdiven girişlerini bile dolduruyorken (bence onların çoğunluğu nitelikli); küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli kitapları okuyucu görmüyor bile!

Ş..*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Allah’ın yardımı ile var.

Ş..*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Sanırım kimse ödülü taşıyamayacak kimseye vermek iste-

mez. İsterlerse de hata ederler. Ayrıca en iyi ödülü okur verir.

?...*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popüler ürün her zaman toplumun anlayacağı dilden yazılan eserlerdir. Hedef kitlesi, tüm okurların yer aldığı bir grafikte en geniş alanı ifade eder. Popüler eserler bir basamaktır. Bence engel değildir. Uzakları görme yeteneğine sahip bir göz bir gün uzakları mutlaka görür.

?...*Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Yaygın medyanın hedef kitlesi, popüler eserlerin hedef kitlesi ile aynı olduğundan normaldir.

?...*Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Kültür-sanat kesinlikle iktidar ve sermayeden bağımsız olmalı. Mevcut durum çok parlak değil. Bu anlamda sadece muktedirlerde değil, bizim toplumumuzun kafasında problemi var. Adamın biri ısrarla soruyor, "Ben sizi bir türlü anlayamadım, sağcı mısınız solcu musunuz" Ne sağ, ne solu. Edebiyatın fikri olmak zorunda, ama sağ solu olmak zorunda değil. Ama yok illa bir kefeye koyacak ona göre kötü ya da iyi olacağız. Zaten Türkiye de sağ solda, sol sağda. Bırakın sanata bakalım.

?...*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Özellikle baskı dönemlerinde (1980 ihtilâlinin hemen sonrasında mesela) yazarların nesir ile üstlendikleri misyonu (yazarları cezaevinde misafir edildikleri için!) şairlerimizden de üstlenenler oldu. Maalesef şairlerimizden de tutuklananlar oldu. O kadar şiir seven iktidarlarımız, devlet adamlarımız,

yargıçlarımız, hakimlerimiz oldu ki, şu anda başbakanlık yapan Recep Tayyip Erdoğan bile okuduğu şiirden dolayı cezaevine konuldu. Zaten bu yüzden Sayın Başbakan yerini sağlamlaştırana kadar şiiri bir kenara bırakıp, şarkılara yöneldi “Beraber yürüdük biz bu yollarda ...)

Buradan büyüklerime el sallayıp şöyle demek istiyorum “Çok iyisiniz ve çok vatanperversiniz; ancak şairleri, sanatçıları, bilim adamlarını ülkede tutabilmek için cezaevine koymaya gerek yoktur”.

Buradan sorunun özüne gelirsek, edebiyat neyin sunulduğu değil, nasıl sunulduğu ile ilgilidir. Tabi her zaman bir şeyler sunulmadır. Bu toplumsal meselelerde olabilir, aşk olabilir, fikir olabilir, her şey olabilir. Ama zehir olamaz!

“..Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?”

Fikir ayrılıkları ve muhalefet her zaman geliştirici unsurdur. Ama toplumsal kavgaya dönüşmesin.

2.Bölüm

“..İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşanıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?”

Kitap dağıtımı ve dergi dağıtımı ciddi olarak zor bir iş. Dağıtım firmaları maddi bir yük. Anadolu’nun bir kentinde çıkan dergilerin diğer illere ulaşması zor. Ancak şimdi elektronik ortam ve iletişim teknolojileri sayesinde en azından hangi ilde hangi dergiler çıkıyor haberdar olunabiliyor. İletişim adreslerine ulaşılabilir. İnternet kesinlikle olumlu, Poyraz dergisi açısından basılı dergiye ne kadar önem veriyorsak elektro-

nik ortamda dağıtımını yaptığımız e-dergisine de bir o kadar önem veriyoruz. Bize e posta adreslerini bildiren okurlarımızın e-postasına her sayımız PDF formatında ücretsiz gidiyor.

?...Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Şiir yazmanın bir amacı olmak zorunda değil. Edebiyat dergisi çıkarmanın da. Ancak bizim amacımız vardı. Sivas’ımızda güzel şeyler olsun. Sivas kötü şeylerle değil; kültürü, sanatı ile anılsın. Daha çok yazalım... Geldiğimiz noktaya baktığımızda, bizimle yazmaya başlayan birçok genç kuşak yazarımız bu gün hatırı sayılır bir yol aldı. Ulusallaştık. Şiirin sınırlarını zorladık. Sınır diye bir şey yoktur.

?...Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir incelme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Estetiğe önem veriyoruz. Sera ürünlerinden bağımsız olarak doğallık ve çeşitlilikte güzel. Toplumsal duyarlılığımız hep insandan yana oldu.

?... Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Dergimize özellikle ilimiz dışından da yoğun bir ilgi var. Varlık koşullarımızda şu ana kadar sorun çıkmadı.

?... Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Bulunduğumuz ildeki üniversite ile iletişimimiz zayıf ve tek taraflı. Eksikliğimizi biliyoruz.

Edebiyat öğretmenlerini ve çoğu akademisyeni dergilerden uzak görüyorum nedense. İstisnaları saymazsak edebiyat öğretmenleri ile sohbet ederken, dergilerde sıkça ismi geçen

(yaşlı şairlerde dahil) şairleri genelde tanımıyorlar. Bu çevrelerde en iyi tanınan ölü yazarlar ve şairler.

Ş.. *Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?*

Bunun tamamen öğrenci metropolde iken bulunduğu çevre ile ilişkili olduğunu düşünüyorum. Bazen küçük bir kıvılcım insanı sanata yönlendirebilir. O kıvılcımı alınıp alınmadığına bağlı. Toplumu dönüştürme kaygısını taşımaya gerek yok. Herkes kendini dönüştürsün yeter.

Ş.. *Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?*

Okurlarımız farklı yaşlarda, farklı mesleklerde sanatsever kişiler. Özellikle e-dergi gönderdiğimiz birçok okurumuz birkaç sayı bizi takip ettikten sonra, bize kendi yazılarını gönderebiliyorlar. Zaman zamanda yazıları Poyrazda yayınlanabiliyor. Öyle okur sayısı kaygımızda yok. Yani bir kişi okuyorsa yeterlidir.

Ş.. *Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?*

Dergimizin oluşmasında değerli yazar arkadaşımız Osman Çelik ve Sivas Postası Gazetesin katkıları büyük. Tabi burada yayın kurulu arkadaşlarım Aziz Şeker, İlkey Coşkun ve Orhan Karahan'ı da atlamamak lazım. Poyraz yaklaşık 1000 adet basılıyor. Sivas Postası Gazetesi tüm baskı masrafını üstleniyor ve abonelerine ücretsiz dağıtıyor. Onun haricinde Sivas dışında birçok yazarımıza da biz gönderiyoruz.

?...Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?

Yanlışımızı görürsek düzeltmeyi erdem bilmekle birlikte, açıkçası kısıtlayıcı şeylerle vakit kaybetmeden bildiğimiz/bilmediğimiz yolda ilerliyoruz, keşfediyoruz.

?...Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Rüzgarın en önemli eylemi harekettir. Bu anlamda ismimiz dahi Poyraz. Birinci sayı ile sonraki sayılar birbiri ile aynı olmadı olmayacak. Gençler ve genç ihtiyarlara güvenmek lazım.

?...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

En büyük sorunumuz cehalet ve ihtilaf ise konuşmanın, kardeşliğin çok şeyi değiştireceğinden eminiz.

<http://poyrazedebiyat.blogspot.com>

dergipoyraz@hotmail.com

TASFİYE Direnen Edebiyat Dergisi'nden Ahmet Örs sorularımı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Tokat

1.Bölüm

“.. Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?”

Olabilir, mümkün ama sınıfların varlığı birçok alanda mümkün. Önemli olan bu duruma karşı nerede konuşlandığımız.

“.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?”

Değişik iddialar var, pazarlanma ya da oryantalist tavırlar gibi. Her şey mümkün ama yine de emeğin payını da unutmamalı.

“.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”

Sermayeye karşı, devrimci bir tavra sahibiz. Egemenliğin ortaya çıkış biçimlerinde edebiyat ya da başka bir alan, fark etmez, sıkı bir muhalefetten yanayız.

“.. Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?”

Yukarıda bahsettiğimiz çerçevede olanların zaten kendilerini görünür kıldıklarına inanıyorum, isme gerek yok.

“..Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?”

Geniş bir mevzu. Bizim başkalarının duruşundan ziyade kendi durduğumuz yeri pekiştirmek, esaslı bir çizgi oluşturmak gibi bir tavrımız var.

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

En iyi tanıtım, eserleri hayata taşıyan sosyal mücadeledir.

Ş.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Tam da yukarıdaki cevabı hak eden bir soru.

Ş.. Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Halk/lar/ın ödülünü hedeflemedikten sonra ödüllerin çok da bir anlamı yok bizim için

Ş.. Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?

Popülerlik devrimci bir şeyse iyidir, hazcılık bağlamında dolaşanlarla işimiz yok.

Ş.. Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?

Yaygın medya ticari olanı kendi ürettiğindendir herhalde.

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Halkın acılarının yanında hakikat yolcusu olarak var olabilirse ne mutlu!

Ş.. Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Öyle bir misyonu yoksa bizim için pek bir anlamları yok.

İyi bir soru...

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Kardeşlik söylemlerinin ne olduğuna bakmalı.

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

Her zaman zorluklar vardır. Fedakârlık inanılan bir şeyin yaşamaştırılabilmesinin temel koşuludur. Eğrisi lâf-ı güzaf!

Ş.. *Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Dergimiz ideolojik/devrimci bir temeli, çizgiyi işaretlemek, derinleştirmek için yayımda...

Ş.. *Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Estetik bir direniş işlevine kitleleri alıştırmaya çalışmak haddimizeyse...

Ş.. *Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığını, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?*

Zor bir süreç olan direnişle ilgili bütün olasılıklar dergimiz için de cârîdir.

Ş.. *Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?*

Çürütülen kuşakları dergimiz ve başka çabalarımızla diriltmeye çalışıyoruz.

?...Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Neoliberal dönemin yağmacı ruhuna karşı okul öncesi ya da sonrası, hayatın bütün kategorilerinde vicdanlı insanlarla el ele verme çabamız sürecektir, az olsalar da.

?...Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Fena değil. Okurlarımız nitelikli insanlar, çoğu esastan devrimci, çok şükür

?...Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Baskı adetleri değişebilir, yayım periyodu da. Zorlukları aşmak için inanmayı esas alan fedakârlık şart.

?...Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Aşılma iradesi varsa sorun yok.

?...Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Tabii seyrinde her geçen gün daha iyiye gittiğimize inanıyorum.

?...Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

- Tamamen toplumsalız!

<http://www.tasfiyederlisi.com/direnen-edebiyat>

tasfiyederlisi@gmail.com

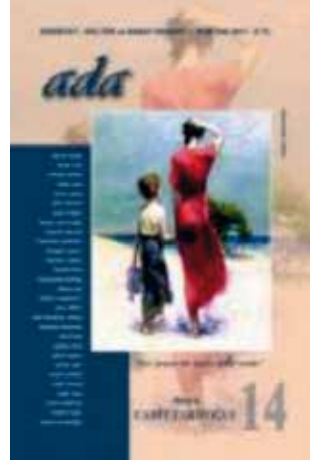
ADA Edebiyat Kültür ve Sanat Dergisi'nden Serkan Türk sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Trabzon

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Bu durumu normal karşıladığımı belirtmeliyim. Bir kentte, bölgede yaşayan ve birlikte sanat üreten insanlar elbette öncelikli olarak çoğu konuda birlikte hareket ederler. Zamanla sanat algısındaki değişimler farklı arayışlara yöneltebilir insanları.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Hilmi Yavuz bir söyleşisinde nitelikli okur sayısının ülkemizde 5 bin civarında olduğunu söylemişti. Bu rakamı kabul edecek olursak 5 bin rakamının üstünde satan yazarların reklam ve pazarlama harikaları olduğunu da kabul etmemiz gerekiyor. Nitelikse okurdan okura değişir.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Ticari kurum ve kuruluşların yayın çizgileri elbette kazanç odaklı. Yine de yapılan işler içinde bazı konularda nitelikli işlere de imza atıyorlar. Bu da bizim kazancımız olsa gerek.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Elbette var. Serander Yayınları bunlardan biri. Özellikle Doğu Karadeniz kültürünü ve tarihini anlatan birçok kitaba imza atan bir yayınevi Serander, bu bölge ile ilgili kaynak arayanlar için bulunmaz nimet. Ğ ve Yeniyazı dergisini de çıktığı günden beri takip ediyorum ve beğeniyorum.

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Hepimiz debeleniyoruz. Bulunduğumuz yerden sesimizi, sözümü duyurmaya çalışıyoruz. Hep anlatılan bir hikâye dir bilirsiniz. Kuyuya düşen iki kurbağa önce zıplar bir süre sonra biri yorulur. Bağırır, zıplamaya devam eden hayatta kalır. Biraz koşulları bu çabalamalar belirliyor.

?...*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Sorunun sonundan başlayayım. Üzüntüyle değerlendiriyorum. Büyük medyada yer almıyorsa, haber olmuyorsa bir eser ne kadar iyi olursa olsun kimsenin haberi olmuyor. Bütçesi olmayan ama iyi işler yapmak isteyen yayınevlerinin bu çabaları kısa vadede iyi niyetten öteye gitmiyor. Yıllar içindeyse eser mutlaka bir karşılığını bulur.

?...*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Neden olmasın. Bir dizide görünür olması satışına önemli ölçüde katkı yapmıyor mu bazı kitapların..

?...*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Ödül konusu her zaman tartışma yaratmış olmalı. Sonuç olarak seçicileri belli bir yarışmaya katılıyorsanız, kazanmamanı da göze alıyorsunuz demektir. Yazar ve şairler genel olarak kendi edebi algılarına yakın jüri üyelerinin olduğu yarışmalara

katılmayı tercih ediyorlar. Ödüller yeni isimlerin ya da usta-laşmış kişilerin yeni yapıtlarının okura ulaşmasında şüphesiz olumlu bir katkı sağlar.

Ş..*Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Elif Şafak'ın Aşk'ının pembe ya da gri kapaklısını arayan bir kitle mevcutsa İhsan Oktar Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası'nı anlamalarını beklemek mümkün değil. Yine de umutsuz olmamak lazım. Okurun da zaman içinde eğilimleri, ilgi alanları genişleyebilir.

Ş..*Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

En çok söylenen klişelerden biri ülkemizde eleştirmen olmadığdır sanırım. Oysa eli kalem tutan, okuyan herkes bir anlamda eleştirmenlik görevini yerine getiriyor. Gazetelerimizin ve dergilerimizin çoğu yeni çıkan kitaplar için olumlu görüşleri yayımlamayı tercih ediyor. Çok az sayıda olumsuz görüşe yer veriliyor. Yaygın medya popüler kültürden beslendiği için bu kanalı olumlu haberlerde kullanmayı tercih ediyor.

Ş..*Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Göründüğü gibi her şey kontrol altında. Tiyatromuzun, sinemamızın, resmin ve edebiyatın durumu ortada. Yazmaktan, çizmekten, oynamaktan ve konuşmaktan tedirginlik duyan insanlar nasıl sanat ortaya koyabilir, değil mi?

Ş..*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyatın okuyan, yazan, anlamaya çalışan insanlara katkısı var. En önemlisi çeşitli olaylar karşısında düşündüğünü

ifade edebilen, karşı görüş bildiren insanların sayısının artmasına olanak verir. Edebiyatçının misyonu alışlageleni değil, doğruyu işaret etmek olmalı.

2.Bölüm

?... *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşılmaya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

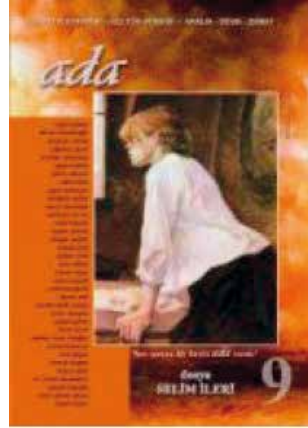
Büyük yayınevleri İstanbul dışındaki dergilere reklam vermeye kolayca yanaşmıyor. Nitelikli edebiyat dergilerinin eğitim, kültür ve sanat dışındaki alanlardan reklam yayınlamak istemesi ekonomik olarak bu çarkın içinde büyük zorluk çekmesine neden oluyor. Dağıtım koşullarıysa Anadolu'daki yayınevleri ve dergiler için büyük problem. İnternetin olumlu şekilde kullanıldığına inanmıyorum. Zamanla daha iyi sonuçlar alınabilir.

?...*Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Trabzon gibi köklü bir geçmişi olan bir kentte yaşıyorsanız şüphesiz sanatın ve edebiyatın içinde olmak bir zorunluluk. Yeni isimlerin ortaya çıkmasında öncü bir dergi olduğumuzu düşünüyorum.

?...*Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceltme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?*

Geride bıraktığımız 14 sayımız bunun bir işareti olmalı. Bu sorunuza 10. yılımızı doldurduğumda yanıt vermek isterim.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Her ikisini de zaman zaman düşündüğümüz oluyor.

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Türkiye’de her geçen gün eğitim düzeyinde çıta daha da aşağılara doğru çekiliyor. Bu da elbette dergi, gazete ve kitap okuyucusunun azalması anlamına geliyor. Bölgemizdeki okullardan öğrenciler dergimize ürünlerini gönderiyor ve değerlendirmeye alınıyor. Son sayımızda 9 yaşında bir kız çocuğunun şiirine yer verdik. Şiir yazmayı sürdürmesi durumunda bu başlangıç onun için önemli olacak. Lise öğrencilerinin öykü ve şiirlerine de sıklıkla yer veriyoruz. Yine de istenilen ölçüde değil bu oranlar. Edebiyat öğretmenleriyle sınırlı tutmayayım öğretmenlerin ekonomik koşulları sürekli dergi, kitap veya satsal etkinlikleri takip etmek noktasında pek yeterli değil.

Ş..Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Yeni dünya düzeni idealist gençlerin sayısını hayli azaltmış durumda. Okulunu bitiren gençlerin en büyük sorunu işsizlik. Nitelikli işlerde çalışmamak, eğitimini aldıkları alanlarda iş bulamamak hayal ettikleri konularda performans göstermelerini engelliyor. Yine de umutlu olan ve savaşımlar içinde olan bir avuç genç her kentte bulunuyor. Yoksa bu dergiler hayatta kalmaz.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri

dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Dergi okurunun büyük bölümü şair ve yazarlardan oluşuyor. Ürün gönderenlerde bu kitle içinden tabi.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

Dergimiz 1000 adet basılıyor. Abone ve reklam desteğinin yanı sıra yetmemesi durumunda ekip arkadaşlarımızın katkılarıyla yayın hayatını sürdürüyoruz.

Ş.. Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılanıyor musunuz?

Dergimiz bir bölgenin meselelerini değil toplumsal ve evrensel meseleleri dert ediniyor. Bu anlamda bir kısıtlanmışlık hissetmiyoruz.

Ş.. Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

İlk 10 sayıdan sonra dergimizin içeriğindeki yeniliklere boyutunu da değiştirerek bir hareket katmaya çalıştık. Okurlarımız yeni boyutu daha samimi ve sıcak buldu. Sanatın farklı alanlarından önemli kişilerle söyleşiler yaparak okurlarımızın ilgisini dinç tutmaya çalışıyoruz.

Ş.. Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Edebiyatın ve sanatın toplumsal sorunların konuşulması ve algılanması noktasında önemli katkıları var. Ada'nın çıktığı günden bu yana belli bir çizgiyi koruyarak ortaya koymaya çalıştığı katkı kültürel yozlaşmanın önüne geçmek. İnsan olduğu sürece savaşlar, ölümler, göçler, dil meseleleri vb. konular hep olmaya devam edecek.

<http://www.adadergisi.com/>

<http://adadergisi.blogcu.com/>

serkanturk61@gmail.com

MOR TAKA Şiir, Kent ve Sinema Dergisi'nden Yaşar Bedri Özdemir sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Trabzon

1.Bölüm

Ş.. Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

İlk seçenek kişi çıkar ilişkisi içinde olduklarıyla ya da sevdikleriyle birlikte olur. Hiçbir editör sıradan, vasat, rüşünü ispat etmemiş bir metni yayınlamak istemez. Dostluklar, çıkarsamalar ve öznel-likler kaçınılmazdır.

Ş.. Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Niteliği ile şöhrete kavuşan yazarlara sözümüz yok. Tanpınar çok satabilir, Oğuz Atay çok satabilir, klasikler çok satabilir. Milenyum hızına entegre edilen “çakma” şöhretler mantar gibi çoğaltılıyor. Kulvarları ayrı ama iki örnek vermek istiyorum. Asaf Halet hâlâ şöhret olamadı, Elif Şafak'ı tanımayan yok. Çelebi çok müstesna bir şair. E. Şafak sıradan bir yazar. Çelişkimiz bu zaten. Kültür ve sürü sorunsalımız. On yıllardır yüksek satışlar yapan yazarların kaç tanesini sayabilirsiniz? Reklam sektörünün tezgahtarlığına can mı dayanır?

Ş.. Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir banka dergisi yıllığını; onca akli başında editörü, kotaranı varken yıllığını çok sıradan kültür dangalağına ihale ediyor. Bu biraz da hadi rahvan gitsin dünyası... Sermaye gücünü arka-

sına alan dergilerde karakter sorunsalları her zaman olmuştur.

?...*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Mor Taka'yı başarılı bulmuyorum J Amatör, ya da yarı amatör ruhla, dar bütçesiyle çıkan dergilerin piyasa endişesi olamaz. Başarılı olmanın kriterleri nelerdir? En janjanlı edebiyat dergisi kaç tane satıyor?

?...*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Adı üstünde "amatör ruhla" var olmaya çalışıyorlar. Her birinin boyunu aşan borcu olduğuna görmeden tanıklık edebilirim. Okuyanı olmayan bir sektör. Editör ve yayıncılardan ziyade ülkemizin okurlarını soruşturmakta fayda var sanıyorum.

?...*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Yayıncılıkta iki önemli sorunsal; TANITIM ve DAĞITIM. Elif Şafak örneğinde verdiğim gibi. Parayı basıp tanıtımını, reklamını yapanlar, ya da marulla, tencereyle kitap satanlar, yayınlarını güçlü dağıtım ağı ile dağıtabilenler epey yol almıştır. Çok satmak için popülist işler yapmanın gerekliliğini de hatırlayalım. Okuyucunun kültür sorunsalına tekabül ediyor bu orantılar. Yani, çok satanın nitelikli olma sorunsalı olmadı hiç.

?...*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Birkaç gün önce dostlarımla bunu tartışıyordum. Halkın estetik, beğeni sorunları var mı?.. Var!.. Popülizmin nerde başlayıp nerde bittiğini net çizgileriyle bilmiyorum doğrusu. Beğeni sözünü ettiğim estetik donanım sorunsalıyla orantılıdır.

?...*Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Bu ödül işlerinden pek anladığım söylenemez. Öznel ve siyasi bir platform, ödülleri hiç umursamıyorum.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Hayır, neden engel olsun ki? Aksine, estetik ürünün ihtişamı, niteliğini, kalıcılığını öne çıkaracaktır.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Bu işler çok çetrefil işliyor. Bu işin etiği falan da yok. Beğeni kadar yergi de gerektirdiği için eleştiren kalem pek kalmadı. Ahbap çavuş ilişkileri, ısmarlamalar... Başat olan doku bu. Profesyonel edebiyat eleştirmenimiz yok. Hani nerde o zarını attığı gibi düşüş getirenler?.. Popüler bulduğum kültürün hiçbir konsepti beni ilgilendirmiyor. Bigane kalmayı tercih ediyorum.

Ş.. *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Bir şeyi hep kaçırıyoruz... Bana kimse sanatçı ol demedi, ailem itiraz ettiği halde ısrar ettim, gizli kapaklı işledim. Halimden dert yanamam, buna hakkım yok. İktidarlar kendine muhalefet edecek bir sanatçıyı desteklemez, öyleyse sanatın müktesebatı itiraz etme ve eleştirme hakkı elinden alınmış demektir. Her zaman kendi içinde işleyen, suyun başını tutanlar vardır, olacaktır. Biz işimize bakalım.

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Sanatlar bilinçli yöneticilere, siyasilere yön verir. Zaten “gelecek” kavramına sanatını oturtamayan sanatçının esemesi okunmaz. Modern, özgün sanatı üretmenin yolu buradan geçer.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muha-*

lefet nasıl bir işlev görür?

Her şeye muhalefet değil de, bilinçli muhalefet toplum bilincinin olmazsa olmazıdır...

2.Bölüm

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür zorluklar yaşıyor, nasıl aşıl-maya çalışılıyor? İnternet olumlu bir işlev görebilir mi?*

Nesnellik ve nitelik endişesi duyan her oluşum gibi; Mor Taka Dergisi ilk sayısı itibarıyla sesini duyurabildi.. Dağıtım zor iş. Büyük paralar gerekli. Kargo masraflarını ödeyip binlerce dergi gönderdim, geriye dönüş birkaç dürüst kitapçı haricinde olmadı. Zaman içinde bu işi internette daha masrafsız ve fazla okuyucuya ulaşarak çözeceğiz sanırım. O kulvarda müthiş zaman hırsızı.

Ş..*Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Şiir çok üretilen ve tüketilmeyen bir sektör. Poetikasıyla, yeni üst diliyle, paracıların çıkarttıkları dergilerde yer bulamayan nitelikli şairlerin yer bulabileceği bir dergiydi amacım. En usta şairlerle, adı sanı duyulmamış nitelikli şiir yazar şairlerin buluştuğu bir platform oldu, şiir konseptli radikal dosyalar yaptım, karşılığını buldu. Nitelikli okurla buluştum. Daha ne olsun?

Ş..*Derginiz; ülke çapında ya da bölgenizde; estetik bir inceleme, top-*

lumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor?

Yukarıdaki sözüme yeni ek yapmak istiyorum. MOR TAKA bu sayı itibarıyla ŞİİR, KENT ve SİNEMA dergisi olarak çıkacak. İmge ve sinema bu iki kavram üzerinde duruyorum.

Ş.. Ülke çapında ya da bölgeniz açısından; derginiz bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu? Kayıtsızlıkla karşılandığınızı, derginizin varlık koşullarının zora girdiğini düşünüyor musunuz?

Bölgem dergime ihtiyaç duymuyor. Çok biliyorlar. Çünkü kadim kentim Trabzon feodallerin istilasına uğradı. Büyük kentler daha çok takip ediyor. Sahiplenmek ütöpik bir sözcük. Kolay bir şey yok ki...

Ş.. Bulunduğunuz ildeki ya da çevre illerdeki; üniversite öğrencilerinin derginize katkısı ve ilgisi ne düzeyde? Edebiyat öğretmenlerinin kültür ve sanata ilgisi nasıl? Lise öğrencilerinde derginize yönelik bir duyarlılık gözlemliyor musunuz?

Okumayı bilen nitelikli okurla buluştuğuma inanıyorum. Şehrimdeki, yani Trabzon'daki üniversitede edebiyat ve sanat bölümleri var. Nafile... Öğretmeni okumayan bir kurumun öğrencisi kitapla nasıl buluşsun ki? Öğretmeniyle, öğrencisiyle okuma zafiyeti çekiyorlar. Tek kelimeyle belâgate bigâneler.

Ş..Metropollere öğrenim için giden öğrencilerden, öğrenim sonrası geri dönenlerde; kültür-sanat, düşün alanına katkı yapma çabası görüyor musunuz? İdealist yaklaşımların, toplumu dönüştürme iradesinin; bir süre sonra kendiliğindenliğe teslim olduğu durumlarla ne ölçüde karşılaşıyorsunuz?

Yirmi sene önce daha belirgindi bu katılım. Devran değişti. Birkaç kamikaze çıkarsa aralarından âlâ... Toplumu dönüştürme diyedir bir misyonu zaten söz konusu olamaz. Bunu popüler kültür daha çok biçimiyor. Halk hem ekonomik hem kültürel bağlamda yoksullaştırılıyor. Bu emperyalizmin en etkin ve sinisi silahı. Küreselleşmeyle bu daha da gözlemlenir bir hal aldı.

Modern banka elemanlarıyla kartlar, krediler vs. halk daha da yoksullaştı. Borçlar arttı. Emperyalizmin direnme gücünü kırma provaları gayet tıkırında işliyor. Yaşasın kaos sloganıyla biraz daha idare edecek halden anlamayanlar. Sonu vahim.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Mor Taka okuru edebiyatı özellikle de şiiri sorun yapanlarla daha çok buluşuyor. Yeterli değil elbette. Meraklı, bekleyiş içinde okuyan okurlarım var. Zaten onlar olmasa çıkmaz bu dergi.

... Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz?

1500'den 1000'e düştü, sonra 750'ye. Mali sorunlar aşılmadı, aşılamayacaktır. Bayiler sattıkları dergilerin paralarını gönderse rahatlarız belki ama, bu da zor beklenti.

... Dergi eyleminizde; yerleşik geleneksel tutumların baskısıyla, kısıtlayıcılığıyla karşılaşılıyor musunuz?

Hayır. Kimse dergim üzerinde irade koyamaz!

... Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Farklı dosyalar, farklı imzalar, farklı konseptler, yeni kelimeler... Bunlar önemseydiğim şeyler.

... Derginiz toplumsal sorunlarla ilgili mi? Bölgenizde ilgi gösterdiğiniz, çözümüne katkı sunduğunuz sorunlar oldu mu?

Hiçbir düşünce toplumsal sorunların dışında kurulamaz. Yaşama dair olan 'şey'ler toplumsaldır. Sonuç ilişkilerinde mevsimsel dönüşüm netliği bekleyemeyiz.

<http://www.mortaka.com>

<http://www.yasarbedri.com>

mortaka@gmail.com

2.KISIM

HECE Yayınları'ndan Abdurrahim Karadeniz sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Ankara

1.Bölüm

?...Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?

Hayır, bahsedemeyiz. Öteden beri kültür-sanat çalışmaları yaygın bir çevrede değil, daha dar bir çevrede yürütülen çalışmalar olmuştur.

?...Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?

Şöhretli yazarlarla çok satanların bulundukları konuma gelmesinin kendi bağlamlarında haklı gerekçeleri olabilir. Ama bu haklılık ve gerekçeler bizim veya bir başkasının haklılığıyla karşılaştırılmamalı.

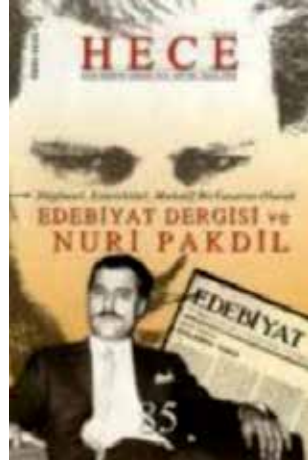
?...Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

İnsanların ya da yayınevlerinin kaygılarını bilemeyiz. Ama bu tür yayınevlerinin yayınlarını, düzeyli ve estetik bulduğumuzu, belirtebilirim.

?...Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışsan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Elbette var. Var olmaya da devam edecekler.

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergile-

rin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Doğrusu İstanbul dışındaki bütün yayın çalışmaları taşradadır, diyebilirim. Elbette İstanbul dışında yayıncılık yapmak zordur. Ancak taşrada yayıncılığa soyunanlar, bu işin zorluklarını baştan kabul etmiş demektir. Bunun normal olduğunu söylemiyorum ama böyle bir zor durumda karşılaşınca sızlanmaları haklı göremiyorum. Çünkü hiç kimse kimseyi yayıncılık yapmaya zorlamıyor, değil mi?

Ş.. Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemizde dağıtım sorunları bir hayli çetin... Fakat bu durumdan da asla şikayet edilemez. Daha düzenli dağıtım ortamlarının, imkânlarının organizesi yine yayıncıların yapabileceği bir iş, yapmıyor/yapamıyorlarsa uzaydan gelecek adamlar mı bu organizasyonu yapacak!

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür ek zorluklar gözlemliyorsunuz?

Elbette yok. Ama “Ses duyurmak ne demek?” Sesimizi herkese duyurmak zorunda mıyız? Herkes herkese ses duyurmaya kalkarsa ortam gürültüden geçilmez. Kimsenin “Ses duyurmak” gibi bir kaygı taşımaması daha sessiz, daha sağlıklı bir ortam için çok daha büyük bir önem taşıyor.

Ş.. İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren başarılı bulduğunuz dergiler ve yayınevleri var mı? İsim verebilir misiniz?

Başarı, nasıl bir şey? Kime göre başarı... Böyle bir şey yok.

Ş.. Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Hayır yok. Hiçbir zaman da olmadı. Estetik değeri yüksek bir eserin popüler olmasını beklemek “Biz estetiğe karşıyız.”

demekle eşdeğerde bence.

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarat-
tığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile
tanışmamızı sağlıyor?*

Evet düşünüyorum. Ama ödülle ilintili hiçbir kaygı taşımayan-
lar, bu kastlaşmadan da rahatsız olmazlar. “Değer”i bilen onunla
aracısız tanışabilmelidir. “Değer” kendini, tek başına tanıtamıyor
ve reklama gerek duyuyorsa zaten değerden düşmüştür....

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanma-
sında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Hayır görmüyorum. Her iki ırmak kendi vadisinde çağlar
boyu aktı; bundan sonra da böyle olacak. Normal olan bu...

?... *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele
alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada po-
püler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Eleştiriyi “kritik etmek”, “irdelemek” olarak algılayanlarda-
nım. Böyle durumlara rastlıyoruz.

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut
durumu nasıl görüyorsunuz?*

Şimdi olduğu gibi... Her zaman olduğu gibi... Muhalif du-
yarlık her zaman bu bağlantılardan uzak kaldı. Yine kalmaya
devam ediyor. Bunlara çeki düzen vermeye kalkmamak gere-
kir. Çünkü çeki düzen vermeye kalkmak başka bir iştir.

?... *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle-
re katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu
ne olmalıdır?*

Edebiyatçının böyle bir misyonu yoktur: Bir gül nasıl sa-
dece açılmak için açılırsa o da sadece yazmak için eserini ya-
zar. Bu eser, edebiyatçının hiç hesaplamadığı, düşünmediği
dönüşümlere de sebep olabilir ama... Böyle bir dönüşüme se-
bep olmadığı zaman da edebiyatçının işini yapmadığını söy-

leyemeyiz. Çünkü edebiyatçı dönüştürmeye kalkarsa güzelliği faydaya tercih etmiş olur.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Olumlu; dönüştürücü, sağaltıcı ve iyileştirici bir işlev görür.

Ş.. *Fanzin eylemi kültür-sanat endüstrisinin neresinde duruyor? Özgünlüğü ve sınırlılıkları nelerdir?*

“Bati”dan gelen ve muhalif tınılar taşıyan yaklaşımların aslında statükoya farklı bir eklemlenme modeli olduğu kanısındayım.

Ş.. *Sokak şairlerinin varlığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sokakta oluş, mevcut kültür-sanat düzeni içinde yer bulamamaktan kaynaklı bir zorunluluk mu, yoksa şairce bir varoluş mu? Ne dersiniz?*

Çok olumlu buluyorum. Her şerde şiirin duyulması, insanları daha hassas, daha incelikli kılar.

2.Bölüm

Ş.. *Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?*

Dergilerimiz bir ihtiyacın ürünü değil. Hiç kimse bize yayımladığımız dergiler gibi dergilere ihtiyaç olduğunu söylemedi. Biz de böyle bir talebi karşılamak için dergi yayımlamıyoruz. Söyleyecek sözü olan kişiler 1997’de bir araya gelerek sözlerini bir araya getirip adına HECE dedi. Ve bu HECE toplumsal

bir karşılık buldu. Bu minval üzere de yayımları sürdürüyor. Bugün geldiğimiz noktada kendimizi daha sorumlu görüyoruz.

?... Derginiz; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor? Bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu?

HECE'yle HECE ÖYKÜ'nün toplumsal düzlemde nasıl sonuçlara ulaştığını biz bilemiyoruz. Belki de hiç bilemeyeceğiz. Çünkü amacımız bir 'sonuç almak' değil. Ama belki bundan iki yüz, üç yüz yıl sonra insanlar bir değerlendirme, bir sonuç çıkaracaklar. Ancak insanların çıkardığı bütün sonuçlar boştur: Çünkü Yunus'un kullanımıyla 'hece' mezar taşı, demektir, biz de bu adı, mezar taşı anlamıyla seçmiştik.

?... Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okurlarımızın büyük bir bölümünün orta yaş ve üzerinde olduğunu, bununla birlikte üniversite çağlarında da ikinci büyük okur kitlemizin bulunduğunu biliyoruz. Okurlarımızın bazıları HECE'ye bizzat gelerek, bazıları maille katkı sunuyor. Bazı okurlarımız da ilerleyen süreçte yazarımız, şairimiz oluyor.

?... Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşyorsunuz? Derginizin varoluş koşullarının zora girdiğini hiç düşündünüz mü?

HECE 1500 adet, HECE ÖYKÜ 1000 adet basılır. Mali sorunlarımız hiç bitmedi. Maliyetleri düşürerek ayakta kalmayı seçiyoruz.

?... Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Okurlarımızla, yazarlarımızla, şairlerimizle sıkı diyaloglar kurarak...

06.12.2011

<http://www.hece.com.tr/index.htm>

hece@hece.com.tr

akaradeniz1@gmail.com

KORİDOR Kültür Sanat Edebiyat Dergisi'nin Editörü Levent Özbek sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: Ankara

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Evet, egemen ideolojiden yana olanlar ve olmayanlar

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Pekiştiriyorlar.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Sermayenin estetik kaygısı yoktur, tek amaç Pazar kazanmak ve ideolojik olarak bilinçleri değiştirmektir. Yayın çizgileri de bu amaca hizmet eder.

Ş.. *Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulduğunuz, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Evrensel Basın Yayın ve Dergisi.

Ş.. *Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Yaşamlarını sürdürmek için bin bir gayret ve emek veriyorlar.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Okurla buluşma olanakları sınırlı, dağıtım ve tanıtım olmadan insanların ilgisini çekmek oldukça güç.

?... *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür ek zorluklar gözlemliyorsunuz?*

Yok. Metropollerdekiler kendi bulundukları ortamda duyuramıyorlar ki başka yerlerdeki duyursunlar.

?... *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren başarılı bulduğunuz dergiler ve yayınevleri var mı? İsim verebilir misiniz?*

Pek yok, birkaç sayı sonra sürekliliği bitiyor ya da bizi göremiyoruz.

?... *Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Yok.

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastaşma yaratıldığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?*

Evet, sen ben bizim oğlan bizim kız, başka bir işe yaramaz.

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Evet.

?... *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden rastlanmıyor?*

Yaygın medya kendi ürününü neden eleştirsin ki, büyük bir tekel bu.

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

Sanat dünyayı dönüştürmek üzere var olan düzeni estetik bir biçimde eleştirir, dünya tarihi bunu gösteriyor, bu anlam-

da iktidar-sermaye ilişkisi hep ters olmuştur. Mevcut iktidarı buna dayanan, sermaye ilişkilerine dayanmayan çalışma biçimleri yok sayılır ve görmezden gelinir. Mevcut durum da bunu gösterir, sermaye ilişki süreçlerine girerseniz sizi popüler yaparlar kısa bir süre sonra. Bu ilişkilere girmezseniz de ya yok sayılırsınız ya da belirli bir kitleye ulaşma olanaklarınız sermaye iktidarıyla elinizden alınır. Mevcut durum ya iğneyle kuyu kazanlar ya da çeşitli olanaklara sahip olanlar olmak üzere kabaca iki sınıfta toplanmıştır.

Ş.. *Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümle katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Vardır. Dünyayla evrenle bir derdi olmayanın, sanatla satsal üretimin bir biçimi olan edebiyatla da bir ilgisi olmaz zaten.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

İnsanlığın ve evrenin genel acıları vardır, hangi dil ve anlatım biçimi olursa olsun fark etmez. Nasıl matematik bilimlerin ortak bir dili olmuşsa imgesel anlatım biçimlerinin en yoğunlarından birisi olarak muhalefet de böyle bir dildir.

Ş.. *Fanzin eylemi kültür-sanat endüstrisinin neresinde duruyor? Özgünlüğü ve sınırlılıkları nelerdir?*

Kültür sanat endüstrisi kavramına katılmıyorum. Kapitalist bir ortamda yaşıyorsanız ona karşı gelirken bile o sürecin özelliklerini yaşamak zorundasınızdır. Fanzin eylemini desteklemekle birlikte kalıcılığı olmaması nedeniyle günü kurtarma (vicdanı rahatlatma) serüveni olarak değerlendiriyorum.

Ş.. *Sokak şairlerinin varlığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sokakta oluş, mevcut kültür-sanat düzeni içinde yer bulamamaktan kaynaklı bir zorunluluk mu, yoksa şairce bir varoluş mu? Ne dersiniz?*

Şair olmak için sokakta yaşamak şairce bir var oluş tarzı olamaz, N. Hikmet'in ve buna benzer birçok şairin hayatı cezaevinde geçmiştir. Benzer biçimde çeşitli işlerde düzenli olarak çalışan şairler de vardır. Bu tür kısır çerçeveler çizmek doğru bir yaklaşım değil. Sokakta yaşayan binlerce insan var. Önemli olan sisteme karşı gelebilmek.

2.Bölüm

Ş.. Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Kendimizce iktidar yapılanmasından uzak bir çalışma biçimi ortaya koyduk. Başlangıçta 10-15 kişilik bir ekipken şimdi tek başıma kaldım.

Ş.. Derginiz; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor? Bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu?

Gördüğünü düşünüyorum. Sahiplenme zaten belirli bir kitle etrafında olur. Web sayfasında 1 senede yaptığım anket bu konuda bilgi verir. Soru şu. Aynı ip adresinden bir kere cevap verebilirsiniz.

Koridor dergisini kaç sayı izlediniz.

Anket Sorusu	Oy Oranı	Oy Sayısı
1 sayı	(%3)	11
2 sayı	(%3)	14
3 sayı	(%3)	15
4 sayı	(%70)	305
Hiç	(%21)	93

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Öğrencilerden, edebiyata ilgi duyanlardan oluşuyor. Kendi yazısı yayınlananlar bile dergiyi almıyorlar bazen, benden istiyorlar.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz? Derginizin varoluş koşullarının zora girdiğini hiç düşündünüz mü?

İlk sene 1500, sonraki senelerde 1000, sonradan 750, son 2 sayıdır 550 tane basıyorum. Satışlardan elde edilen gelir karşılamazsa kendim karşılıyorum. Devamlı zorluklar altında çıkıyor zaten. Bu iş sadece yazı okumak, bulmak, değerlendirmek, dizgi yapmak, matbaada bastırmak, alıp oraya buraya dağıtmak, bunları takip etmekten oluşmuyor. Her bir sayı için verdiğim emek parayla ölçülemeyecek değerdedir.

Ş.. Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?

Sağlıklı kafayla düşünmem, dünyayı ve bulunduğum ortamı etraflıca analiz etmem gerek.

Dr. Levent Özbek

Koridor Dergisi Editörü

www.koridordergisi.com

koridordergi@yahoo.com

da gelebilir. Paranız varsa iyi çevirmenlerle, iyi editörlerle, iyi bir matbaayla çalışabilirsiniz. “Hemen satsın, hemen bir geri dönüş alayım” gibi yoğun bir maddi kaygınız da olmazsa çok-satar olmayacağı aşikâr, ama zaman içinde yavaş yavaş tüketilip aynı zamanda da kalitesiyle yayınevimize prestij kazandıracak eserler, klasikler basabilirsiniz. Böylece ortaya kaliteli yayınlar çıkabilir. Banka yayınevleri olmasaydı, kimi kitapları Türkçede göremezdik bile.

Banka yayınevlerinin bunları yaptığını gözlemliyorum; üstelik de banka yayınevleri okuru kaliteyle buluşturmak açısından Türkiye’deki en uygun fiyatlı yayınevleri diyebilirim. Sermaye gücüne sahip diğer yayınevleri banka yayınevleri kadar insani kaygılar taşımıyorlar bana göre; örneğin bazılarının fiyatları çok daha yüksek.

Ş..*Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu, yayınevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?*

Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya pek inanmıyorum; ama çizgilerini beğendiğim yayınevleri ve dergileri söyleyebilirim. Roman Kahramanları, Varlık, Yasak Meyve, Dünyanın Öyküsü, Sincan İstasyonu...

Ş..*Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?*

Söz konusu dergiler ve yayınevlerinin işleri zaten zor. Ama bir farklılık yaratamazlarsa, ürünlerini kültüştiremezlerse, ya da belirli bir kitleyi, tarzı hedefleyip buna uygun üretimler yapmazlarsa ve bu şekilde aradan sıyrılmayı başaramazlarsa işleri daha da zor görünüyor.

Ş..*Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkânları ve imkânsızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Söz konusu imkânlar çok kısıtlı. Çünkü küçük yayınevleri-

nin billboardlarda, gazetelerin kitap eklerinde, dergilerde, kitap tanıtan sitelerde tanıtım ya da reklam yapacak sermayeleri yok. Bu yüzden çeşitli fedakârlıklarla, tanıdıklar vasıtasıyla ya da kendi imkânlarıyla tanıtım yapma yoluna gidebiliyorlar. Bu da örneğin her yerde “Gri’nin Elli Tonu”nun tanıtımlarıyla karşılaşırken, okurun bilinçaltı ve beyni bunlarla doldurulurken “Ben de buradayım,” demenin zorluğu olarak ortaya çıkıyor.

Eğer kurumsallaşmış bir yayınevi değilseniz ve “çoksatar”larınız yoksa kitap satan merkezlerin vitrinlerinde kitaplarınızın durması olanaksız. Kitaplarınız raflarda dursa bile raf ömrü birkaç haftayla sınırlı kalıyor. Hele şiir, tiyatro türü kitaplar için hiç umut yok. Akademik kitaplar da benzer durumda. Burada bir kısırdöngü söz konusu. Kitaplar okura ulaştırılamayınca bir süre sonra iade geliyor. Bu dağıtım sorunu sadece dağıtım şirketleri ile değil, kitabevleri ile de alakalı elbette. Özellikle geçtiğimiz günlerde Remzi ve D&R mağazalarının şiir kitaplarını raflarından indirme kararı; butik yayınevlerinin ve iyi edebiyat okurunun içerisinde bulunduğu zor durumu açıklamaya yeterektir diye düşünüyorum.

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür ek zorluklar gözlemliyorsunuz?*

Özellikle Anadolu’da üretilen, kendi dağıtım ve tanıtımını yapamayan ya da kişisel çabalarla yapmaya çalışan, hayatta kalmaya uğraşan o kadar çok edebiyat dergisi var ki, dağıtım ve tanıtım sıkıntıları yüzünden bu dergilerin çoğunu yayıncı olarak biz bile bilemiyoruz. Tamamen kendi çabalarıyla uğraşıyorlar diyebiliriz. Bazı dergiler, kendi çabalarıyla büyük illerdeki birkaç kitabeviyle anlaşarak oralara bastıkları dergileri bırakıyor / gönderiyorlar. Konsinye çalışıyorlar. Ya da bu dergileri bir şekilde bilen, özel olarak takip eden okur; abone olma

veya yayınevine ulaşabilecek bir konumda yaşıyorsa yayınevine gelip dergiyi satına alma yoluna gidiyor. Bunlar da çok satan yayınların gölgesinde kaybolmaya yol açan kısıtlı dağıtım çabaları olarak kalıyor.

?...*İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren başarılı bulduğunuz dergiler ve yayınevleri var mı? İsim verebilir misiniz?*

Bireylikler, Kıyı Kültür Sanat Dergisi, Kasaba Sanat, Mavi Akdeniz, Mor Taka...

?...*Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?*

Örneğin bir Yaşar Kemal, bir İhsan Oktay Anar estetik düzeyi son derece yüksek eserler yazıp aynı zamanda da “popüler” olup çok satabiliyor. Birincisi bu yazarlar kendilerini kanıtlamış, ödüller alarak başarılarının altını çizmiş, zaman içerisinde kendi okur kitlelerini yaratmış, okurları arkalarından sürükleyen yazarlar. Okur bu yazarlara koşulsuz bir güven duyup yeni eserlerini merakla takip ediyor. Yani yazarların kendileri başlı başına birer marka olmuş. İkincisi tanıtım. Yayınevlerinin bu tür yazarlara yaptığı yatırım çok büyük. Bu yazarlardan biri bir kitap çıkarınca sağır sultan bile duyacak şekilde bir tanıtım propagandası yapıyor. Bu kitapları almak, onlardan bahsetmek bir yandan da deyim yerindeyse edebiyat güncelini yakalamak, kültürü takip etmek, hatta bir tür moda-ya uymak oluyor.

Bunlar dışında henüz kendini kanıtlayamamış, adı yeni yeni duyulan bir yazar da estetik düzeyi yüksek bir ürün ortaya koymuş olabilir. Böyle bir yazarın zaten küçük bir popülaritesi; bu yazarı tanıyıp zarını onun için atan, onun arkasında durup gelişimini izleyen küçük bir okur/hayran kitlesi oluyor. Böyle bir yazar da kendini kanıtlarsa, bir biçimde zamanla markalaşırsa, onun da eserleri bir gün çok popüler ya da kült mertebesine ulaşabilir. Çünkü çok popüler olsa da olmasa da, genellikle bir cevher saklı kalmıyor, onun da keşfedileceği bir

zaman geliyor...

?... *Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarat-
tığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile
tanışmamızı sağlıyor?*

Bu ödüllerin hakkaniyetini ölçecek otorite biz değiliz, sa-
dece gözlemler üzerinden konuşabiliriz. Ödüller söz konusu
olduğunda her ne kadar insanların aklına hemen “al takke ver
külâh” gibi durumlar gelse de, yukarıda da söylediğimiz gibi,
gerçek bir cevherin uzun süre görmezden gelinmesi mümkün
görünmüyor. Bu sadece estetik beğeni olarak değil, piyasa ko-
şulları bağlamında da böyle.

?... *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanma-
sında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Sistem içerisinde vitrinler, reklamlar, imajlar, çeşitli gö-
rüntü bombardımanları arasında uyurgezer gibi dolaşmak zo-
runda kaldığımız bir hayat sürüyoruz. O kadar çok uyarıcı var
ki etrafımızda, artık neyin tarafından nasıl uyarıldığımızı bile
fark etmiyoruz. Sorunuza gelince, emin değilim. İnsan hayatın-
da bir çeşit arayışa inanıyorum. Popülerle yetinemeyen okur,
daha kalıcı olanı, daha derin olanı, daha edebi ya da estetik
olanı isteyen okur, onu arayacaktır ve aradığına da ulaşacaktır
diye inanıyorum. Bunun için belki “uykulardan uyanmak”, bi-
rileri tarafından uyandırılmak gerekebilir. Bu uyandıran, yine
bir şekilde karşılaşılan nitelikli bir kitabın kendisidir. Gerisi
arayan için zaten zincirleme gelir, diye düşünmek istiyorum.

?... *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele
alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada po-
püler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Bu soruda popüler eser kavramını çok-satar olarak algılıyo-
rum. Bu bağlamda popüler bir eser hakkında eleştiri ya da in-
celeme yazılarına gerçekten de pek rastlanmıyor. Ancak fenome-
ni olmuş kitaplar hakkında yazılan dolaylı yazılar dışında.

Çok satan bir eserin neden bu kadar yoğun ilgiyle karşılaştığı, böyle bir eserin okurun hangi açlığını doyurduğu gibi edebiyat sosyolojisine dayalı yazılara rastlayabiliyoruz. Popüler ürünlerin eleştirisine rastlayamamamızın nedeni, genellikle çok-satar bir ürünün, zaten çözülmesi pek de zor olmayan belirli şablonlara göre yazılıyor olması olabilir. Gerçekçi bir eleştiri sonucunda ürüne ilişkin elle tutulur pek bir yan kalmayacak oluşu olabilir. Eleştirmenin böyle boş bir çabaya girişmek istememesi olabilir.

?... *Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?*

İktidarlar muhafazakârdır; kendi iktidarlarının altını çizen ve kendi iktidarlarını pekiştiren tarihsel, kültürel ve sanatsal çalışmalara sermaye desteğinde bulunurlar. Bu günümüzde de böyle. Ne kadar mümkün bilemiyorum ama, elbette ki bu destek daha demokratik, daha eşitlikçi ve farklı seslerin çıkmasını engellemeyen bir şekilde olmalı.

?...*Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?*

Edebiyata, sanata ve sanatçıya zorla bir misyon yüklemekten yana değilim. Ancak tekil olarak bir edebiyatçı ya da bir edebiyat grubu kendisi isterse bir misyon, bir dava yüklenip, o dava için çalışabilir. Yine de zaten hayatla ilgili bir davası, bir sorunu olmayan kişiden edebiyatçı pek çıkmaz gibi görünüyor. Bir insan bir şey tarafından incitilmişse, dürtüklenmişse, rahatı bozulmuşsa ona karşı bir duruş ister istemez sergiler ve derdini ifade etme yolları arar. Örneğin tarihe baktığımızda çeşitli edebiyatçıların yüklendikleri misyonları ya da davaları biraz da yaşadıkları dönemdeki siyasal durumun belirlediğini görüyoruz. İster istemez, bir şekilde toplumsal dönüşümün bir parçası oluyorlar zaten.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

İktidarın tüm muhalefetleri bastırıp görmezden geldiği bir ülkede yaşıyoruz. Bu konuda toplumsal muhalefet için öncelikle Samuel Becket'tan bir söz söylemek isterim: "Hep dene-din, hep yenildin. Olsun. Gene dene, gene yenil. Daha iyi yenil." Sezai Karakoç da şöyle söyler: "Yenilgi, yenilgi büyüyen bir zafer vardır." Sanırım ne demek istediğim anlaşılıyor.

Ş.. *Fanzin eylemi kültür-sanat endüstrisinin neresinde duruyor? Özgünlüğü ve sınırlılıkları nelerdir?*

Kendini ifade etme özgürlüğünün altını çizmek gerekiyor: Genç insanlar kendilerini ifade edecek mecralar bulamıyor/bu mecraları beğenmeyip tepki veriyor/yeni mecralar oluşturmak istiyorlarsa fanzin çıkarma yoluna gidiyorlar. Bunun bu bağlamda karşı duruşsal bir yanı da var. Kültür - sanat endüstrisinin içinde bir biçimde yer bulanamayan üretim alternatif bir yolla sunuluyor. Elbette çok özgün ve ilginç fanzinler hazırlandığı gibi, vasat, bir orijinalitesi olmayan, "arkadaşlar arasında 'geyik' yaptık, bu geyiği de yayımlamak istedik" gibisinden fanzinler ya da hiç anlaşılabilir şeyler de hazırlanabiliyor. Bunların sınırlılıkları da maliyet ve dağıtımla ilgili sanıyorum. Fanzinlerin maliyeti normal olarak cepten karşılanıyor ve belki de bu maliyeti karşılamaya yetebilecek bir meblağ bile kazanılamamakta, bilemiyorum. Bu yüzden fanzinler hep kısa ömürlü oluyor genelde. Dağıtım açısından ise, fanzinlerin belirli illerde bırakıldığı birkaç yer var; yalnızca fanzin kültürünün takipçisi olan ya da tesadüfen görenin alabileceği bir düzen söz konusu.

Ş.. *Sokak şairlerinin varlığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sokakta oluş, mevcut kültür-sanat düzeni içinde yer bulamamaktan kaynaklı bir zorunluluk mu, yoksa şairce bir varoluş mu? Ne dersiniz?*

Sokak şairi derken sanırım kitaplarını kendi bastırıp sokakta satan kişilerden söz ediyorsunuz? Sanıyorum sorunuzun

yanıtı iki şıkkı da içeriyor, yani bu, mevcut kültür sanat düzeni içinde yer bulamaktan kaynaklı bir duruş olmakla birlikte, aynı zamanda da bir şair olarak da var olma çabası.

2.Bölüm

Ş.. Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Dergimiz yayıncı kimliğimizin bir parçası ve iyi bir edebi besin yaratma ihtiyacının ürünü. Bilindiği gibi Hayal Yayınları şiir kitapları basan bir yayınevi, şiirle ilgili güncel tartışmaları da dergimizle sürdürüyoruz, şiiri desteklemeye çalışıyoruz. Dergimizin tam adı, Hayal Kültür Sanat Edebiyat Dergisi. İçeriği bir yanıyla şiir olmakla birlikte sadece şiir değil, sanatın ve kültürün tüm uçlarına uzanmaya ve bu uçları açıklamaya çalışıyoruz. 2003 yılından bu yana dergimiz yayımını sürdürüyor. Bu gün geldiğimiz noktada iyi bir mesafe kat etmiş olsak da daha çok yolumuz olduğunu biliyoruz.

Ş.. Derginiz; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor? Bir ihtiyaç olarak görülüp, sahiple-niliyor mu?

Hayal Kültür Sanat Edebiyat Dergisi'nde güncel temalar oluşturmaya ve bu temaları tartışmaya açmaya çalışıyoruz. Örneğin bir "Dosya" bölümümüz var yıllardır. Dosyamızda bugüne dek "Şiir ve Din", "Şiir ve Felsefe", "Türk Şiirinde Kadın", "Şiir, Şair ve Vicdanı", "Şiir ve Şair Duruşu", "Şiir ve Kitsch", "Şiir ve Tiyatro", "Türk Şiirinde Kadın", "Erkeğin Darası Ka-

dın”, “Yazından Görsele: Uyarlamalar” olmak üzere birçok konuya yer verdik; bu konularda çok değerli şair, yazar ve araştırmacıların yazılarını dosyamıza aldık. Dosya bölümümüzün düşüncenin önünü açtığını, aynı zamanda toplumsal konulara da eğildiğini ve yazarların kendilerini özgürce ifade edebilecekleri bir platform oluşturduğuna inanıyorum. Bu çalışmalar sahipleniliyor, dergimizde yayımlanan bazı yazılar başka mecralarda da alıntılanıyor veya yayımlanıyor.

“Dergi Belgeliği” bölümümüzde ise ülkemizde bugüne dek yayımlanmış olan edebiyat dergilerini inceliyoruz. Kendi başlarına birer belge niteliğindeki bu dergileri, dergilerin mutfaklarında yer almış edebiyatçılarımızın anlattıklarıyla ve fotoğraflarla yeniden değerlendiriyoruz. O günün koşullarında o zamanki dergiciliği anlamaya çalışıyoruz. Ayrıca bu şekilde o dergilerin unutulup gitmemesi için de bir katkı yapmış oluyoruz belki. Bu bölümümüz de dergicilik ve edebiyat tarihi ile ilgilenen belirli bir okur kitlesinden çok ilgi görüyor.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Okurlarımızın tek ortak noktası edebiyatla ilgilenmeleri sanırım. Özellikle gençlerden oluşan iyi bir okur kitemiz var, onlardan çok yoğun bir ürün gönderimi söz konusu. Türkiye’nin çeşitli illerinden daha ilerlemiş yaşlarda abonelerimiz var. Bir de bizim dergiye düzenli olarak gönderdiğimiz bir protokol listemiz var. Olumlu geri dönüşlerin yanı sıra, okurlarımız bir redaksiyon / dizgi hatası hakkında, bir yazarın kaynak belirtmeden yaptığı alıntı hakkında vs. hemen geri dönüş yapıyorlar.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz? Derginizin varoluş koşullarının zora girdiğini hiç düşündünüz mü?

Gerçekten de edebiyat dergileri bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Çünkü magazin, futbol, popüler tarih vs. dergileri gibi çok-satar olamayan edebiyat dergileri için dağıtım ve tanıtım sorunları malum. Edebiyat dergiciliği fedakârlıkla işliyor: “Biz bu dergiyi çıkaracağız,” diyen insanların, “Biz bu dergiyi her yerde bulamıyoruz, nasıl alabiliriz?” diye soran okurların, telif ücreti almadan yazan yazarların fedakârlığıyla...

Hayal Kültür Sanat Edebiyat Dergisi üç ayda bir çıkan bir yayın olarak 1500 adet basılıyor. Mali sorunlarımızı abonelik ve satışlarımızla çözmeye çalışıyoruz. Fuarlara katılıyoruz. Tanıtım yapıyoruz. Yine de bunlar sorunlarımızı çözmeye yetmiyor, maliyeti yayınevi olarak kendimiz karşılıyoruz. Neticede dergi ekibi olarak etten kemikten insanlarız, biz de umutsuzluğa kapılabiliriz. Bazen varoluş koşullarımızın ağır geldiği zamanlar olsa da hep devam ettik, devam ediyoruz.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz?*

Dergimizin kendisini yenilememesi için ömrünü dolduran, kendini tekrarlamaya başlayan bölümleri çıkarıp yeni bölümler ekliyoruz. Sürekli aynı kişilerden yazı almamaya, her zaman farklı kişilerle röportajlar yapmaya, her zaman farklı konuları incelemeye çalışıyoruz. Kendilerini kanıtlamış isimlerden aldığımız şiirlerin yanı sıra, Genç Dize bölümümüzde de genç şairlerden seçtiğimiz şiirleri yayımlayarak bir denge sağlamaya çalışıyoruz. Bir de daima günceli ve güncel sanat - edebiyat olaylarını takip ederek içeriğimize ekliyoruz.

<http://www.hayalyayinlari.com/dergiler.html>

hayald@gmail.com

Kurşun Kalem Edebiyat Dergisi'nden Mine Ömer sorularımızı yanıtladı.

Yayınlandığı yer: İzmir

1.Bölüm

Ş.. *Kültür-sanat alanında bir kastlaşmadan bahsedebilir miyiz?*

Kültür ve sanat toplumun bir parçasıdır. Toplumda var olanlar sanata da yansıyor.

Sanat toplumun aynası gibidir. Toplumdaki değişim sanatı da değiştiriyor. Bu olumlu veya olumsuz olabiliyor. Bundandır sanat tıpkı bizim gibi canlıdır. İnsani özellikler taşıması da olağandır. Bir yapıtı değerlendirirken bazen kayırmalar, hak etmediği halde bolca övgüler aldığına tanık oluyoruz. Günlük yaşamda da buna oldukça sık tanık oluyoruz. İnsan hangi alana girse kendi özelliklerinden oraya da yansıtıyor.

Ş.. *Şöhretli yazarların, çok satan kitapların; bu güce ulaşmasında niteliğin yeri nedir?*

Şöhret, ün, şan yazarının ürünlerini çok sattırabilir. Yine de farklı nedenleri de irdeleyebiliriz... Bazıları yazarın kitleler tarafından çok iyi tanınmış olmasından bazıları gerçekten iyi bir yapıt olmasından bazıları da medyada yapılan sınırsız reklam kampanyalarından çok satıyor.

Ş.. *Büyük sermaye gücüne sahip yayınevleri ve banka yayınevleri; ne derece estetik, insani değer kaygıları taşıyor? Yayın çizgilerini ve amaçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bankaların kültüre hizmet için katkı koymaları güzel bir

adımdır. Ama keşke küçük yaynevleri ve edebiyat dergilerini de destekleyerek bu işi birlikte yürütselerdi. Çünkü ne kadar çok okuyucuya ulaşırsak ülke insanımız kültürle o kadar çok iç içe olacak. Okumayan insan kendisi ile yüzleşmeyi hep sonraya erteler. Tıpkı okumayı da ertelediği gibi. Yüzleşmek çok önemlidir. Okumak vicdanı da harekete geçirir. Harekete geçen vicdan ise insanın kendi kendisiyle yüzleşmesini önerir. Bunu kişiye hissettirir. Kim bilir belki de zamanla vicdan da ortadan kalkacak. Büyük yaynevleri ve banka yaynevlerinin kitaplarına baktığımızda toplumun ihtiyacı olan kitaplar örneğin; öğrenciler için klasikler mutlaka onların raflarında yer alıyor. Bu yaynevlerinde çevirilere çokça yer veriliyor. Ama iyi öyküler, romanlar, şiir kitapları yazan sanatçılarımız yayınevi bulmakta çok zorlanıyorlar. Buldukları yaynevleri ise çoğu zaman teliflerini ödemiyor. Birçoğu da kendi paralarıyla kitaplarını yayımlıyor. Bizim usta şairlerimiz ve yazarlarımızın birkaçı hariç, diğerleri bu büyük yaynevleri ve banka yaynevlerinden kitapları yayımlanmıyor. Çünkü onlara böyle bir teklif de gelmiyor. Şiir kitapları bu yaynevleri tarafından basılsaydı ve reklamları yapılsaydı eminim çok satanlar arasında mutlaka şiir kitapları da olacaktı. Çünkü Türkiye’de çok iyi şiirler yazan şairlerimiz var. Ve ne yazık ki halkımız onların yazdıkları şiirlerden habersiz. Şairler bu büyük yaynevleri ve banka yaynevleri tarafından pek desteklenmiyor. Veya çok az sayıda şairin kitabını basıyorlar. Şiir kitabı satmıyor deniliyor. Oysa reklamı yapılabilirse en çok satanlar arasında ilk sıraya yerleşeceğinden emimin şiir kitaplarının.

Ş..Piyasa ilişkilerinin uzağında durmaya çalışan, başarılı bulunduğu yaynevleri ve dergiler var mı? İsim verebilir misiniz?

Bütün yaynevleri piyasa ilişkileri içindedir. Şartlar herkese eşittir. Kurallar aynıdır. Sermaye değişkendir. Büyük yaynevleri seçicidir. Kitabı çok satacak yazarların yapıtlarını yayımlı-

yorlar. Onların riske atacak paraları yoktur! Küçük yayınevleri de seçici davranıyor. Seçtikleri yazarların kitaplarını teliflerini ödeyerek basıyorlar. Ama çoğu zaman bunda da zorlanıyorlar. Bu zorlukları aşmak için çok satış yapacaklarına inanmadıkları yazarların kitaplarını parayla basıyorlar. Zaten çok alıcısı olmayan kitap piyasasına böylece her gün yüzlerce kitap daha eklenmiş oluyor. Bir de editörlük çalışmaları yapılmayan kitapları bu küçük yayınevleri yazarından para alarak basıyorlar. Sanat eseri olmayan bu kitaplar da bazen okullarda çocuklara satılıyor bazen imza günleri yapılarak okuyuculara satılıyor. Estetik değeri olmayan, öyküyse aslında öykü özelliği taşımayan, şiir kitabıysa şiir olmayan alt alta yazılmış manzumeleri içeren bu kitapları satın alanlar, 'Okudum ama pek bir şey anlamadım' diyerek bir daha şiir kitabı almayacaktır. Bu da yazar ve şairlerin aslında kendi okuyucularını tüketmeleridir. Çünkü herkes her yazdığını kitaplaştırmak istiyor. Seçmesini bilmeyen okuyucular bu tuzağa düşüyorlar. Demek ki okuyucuların da artık bir yazar kadar öykü nedir, şiir nedir, roman nedir'i iyi bilmeleri gerekiyor. Bunun için her semte okuma atölyeleri kurulabilir.

Reklamları yapılmayan binlerce kitap raflarda okurdan uzak, okunacakları günü bekliyorlar. Çoğu da yine o raflardan kaldırılıp yerine yenileri konuyor. Başarılı bulduğunuz yayınevlerinin isimlerini söyleyiniz diyorsunuz. Bu soruyla bence yayınevlerine haksızlık yapıyorsunuz. Çünkü parası çok olan büyük yayınevidir. Elbette onlar çok daha kaliteli kağıtlara baskı yaparak, reklamlar vererek satışta rekabet tanımayacaklar. Eğer isim verirsem küçük yayınevlerine haksızlık yapmış olurum. Burada hemen vicdanım devreye giriyor.

?...Metropollerdeki; egemen yaklaşımın ve tarzın uzağında dergilerin, yayınevlerinin varoluş koşullarını nasıl görüyorsunuz?

Küçük kasaba dergileri okurunu kendi kasabasinda çoğalt-

mak gibi bir misyon yüklenmelidir. Kendi kasabasında kendi okurunu yaratan bir edebiyat dergisi ülkemiz kültürüne çokça katkı sağlayacağını bilincinde olmalı. Ama öyle yapmıyorlar. Yayımladıkları dergileri ille de İstanbul'da okur çoğaltmak için direniyorlar. Oysa onlar kendi kasabalarının dergisidir. Elbette her sayı olmasa da zaman zaman İstanbul'daki şair ve yazarların ürünlerine de yer verebilir. Ama ağırlıklı olarak kendi yöresinin sanatçıları ile edebiyata katkı sunmanın yarışını vermelidir bu dergiler. Öyle dosyalar hazırlamalılar ki şiirin merkezindeki sanatçıları o yörenin şair ve yazarlarını merak etsinler. Tanışmak için Anadolu'ya gitsinler. Anadolu'ya sanat göçü yaşatmalıdırlar. Ki Anadolu'da böyle bir potansiyel var. Örneğin Yapı Kredi Yayınlarının "Kitaplık" dergisinin benzerinin Anadolu'da yayımlandığını düşününüz. Ne kadar yavaş olurdu değil mi? Anadolu'da bir kasabada çıkan derginin İstanbul'da heyecan yaratması için kendi yöresindeki şair ve yazarının ürünlerinin bu dergilerde sürekli yer alması gerekiyor. Oysa metropol dergilerine bu yörelerden de oldukça fazla sayıda kalem göçü olduğunu biliyoruz. Kasaba dergilerini öncelikle o yörenin sanatçıları yalnızlaştırıyor. Ama bir varoluş sorunu ortaya çıktı mı kimse bunu düşünmüyor. Kimsenin vicdanı sızlamıyor. Çünkü büyük şair olmayı yalnızca metropol dergilerinde yer alarak başardıklarını veya başaracaklarını zannediyorlar.

Ş.. *Küçük yayınevlerinin bastığı nitelikli eserlerin; okurla buluşma imkanları ve imkansızlıkları nelerdir? Tanıtım ve dağıtım sorunlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Küçük yayınevlerinin adı üzerinde onlar küçüktürler çünkü yeterince paraları yoktur. Dağıtım pahalıdır. Okura ulaşmak için reklama ayıracak paraları hiç yoktur. Para bir engeldir. Ama bunu da aşmanın elbette yolları vardır. Az önce imlediğim gibi bunu ancak kasaba dergilerini çoğaltarak aşabiliriz.

Kasaba dergileri desteklenmelidir. Onlar okur çoğaltacak en güçlü yayındır. Televizyonda vurdulu kırdılı filmler seyreden çocuklar yerine yazarın naif anlatımıyla öykü okuyan çocuklarımız olsun istiyorsak bunu herkes kendi evinde uygulayarak kültüre hizmet edebilir. Çünkü çocuklarımız okumuyor ve şiddet her gün caddelerden sokağımıza taşınıyor. Kasabalarda belediyelerle işbirliğine gidilerek her kasabanın kendi yazar ve şairlerinin düzenleyecekleri okuma atölyeleri, yazı atölyeleri hem okuyucu çoğaltacak hem de gençleri yazmaya yönlendirecek. Etkinliklerde görev alan gençler kendilerine verilen sorumlulukla onlar da öteki gençleri okumaya davet edeceklerdir. Belediyelerin kültüre hizmet politikalarında mutlaka okuma alışkanlığını geliştirme projeleri olmalı. Okuyan halk için pahalı reklamlara da gerek yoktur. En büyük reklam okuyan ve okuduğu kitabı ötekilerle paylaşan halktır. Okuma heveslisi halk için ülkenin usta şair ve yazarları ile buluşacağı festivaller düzenlemek de belediyelerin sorumlulukları arasında olmalı. Anadolu'da yayımlanan ama ülkemizin dört bir tarafına ulaştırılamayan dergileri de yine belediyeler aracılığıyla okuyucuya ulaştırmak çok da zor olmasa gerek. Küçük yayınevlerinin sıkıntılı günler geçirdiğini biliyoruz. Büyük kitabevlerinin girebilmek ve onların raflarında yayınlarını bulundurmak gün geçtikçe zorlaşıyor. Çünkü tanıtımı yapılmayan kitapların alıcısı da olmuyor. Böyle olunca da raflarda boşu boşuna yer işgal ettikleri düşünüldüğünden bu yayınlar çoğu zaman birçok kitabevi raflarına ulaşamıyor. Aslında önemli olan okuyucu çoğaltmaktır. Bu da ancak ya devlet politikasıyla ya da belediyeler aracılığı ile çözülebilecek bir sorun haline geldi günümüzde. Örneğin okullarda öykü saati, roman saati, şiir saati gibi derslerin mutlaka yer alması gerekiyor. Okuma alışkanlığının okullarda başlaması şart. Ama yazar ve şairlerin de günün belli saatlerini öğrencilere ayırması şart gibi. Yazarın, şairin toplumdan uzaklaşması demek yalnızlaşması demektir. Bugün

birçok şair ve yazarın bu yalnızlığı benimsemiş olduklarını da görüyoruz. Oysa yazar ve şair kendini ve yazdıklarını unutturmamak için yalnızlığa sığınmamalı diye düşünüyorum. Maki-neleşmiş dünyamızda neredeyse mekanik bir hayat sürüyoruz. Bu hayatın cilası ise sanattır. Sanattan uzaklaştığımız anda yaşamak renksizleşir, solar.

Ş.. *İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren dergilerin, yayınevlerinin; sesini metropollere ve bölge dışına duyurabilme koşulları var mı? Dağıtım ve tanıtım alanında ne tür ek zorluklar gözlemliyorsunuz?*

İki yıl İzmir’de Alaz edebiyat dergisini yayımladım. Üç yıldır da Kurşun Kalem edebiyat dergisi’ni yayımlıyorum. Hiç ara vermeden iki bin yedi’den beri beş yıldır dergi yayımlıyorum. İlk dergiyi yayımlayacağım zaman pek çok kişiden dağıtım için yardım istedim. Kimse kitabevi adresi vermedi. Dağıtım şirketlerine mail attım. Gelen yanıtlar dudaklarımı uçuklattı. Beş yıl önce bir dağıtım şirketi dergilerin dağıtımını için üç milyar lira istedi. İadelerin kargo parası ise yine bana ait olacaktı. Ve her sayıda aynı paralar benden istenecekti. Şu sıralarda emimim bu rakam daha da yüksektir. Dağıtımıcı şirketlerin yayınevlerine ve dergilere farklı fiyatlar verdikleri bilgisi de bana ulaşmıştı. Kişiyeye, ilişkilere göre davranılması ne kadar etik? Dağıtım şirketleri ile anlaşmamın hayal gibi bir şey olduğunu fark ettim ve internette yararlanarak Türkiye’deki birçok kitabevinin telefonlarını bularak günlerce sürecek telefon görüşmelerimi yaptım. Bazıları çok katı idi. Neredeyse yüzüme telefonlar kapandı. Bazıları kibardı. Kibarca reddettiler. “Edebiyat dergisi satmıyoruz, alıcısı yok” dediler. Bazıları iyi niyetliydi. “Gönderiniz, satılırsa devam edersiniz, satılmazsa sonra göndermezsiniz” dediler. Bazıları “Deneyelim, satılırsa devam ettiririz” dediler. Bu yanıtlar bile beni oldukça mutlu ediyordu. Ama beş yıldır o kitabevleri yayımladığım dergileri gerçekten

de kucakladılar. Hiç biri ile tanışmadım. Yalnızca telefonda bana güvendiler ben de onlara güvendim ve yıllardır bu şekilde dergimizin dağıtımını gerçekleştiriyoruz.

?...İstanbul, Ankara, İzmir dışında yayın hayatını sürdüren başarılı bulduğunuz dergiler ve yayınevleri var mı? İsim verebilir misiniz?

Akatalpa, Afrodisyas Sanat, Şehir, Eliz, Akköy, Çini Kitap, Kasaba Sanat beğendiğim ve ürünlerimi yayımladığım dergilerdir.

?...Estetik düzeyi yüksek bir eserin, popüler olma koşulları var mı?

Sanat eserinden söz ediyorsak eğer estetik olmayan sanat eseri de olmaz. Ama çok fazla abartılardan söz ediyorsanız eğer çok abartı sanatı yapmacık hale dönüştürebilir. Nasıl ki evimizdeki boncukların tümünü takıp takıştırıp evden çıkmıyorsa sanat eserinin de estetik olması demek onu süslemek için elimizden geleni yapmamız demek değildir. Sanat eserindeki estetik değil ama ışıltılı reklamlar bence en çok sattırandır. Çünkü okunmayan bir kitabın estetik değeri konusunda da bilgi sahibi olmak çok zordur. O yüzden de bugün edebi değerleri pek bilinmeyen yapıtlar raflarda tozlanırken veya hiçbir rafa giremezken, abartılı reklamlarla sanat eseri dahi olmayan pek çok yapıt liste başı olabiliyor.

...Kültür-sanat alanında verilen ödüllerin bir kastlaşma yarattığını düşünüyor musunuz? Bu ödüller ne derece yeni değerler ile tanışmamızı sağlıyor?

Kültür ve Sanat alanında ödüllendirmeye karşı değilim. Yıllardan beridir dünyamızda güzellik yarışmaları düzenleniyor. Televizyondan bazen bu yarışmalar canlı olarak veriliyor. Evde altı kişiye hepimizin favorisi farklı farklı kişiler oluyor. Ama hepsi de güzel. Sonra bir bir elenmeye başladı mı birkaçımız aynı kişilerde karar veriyoruz. Çünkü aramızda etkilenme başlamıştır. Bir de seçici kurulda olduğunuzu düşününüz. Bütün yarışmalarda bu aynıdır. Gerçekten de seçici olmak çok zor

diye düşünüyorum. Yeter ki kendi çevresinden kişilere ayrıcalıklı davranmasın. Genellikle öykü, roman ve şiir yarışmalarında dereceye giren yapıtları alıyorum. Bazen çok şaşırdığım olmuyor değil. Ama bazen de gerçekten iyi sanat eserlerinin hak ettikleri ödülleri aldıklarına şahit oluyorum.

Ş.. *Popüler ürünlerin yarattığı bilinci; estetik ürünlerin algılanmasında bir engel olarak görüyor musunuz?*

Popüler ürünler, modası eskiyen elbiseler gibidir. Oysa estetik kaygısı olan sanat eserlerinin eskiyip, unutuldukları görülmemiştir. Örneğin klasikler. Gazap Üzümleri romanını ilk kez lise ikinci sınıfta okumuştum. Yıllar sonra yeniden okudum. Şimdi de zamanım olsa yeniden okuyabilirim. Hem de aynı heyecanla. John Steinbeck hiç eskimeyecek bir konuyla eskitilmeyecek bir roman yazdı. İşçiler ve sorunları. Patronların işçilere davranışı. O romanı okuduğum yıllarda arkadaşlarım fotoroman okuyorlardı. Fotoromanlar şu anda unutuldu, okuyucuları yok ama 'Gazap Üzümleri'ni her nesil okumayı sürdürüyor.

Ş.. *Edebiyat eleştirmenliğinin durumunu, popüler üretimlerin ele alınışı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Yaygın medyada popüler ürünlerin eleştirisine neden pek rastlanmıyor?*

Edebiyat eleştirmenliği ciddi bir iştir. Bugün çok az sayıda edebiyat eleştirmenimiz vardır. Onların yazdıklarıyla edebiyatımız yönleniyor diyebilirim. Elbette yetersizdir ama bu işe gönül verenler oldukça azdır. Çünkü iyi bir eleştirmen yapıtı incelerken eksik ve beğenilmeyen yanlarıyla masaya yatırır. Eleştirmenliği bu yüzden yapmak istediği halde yapmayan pek çok edebiyatçı tanıdım. Çünkü dostları kırabilir. Popüler ürünleri elbette eleştirmek iyi kötü yanlarını okuyucuya sunmak gereklidir. Popüler yapıtların sabun köpüğü gibi eriyip iz bırakmadan tükeneceklerini okuyucuya anlatmak gerekir. Bunu da ancak eleştirmenler yapabilir. Ama bunu yaparken de

neden, niçin diğer yapıtlara zaman ayırıp okuması gerektiğini de yine eleştirmenlerin yazması gerekiyor. Popüler ürüne verilen paranın ve harcanan zamanın yazık olduğunu anlatmalıdır eleştirmen. Böyle olursa hem okuyucu seçici davranacak hem de birbirinin aynısı hatta kopyası ürünlerin çoğalmasına engel olunacak. Çünkü son yıllarda herkes öykü, roman, şiir kitabı yayımlıyor. Oysa bunların kaçısı gerçekten şiir kitabı, roman ya da öykü bunu bilebilirse okuyucu işte o zaman popüler kültürün önü tıkanacak. Ama her şeyden önce ülkemiz insanına şiir nedir, öykü nedir, roman nedir, popüler kültür nedir, sanat nedir ve niçin sanata ihtiyacımız vardır bunları anlatmalıyız. Eğer televizyon ve bilgisayar ekranından ayıracak zamanları varsa...

Ş.. Kültür-sanat ve iktidar-sermaye ilişkisi nasıl olmalı? Mevcut durumu nasıl görüyorsunuz?

Sermaye pek çok şeyin önünü açar. Bugün pek çok zengin insan anılarını yazmaya koyuldu. Gazetelere verilen reklamlarla kitap listelerinde en üst sıralarda rekorlar kırdılar. Onların çok paraları vardı çok reklam yaptılar ve estetik değeri sanat değeri olmayan kitaplarını yok sattılar.

Kültür bakanlığı küçük yayınevleriyle anlaşarak bazı kitapların basımına katkı koyabilir. Yayınevleri de bastıkları kitapların belirlenen miktarını Kültür Bakanlığı'na verdikten sonra kalanını da kendi bünyesinde eritebilir. Bu kitapların reklamı kültür bakanlığınca okullarda, kültür merkezlerinde ve medyada yapılabilir. Hak eden kitapların çevirisi yapılarak basımı da aynı şekilde mümkün.

Ş..Edebiyatçının; toplumsal bilinç yaratma, toplumsal dönüşümlere katkı sunma gibi bir misyonu var mıdır? Edebiyatçının misyonu ne olmalıdır?

Şimdiki zamanda o kadar çok az kitap okunuyor ki kitabın yerini rahatlıkla medya aldı diyebilirim. Artık çocuklarımı-

zı dizi filmler, bilgisayar oyunları yönlendiriyor ne yazık ki. Şiddet içeren denetimsiz bilgisayar oyunları, filmler, saygısız, sevgisiz bir yeni nesil yaratıyor. Elbette tüm çocuklar bundan etkilenmeyebilir. Ama davranış bozukluğu içindeki çocukları çok kötü bir şekilde yönlendirdiği kanısındayım. Artık aileler bu çocuklara söz geçiremiyor. Kendi geleceklerini boşa geçen zamanla yanlış yerlerde durarak çürütüyorlar. Bu çocuklarda duygu ortadan kalkıyor. Ötekinin canını acıtsa da kendisi farkında olmuyor. Gördüklerini uygulayarak belki de bunun olağan olduğunu düşünüyor. Oysa bizim çocukluğumuz ve gençliğimizde romanlar bizim vazgeçemediklerimizdi. Yine çok az da olsa okuma eylemi var. Ama yeterli değil. Bilgisayar oyunları ve filmlerden daha ön sıralara yerleşmeli okuma eylemi. Şimdiki yıllarda yazarların toplumsal dönüşümlerinden söz etmek pek olası değil. Örneğin “Bekle beni ve döneceğim, yalnız çok bekle” şiirini Konstantin Simonov cephede iken eşine yazmıştı. Yazdığı şiiri izne ayrılan bir arkadaşına verir ve gazeteye teslim etmesini söyler. Sonra şiirinin akıbetinden habersizdir. Gazetede kiler şiiri beğenir ve basarlar. Şiiri okuyup beğenenler ise sevdiklerine gönderir. Ama onlar da bir başkasına göndererek, zincirleme bir olay sonucunda “Bekle beni” şiiri efsaneye dönüşür. Bu şiir hem cephedekileri motive etti hem de asker yolu bekleyenlerin umuduna umut kattı. Rus askerleri “Bekle Beni” şiirinden aldıkları moralde sevdiklerine kavuşacakları, mermilerin susacağı güne odaklanırlar. Herkesin dilinde hep aynı şiir dolaşır. “Bekle Beni” Bu büyük bir toplumsal dönüşümdü.

Edebiyatçıların misyonuna gelince her zaman kardeşlik ve dostluğu pekiştirmek olduğuna inanıyorum.

Ş.. *Evrensel bir kardeşlik dilinin yaratılmasında; toplumsal muhalefet nasıl bir işlev görür?*

Önce ülke içinde kendi kardeşlik ve dostluk bilincimize

daha sıkı sarılarak bunu çoğaltmalıyız. Birbirimizi daha çok sevmeli saygı duymalıyız. Başka türlü evrensel kardeşlikten söz edemeyiz. Şiirlerimizle, öykülerimizle, romanlarımızla bu dili kurmalıyız. Dünyada doğum ve ölüm en büyük gerçeğimizdir. Doğum ve ölüm arasındaki yaşamı dostluğa kardeşliğe adayabilmektir insan olmak.

Ş.. *Fanzin eylemi kültür-sanat endüstrisinin neresinde duruyor? Özgünlüğü ve sınırlılıkları nelerdir?*

Bu günlerde fanzinlerin çokça okunduğunu sanmıyorum. Bundandır kültür sanat endüstrisinin çok uzağında doğuyor ve kısa ömürlü oluyorlar. Kitlelerin çoğu fanzin olayından habersizdir. Artık günümüzde özgün fanzinler ya hiç yoktur ya da varsa ben bilmiyorum.

Ş.. *Sokak şairlerinin varlığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sokakta oluş, mevcut kültür-sanat düzeni içinde yer bulamamaktan kaynaklı bir zorunluluk mu, yoksa şairce bir varoluş mu? Ne dersiniz?*

Şiir mutlaka kapılardan içeri girer. İçeri girmek için yazırlılar. Sokağı insanlar geçiş olarak kullanıyorlar. Hiç kimse sürekli sokakta yaşamıyor. Şiiri de sürekli sokakta tutmak belki bir özgünlük olarak düşünülüyor ama şiir tam tersine evlerde okunursa ayakta kalır. Şiir sokak çocuklarını da sever. Onları sokaktan koparıp sıcacık evlere taşımak üzere bir de misyon yüklenir. Şiir her kesimden insanı kucaklar. Daha iyiye daha güzele taşımak ister insanı. Biz şiiri sokakta okuruz, sokakta da yazabiliriz ama sokakta şiiri üşütmeyelim.

2.Bölüm

Ş.. *Derginiz ne tür bir ihtiyacın ürünü? Hangi amaçlarla doğdu, bugün*

geldiğiniz noktada kendinizi nerede görüyorsunuz?

Kurşun Kalem bir edebiyat dergisidir. Merkezdeki dergilerden farklı olarak siyah beyaz olarak yayımlanıyor. Kapağı da siyah beyaz. Bütün renkleri siyah beyazda bulabilirsiniz. Biz de oldukça sade görünümlü dergimizin biçimine uygun bir içerikle yayımlıyoruz Kurşun Kalem'i. İyi yazan herkesin ürünü dergimizde yayımlanabilir. Her sayıya bir dosya bazen iki dosya hazırlıyoruz. Yazılarımızı bize gelen ürünlerden değil de her sayı belirlediğimiz edebiyat gündemimizle dolduruyoruz. Eğer yerimiz kalırsa da bize gelen ürünleri de dergimizde değerlendiriyoruz. Yaptığımız bazı gündem konularının bizden sonra başka dergilerce de irdelenmesi dikkat çekicidir. Şimdiye kadar hiçbir edebiyat dergisinin yer vermediği konuları gündeme taşıyoruz. Örneğin Rilke'nin Genç Bir Kadın'a mektupları Melike Öztürk tarafından ilk kez Türkçe'ye çevrilerek dizi olarak Kurşun Kalem'de yayımlandı, yayımlanıyor. Kıbrıslı Rum Şiiri dosyamız da bir iltir. İlk kez Kıbrıslı Rum şairlerin şiirlerini, Türkiye'deki şiir okuru ve şairlerle tanıştırdık. Kıbrıslı Rumlar ne yazıyorlar neler söylüyorlar merak edenler için güzel bir çalışmaydı. Yine Eylül 2009'da "Yıllıklar Şiirimizin Lobisi Mi" diyerek yeni bir gündem yaratmıştık dergilerde. Bizden sonra birçok dergi konuyu irdeledi. Dergimizi izleyenler ellerinden bırakamadıklarını söylüyorlar. Her sayı yepyeni gündemlerle edebiyatımızdaki küçük bir boşluğu doldurmaya çalışıyoruz. Kurşun Kalem bugün artık edebiyatımıza katkı koyan önemli dergiler arasındadır. İleride önemi daha da anlaşılacaktır.

Ş.. Derginiz; estetik bir inceleme, toplumsal duyarlılık yaratma açısından nasıl bir işlev görüyor? Bir ihtiyaç olarak görülüp, sahipleniliyor mu?

Kurşun Kalem'de pek çok yazar, şair yazıyor. Hiç kimse tek başına bir dergi yayımlayamaz. Sürekli kendi yazdıklarını yayımlayan başkalarının yazdıklarına yer vermeyen bir editör

düşününüz. O dergiyi kim niye alsın? Bunu ben hazırlıyor ol-
sam kendim de okumam.

Farklı kişiler farklı hayat önerileri sunar. Bu edebiyatta da böyledir. Çeşitliliğimiz zenginliktir. Bazen bir gündemle yazar ve şairlere gittiğimiz zaman çok farklı yazılarla bize dönüş yaptı-
ğına tanık oluyoruz. Her insan farklı bir dünyadır. Ve aynı konuda yazılar yazılsa dahi tamamen değişik lezzetlerde yazı-
ların bize dönüş yaptığını görüyoruz. Bundandır dergiyi ben kendimin gibi görmüyorum. Dergiler yazarlarındır. Yazıları beğenilen yazar kadar ben de mutlu oluyorum. Bence hepimiz birlikte bir şeyler başarıyoruz. Kurşun Kalem'e yazarlar ve Kurşun Kalem'i okuyanlarla hep birlikte sahipleniyoruz dergiyi.

Ş.. Okurlarınız ağırlıklı olarak kimlerden oluşuyor? Dergiye okur profilinizin katkısı ne düzeyde oluyor, olumlu ya da olumsuz geri dönüşleri yeterli düzeyde görüyor musunuz?

Abonelerle zaman zaman diyaloglarımız oluyor. Okur pro-
filimizde her yaştan kişilerin olduğunu söyleyebilirim. Bazen çok üzgün ya da hasta olduğum günlerde dergiyle ilgili güzel telefonlar, mektuplar ya da mesajlar alıyorum. Bir anda sevinç yumağına dönüşüyorum. Beni en çok üzense gönderdiğim dergilerin abonelerin adreslerine ulaşmaması. Aynı dergiyi üç dört defa gönderdiğim oluyor. Böyle ulaşım aksaklıkları yaşı-
yan abonelerimize PTT'den posta kutusu kiralamalarını öne-
riyorum. Üç dört liraya bir yılığına bir posta kutusu kiralayan abonelerimiz, sonrasında bu tür sıkıntıları yaşamıyor.

Ş.. Bildiğimiz kadarıyla, dergi eylemi bir avuç idealistin iradesiyle hayat buluyor. Derginiz kaç adet basılıyor? Mali sorunları nasıl aşıyorsunuz? Derginizin varoluş koşullarının zora girdiğini hiç düşündünüz mü?

Beş yıldır aralıksız dergi yayımlıyorum. Herkes birinci sayı-
dan sonra dergiciliğı bırakacağıma inanıyordu. Çünkü dergici-
likte deneyimsizdim. Öyle olmadı. Derginin satışını geçen sayı

üç lira yaptık. Beş yıldır dergi iki liradan satılıyordu. Abonelik on liraydı on beş liraya çıkardık. Yine de fiyatı düşük tutuyoruz. Çünkü okur iyi bir edebiyat dergisine rahatlıkla ulaşabil-sin istiyoruz. Ama buna kaç yıl daha dayanabiliriz bilmiyorum. Gerçek fiyatı sekiz lirayı okura yansıtmıyoruz. Bu da bizi açık-çası zorluyor. On beş lira aboneliğin sekiz lirası posta ücreti olunca her aboneden bize kalan altı liradır. Bu da matbaa fiya-tını karşılamamıza yetmiyor. Bazen de dergiyi almadığını id-dia eden okura birkaç kez dergi gönderdiğimizi düşünürseniz dergi yayımlamanın hiç de düşünüldüğü gibi zevkli olmadığını göreceksiniz.

Ş.. *Derginizin kendisini yinelememesi için ne tür tedbirler alıyor-sunuz?*

Her sayı farklı konuları gündeme getirerek dergiyi canlı tu-tuyoruz. Defalarca yapılmış dosyaların tekrarını yaparak çık-mıyoruz okuyucunun karşısına. Yeni sayımızda da yeni sürp-rizlerimiz var...

<http://www.neziheryayinlari.com/index.html>

kursunkalem2009@gmail.com

mineomer@hotmail.com

